

Jaarverantwoording 2023

« waakzaam en dienstbaar »

Voorwoord

Voor u ligt het elfde jaarverslag van de politie. Hierin vindt u de belangrijkste ontwikkelingen en resultaten van het jaar 2023. Ik spreek mijn trots en waardering uit voor alle collega's die hieraan hebben bijgedragen. Ook in 2023 stonden zij er toen er een beroep op hen werd gedaan.

Onze mensen zijn ons belangrijkste kapitaal. Voor de periode 2023-2027 is een sociale agenda opgesteld, aan de hand waarvan de politie doelgericht werkt aan de gezondheid en het welbevinden van collega's. Bij een veilig en inclusief werkklimaat, hoort ook dat elke melding van uitsluiting, discriminatie of racisme binnen de politie het afgelopen jaar opvolging kreeg. Nietsdoen is geen optie meer.

Personele voorzieningen hadden effect op ons financiële resultaat in 2023. De noodzaak voor een solide financiële basis en stabiele financiering brachten we afgelopen september samen met de regioburgemeesters onder de aandacht in een position paper. Investerings in de politieorganisatie zijn nodig om de basis op orde te brengen en om antwoord te kunnen geven op de grote maatschappelijke opgaven waar de politie voor staat.

Terwijl we nog volop uitvoering gaven aan de afspraken in de lopende cao, werd in december een nieuwe cao afgesloten. Deze doet recht aan de impact die de inflatie heeft gehad op de koopkracht. Ik ben blij dat dit gelukt is, zonder dat collega's hiervoor actie hoefden te voeren – in een periode die al druk en onrustig genoeg is. Want de samenleving bevindt zich in woelig vaarwater. Tegenstellingen worden scherper en spanningen groter. Boerenprotesten, klimaatdemonstraties, conflicten elders in de wereld die hier doorwerken.

Om de vrede in de samenleving te bewaren, moeten we ons met de samenleving verbinden. Die verbinding met burgers is noodzakelijk om ons werk goed te kunnen doen. Vaak lukte dat. Zo kon ons Netwerk Divers Vakmanschap een belangrijke bijdrage leveren in het delen van kennis rond de oorlog tussen Israël en Hamas. Maar de verbinding stond in 2023 soms flink onder druk. In veel basisteams was het steeds weer een puzzel om de roosters rond te krijgen. Vele demonstraties, een toename van te beveiligen personen en een groeiend aantal meldingen over personen met onbegrepen gedrag eisten onze aandacht op.

In al deze en in vele andere situaties kon de samenleving op ons rekenen. Zoals in september, na de melding van een schutter in het Erasmus Medisch Centrum in Rotterdam. Na een van de talrijke explosies bij woonhuizen en bedrijfspanden, zoals in de zomer in Winschoten en Oost-Groningen. En na de bijna 1,2 miljoen 112-oproepen die de politie afhandelde in 2023. Uit het stabiele vertrouwen dat burgers hebben in de politie, haal ik dat dit door hen gezien wordt. Door de eenheden en het Politiedienstencentrum werd onze operatie zo goed mogelijk ondersteund met een wendbare en duurzame bedrijfsvoering.

Weer kraakte de politie in 2023 een versleutelde berichtendienst en weer leverde dit een schat aan informatie op. Tientallen aanhoudingen volgden, drugslabs werden ontmanteld, miljoenen aan contanten in beslag genomen. Ook lieten we zien weer stappen te hebben gezet in de digitale opsporing en in de nazorg voor de slachtoffers. Het onderscheid tussen klassieke en digitale criminaliteit vervaagt. Voor slachtoffers kan de impact van een digitaal misdrijf net zo groot zijn als van een fysieke inbraak. Zoals met het internationale cyberonderzoek 'Operatie Cookiemonster' en de actie 'Check je Hack', die zelfs in de prijzen viel. Er zijn vijf miljoen checks gedaan en er zijn 13.000 slachtoffers geïdentificeerd en geholpen.

Twee keer schrokken we van een zware aardbeving: in februari in Turkije en Syrië en in september in Marokko. Politie mensen leefden mee met de slachtoffers. Sommige politiecollega's hebben zelf familie in de getroffen gebieden. Veertien collega's voerden in het reddingsteam USAR, reddingsacties uit in Turkije en Syrië. Tijdens hun verblijf in het aardbevingsgebied heeft het team twaalf mensen gered uit de brokstukken. Zij waren niet de enige collega's die een uitzonderlijke prestatie leverde. Vier collega's hebben in 2023 de hoogste politiemedaille uitgereikt gekregen: de Eremedaille voor verdienste politie.

Ik wil tot slot stilstaan bij het vertrek van Henk van Essen, die onlangs het stokje als korpschef aan mij overdroeg. Hij legde een solide basis, die we verder gaan ontwikkelen. Ik weet zeker dat ik dit ook doe namens heel veel andere politiecollega's, als ik Henk hartelijk bedank voor zijn buitengewone inzet. Ik ga hem missen als mens en als collega.

Vanuit ervaring en vakmanschap, moeten we als politie blijven innoveren en op onderdelen vernieuwen in de manier waarop we ons werk uitvoeren. Zodat wat we doen en hoe we dat doen, aansluit bij wat de samenleving van ons vraagt. Vanuit een missie die ijzersterk én tijdloos is: waakzaam en dienstbaar aan de waarden van de rechtsstaat.

Janny Knol
Korpschef

Samenvatting

In deze jaarverantwoording worden de belangrijkste prestaties en resultaten van de politie in 2023 beschreven. Naast de meest in het oog springende resultaten, wordt ook ingegaan op het essentiële deel van het politiewerk dat niet altijd meetbaar is maar wel van grote waarde voor de maatschappij, zoals zichtbaar zijn in de wijk en inzet op preventie. Van de wijkagent en de meldkamermedewerker tot de zedenrechercheur en medewerker in de informatievoorziening, ieders aandeel draagt bij aan het werk dat de politie doet. In dit jaarverslag staan daarom niet alleen statistieken en mijlpalen maar ook verschillende persoonlijke ervaringen beschreven.

Veel politiemedewerkers worden dagelijks geconfronteerd met complexe situaties en ingrijpende gebeurtenissen. De politie vindt het belangrijk om het welzijn, de gezondheid en de weerbaarheid van alle politiemedewerkers te beschermen en te versterken waar nodig. De politie investeert daarom steeds in nieuwe mogelijkheden om klachten ten gevolge van ervaringen op het werk te voorkomen, zoals preventief medisch onderzoek en een loket om politiemedewerkers te verwijzen naar de juiste interne zorgprofessional. Ook werkt de politie aan een nieuw stelsel voor beroepsgerelateerde gezondheidsklachten, zodat medewerkers met deze klachten optimaal kunnen herstellen en re-integreren.

Toenemende vraag en steeds veranderend politiewerk legt in groeiende mate druk op de politieorganisatie. In 2023 is een grotere inzet van de politie gevraagd dan gepland op onder andere migratieproblematiek en grootschalige inzet als gevolg van openbare orde problematiek. Bijna dagelijks worden wijken in Nederland opgeschrikt door explosies, schietincidenten en ander drugsgelateerd geweld. Er zijn steeds meer politici, journalisten en advocaten die ernstig bedreigd worden en jaarlijks nieuwe records van meldingen over personen met onbegrepen gedrag. Inzet van politie is steeds vaker nodig. Dit heeft gevolgen gehad voor onder andere de aanwezigheid van politie in de wijk en resultaten in de opsporing. Het is en blijft nodig om in samenspraak met het gezag keuzes te maken en prioriteiten te stellen en het welzijn van de medewerker hierbij in acht te nemen.

Ondanks de schaarse capaciteit en de toenemende vraag vanuit de samenleving, is de politie er als het nodig is, in uiteenlopende situaties. Van burgers helpen en noodhulp verlenen tot demonstraties begeleiden en ondermijnende (cyber)criminelen opsporen en vervolgen. Tekenend in dit verband is, dat het vertrouwen in de politie onveranderd hoog blijft.

Gebiedsgebonden politie

De politie is 24 uur per dag bereikbaar. In 2023 heeft de politie 1.194.324 telefoongesprekken via 112 afgehandeld. De politie is ook bereikbaar via chatbot Wout, deze heeft 416.043 gesprekken gevoerd. De politie wil midden in de samenleving en met iedereen in verbinding staan. Daarvoor moet de politie zichtbaar, benaderbaar, aanspreekbaar en herkenbaar zijn. Dit vraagt voldoende agenten op straat en in het digitale domein. De politie had in 2023, naast de traditionele politiebureaus en de website, pop-up politiebureaus voor laagdrempelige inloop. Ook zijn er weer meer wijkagenten bijgekomen die digitaal werken.

Er was in 2023 echter nog steeds sprake van onderbezetting bij de basisteams, zowel in de wijkzorg als in de opsporing was dit voelbaar. In veel basisteams was de werkdruk erg hoog en waren er problemen met het rond krijgen van de roosters. Tegelijkertijd is ook voor andere taken een beroep gedaan op capaciteit van de basisteams. Zo zijn meer dan 50.000 extra uren ingezet voor migratie binnen het Identificatie & registratie (I&R) proces. De politie heeft in 2023 ruim 35.000 dossiers van eerste asielaanvragen verwerkt, terwijl de politie is ingericht op het kunnen verwerken van 22.000 dossiers. Dit is gedaan met de vaste formatie van Ter Apel en Budel, met bijstand vanuit de flexpool die in 2023 is ingericht, maar ook met extra bijstand vanuit de eenheden. Daarnaast zijn er de afgelopen jaren steeds meer incidenten rond personen met onbegrepen gedrag die inzet vragen van de politie. In 2023 werd in ruim 141.000 voorvallen de politie ingezet.

De onderbezetting en de toenemende vraag naar politie-inzet op andere gebieden heeft ook in 2023

gevolgen gehad voor de aanwezigheid en de zichtbaarheid van de politie in de wijken. Verankering van politie in de wijk is belangrijk voor de verbinding met de maatschappij, maar ook voor preventie en opsporen van misdrijven en het voorkomen van instroom van jongeren in de criminaliteit.

Door maatschappelijke onrust kwam de politie juist vaker tegenover burgers te staan en politieke vraagstukken werden politievraagstukken. Dat zet de positie van de politie onder druk

Opsporing

De politie heeft ook in 2023 ingezet op aanpak en preventie van misdrijven met een hoge impact op de samenleving en slachtoffers. In 2023 zijn 541 overvallen gepleegd, 130 (negentien procent) minder dan vorig jaar. Ook het aantal plofkraaken op geldautomaten is in Nederland sterk gedaald. Een groot deel van de dadergroep die zich bezighoudt met plofkraaken is verplaatst naar Duitsland. De samenwerking met de Duitse autoriteiten, politie en banken is daarom geïntensiveerd. Er was een sterke stijging van onder andere winkeldiefstallen en diefstallen van (elektrische) fietsen door groepen rondtrekkende buitenlandse daders. De politie verstrekt in verschillende branches tips en informatie over de werkwijzen van deze criminelen. Ouderen zijn vaker slachtoffer van misdrijven zoals babbeltrucs aan de deur en bankhelpdeskfraude. De politie besteedt extra aandacht aan bewustwording van de kans op slachtofferschap.

De politie heeft ook in 2023 gewerkt aan ontwikkeling van de opsporing, onder andere op digitaal gebied. Zo kan de opsporingsambtenaar op straat via een app op de diensttelefoon vingerafdrukken op de plaats delict direct digitaal verzenden, waardoor de identiteit van een verdachte of slachtoffer vaak binnen enkele uren bekend is. Hierbij wordt een link gelegd met vingerafdrukdata van andere EU-landen. Ook is in 2023 na een proef van twee jaar een nieuwe werkwijze ingevoerd, waarbij complexe DNA (meng-)profielen worden vergeleken met de DNA-databank. Dit bracht in de afgelopen twee jaar in meer dan vijftig zaken verdachten van schietincidenten en geweld-, drugs- en zedendelicten op.

Voor de bestrijding van financiële misdrijven zoals oplichting, vastgoedfraude en witwassen is de methode Financial Crime Scripting ontwikkeld. Verder is de politie gestart met betaalde oproepen op sociale media om ook via deze kanalen getuigen van misdrijven te vinden.

Ondermijning

Bij de aanpak van ondermijning, ofwel criminaliteit waarbij de grenzen tussen de bovenwereld en de onderwereld vervagen, maakt de politie onderdeel uit van diverse samenwerkingsverbanden. Een belangrijk samenwerkingsverband is de Nationale Samenwerking tegen Ondermijnende Criminaliteit waarbij de politie samenwerkt met Douane, FIOD, Belastingdienst en de Koninklijke Marechaussee. De politie draagt hieraan bij door onder andere haar unieke informatiepositie (denk bijvoorbeeld aan informatie van de wijkagent). Hierdoor ontstaat meer en beter inzicht in criminele systemen, onderliggende structuren en kwetsbaarheden.

De politie werkte mee aan de aanpak van logistieke knooppunten in het criminele bedrijfsproces door weerbaarheid van bedrijven te verbeteren en controles uit te voeren op logistieke processen. Met diverse campagnes en gerichte acties is bijgedragen aan bewustwording bij transportondernemingen. Ook op lokaal niveau is de politie partner in het opzetten van plannen, verwerken van informatie, uitvoeren van controles en inzetten van interventies. De politie heeft een belangrijke rol bij het voorbereiden en uitvoeren van interventies binnen de bestuurlijke aanpak door de burgemeester.

Door 27 gemeenten zijn plannen ontwikkeld om de instroom van jongeren in de criminaliteit tegen te gaan. De politie heeft hieraan bijgedragen door het opbouwen van de informatiepositie over jeugd, door voorlichtings- en scholingsprogramma en door extra inzet in de wijk.

Het NSOC ondersteunde de politie in Rotterdam bij de opzet van onderzoek naar excessief geweld en de aanhoudende explosies. In 2023 is er sprake van een toename van geweld en het gebruik van explosieven daarbij. Met financiële steun vanuit de EU wordt een landelijk informatiepunt vuurwapens opgebouwd met het oog op de verwachte stijging van het aanbod van vuurwapens naar aanleiding van de oorlog in Oekraïne.

Bewaken en beveiligen

Mede door de verharding van de georganiseerde criminaliteit en polarisatie in de samenleving, hebben steeds meer personen beveiliging nodig. De politie verzorgt deze beveiliging en werkt daarbij samen met externe partners zoals de Koninklijke Marechaussee, het Openbaar Ministerie en de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid. Het kabinet heeft de afgelopen jaren flink geïnvesteerd in de aanpak van georganiseerde criminaliteit en het stelsel bewaken en beveiligen. Het aanpassen van de formatie en het invullen van de functies met bijbehorende opleidingen kost tijd en heeft langdurige effecten op de organisatie. De politie werkt hard aan het aantrekken van nieuwe medewerkers en het inrichten van een nieuw organisatieonderdeel Persoonsbegeleiding.

De politie heeft in 2023 gewerkt aan onder andere de benodigde capaciteitsuitbreiding, flexibele inzetconcepten, versterking van de intelligence functie, beveiligingsinnovatie en onderzoek naar en opsporing van dreiging en dreigers. Deze veranderopgave vindt plaats in een context waarin de operatie onder druk staat. Ontwikkelen of veranderen terwijl er al onvoldoende capaciteit is voor de uitvoering van reguliere taken, is een uitdaging en vraagt veel van de medewerkers.

In 2023 is het Landelijk Coördinatiecentrum Bewaken en Beveiligen gestart waarmee beveiliging flexibeler vorm wordt gegeven. Ook heeft de politie stappen gezet om de informatieorganisatie te versterken. In afgeschermd onderzoek zijn maatregelen genomen om te voorkomen dat noodzakelijke informatie niet wordt gedeeld.

Cybercrime

In 2023 heeft de politie de cryptocommunicatiedienst Exclu gekraakt en vijf maanden berichten meegelezen. Hieruit volgden internationaal 79 doorzoekingen en 42 aanhoudingen. Aan de actiedag werkten ruim 1200 politiemedewerkers mee. Ook heeft de politie een belangrijke bijdrage geleverd aan twee internationale zaken, gecoördineerd door de Verenigde Staten. Operatie Cookiemonster was een actie tegen een online handelsplaats waar gegevens verhandeld werden waarmee verdachten konden bankieren of online bestellingen doen namens hun slachtoffers. De website is offline gehaald en wereldwijd zijn in zeventien landen honderden doorzoekingen gedaan. In Nederland zijn achttien aanhoudingen verricht en in Curaçao één. In de zaak Qakbot haalde de politie in verschillende datacentra 22 servers uit de lucht. Het Amerikaanse ministerie van Justitie legde beslag op 8,6 miljoen dollar aan cryptovaluta. Door de Nederlandse politie zijn 7,6 miljard gestolen e-mailadressen en inloggegevens veiliggesteld. Als onderdeel van deze zaken is in Nederland de functie 'check je hack' ontwikkeld waarmee burgers op politie.nl kunnen nagaan of ze slachtoffer zijn. Zij worden vervolgens geholpen om hun systemen weer schoon te krijgen. Er zijn vijf miljoen checks gedaan en er zijn 13.000 slachtoffers geïdentificeerd en geholpen. Met de communicatiecampagne voor deze website heeft de politie de Galjaardprijs gewonnen.

In 2023 heeft de politie daderpreventie ingezet in zeven onderzoeken om de instroom van Nederlandse jongeren in de cybercriminaliteit te verminderen en de groei van cybercriminaliteit af te remmen, bijvoorbeeld met de YouTube campagne met informatieve video's over de mogelijke gevolgen van criminele online activiteiten. De waarschuwingvideo's worden getoond wanneer kijkers zoeken naar risicovolle video's zoals hackingtutorials.

Digitalisering en innovatie

Waar de samenleving digitaliseert, wordt ook het werkveld van de politie en de criminaliteit meer digitaal. Het is noodzakelijk dat de politie digitaliseert, zowel op het gebied van bedrijfsvoering als taakuitvoering. Daarvoor is onder andere voldoende IV capaciteit nodig en de krapte op de arbeidsmarkt vormt daarbij een uitdaging. Innovatie, technologie en digitalisering is daarmee door de hele organisatie en taakuitvoering terug te vinden.

De politie heeft in 2023 gewerkt aan een beter systeem om aangiften te registreren en aan de landelijke uitrol van het digitaal procesdossier waarmee processen-verbaal digitaal naar de verschillende betrokken instanties worden gestuurd. Ook voor de forensische opsporing worden systemen vervangen om effectiever te kunnen werken. Eind 2023 is in samenwerking met het Nederlands Forensisch Instituut, een eerste versie van FO beschikbaar gesteld aan twee politie-eenheden, andere politie-eenheden zullen volgen.

In het Nationaal Politielab AI is ook in 2023 samen met universiteiten gewerkt aan conceptontwikkeling en zorgvuldige toepassing van Artificiële Intelligentie (AI). Daarmee kan de politie bijvoorbeeld beter optreden tegen criminelen die deze technologieën inzetten. AI-toepassingen worden daarbij altijd gebruikt als ondersteuning en niet ter vervanging van de politiemedewerker.

AI kan ook worden ingezet voor beschermen van de privacy van burgers, bijvoorbeeld door het geautomatiseerd blinderen van voorruit van auto's op camerabeelden. Door spraak geautomatiseerd om te zetten naar tekst kunnen politiemedewerkers worden ondersteund bij hun werk en worden ontlast. De politie ontwikkelt ook Intelligence Geografische Meldkamerassistent om de heterdaadkracht te vergroten.

Bij innovatie en bij de digitale transformatie die de politie doormaakt speelt ethiek een belangrijke rol. De politie heeft daartoe onder meer een Ethische Klankbordgroep met externe deskundigen en organiseert ethiekafels om in gesprek te komen met burgers. Ook werkt de politie aan randvoorwaarden voor verantwoorde ontwikkeling en gebruik van algoritmes en AI-toepassingen. Het gaat dan bijvoorbeeld om maatschappelijk draagvlak, ethische wenselijkheid en wetgeving rondom mensenrechten.

In 2023 zijn de zorgpunten uit het rapport van de Algemene Rekenkamer¹ over het CAS-algoritme opgelost. De inzet van het algoritme risicotaxatie-instrument geweld is tegen het licht gehouden. Omdat nut, noodzaak en kwaliteit hiervan onvoldoende te onderbouwen zijn, heeft de politie het gebruik ervan gestopt.

Politie voor iedereen

De politie is er voor iedereen, iedereen moet zich vrij voelen de politie te benaderen. Het voorkomen en bestrijden van discriminatie en racisme en bevorderen van veiligheid van burgers en binnen teams, zijn de laatste jaren speerpunten van de politie. Een breed pakket aan maatregelen is en wordt ingezet om veranderingen teweeg te brengen. In 2023 is gerealiseerd dat elke melding van uitsluiting, discriminatie of racisme binnen de politie, resulteert in een actie of consequentie. Niets doen is geen optie meer. De aard van de actie of sanctie is afhankelijk van de concrete situatie.

Het Netwerk Divers Vakmanschap dat bestaat uit 1000 politiemedewerkers die kennis delen over verschillende gemeenschappen, leefstijlen en culturen, creëert bewustwording over gevoeligheden bij bepaalde groepen en begrip voor elkaars situatie. Dit netwerk wordt steeds meer betrokken bij het behandelen van meldingen.

De politie heeft daarnaast in 2023 gewerkt aan het expliciet maken van de norm. In het proces van normhandhaving is een cruciale rol voor de leidinggevende weggelegd. Verder heeft de politie bij alle eenheden en organisatieonderdelen aan bewustwording gedaan.

Om (gevoelens van) etnisch profileren te voorkomen investeert de politie in het uitvoeren van goede professionele controles. In 2023 heeft de politie een Virtual Reality training gebruikt om gedrag van medewerkers op straat bespreekbaar te maken.

¹ Algoritmes getoetst; De inzet van 9 algoritmes bij de overheid.

In 2023 waren 15,1 procent medewerkers met een migratieachtergrond in dienst.

Duurzaamheid

De politie besteedt in verschillende projecten aandacht aan duurzaamheidsthema's als circulariteit, biodiversiteit, gezondheid, mobiliteit en klimaatadaptatie.

Vervoer en energieverbruik in huisvesting zijn samen goed voor meer dan 90 procent van de totale uitstoot van de politie. De rest van de uitstoot wordt veroorzaakt door onder andere ICT en afvalverwerking. Ruim 76 procent van de politiekantoren heeft label C. Tussen september 2022 en april 2023 heeft de politie 1.305.305 m³ (9 procent) gas bespaard door de thermostaat op 19 graden te zetten. Per eind 2023 heeft de politie 5.248 m² zonnepaneel gerealiseerd en 372 emissieloze voertuigen in gebruik. Een deel daarvan wordt herkenbaar ingezet op de basisteams om ervaring op te doen voor de toekomstige elektrische politievoertuigen. In 2023 zijn 160 laadpalen gerealiseerd. Er zijn nu 316 laadpalen operationeel (totaal 574 laadpunten).

Duurzaamheid gaat voor de politie niet alleen over een bewust duurzame bedrijfsvoering, maar ook over het opsporen, aanpakken en voorkomen van milieucriminaliteit. Bijvoorbeeld door streng te handhaven en het in kaart brengen van de grootste uitstoters.

Capaciteit en bezetting

De onvoorziene uitstroom is bij de politie nog steeds relatief laag, maar in 2023 is wel een substantiële toename zichtbaar. De arbeidsmarktkrapte brengt extra uitdagingen met zich mee, het werven van mensen is moeilijk maar de politie is een sterk merk en jaarlijks melden veel mensen zich aan. De bezetting in de operatie is gedaald, dat heeft effect gehad op de toch al hoge werkdruk en roosterdruk. Het proces van screenen en opleiden kost echter tijd en de uitstroom laat niet op zich wachten. Nieuwe politieagenten in opleiding, de aspiranten, zijn tijdens deze periode maar voor een beperkt deel van de tijd en voor een deel van het werk inzetbaar en moeten door ervaren collega's begeleid worden. De basis op orde houden en het oppakken van nieuwe taken lukt dan ook niet altijd en keuzes zijn nodig. Daarbij zijn er specifieke taken en expertises waar sprake is van schaarste, zoals bij ICT-specialisten.

De onderbezetting in de operatie is in 2023 verder gegroeid. De operationele sterkte is met ca. 280 fte's afgenomen tot 50.939 fte's, waarvan 4.863 fte's bestaan uit politiemedewerkers in opleiding. De operationele formatie nam in 2023 met 350 fte's verder toe naar een formatie van 52.487 fte's. Dit is onder meer het gevolg van de inrichting van de operationele centra voor de meldkamer en de inrichting van de cameracentrale bij Eenheid Den Haag.

De niet-operationele sterkte is sinds eind 2022 gestegen met 500 fte's, de niet-operationele formatie is met 126 fte's gestegen naar een formatie van 11.390 fte's. Daarmee is de overbezetting verder gegroeid. Een deel van de overbezetting bij de regionale eenheden wordt gebruikt om de effecten van de onderbezetting in de operationele sterkte op te vangen door taken over te nemen die niet noodzakelijkerwijs door een operationele medewerker hoeven te worden gedaan. Bijvoorbeeld ondersteunende taken bij de leiding van de basisteams.

Financiën

Het financieel resultaat over 2023 bedraagt € 25 miljoen negatief. Bij het opstellen van de begroting 2023-2027 kon niet worden voorzien dat er in 2023 veel extra politie-inzet gevraagd zou worden op het gebied van migratie, bewaken en beveiligen en personen met onbegrepen gedrag. Ook waren de gevolgen van inzet bij demonstraties en andere grootschalige politie inzet groter door de maatschappelijke onrust en verharding. Deze jaarverantwoording laat onder meer zien dat met de beschikbare capaciteit veel aansprekende resultaten zijn bereikt, maar ook dat de financiën van het korps structureel nog niet in balans zijn. Tegenover substantiële (incidentele) onderbestedingen en meevallers, staan op andere terreinen forse overschrijdingen en tegenvallers.

Samenvatting in cijfers/ kengetallen

Balans (bedragen x € 1 miljoen)	2023	2022	2021	2020	2019
Balanswaarde	4.154	3.627	3.298	3.418	3.093
Vaste activa	2.922	2.720	2.522	2.616	2.447
Vlottende activa	1.233	907	776	802	646
Eigen vermogen	143	168	147	172	178
Voorzieningen	635	533	549	643	528
Langlopende schulden	1.493	1.250	1.183	1.142	1.016
Kortlopende schulden	1.884	1.676	1.420	1.461	1.371

Kengetallen (in %)	2023	2022	2021	2020	2019
Vlottende activa / kort vreemd vermogen	65,4%	54,1%	54,7%	54,9%	47,1%
Eigen vermogen / balanstotaal	3,4%	4,6%	4,4%	5,0%	5,7%
Afschrijvingen / exploitatielasten	5,0%	4,9%	4,7%	4,3%	4,1%
Opleidingslasten / personeelslasten	1,7%	1,5%	1,5%	1,3%	1,5%
Personeelslasten / totale lasten	75,6%	77,3%	77,9%	78,2%	77,8%
Lasten IV / totale lasten	13,7%	12,9%	13,0%	12,2%	11,8%
Huisvestingslasten / totale lasten	6,7%	5,5%	6,1%	6,0%	5,9%

Inhoudsopgave

Voorwoord	2
Samenvatting	4
Inhoudsopgave	10
Jaarverslag 2023	14
1 Strategie en ontwikkeling	15
1.1 Strategische agenda	15
1.2 Vertrouwen in de politie	16
1.3 Samenvatting realisatie begrotingsdoelstellingen.....	17
2 Veiligheid voor iedereen in Nederland	19
2.1 Dienstverlening	19
2.2 Gebiedsgebonden politie	21
2.3 Zorg voor en veiligheid van kwetsbare personen	22
2.4 Politie voor iedereen	25
3 Voorkomen, bestrijden en opsporen van criminaliteit	27
3.1 Veiligheidsagenda	27
3.1.1 Aanpak ondermijning en georganiseerde criminaliteit.....	28
3.1.2 Aanpak criminele geldstromen	28
3.1.3 Bestrijden van mensenhandel.....	29
3.1.4 Aanpak van cybercriminaliteit	29
3.1.5 Aanpak gedigitaliseerde criminaliteit	30
3.1.6 Bestrijden van online seksueel kindermisbruik	31
3.1.7 Verbinding met de samenleving en maatschappelijke onrust.....	32
3.1.8 Intelligence	32
3.1.9 Internationaal	32
3.2 Opsporing.....	32
3.2.1 High impact crime	33
3.2.2 Forensische opsporing.....	35
3.2.3 Financieel economische criminaliteit	35
3.3 Aanpak ondermijning	36
3.4 Bestrijden van mensenhandel.....	38
3.5 Contraterrorisme, extremisme en radicalisering	39
3.6 Aanpak seksuele misdrijven	39
3.7 Bestrijding cybercriminaliteit.....	42
3.8 Implementatie nieuw Wetboek van Strafvordering	44
4 Bewaken en beveiligen	45
5 Innovatie, technologie en digitalisering	46
5.1 IV-ontwikkeling	46
5.2 Cybersecurity – weerbaarheid verhogen	47
5.3 Intelligence	47
5.4 Innovatie	48

5.5	Ethiek.....	49
5.6	Privacy.....	49
6	Overige politietaken	50
6.1	Internationale politiesamenwerking	50
6.2	Taken ten dienste van justitie	51
6.2.1	Korpscheftaken	51
6.2.2	Migratietaken	52
6.2.3	Arrestantentaken	53
7	Bijzondere onderdelen	54
7.1	Landelijke Eenheid	54
7.2	Landelijke Meldkamer Samenwerking	56
7.3	Politieacademie en politieonderwijs	58
7.3.1	Politieonderwijs	58
7.3.2	Kennis & Onderzoek	58
8	Personeel.....	59
8.1	Strategische personeelsplanning.....	59
8.1.1	Operationele sterkteontwikkeling	59
8.1.2	Ontwikkeling van de niet-operationele sterkte.....	59
8.2	Strategisch organisatie en personeelsbeleid	62
8.3	Sociale paragraaf.....	63
8.3.1	Preventie en zorg	64
8.3.2	Verzuim.....	65
8.4	Getraindheid	65
8.5	Integriteit en klachtbehandeling	66
8.6	Geweld	68
8.6.1	Geweld door politieambtenaren.....	68
8.6.2	Geweld tegen politieambtenaren	70
9	Bedrijfsvoering	71
9.1	Modernisering Informatievoorziening Bedrijfsvoering	71
9.2	Kwaliteitsstelsel	71
9.3	Doorontwikkelen begroting en budgettering.....	72
9.4	Duurzaamheid	72
9.5	Materieel.....	75
9.5.1	Inkoop	75
9.5.2	Huisvesting	75
9.5.3	Vervoer	77
9.6	Financieel beheer	78
9.7	Financieel resultaat.....	79
9.8	Risicoparagraaf	81
9.9	Toekomstparagraaf.....	87
10	Control en toezicht	90
10.1	In Control Statement 2023	90
10.2	Auditcommissie.....	92
10.3	Opvolging inspectierapporten	93
11	Jaarrekening.....	95
11.1	Exploitatierkening 2023.....	95

11.2	Balans per 31 december 2023	96
11.3	Kasstroomoverzicht 2023.....	97
11.4	Grondslagen	98
11.4.1	Algemene toelichting	98
11.4.2	Algemene grondslagen	99
11.4.3	Grondslagen voor de bepaling van het exploitatieresultaat	100
11.4.4	Grondslagen voor waardering van activa en passiva	104
11.5	Toelichting op de exploitatierekening	110
11.5.1	Bijdragen	110
11.5.2	Personeel.....	111
11.5.3	Rente	115
11.5.4	Opleiding en vorming.....	115
11.5.5	Huisvesting	116
11.5.6	Vervoer	117
11.5.7	Verbindingen en automatisering	117
11.5.8	Geweldsmiddelen en uitrusting	118
11.5.9	Operationeel	119
11.5.10	Beheer	120
11.5.11	Specificatie accountantshonoraria.....	120
11.6	Toelichting op de balans per 31 december 2023	121
11.6.1	Materiële vaste activa	121
11.6.2	Financiële vaste activa	123
11.6.3	Vorraden	123
11.6.4	Vorderingen en overlopende activa.....	124
11.6.5	Rekening-courant ministerie van Financiën	124
11.6.6	Liquide middelen	125
11.6.7	Algemene reserve.....	125
11.6.8	Voorzieningen	126
11.6.9	Langlopende schulden	127
11.6.10	Kortlopende schulden	129
11.6.11	Financiële instrumenten	131
11.6.12	Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen	132
11.7	Toelichting op het kasstroomoverzicht	133
11.8	Bedrijfsvoeringsparagraaf	134
11.9	Gebeurtenissen na balansdatum	136
11.10	Ondertekening	137
12	Overige gegevens	139
12.1	Bepalingen inzake resultaatbestemming	139
12.2	Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	139
13	Bijlagen bij het jaarverslag.....	145
13.1	Divers personeelsbestand	145
13.2	Sterktecijfers	146
13.3	Geweld door politieambtenaren.....	148
13.4	Geweld tegen politieambtenaren	152
13.5	Integriteit en klachten	153
13.6	Korpscheftaken	155
13.7	Inkoop	156
14	Bijlagen bij de jaarrekening.....	157
14.1	Staat van overdrachten en bestedingen (rijks)bijdragen.....	157
14.2	Recherchesamenwerkingsteam (RST).....	160

14.3	Aan de Politieacademie ter beschikking gestelde middelen.....	162
	Afkortingen.....	163

Jaarverslag 2023

« waakzaam en dienstbaar »

1 Strategie en ontwikkeling

1.1 Strategische agenda

De missie van de politie is om waakzaam en dienstbaar te zijn aan de waarden van de rechtsstaat. Deze missie vervult de politie door gevraagd en ongevraagd te beschermen, te begrenzen of te bekrachtigen. Welke van deze drie de politie kiest is afhankelijk van de situatie.

Om dit zo goed mogelijk te doen en ook te kunnen blijven doen, werkt de politie volgens een strategische agenda van ongeveer vijf jaar. Deze is opgebouwd langs drie lijnen: (1) Midden in de samenleving, (2) Met en voor mensen en (3) Passend georganiseerd.

Midden in de samenleving

De legitimiteit van de politie en politieoptreden, hangt samen met het vertrouwen van mensen in de politie. Daarom wil de politie midden in de samenleving en met burgers in verbinding staan, zowel fysiek als digitaal. De politie werkt samen met andere veiligheidsdiensten, hier en in het buitenland. Maar ook met instanties in het sociale domein, bedrijven en burgers.

Met en voor mensen

De politie is er voor iedereen die hulp of bescherming nodig heeft. Daarbij, maar ook bij het begrenzen van mensen en hun gedragingen maakt de politie geen onderscheid. Ook binnen de organisatie doet iedereen ertoe. Politiewerk kan soms moeilijk en gevaarlijk zijn en af en toe gaat het mis. Dan moeten medewerkers erop kunnen vertrouwen dat er steun en hulp beschikbaar is. Ook wanneer het werk goed gaat en soepel verloopt, moeten medewerkers kunnen rekenen op erkenning en waardering. Dit alles gaat niet vanzelf goed. Het heeft aandacht nodig en tegenspraak. Door verschillende opvattingen, levensbeschouwingen en tegenspraak te erkennen en mee te wegen, wil de politie zichzelf hierin verder verbeteren.

Passend georganiseerd

Dit vraagt om een organisatie waarin alle randvoorwaarden goed geregeld zijn. De organisatie moet zijn ingericht op flexibiliteit en voldoende digitaal fit zijn om het politiewerk goed uit te voeren. De politie moet nieuwe technologieën op de voet volgen en deze toepassen om slimmer, sneller en efficiënter te kunnen werken. Tegelijkertijd moet de organisatie stabiel en betrouwbaar blijven.

1.2 Vertrouwen in de politie

De legitimiteit van de politie staat of valt met het vertrouwen dat mensen in de politie hebben. Daarom doet de politie regelmatig onderzoek naar hoe de samenleving tegen de politie aankijkt. Het vertrouwen dat de samenleving heeft in de politie was ook in 2023 goed² en stabiel (reputatiescore 53). Dit geldt ook voor de beoordeling van alle onderliggende dimensies (effectiviteit, nabijheid, rechtvaardigheid en omgevingsbewustzijn), de legitimiteit, de kernwaarden, indruk van het nieuws over de politie en het ondersteunend gedrag. Dit laat zien dat de reputatie van en het vertrouwen van de samenleving in de politie robuust is.

Het belang dat burgers hechten aan de politie voor het goed functioneren van de maatschappij (legitimiteit) is groot en de afgelopen jaren op hetzelfde niveau gebleven. Ook het ondersteunend gedrag (de mate waarin men bereid is informatie te delen met de politie, te doen wat de politie vraagt en bereidheid om voor de politie te werken) blijft stabiel ten opzichte van voorgaande jaren. Twee derde van de respondenten beoordeelt de reputatie van de politie als 'redelijk' tot 'uitstekend'. Wel zijn er een aantal aandachtspunten. Zo zien we dat het belangrijk blijft om in te zetten op meer diversiteit en inclusie. De politie hecht er groot belang aan om blijvend te werken aan het vergroten van het vertrouwen bij specifieke bevolkingsgroepen, om een politie voor iedereen te zijn. Ongeveer een vijfde van de respondenten beoordeelt de reputatie als 'slecht'. Dit zijn overwegend burgers met een breed wantrouwen in de overheid, burgers die teleurgesteld zijn na een aangifte, burgers die teleurgesteld zijn in het optreden van de politie en burgers die in aanraking met justitie zijn gekomen. Zij voelen zich onvoldoende gehoord, gezien en geholpen door de politie.

Sinds de eerste meting in oktober 2020 beweegt de reputatiescore zich binnen de bandbreedte goed (score tussen de 50 en 60). Na de relatief hoge score in de 'coronajaren' blijft de reputatie stabiel op een iets lager niveau. Vanaf februari 2022 is gestart met maandelijkse metingen. De vertrouwenscijfers politie worden gepubliceerd op politie.nl en gedeeld met de Tweede Kamer in het halfjaarbericht politie dat twee keer per jaar verschijnt.

Vertrouwen in de politie is goed

Reputatiescore politie oktober 2020- december 2023

Figuur 1 Vertrouwen in de politie okt 2020 - dec 2023

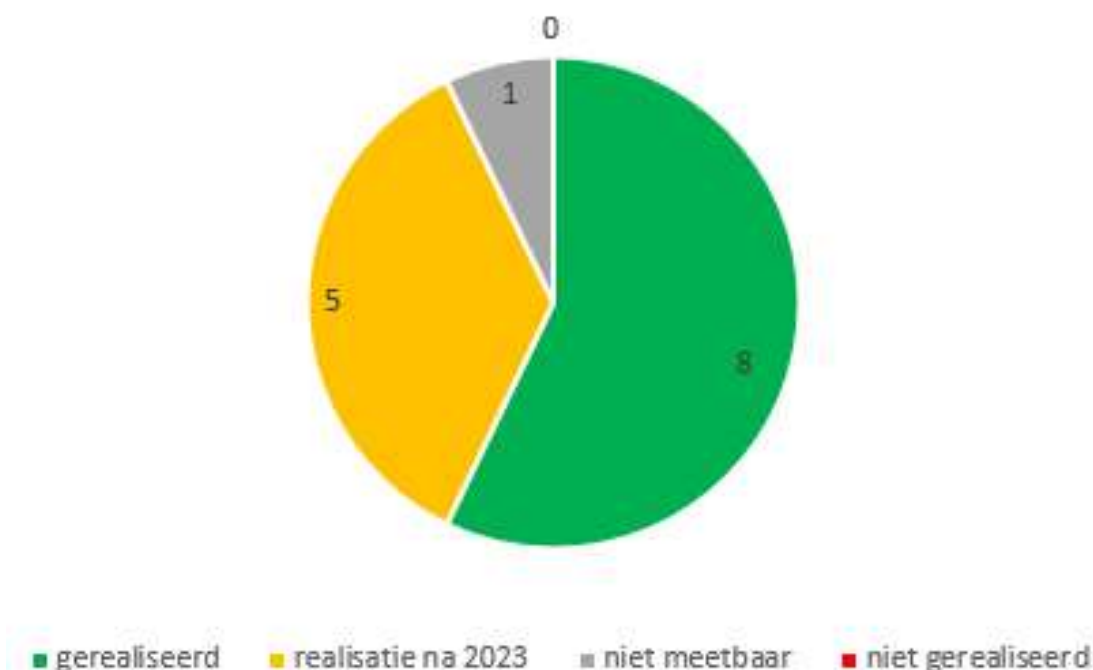
² Volgens de methodiek van het onderzoeksbureau is een score binnen de bandbreedte 50-60 te kwalificeren als 'goed'.

1.3 Samenvatting realisatie begrotingsdoelstellingen

De politie heeft in 2023 acht van de veertien begrotingsdoelstellingen gerealiseerd³. Vijf doelstellingen worden na dit rapportagejaar gerealiseerd. De redenen voor het realiseren van de begrotingsdoelstellingen na 2023 worden hieronder beschreven.

Begrotingsdoelstellingen 2023

Figuur 2 Begrotingsdoelstellingen 2023

Het versterken van de taakuitvoering door de basisteams

In 2023 zijn verschillende subdoelstellingen gerealiseerd maar een aantal onderdelen lopen nog door in de komende periode. Zoals de implementatie van het Politie Crisis Management Systeem, die in Q1 2024 zal worden afgerond. Het systeem draagt bij aan het versterken van de taakuitvoering en de paraatheid van onder andere de basisteams. Ook de implementatie van het alarmeringssysteem loopt volgens planning en zal begin 2024 worden afgerond. Basisteams worden regelmatig ingezet voor het uitvoeren van opdrachten tot bewaken en beveiligen van personen en objecten. Om dit anders te organiseren wordt een nieuw organisatieonderdeel voor persoonsbegeleiding ingericht binnen de te splitsen Landelijke Eenheid (LE). De inrichting hiervan zit in de voorbereide fase. In 2023 is toegezien op borging in de eenheden. De instroom van personeel zal in de loop van 2024 starten.

Doorontwikkelen van de interne dienstverlening

Dit is een doorlopende ontwikkeling, immers de dienstverlening ontwikkelt zich altijd door. Met de dienstverleningstafel ziet het politiedienstencentrum (PDC) toe op ontwikkeling op het gebied van de dienstverlening. Daarnaast wordt inzicht in de producten en diensten van het PDC doorontwikkeld, waarbij zowel oog is voor de korte termijn-ontwikkeling als de ontwikkeling op langere termijn.

³ Eén doelstelling is niet meetbaar

Inzetten op het aantrekken en behouden van een passende bemensing

Deze doelstelling geldt voor de langere termijn. De concretisering van het strategisch organisatie en personeelsbeleid in jaarschijven loopt volgens planning. De vijf kernopgaven uit het beleid zijn voorzien van geprioriteerde subthema's.

Realisatie van de ontwikkelagenda opsporing en de houtskoolschets opsporing

Deze doelstelling geldt voor de langere termijn om te komen tot een andere manier van opsporen met nieuwe werkvormen, een nieuw personeelsarrangement, wetgeving en breder kennisgebruik om meer digitale en fysieke sporen sneller, met meer duiding beschikbaar te laten komen. Voorbeelden zijn de doorontwikkeling van de versnelde afhandeling van zaken die wordt ingezet bij eenvoudige misdrijven waarbij een verdachte is aangehouden (Zorgvuldig Snel Maatwerk) en de heroriëntatie op de organisatie van de tweedelijns forensische opsporing. Ook worden stappen gezet op dynamisch sturen en het stroomlijnen van innovatie in de opsporing.

Het benutten van kansen die samenwerking met burgers, met publieke en met private partners en (inter)nationale partners in de veiligheidsketen biedt

Er wordt voortdurend gekeken naar de mogelijkheden die samenwerking met burgers, met publieke en met private partners en (inter-) nationale partners in de veiligheidsketen biedt in de aanpak van onder andere ondermijnende criminaliteit, financiële criminaliteit, mensenhandel, zedenzaken, HIC en milieuzaken. Gezien de overbelasting van de strafrechtketen wil de politie meer aandacht voor alternatieve afdoeningen waar dat naar verwachting meer effect heeft voor slachtoffers en daders. Meer effectief en efficiënt werken voorkomt bovendien frustratie bij politiemedewerkers die hard werken om een zaak rond te krijgen, terwijl de zaak vervolgens geseponeerd wordt.

Nieuwe initiatieven op het gebied van samenwerking zijn onder andere het Non Compliance Overleg voor de aanpak van niet-melders ingevolge de Wet bestrijding witwassen en terrorismefinanciering, de aanpak ter vergroting van de transparantie van Payment Service Providers en de aanpak van Underground Banking. Ook in internationaal verband ontstaan er meer samenwerkingsverbanden waarbij vooralsnog het European Multidisciplinary Platform Against Criminal Threats (EMPACT) de boventoon voert, naast tal van andere bilaterale verbanden.

2 Veiligheid voor iedereen in Nederland

In dit hoofdstuk worden aspecten van de basispolitiezorg zoals hulp bij nood en handhaving van de openbare orde beschreven. Eerst komen de activiteiten van de regionale servicecentra en van de meldkamer politie aan bod, die vaak het eerste contact met de politie verzorgen. Daarna wordt ingegaan op de gebiedsgebonden politie waaronder wijkzorg en noodhulp. Vervolgens wordt de zorg voor en veiligheid van kwetsbaren beschreven, zoals ingrijpen bij huiselijk geweld en kindermishandeling. De aanpak van discriminatie en racisme en het bevorderen van diversiteit komen aan bod in de paragraaf Politie voor iedereen. Als laatste wordt ingegaan op de samenwerking met buitengewone opsporingsambtenaren (boa's).

2.1 Dienstverlening

De politie is bereikbaar via verschillende kanalen. Bijvoorbeeld fysiek in persoonlijk contact of op een politiebureau, of telefonisch. Digitaal is de politie onder andere bereikbaar via een chatbot. In 2023 voerde de politie een pilot uit waarbij de burger de mogelijkheid kreeg om ook via een videobelverbinding in contact te komen of aangifte te doen.

Slachtofferbeleid

De politie voert specifiek beleid gericht op de dienstverlening aan slachtoffers, onder de noemer individuele beoordeling slachtoffers. Dit houdt in dat slachtoffers die contact hebben met medewerkers op de regionale servicecentra, gewezen worden op hun rechten als slachtoffer en daarna individueel worden beoordeeld en waar nodig beschermende maatregelen aangeboden krijgen. In 2023 zijn hiervoor wijzigingen in de informatievoorziening geïmplementeerd. Dit leidt tot een toename van het aantal geregistreerde slachtoffers bij de regionale servicecentra. Een operationeel dashboard helpt bij het verkrijgen van inzicht in het aantal slachtoffers met een beschermingsbehoefte.

Naar aanleiding van het rapport van de Inspectie Justitie en Veiligheid “Een kwetsbaar recht” is de politie in 2023 gestart met het maken van regionale analyses waarin de bestaande lokale situatie wordt vergeleken met de gewenste, landelijk vastgestelde, situatie. Ook heeft politie plannen van aanpak opgesteld ter verdere verbetering in de komende periode.

Chatbot Wout

Het servicelevel van Virtueel agent Wout is stabiel en goed. Ten behoeve van verrijking van de kennis van Virtueel agent Wout, heeft de politie een kennismanagementsysteem gevuld met een index die verwijst naar onderwerpen op politie.nl. Zodra Wout geen antwoord heeft op een vraag van de burger, wordt dit systeem doorzocht op een match. Wordt deze match gevonden, dan wordt dit aangeboden als reactie op de vraag. De eerste ervaringen zijn zeer positief. Daardoor wordt in 77procent van de gevallen niet meer doorverwezen naar live chat.

Meldkamer politie

Wie rechtstreeks de politie belt komt terecht bij een regionaal servicecentrum. Wie via 112 de politie belt komt terecht bij een van de meldkamers van de politie, ook wel operationeel centrum genoemd. De meldkamer voert gesprekken met zowel burgers als hulpverleners, het gaat dan vaak over noodsituaties. In 2023 zijn er 3.896.029 oproepen aangenomen door de 112 centrale (dienst landelijk operationeel centrum). 2.166.533 oproepen hiervan zijn doorverbonden naar de multidisciplinaire hulpdiensten zoals de politie, brandweer, ambulance of Koninklijke Marachaussee (KMar). Van deze meldingen waren in 2023 in totaal 1.194.324 oproepen bestemd voor de politie (operationele centra). Zoals op 28 september 2023. Bij de politie werd melding gemaakt van twee schietpartijen in Rotterdam. Eén in een woning aan het Heiman Dullaertplein en één in een leslokaal van het Erasmus Medisch Centrum. In de woning en in het ziekenhuis zou ook brand zijn. Bij dit soort meldingen wordt direct groot alarm geslagen.

De brandweer, ambulances en de politie gaan direct naar het incident. Vanwege het vuurwapengeweld wordt ook de Dienst Speciale Interventies (DSI) ingezet. Vanuit de meldkamer worden al die acties goed op elkaar afgestemd. Daar kan men zien welke eenheden waar zijn en wordt overzicht gehouden op alle inzet. Dat geldt ook voor het vliegverkeer in de lucht. Er zijn twee politiehelikopters boven de stad en er moeten wellicht ook traumahelikopters komen.

“Mensen blijven bellen of ze er al uit mogen. Ze zitten verstopt in het ziekenhuis, of op een kantoor met de deur op slot, ze willen daar weg. Alleen weten wij op dat moment nog niet of er meer schutters zouden zijn.”
(Medewerker meldkamer politie)

Mede voor dit soort ernstige situaties zijn de meldkamers van de politie technisch en organisatorisch aan elkaar verbonden. De centralisten van de meldkamers kunnen als dat nodig is direct het werk van collega's overnemen, ook vanaf een andere locatie. Het houdt de meldkamers bij grote incidenten bereikbaar en maakt deze bij calamiteiten minder kwetsbaar. Tijdens dit incident is al het telefonieverkeer overgenomen door de meldkamer in Den Haag. Hulpvragen aan de Rotterdamse

politie werden in Den Haag in de computer gezet en in Rotterdam konden die meldingen direct worden gelezen en verwerkt. In Rotterdam zijn de centralisten druk met het coördineren van de inzet en het verzamelen en delen van informatie. Voor rechercheurs die onderzoek gaan doen en de DSI die de schutter zoekt. Maar ook met de politie op straat en in de helikopters, de brandweer, ambulancediensten en de gemeente. Hoe ziet de verdachte eruit, wat voor kleren draagt de verdachte, waar kunnen we de verdachte aan herkennen, wat is de vluchtroute, hoe gevaarlijk is de verdachte precies? Zijn er misschien nog meer schutters? Ook op andere meldkamers in het land wordt meegedacht en informatie aan elkaar geknoopt om te helpen de verdachte snel te vinden.

“Toen wij al die sirenes hoorden, wisten we wel dat er iets serieus aan de hand was. We moesten ook snel naar buiten, zeiden ze. Eenmaal buiten waren we verbaasd over wat er allemaal aan de gang was.”
(Medewerker Erasmus Medisch Centrum)

2.2 Gebiedsgebonden politie

Wijkzorg

Een basisteam bestaat uit medewerkers Intake & Service, (hoofd)agenten, wijkagenten, rechercheurs, operationeel specialisten en een teamleiding. Zij zorgen voor een veilige wijk, buurt of dorp. De wijkagent is een vast aanspreekpunt voor bewoners, bedrijven, scholen en andere instanties in de wijk of buurt. Ook hebben zij een signalerende functie en schakelen andere instanties in waar nodig om zo goed mogelijk hulp te kunnen verlenen. Er zijn ook wijkagenten die digitaal werken en pop-up politiebureaus. Dit zijn locaties in een buurt of wijk waar burgers op een laagdrempelige manier contact kunnen leggen met de politie. Allemaal vormen van hulpverlening en preventieve politiezorg, zo dicht mogelijk bij de mensen die dat nodig hebben.

Verkeer

Het aantal door de politie geregistreerde verkeersongevallen is in 2023 gedaald. Daartegenover staat dat er meer verkeersbekeuringen werden uitgeschreven. Afleiding, bijvoorbeeld door niet handsfree bellen tijdens het rijden, is nog steeds een grote veroorzaker van ongelukken. Ook dragen steeds meer automobilisten geen autogordel. Dit vergroot bij een ongeval de kans op letsel enorm. Handhaving door de politie op verkeersovertredingen en verkeersmisdrijven blijft daarom onverminderd van belang. Goed toezicht op verkeer kan ook als instrument fungeren om andersoortige problematiek in wijken en buurten aan te pakken.

De politie speelt ook in op de digitale ontwikkelingen in het verkeersdomein. Vervoersdocumenten en kwalificatiedocumenten, zoals rij- en kentekenbewijzen en nautische vaarbewijzen, worden in de toekomst (soms uitsluitend) digitaal gepresenteerd en moeten door de politie kunnen worden uitgelezen en worden betrokken in handhavingprocessen.

De politie is druk bezig zich hierop voor te bereiden. Daarnaast is de politie in toenemende mate betrokken bij een mogelijke implementatie van volledig autonome motorvoertuigen in Europa en Nederland. Dit heeft naast handhaving door de politie, bijvoorbeeld ook effecten op ongevalsafhandeling.

Digitalisering bij de basisteams

Er zijn allerlei soorten criminaliteit en er komen ook nieuwe vormen bij. Steeds vaker heeft criminaliteit een digitaal aspect, zoals sexting, grooming, marktplaatsoplichting en digitaal pesten of stalken. Er bestaat grote samenhang en wisselwerking tussen de virtuele en fysieke wereld. Het is van belang dat de politie zich ook begeeft in deze beide werelden om verbinding te houden met de samenleving en zicht te hebben op slachtoffers en daders van strafbare feiten. Om te kunnen blijven aansluiten bij de digitale ontwikkelingen heeft de politie een ontwikkelprogramma opgezet waarmee alle collega's in de GGP digitaal vaardig worden gemaakt binnen hun eigen functie.

Luisteren naar een buurt die op spanning staat

Door de oorlog in Gaza ontstaan er in Nederland spanningen in wijken met een grote diversiteit aan nationaliteiten en geloofsgemeenschappen.

Wijkagenten onderhouden er nauwe banden met de buurtbewoners. 'Er is altijd wel enige spanning geweest rondom het thema Israël-Palestina maar sinds de oorlog uitbrak, neemt die toe.' merkt de wijkagent. 'Zo worden er pamfletten opgehangen, pro-Israël en pro-Palestijns, waarvan sommige te scherp zijn gesteld. Daar moet je wat aan doen. Belangrijker nog is de wijk ingaan, horen wat er speelt.'

Veel bewoners zijn bang voor wat kan komen, maar ook teleurgesteld over wat er niet gebeurt. 'Joodse bewoners zijn bezorgd en bang voor de gevolgen van het conflict'.

Ook kwamen er bezorgde signalen vanuit de moslimgemeenschap binnen bij de wijkagent. 'Dit zijn voor mij redenen om contact te zoeken, om te luisteren en vragen te beantwoorden. Dat is overigens niet bijzonder. Er zijn hier zestien wijkagenten, die allen signalen opvangen, verbinding zoeken en goed aanvoelen wanneer iets kan escaleren en dan de juiste keuzes maken.'

In 2023 heeft de politie geïnvesteerd in kennis en vaardigheden van medewerkers op digitaal gebied. Om te voorkomen dat elk team het wiel opnieuw moet uitvinden, worden lokale initiatieven om digitaal vaardiger te worden met elkaar gedeeld. En er worden in steeds meer teams digicoaches en professionals aangesteld die collega's vaardiger maken. Eind 2023 is er voor de tweede keer een grote digi-vakdag georganiseerd voor operationele medewerkers.

Capaciteitsproblemen bij de basisteams

Ook in 2023 was sprake van onderbezetting bij de basisteams. In veel basisteams was de werkdruk erg hoog en waren er problemen met het rond krijgen van de roosters. Daar zijn verschillende oorzaken voor, zoals leeftijdsgebonden uitstroom en grotere doorstroom naar andere functies binnen de politie. Ook de constante toename van de werkvraag speelt een rol in de capaciteitsdruk. Het gaat dan bijvoorbeeld om de vele demonstraties, toename van te beveiligen personen en het groeiend aantal meldingen over personen met onbegrepen gedrag.

Om de periode van onderbezetting te overbruggen en de werk- en roosterdruk in de basisteams te verlichten, heeft de politie verschillende maatregelen getroffen. Er werden bijvoorbeeld gecertificeerde medewerkers uit andere politieonderdelen ingezet bij de gebiedsgebonden politiezorg en het Regionaal Servicecentrum voerde werkzaamheden van de basisteams uit. Toch is en blijft het nodig om in samenspraak met het gezag keuzes te maken en prioriteiten te stellen en het welzijn van de medewerker hierbij in acht te nemen.

2.3 Zorg voor en veiligheid van kwetsbare personen

De politie werkt aan het vergroten van de veiligheid van kwetsbare personen. Deze kwetsbare personen kunnen slachtoffers, verdachten of daders zijn. De politie werkt daarbij samen met partners zoals Veilig Thuis, de Geestelijke Gezondheidszorg (GGZ), gemeenten, het Openbaar Ministerie (OM), de reclassering, zorg en veiligheidshuizen en de Raad voor de Kinderbescherming.

Het uitgangspunt hierbij is: Veiligheid Voorop. De veiligheid van de persoon en het duurzaam voorkomen van onveilige situaties staan centraal. De aanpak kan bestaan uit interventies en veiligheidsmaatregelen op het gebied van zorg en/of straf.

Veiligheid van de jeugd en voorkomen van recidive

De politie heeft in 2023 bijgedragen aan de vernieuwing van het werkproces 'aanpak problematische jeugdgroepen en groepsgedrag'. Onder regie van het Centrum van Criminaliteitspreventie en Veiligheid is samen met landelijke partners, waaronder het OM en de Vereniging Nederlandse Gemeenten, het zogenoemde 7-stappenmodel vernieuwd. Het model beschrijft de aanpak van problematische jeugdgroepen en fluïde netwerken, schetst een heldere rolverdeling tussen de betrokken partijen en biedt handvatten voor informatieoverdracht. In het daarbij beschikbare landelijk model convenant jeugdgroepen is de wettelijke grondslag voor het delen van informatie verankerd.

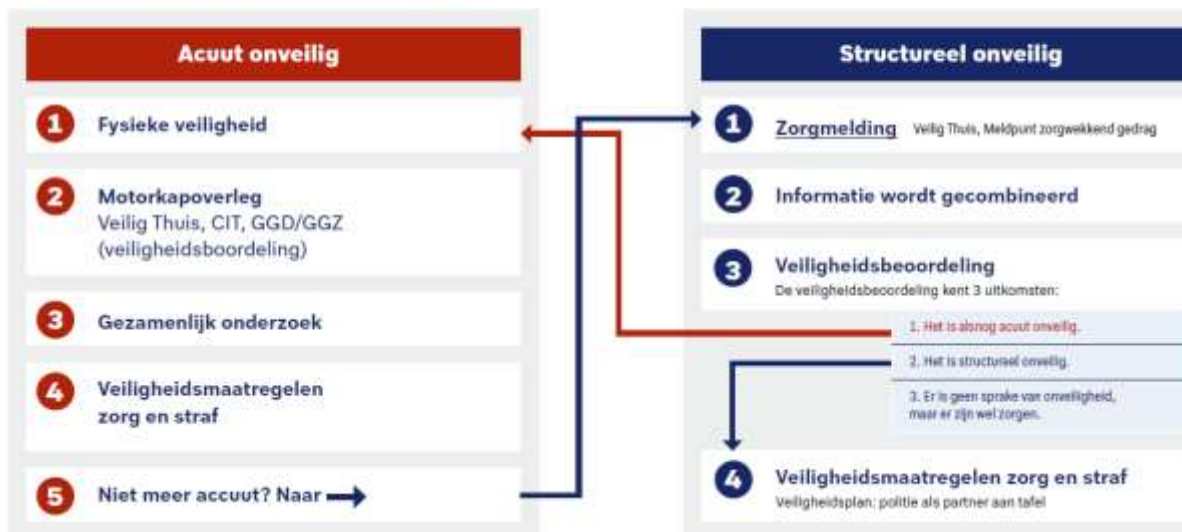
Er zijn ook samenwerkingsafspraken gemaakt met jeugdzorginstellingen over vermissingen van minderjarigen uit instellingen. De werkafspraken zijn met de koepelorganisatie Jeugdzorg Nederland gemaakt.

In 2023 is onderzoek gedaan naar de jonge aanwas in de zware criminaliteit. Het resultaat biedt een verrijkend perspectief over de drijfveren en het systeem, maar ook risico- en beschermingsfactoren die van belang zijn om uit de criminaliteit te blijven en/of te komen.

Veiligheid Voorop!

ALTIJD SAMEN!

Eén aanpak Zorg & Veiligheid: personen met verward gedrag, jeugd, huiselijk geweld en kindermishandeling.

Figuur 3 Routekaart samenschap vroegtijdige afstemming Zorg-Staff⁴

Optreden bij huiselijk geweld en kindermishandeling

Onder de noemer 'Samen op in acuut', trekt de politie met partners vanuit zorg en straf vanaf het eerste uur samen op bij meldingen en incidenten die gaan over kwetsbare en onveilige gezinnen en huishoudens, risicojongeren en problematische jeugdgroepen. In 2023 is de aanpak en samenwerking in acuut onveilige situaties samen met partners op meer plekken geïmplementeerd, verbeterd en verbreed. In Rotterdam is de samenwerking geëvalueerd. In navolging hiervan zijn Strategische Marathons Acuut Onveilig gehouden. Een belangrijke mijlpaal hierin is het commitment op de beweging naar een regionale geïntegreerde crisisinterventie 24/7.

In 2023 is veel aandacht geweest voor femicide. De term femicide staat niet in het wetboek van strafrecht, maar over het algemeen wordt femicide gebruikt om aan te duiden dat een vrouw is vermoord vanwege haar gender. De politie en partners werken samen volgens de visie Veiligheid Voorop in het voorkomen en doorbreken van geweld tegen vrouwen. Dit betekent dat de partners zorg en straf actiegericht samenwerken vanaf het allereerste moment dat zorgen over de veiligheid in afhankelijkheidsrelaties ontstaan.

⁴ Marieke Kleinjan Advies 30.11.2022

Ik kijk in de achteruitkijkspiegel van de politieauto. Op de achterbank zit de juf met een meisje van negen en een jongetje van zeven. Uit meerdere signalen bleek dat de moeder haar kinderen verwaarloosde. Nu zijn we op weg van school naar tijdelijke opvang voor de kinderen. Ook voor de moeder wordt een hulptraject opgestart.

‘Het is eigenlijk wel goed dat we even bij mama weg zijn’, zegt het meisje tegen haar broertje. Het hoofd van het meisje draait naar de binnenspiegel van de auto en even kruisen onze blikken elkaar. Het jongetje kijkt stoïcijns voor zich uit.

De juf vertelt de kinderen waar we naar op weg zijn en wat ze kunnen verwachten. ‘Als mama weer beter is, zien jullie haar weer en ik kom jullie tussendoor opzoeken.’

Op de plaats van bestemming rennen de kinderen naar het speelhuisje, wij bespreken de formaliteiten. Als we weggaan geeft de juf de kinderen een dikke knuffel. Na een high five van mij rennen de kinderen weer naar het speelhuisje.

Totdat we de snelweg oprijden, zeggen we niets tegen elkaar, we voelen allebei de spanning nog in ons lijf. Even kijk ik haar aan en zie het verdriet in haar ogen. ‘Maar het is goed zo’, zegt ze. Ik geef een knikje in haar richting en glimlach, waarna het verdrietige gezicht van de juf plaatsmaakt voor kracht.

De politie heeft in 2023 verder gewerkt aan de doorontwikkeling van het onderwijs op zorg en veiligheid. De module Fundament Zorg en Veiligheid vormt hierbij de basis. Daarna is verdieping mogelijk op de thema’s jeugd, onbegrepen gedrag, huiselijk geweld en kindermishandeling, waaronder stalking en eengerelateerd geweld. Ook zijn stappen gezet om in het basis politieonderwijs de opdrachten voor nieuwe collega’s op het gebied van overlast door jeugd te verbeteren en te verdiepen. Eerder gebeurde dit al voor de opdrachten over verward of onbegrepen gedrag en huiselijk geweld (inclusief stalking en eengerelateerd geweld).

In 2023 is ook de Escapebox Stalking beschikbaar gekomen. Deze Serious Game kan worden ingezet om stalking-problematiek onder de aandacht te brengen bij medewerkers. De box kan worden gespeeld als los onderdeel om bewustwording te vergroten, maar kan ook worden gebruikt als onderdeel van een trainings- of opleidingsprogramma waarin dieper in wordt gegaan op de materie.

Vroege signalering personen met onbegrepen gedrag

Ook in 2023 waren er weer meer incidenten rond mensen met onbegrepen gedrag dan het jaar ervoor. In 2023 werd in 141.724 voorvallen de politie ingezet. Dat is een lichte toename van 2,1 procent ten opzichte van 2022. De cijfers gaan over het aantal geregistreerde incidenten, niet over het aantal personen met onbegrepen gedrag, één persoon kan meerdere incidenten veroorzaken.

In 2023 is de zorgmelding zorgwekkend gedrag landelijk in gebruik genomen. Hiermee kunnen alle eenheden signalen over personen met onbegrepen/zorgwekkend gedrag direct geautomatiseerd melden bij de meldpunten zorgwekkend

gedrag (niet-acute zorg) die gemeenten daarvoor regionaal of lokaal hebben ingericht. Vanuit deze meldpunten kan indien nodig passende hulp worden inzet. Alle gemeenten zijn aangesloten op een meldpunt. De politie participeert ook in het Actieprogramma Grip over samenwerking rondom personen met verward en/of onbegrepen gedrag.

In 2023 is onder meer geëxperimenteerd met het eerder naar de zorg afbuigen van meldingen op de meldkamer en in het eerder optrekken in de wijk met een wijk-GGD’er.

2.4 Politie voor iedereen

De politie is er voor iedereen, iedereen moet zich vrij voelen de politie te benaderen. De politie maakt er werk van om op het gebied van culturele diversiteit voldoende herkenbaar en benaderbaar te zijn voor alle groepen in de samenleving. Ook werkt de politie vanuit een nieuw perspectief aan diversiteit, inclusie en vakmanschap. Daarbij is er aandacht voor het voorkomen en bestrijden van discriminatie en racisme, voor veiligheid van burgers en voor veiligheid binnen teams. Een breed pakket aan maatregelen is en wordt ingezet om veranderingen teweeg te brengen, onder andere in het programma Politie voor Iedereen (PVI).

Aanpak uitsluiting, discriminatie en racisme

In 2023 is gerealiseerd dat elke melding van uitsluiting, discriminatie of racisme binnen de politie, resulteert in een actie. Wanneer een medewerker bij de leidinggevende een melding maakt, neemt de leidinggevende volgens het nieuwe handelingskader contact op met de afdeling Veiligheid, Integriteit en Klachten (VIK). Op elke melding wordt een actie of consequentie gezet, niets doen is geen optie meer. De aard van de actie of sanctie is afhankelijk van de concrete situatie. Dat kan variëren van een stevig gesprek of waarschuwing tot arbeidsrechtelijke consequenties. VIK betreft ook leden van het [Netwerk Divers Vakmanschap](#) om meer kennis te verkrijgen over de mogelijke impact en betekenis van de situatie voor de melder en andere betrokkenen en daarmee aan de juiste opvolging.

De politie heeft in 2023 ook gewerkt aan het expliciet maken van de norm, deze is daartoe toegevoegd aan de beroepscode en aan het 'PVI gespreksbord' waarmee trainers het gesprek met de teams verder kunnen helpen. Bij het handhaven van de norm is het van belang om anders te kijken naar de interpersoonlijke schending die heeft plaatsgevonden tussen betrokken collega en benadeelde collega. Deze laatste wordt in het proces dikwijls vergeten. Richtlijnen met betrekking tot dit benadeeldenperspectief zijn in ontwikkeling. In het proces van normhandhaving is een cruciale rol voor de leidinggevende weggelegd. Om dat belang te onderstrepen is er een handreiking uitgegaan naar leidinggevendenden waarin zij inzichtelijk krijgen hoe procesmatig om te gaan met casuïstiek rondom uitsluiting, discriminatie en racisme. Reflecteren op de casuïstiek is belangrijk bij de beweging van repressief naar preventief.

In 2023 heeft ook de pilot Expertisecentrum Aanpak Discriminatie Politie doorgelopen. In deze pilot verbinden discriminatierechercheurs en andere deskundigen de eenheden aan de landelijke afspraken en ontwikkelingen. In 2023 heeft de politie verder bij alle eenheden en organisatieonderdelen aan bewustwording gedaan. Het ging daarbij onder andere over de ruimte bieden om te zijn wie je bent en de waarde daarvan voor de organisatie en maatschappij zichtbaar te maken.

Ook is de politie partner in het Giving Back Studentenprogramma waarbij studenten worden verbonden aan professionals. Daarnaast is de politie op dit thema onderdeel van het AgoraNetwork, waar uitwisseling van kennis, ervaring en high potentials tot de mogelijkheden behoort.

Etnisch profileren tegengaan

Om (gevoelens van) etnisch profileren te voorkomen investeert de politie in het uitvoeren van goede professionele controles. In 2023 heeft de politie een Virtual Reality training gebruikt om gedrag van medewerkers op straat bespreekbaar te maken. Er zijn zes scenario's ontwikkeld met verschillende thema's. Bij de trainingen gaat het om waarom bepaalde keuzes bewust zijn gemaakt. Het bewust benoemen en uitleggen waarom een bepaald voertuig is gecontroleerd helpt het gevoel van etnisch profileren tegen te gaan. Hierbij is de verwerking van de gegevens van de controle in het Mobiel Effectiever Op Straat (MEOS) systeem de basis voor onderzoek naar professioneel controleren. Alle eenheden hebben nu ambassadeurs opgeleid en hebben VR-brillen ter beschikking voor de trainingen. Daarnaast heeft de politie naar aanleiding van een uitspraak van het Gerechtshof in Den Haag over de werkwijze van de KMar, haar eigen handelingskader aangepast.

Divers vakmanschap en Bondgenoten

Binnen de politie bestaat het Netwerk Divers Vakmanschap. Politie medewerkers die zijn aangesloten bij dit netwerk delen kennis over verschillende gemeenschappen, leefstijlen en culturen en gebruiken dit tijdens het werk. Op deze manier creëren zij bewustwording over gevoeligheden bij bepaalde groepen en begrip voor elkaars situatie.

Het Netwerk bestaat nu uit 1000 medewerkers in onderliggende netwerken van verschillende gemeenschappen, leefstijlen en culturen. Het netwerk Roze in Blauw vierde dit jaar haar 25-jarig bestaan. De netwerken Oekraïne en Israël – Hamas- Palestina hebben in 2023 door de oorlogen in die landen als vraagbaak gefungeerd en belangrijke informatie met het korps gedeeld.

De politie is een van de partners in de methodiek Bondgenoten. Steeds meer eenheden reageren via deze methodiek met sleutelfiguren in de wijk op de veiligheidsthema's.

Divers personeelsbestand

Veel eenheden werken aan een meer divers personeelsbestand door bijvoorbeeld gerichte trainingen in te zetten in het werving en selectieproces. Ook zijn er voor herkansers tijdelijke banen bij Arrestantenzorg en het regionaal servicecentrum beschikbaar. Hiermee krijgen jonge mensen al werkervaring bij de politie en later een betere kans op een plaats in de opleiding.

De eenheden Amsterdam, Den Haag, Rotterdam en Midden-Nederland streven ernaar dat uiterlijk vanaf 2025 de instroom van aspiranten met een migratieachtergrond tenminste 35 procent bedraagt. Voor de overige eenheden is dit 25 procent. De politie ervaart grote moeite om deze streefcijfers te behalen. Onder andere door de krapte op de arbeidsmarkt en de grootte van de instroombehoefte. In 2023 is dat dan ook niet gelukt. Binnen de arbeidsmarktstrategie neemt de politie verschillende maatregelen om de cultureel diverse instroom te verhogen en deze medewerkers te behouden.

Op 31 december 2023 waren er bij de politie 9.740 medewerkers met een herkomstland buiten Nederland in dienst. Dat is 15,1 procent van de totale bezetting. Dat is vrijwel gelijk aan 2022 (15 procent).

In 2023 had 16 procent van alle nieuwe medewerkers een herkomstland buiten Nederland. Bij de aspiranten betrof dat 12,4 procent, in 2022 was dat nog 14,2 procent. De uitstroom van aspiranten met een land van herkomst buiten Nederland is gedaald van 24,2 procent in 2022 naar 21,2 procent in 2023. Het aandeel leidinggevenden met een land van herkomst buiten Nederland is gestegen van 13,4 procent in 2022 naar 14,3 procent in 2023.

In bijlage 13.1 staan de diversiteitscijfers in meer detail weergegeven.

3 Voorkomen, bestrijden en opsporen van criminaliteit

De landelijke beleidsdoelstellingen van de politie worden bepaald door de minister van JenV, die daarvoor advies vraagt aan de politie, het OM en de regioburgemeesters. Deze landelijke beleidsdoelstellingen worden elke vier jaar vastgelegd in de Veiligheidsagenda. De politie werkt, gehoord het College van procureurs generaal en de regioburgemeesters, de landelijke beleidsdoelstellingen van de Veiligheidsagenda uit in eigen beleid en past de taakuitvoering daarop aan. In dit hoofdstuk beschrijven we per onderwerp de taakuitvoering van de politie. De onderwerpen van de Veiligheidsagenda komen daar dus ook in terug. In dit hoofdstuk worden eerst de realisaties op de afspraken in de Veiligheidsagenda beschreven. Vervolgens wordt in paragraaf 3.2 ingegaan op opsporing. In paragraaf 3.3 wordt de aanpak van ondermijning beschreven en in paragraaf 3.4 het bestrijden van mensenhandel. Daarna wordt in paragraaf 3.5 de politie inzet op contra terrorisme, extremisme en radicalisering beschreven. In paragraaf 3.6 komt de aanpak van seksuele misdrijven aan bod en in paragraaf 3.7 de bestrijding van cybercriminaliteit. Als laatste wordt in paragraaf 3.8 ingegaan op de implementatie van het nieuwe Wetboek van Strafvordering.

3.1 Veiligheidsagenda

In de Veiligheidsagenda 2023-2026 staan de landelijke beleidsdoelstellingen voor politie. De agenda bevat een mix van kwalitatieve en kwantitatieve afspraken die aansluiten bij de doorontwikkeling van de politieorganisatie.

Tabel 1 Monitoring Veiligheidsagenda, afkomstig van het OM

Beleidsafspraken	Realisatie 2022	Norm 2023	Realisatie 2023	Realisatie '23 t.o.v. norm '23
Ondermijning en georganiseerde criminaliteit				
Aantal aangepakte CSVs	1.672	1.530	1.800	118%
Criminele geldstromen				
Waarde beslag (in euro's)*	148.329.202	190.000.000	228.516.540	120%
Mensenhandel				
Aantal OM-verdachten mensenhandel	186	220	210	95%
Aantal eenheidsverstijgende onderzoeken	nb	> 14	17	113%
Cybercrime				
Aantal cybercrime regulier	356	310	336	108%
wrv alternatieve of aanvullende interventies	17	78	36	
wrv csv	60	31	50	
Aantal fenomeenonderzoeken	49	41	36	88%
wrv alternatieve of aanvullende interventies	9	20	14	
Aantal high tech crime onderzoeken	10	20	17	85%
Totaal aantal onderzoeken	415	371	389	105%
Gedigitaliseerde criminaliteit				
Aantal gedigitaliseerde criminaliteit regulier	1.744	2.200	3.302	150%
wrv alternatieve of aanvullende interventies	285	550	1.425	
Aantal fenomeenonderzoeken	nb	5	4	80%
Totaal aantal onderzoeken				
Online seksueel kindermisbruik				
Inzet gericht op misbruiker / vervaardiger	96	130	116	89%
Inzet gericht op keyplayers (/netwerken)	5	20	68	340%
Inzet gericht op bezitters / verspreiders	425	-	444	
Totale inzet	526	600	628	105%

* I.v.m. de uitfasering van Compas is de meetwijze voor waarde beslag tijdelijk aangepast. Er wordt alleen rekening gehouden met de datum inbeslagname die in 2023 moet vallen. Zaken die uit Tijdelijk Register komen en waarin in een voorgaande rapportageperiode (2022 of eerder) beslag is gelegd, zijn niet in de resultaten verwerkt. Het weergegeven resultaat betreft daarom een ondergrens.

3.1.1 Aanpak ondermijning en georganiseerde criminaliteit

In 2023 is een toename van het aantal lopende onderzoeken naar criminele samenwerkingsverbanden (CSV) te zien. Met name in de eenheden Amsterdam en Den Haag lopen relatief veel onderzoeken. Op landelijk niveau ligt het aantal CSV-onderzoeken ruim (achttien procent) boven de doelstelling. Het gaat hier om projectmatige onderzoeken, korte klap onderzoeken naar georganiseerde ondermijnende criminaliteit en TGO's (Team Grootschalig Onderzoek) met een link naar ondermijnende criminaliteit. Van de 1800 onderzoeken waren er 807 (693 in 2022) druggerelateerd en 91 (84 in 2022) hadden betrekking op wapens en explosieven.

In het jaarverslag van het OM wordt een beeld geschetst van de totale aanpak van georganiseerde criminaliteit, zowel in aantal onderzoeken naar CSV's als de verdachten die daaruit zijn voortgekomen en hoe deze zijn vervolgd.

In 2023 is een aanvang genomen met rijker verantwoordden op het thema ondermijning in de Veiligheidsagenda. Zoals ook beschreven wordt in paragraaf 3.3 van dit jaarverslag is ondermijning het gevolg van veel verschillende vormen van criminaliteit waarbij de grenzen tussen de bovenwereld (de 'gewone' maatschappij) en de onderwereld (criminelen) vervagen. Dit speelt in 'de wijk' en strekt zich internationaal uit. Het raakt individuen maar ook economische en logistieke systemen. De politie staat daarmee voor een breed scala aan criminaliteitsvormen die – waar mogelijk in samenwerking met partners in bijvoorbeeld de Nationale Samenwerking tegen Ondermijnende Criminaliteit (NSOC), met een Regionaal Informatie en Expertise Centrum (RIEC), met partners in het Havengebied, met gemeenten – aangepakt moeten worden.

Deze inhoudelijke maar ook organisatorische fragmentatie (de aanpak reikt van de inzet van politie in de wijk op bedreiging en geweld, tot internationale politiesamenwerking op criminele samenwerkingsverbanden) maakt dat politie en haar gezagen zich beramen op het juiste gesprek hierover in het licht van de doelstellingen in de Veiligheidsagenda.

Voor een uitgebreide beschrijving van aanpak ondermijning zie paragraaf 3.3.

3.1.2 Aanpak criminele geldstromen

Met de aanpak van criminele geldstromen wordt beoogd te voorkomen dat met criminele activiteiten verdiend geld in het legale circuit komt of blijft circuleren binnen het illegale circuit. Het bedrijfsproces en het verdienmodel van criminelen moet worden gefrustreerd en verstoord. Het ontnemen (of 'afpakken') van het met criminaliteit verdiende vermogen is één van de instrumenten die door politie en OM kan worden ingezet. Daarvoor is het leggen van beslag op vermogensbestanddelen één van de belangrijkste stappen. De doelstelling voor 2023 werd ruim gehaald.

Het aantal zaken met een hoge beslagwaarde is van invloed op realisatie. Dit laatste kan jaarlijks fluctueren. In projectvoorstellen en weegdocumenten voor ondermijningsonderzoeken gebruikt elke eenheid de financiële paragraaf. Er wordt nu toegewerkt naar één landelijke kwalitatieve standaard voor die paragraaf. De bedoeling is om de kwaliteit ervan te verhogen en de scope te verbreden, zodat door stuur- en weegploegen in het onderzoek betere keuzes kunnen worden gemaakte en effectievere interventies kunnen worden gepleegd.

3.1.3 Bestrijden van mensenhandel

In 2023 heeft de politie 210 verdachten van mensenhandel bij het OM aangeleverd. Dat is dertien procent meer dan in 2022. De doelstelling van 220 OM-verdachten nagenoeg gehaald. Er werden zeventien eenheidsoverstijgende onderzoeken gedraaid, drie boven de norm.

De politie ziet resultaat van investeringen die zijn en worden gedaan in de aanpak van mensenhandel. Daarnaast zijn er echter ook factoren die de aanpak van verdachten van mensenhandel hebben bemoeilijkt, zoals de grotere focus op criminele uitbuiting, nog lagere aangiftebereidheid bij slachtoffers en moeilijker te bewijzen zaken. Ook de verplaatsing van aspecten van mensenhandel naar de onlinewereld brengt een grotere complexiteit met zich mee. Daarnaast wordt de capaciteit van de mensenhandelteams ook voor andere criminaliteitsproblemen ingezet zoals smokkel en andere opsporingsonderzoeken buiten het taakveld van mensenhandel. Voor een uitgebreide beschrijving van de aanpak van bestrijden van mensenhandel door de politie zie paragraaf 3.4

In 2023 is gewerkt aan de doorontwikkeling van de online opsporing. Er is vormgegeven aan een online-opsporingsstrategie mensenhandel. Het LCOM (Landelijk Coördinatie van Online Mensenhandel signalen) loopt landelijk, alle eenheden zijn inmiddels aangesloten en er wordt indien van toepassing, gebruik gemaakt van tools die beschikbaar zijn (zoals de webcrawler, lokprofiel, virtual agents).

Middelen die ingezet worden vanuit het LCOM zijn onder andere het inzetten van burgerparticipatie, het samenwerken met (NGO) partners, het samenwerken met de online platformen en het zelf zoeken naar online signalen van mensenhandel. Ook zijn dit jaar de laatste fte's (waaronder digispecialisten) aangenomen uit de motiegelden van Segers/Asscher.

In 2023 zijn er door het integrale Expertisecentrum Mensenhandel en Mensensmokkel verschillende integrale tactische- en fenomeen intelligencebeelden opgeleverd. Ook is er een landelijk samenwerkingsverband opgericht: de intelligencetafel Mensenhandel. Deze zal verder in werking worden gebracht, waardoor de informatiecoördinatie, de inwinstrategie en de intelligenceproducten beter tot stand kunnen komen

Binnen de intelligenceorganisatie van de politie is gelabelde capaciteit nog niet op alle fronten tot stand gekomen. Bij alle eenheden is operationele intelligence toegevoegd aan opsporingsonderzoeken.

In 2023 is nog geen dynamisch internationaal fenomeenbeeld waarop het internationaal programma kan worden gestoeld opgeleverd.

3.1.4 Aanpak van cybercriminaliteit

Ondanks een lichte daling ten opzichte van 2022 werd voor cybercrime regulier met 336 verdachten ingezonden naar het OM de doelstelling ruim gerealiseerd.

In 2023 zijn 36 fenomeenonderzoeken afgerond. Onder fenomeenonderzoeken worden onderzoeken verstaan die gericht zijn op de brede bestrijding van eenheidsoverstijgende cybercriminele fenomenen en/of dadergroepen. Het uitvoeren van deze onderzoeken gebeurt vanuit het collectief van cybercrimeteams die binnen elke eenheid zijn ingericht en die in nauw contact met elkaar staan middels het Landelijke Operationele Cybercrime Overleg. Met de afronding van 36 fenomeenonderzoeken is de doelstelling van 41 fenomeenonderzoeken net niet gehaald. Met het steeds meer professionaliseren van de cybercrimeteams neemt de complexiteit van de uitgevoerde onderzoeken toe, en daarmee ook de duur van de onderzoeken. Dit is een aandachtspunt aangezien de doelstelling de komende jaren toeneemt. Er zal een evenwicht gevonden moeten worden tussen het uitvoeren van langer durende onderzoeken met een relatief hoge complexiteit en een internationaal karakter en onderzoeken waarbij dit in mindere mate het geval is.

In 2023 zijn er 17 High Tech Crime-onderzoeken afgerond, dit is inclusief alternatieve interventies. Een aantal alternatieve interventies is in 2023 opgestart en in een ver stadium. Ondanks een toename in het aantal onderzoeken ten opzichte van 2022, is de doelstelling van twintig onderzoeken niet behaald. In 2023 heeft het datagedreven werken binnen Team High Tech Crime wel meer vorm gekregen. Dit heeft effect gehad op de prioritering van onderzoeken. Op basis van overzicht op en inzicht in het cybercriminele domein wordt nog meer gekozen voor hoogwaardige hightechcrime onderzoeken die

het grootst mogelijke maatschappelijk effect sorteren. Praktisch gezien betekent dit complexere onderzoeken met een langere doorlooptijd naar bijvoorbeeld de belangrijkste facilitators van cybercrime. Gelijk aan voorgaande jaren werd er vanuit de aanpak van zware ondermijnende misdaad vaak een beroep gedaan op beschikbare expertise binnen Team High Tech Crime, dit terwijl er al sprake was van onderbezetting. Een voorbeeld hiervan is het onderzoek naar de cryptocommunicatiedienst Exclu dat veel tijd en capaciteit in beslag nam. Hiernaast is deze expertise ook diverse malen beschikbaar gesteld in de vorm van assistentie bij onderzoeken van de regionale eenheden. De geopolitieke ontwikkelingen waren ook zichtbaar in de aard van de rechtshulpverzoeken die de politie ontving; de afhandeling van deze verzoeken nam (en neemt) steeds meer tijd in beslag, bijvoorbeeld omdat er vermoedens zijn van betrokkenheid van statelijke actoren. De afgelopen periode is gewerkt aan de realisatie van een internetaangiftemogelijkheid voor burgers wanneer zij slachtoffers zijn van ransomware.

Voor een uitgebreide beschrijving van bestrijding cybercriminaliteit zie paragraaf 3.7.

3.1.5 Aanpak gedigitaliseerde criminaliteit

Gedigitaliseerde criminaliteit betreft de online gerelateerde zaken van Fraude met betaalproducten, Identiteitsfraude, Hulpvraagfraude en Fraude met onlinehandel. Naast het aantal OM-verdachten worden ook zaken die anders dan met een strafrechtelijke interventie zijn afgedaan, meegeteld. De doelstelling werd ruim gehaald en lag ook bijna 90 procent hoger dan vorig jaar. Voor een deel is deze stijging te verklaren door het project Centurion die zich richt op het verbeteren van het werkproces en het onder de aandacht brengen van aanpak van deze vormen van gedigitaliseerde criminaliteit.

De pilots Directe aansprakelijkheid in de eenheden Noord-Holland, Limburg en Midden-Nederland, waarbij slachtoffers schadeloos worden gesteld via privaatrecht, zijn succesvol. Slachtoffers waarderen deze aanpak en de rol van de politie daarin. De criminele carrière van vaak jonge daders wordt gestuit en de strafrechtketen wordt met deze aanpak ontlast. Bij elkaar levert dit een groot aantal alternatieve of aanvullende interventies op. In 43 procent van de reguliere zaken was daarvan eind 2023 sprake. Dit aandeel ligt hoger dan de streefwaarde van 25 procent.

Het betreft een aanpak in ontwikkeling, waarvan OM en politie doorlopend bezien of die succesvol is of eventueel bijstelling behoeft.

Operatie Centurion

Met de landelijke Operatie Centurion hebben alle eenheden en parketten van het OM in 2023 uitvoering gegeven aan de aanpak van gedigitaliseerde criminaliteitsvormen die veel burgers raken, zoals aan- en verkoopfraude, whatsapp/ hulpvraagfraude, bankhelpdeskfraude en bankphishing. Het unieke van Operatie Centurion is dat alle eenheden en parketten meedoen. Er worden dagelijks operationele successen en resultaten behaald die veel aandacht krijgen in de media. De aanpak krijgt op lokaal niveau in de eenheden gestalte door zaken te routeren naar het basisteam waar de verdachte woont. Politie en OM bezien doorlopend of deze aanpak werkt en of die op onderdelen eventueel bijstelling behoeft.

In 2023 is geautomatiseerd routeren van aangiften van aan- en verkoopfraude naar de eenheden gerealiseerd en gefaseerd ingevoerd. Ook is het in 2023 mogelijk geworden om digitaal aangifte te doen van veel voorkomende vormen van gedigitaliseerde criminaliteit als bankhelpdeskfraude. Om de operatie in de eenheden in staat te stellen doeltreffend op het werk te sturen, is een kwaliteitsdashboard voor gedigitaliseerde criminaliteit ontwikkeld en geïmplementeerd en een eerste landelijk veiligheidsbeeld ontwikkeld.

In 2023 zijn diverse strafrechtelijke onderzoeken naar criminele verbanden in horizontale afstemming tussen eenheden verricht. Een uitdaging voor ons geografisch bestel en vanwege de werkdruk in de eenheden. De eenheden presteren goed ten aanzien van de opvolging van Centurion zaken. In 2023 zijn 4 fenomeenonderzoeken afgerond. Eind 2023 bevonden zeven fenomeenonderzoeken zich in de tactische fase. Aan maar liefst 3.302 zaken werd door de eenheden opvolging gegeven. Ook de opvolging in de strafrechtketen levert mooie resultaten op. Inmiddels hebben meerdere veroordelingen van verdachten tot meerjarige onvoorwaardelijke celstraffen plaatsgevonden.

Vanwege het succes van onder meer pilots op directe aansprakelijkheid is er in afstemming met de eenheden voor gekozen om Operatie Centurion tot eind 2024 voort te zetten. In 2024 vindt landelijke evaluatie van Operatie Centurion plaats ter ondersteuning van besluitvorming over de wijze van voortzetting en borging van Operatie Centurion.

3.1.6 Bestrijden van online seksueel kindermisbruik

De aanpak van kinderpornografie en kinderseksstoerisme⁵ is, onder de noemer van online seksueel kindermisbruik, in 2022 wederom opgenomen in de Veiligheidsagenda voor de periode 2023 – 2026. Voor deze periode zijn zowel een nieuwe missie als visie geformuleerd. Vanaf 2023 ligt er extra focus op de doelgroep vervaardigers, misbruikers, keyplayers en netwerken (zowel nationaal als internationaal). De doelstelling op de totale inzet is ruim gehaald en het resultaat ligt bijna twintig procent hoger dan vorig jaar. De focus was in 2023 gericht op misbruikers/vervaardigers en keyplayers/netwerken. Dit is duidelijk terug te zien in het resultaat. De inzet gericht op misbruikers/vervaardigers is hoger dan vorig jaar, al is de norm voor 2023 op dit aspect niet helemaal gehaald. De doelstelling op de inzet keyplayers/netwerken is daarentegen heel ruim gehaald.

Voorgaand aan de internationale dag van de Rechten van het Kind op 20 november 2023 heeft een actieweek gericht op downloaders/bezitters van kinderpornografisch materiaal plaatsgevonden door de teams Bestrijding Kinderpornografie en Kinderseksstoerisme van de politie samen met de digitale wijkagenten binnen de eenheden. Deze actieweek heeft mede gezorgd voor het goede jaarresultaat.

In de intensieve samenwerking met Offlimits (voorheen Expertisecentrum Online Kindermisbruik (EOKM)) wordt sinds 2021 bijzondere aandacht besteed aan het verwijderen van het materiaal van het internet. Bij het Meldpunt Kinderporno komen sinds 2021 minder meldingen binnen. Dit komt grotendeels door de toegenomen druk op hostingpartijen. Die (bestuurlijke) druk werkt. Deze partijen

---

⁵ De term Kinderseksstoerisme (KST) is in 2023 vervangen door Transnationaal Seksueel Kindermisbruik (TSK).

doen tegenwoordig zelf veel meer om het internet vrij te houden van seksueel beeldmateriaal van minderjarigen. Daardoor komen mensen de beelden minder vaak tegen, hetgeen leidt tot minder meldingen van burgers. In het verlengde hiervan is in 2022 de Autoriteit ter verwijdering van Terroristische en Kinderpornografisch Materiaal (ATKM) opgericht. Tot op heden is het ATKM voor de bestrijding van kinderpornografie nog niet operationeel. De verwachting is dat de wetgeving rondom de verwijdering van kinderpornografisch beeldmateriaal door het ATKM de tweede helft van 2024 in werking zal treden.

Uiteindelijk is het identificeren en in veiligheid brengen van minderjarige slachtoffers van online seksueel kindermisbruik altijd het uitgangspunt. In een maandelijkse rapportage wordt het aantal geïdentificeerde slachtoffers inzichtelijk gemaakt. In 2023 waren dit er 676 (143 in 2022), waarvan 75 buitenlandse slachtoffers. Door capaciteitsgebrek is het dreigingsbeeld in 2023 nog niet geactualiseerd.

Voor een uitgebreide beschrijving van aanpak seksuele misdrijven zie paragraaf 3.6.

3.1.7 Verbinding met de samenleving en maatschappelijke onrust

Op het thema maatschappelijke onrust en polarisatie wordt intensief samengewerkt met partners. De politie heeft een toolbox opgemaakt met best practices en integrale interventiestrategieën die handelingsperspectief bieden op verschillende gebieden in relatie tot maatschappelijk ongenoegen en maatschappelijke onrust.

Op het thema Openbare Orde en Veiligheid (OOV) is ook een Intelligencetafel opgericht. Voor OOV in het bijzonder geldt dat op verschillende momenten (o.a. verkiezingen/ klimaatprotesten/ ontwikkelingen Gazastrook) een intensivering van Nationale Intelligence Coördinatie is opgestart. Op die momenten is met alle eenheden van de politie de actuele situatie gemonitord en zijn producten gedeeld waarmee kon worden geanticipeerd op maatschappelijke onrust/ ontwikkelingen.

3.1.8 Intelligence

De thema's in de Veiligheidsagenda zijn opgenomen in de Nationale Intelligence Agenda (NIA). Op de thema's cybercrime, CTER (contra-, terrorisme, extremisme en radicalisering), SOC (Serious Organised Crime) Drugs, SOC (Serious Organised Crime) Geweld, Mensenhandel, Milieu en OOV is een intensiveringsslag uitgevoerd met als doel de opbouw van een nationaal intelligencepositie. Periodiek worden operationele beelden opgemaakt waarin de actuele situatie wordt beschreven en geduid. Deze beelden dienen de operatie en het rijker verantwoord en op de verschillende thema's in de Veiligheidsagenda. Op het thema Cyber en gedigitaliseerde criminaliteit is bijvoorbeeld maandelijks een nationaal intelligence beeld opgeleverd.

3.1.9 Internationaal

Het internationaal perspectief speelt een belangrijke rol in alle thema's binnen de Veiligheidsagenda, samenwerking met buitenlandse opsporingsinstanties is op thema's als cybercrime en mensenhandel niet meer weg te denken. Op dit laatste thema is onder andere een samenwerking gestart met International Justice Mission in Roemenië om het contact tussen politie en Roemeense slachtoffers van uitbuiting te verbeteren in het kader van hun bescherming en ten behoeve van opsporingsonderzoeken. Ook is er met diverse (lokale) partners en politie in Moldavië en Polen met behulp van een mobiele escaperoom voorlichting gegeven in brongemeenschappen van mensenhandel om seksuele en arbeidsuitbuiting van slachtoffers te voorkomen.

3.2 Opsporing

Opsporing van veelvoorkomende criminaliteit is een taak van de basisteams. Meer complexe zaken of zaken die een bijzondere expertise vereisen worden opgepakt door de districtelijke, regionale

recherche of landelijke recherche. Voor de probleemgerichte aanpak van veelvoorkomende criminaliteit, zoals criminaliteit met een hoge impact (high impact crimes), worden basisteams bijgestaan door de districtsrecherche. Dat wordt beschreven in 3.2.1. In paragraaf 3.2.2 komt forensische opsporing aan bod en in paragraaf 3.2.3 de opsporing van financieel economische criminaliteit.

3.2.1 High impact crime

Misdrijven met een grote impact op slachtoffers krijgen in de veiligheidsagenda aparte aandacht onder de naam High impact crime. Het gaat om misdrijven als overvallen, ram- en plofkraken, straatroof en woninginbraken. In 2023 zijn er minder van dit soort misdrijven gepleegd dan in 2022. Hieronder gaan we per soort misdrijf in op de opsporingsresultaten.

Overvallen

Het aantal overvallen in Nederland neemt nog steeds af. In 2023 zijn 541 overvallen gepleegd, 130 (19 procent) minder dan vorig jaar. In gevallen van trends of serie wordt samengewerkt met private partijen om te komen tot effectieve preventieve interventies. Extra toezicht in het betreffende gebied, onder andere door gemeenten, maakt deel uit van de aanpak. De politie heeft in 2023 in 66,4 procent van de zaken een verdachte in beeld weten te krijgen. Een hoog ophelderingspercentage is belangrijk om het aantal overvallen laag te houden.

Plofkraken

Het aantal plofkraken op geldautomaten is sterk gedaald. In 2023 zijn 8 (plof)kraken op geldautomaten gepleegd, waarvan 6 met zware explosieven. Het lijkt erop dat de preventieve maatregelen effect hebben. De dadergroep die zich bezighoudt met plofkraken is verplaatst naar het buitenland, met name Duitsland. Daar was de groep verantwoordelijk voor 362 plofkraken. De samenwerking met de Duitse autoriteiten bij opsporing en heterdaadkracht bij deze delicten verloopt goed. Dit jaar werden er 135 Nederlandse verdachten aangehouden voor het plegen van of betrokkenheid bij plofkraken in binnen- en buitenland. Deze aanhoudingen hebben zowel door de Nederlandse als Duitse politie plaats gevonden. In 2023 zijn ook plofkraken gepleegd bij juweliers en opticiens. Met de brancheorganisaties zijn afspraken gemaakt over preventieve maatregelen. Ook werd ondersteuning verleend aan de Duitse politie en banken voor het bevorderen van preventie.

Straatroof

Straatroof is een vorm van diefstal met geweld met grote psychische, lichamelijke en materiële schade bij slachtoffers. In 2023 zijn 2.435 straatroven gepleegd, 49 (2 procent) minder dan in 2022. In 36,5 procent van de zaken werd een verdachte bekend. Deze delicten werden veelal gepleegd door lokale daders in hun directe omgeving. Snel handelen en opsporen van daders bleef hier belangrijk.

Woninginbraken

In 2023 hebben 22.706 woninginbraken plaatsgevonden, 1.710 (7 procent) minder dan vorig jaar. In 11,4 procent van de zaken werd een verdachte bekend. Doordat er minder vaak een directe confrontatie is met een dader, is het veel lastiger om tot een verdachte te komen dan bij bijvoorbeeld een overval. Daardoor is er vaak geen signalement, kenteken of looprichting als opsporingsindicatie. Het bewijs voor woninginbraken komt uit forensisch bewijs of camerabeelden. Ook attent gedrag van buurtbewoners draagt bij aan het op heterdaad aanhouden van verdachten. 60 procent van de aanhoudingen van verdachten voor een woninginbraak vindt op heterdaad plaats. 80 procent daarvan op grond van een melding van een burger. Er wordt daarom in de campagnes naast preventie aandacht besteed aan de heterdaadkracht met de slogan: verdachte situatie? Bel 112, daar vang je boeven mee!

Een nieuwe opsporingsmethode

Sinds kort plaatst de politie betaalde oproepen op sociale media als Facebook en Instagram om zo getuigen van misdrijven te vinden. Met die advertenties maakt de politie gebruik van het marketingvernuft en het algoritme van bijvoorbeeld Facebook. Oproepen worden op die manier heel gericht bij bepaalde doelgroepen onder de aandacht gebracht.

Mobiel banditisme

Mobiel banditisme is een vorm van criminaliteit waarbij buitenlandse daders zich naar Nederland begeven om meerdere misdrijven te plegen. In 2023 zijn veel van de klassieke vermogensdelicten waar onder andere mobiele bandieten zich mee bezig houden toegenomen. Hierbij valt te denken aan delicten als winkeldiefstallen, diefstal van (elektrische) fietsen, diefstal van voertuigen en onderdelen daarvan. De banden met private partijen in verschillende branches zijn aangehaald om de preventieve kracht te verhogen door informatie over werkwijze van deze criminelen te delen en preventietips te geven. Daarnaast zet de politie in op het versterken van de heterdaadkracht om zo een repressieve barrière op te werpen.

Senioren & Veiligheid

Senioren zijn op bepaalde vormen van criminaliteit oververtegenwoordigd. Dat is onder andere te zien bij babbeltrucs aan de deur en vormen van online fraude zoals de bankhelpdeskfraude. Preventie waarbij bewustwording van de kans op slachtofferschap centraal staat is bij deze vormen van criminaliteit cruciaal. Ook in 2023 stond de hele maand april in het teken van de preventiecampagne. Daarbij zijn verspreid over Nederland preventiebijeenkomsten georganiseerd voor grote groepen senioren. Ook op repressief gebied werden mooie successen geboekt waaronder de aanhouding in december van een groep van twaalf verdachten die zich landelijk bezighielden met oplichting en beroving van senioren waarbij online contact werd gemaakt met slachtoffers.

3.2.2 Forensische opsporing

De forensische recherche zoekt naar digitale en fysieke sporen op de plek van een misdrijf, een brand of een verkeersongeval. Denk aan vingerafdrukken, haren, bloedsporen, schoenafdrukken in de modder en bandensporen. Die sporen stelt de politie snel en zorgvuldig veilig, om ze in het laboratorium verder te onderzoeken. Door de inzet van een 'snelle DNA-straat' kunnen sporen binnen 48 uur worden geanalyseerd in plaats van in enkele weken. Voor de politie brengt dit meer snelheid in de duiding van de data en daarmee het opsporingsonderzoek. De politie heeft in 2023 ook, na een proef van twee jaar, een nieuwe werkwijze ingevoerd waarbij complexe DNA (meng-) profielen periodiek worden vergeleken met de DNA-databank⁶. Dit bracht in de afgelopen twee jaar in meer dan vijftig zaken, verdachten in beeld. Het betrof onder andere zedenzaken, onderzoeken naar schietpartijen, geweldsdelicten en druggerelateerde ontwikkelingen. In 2023 is ook de samenwerking tussen het forensisch onderzoek en het digitaal onderzoek van de politie geïntensiveerd. Op de plaatsen delict treft de politie naast fysieke forensische sporen vaak ook digitale sporen. Het sneller beschikbaar hebben van deze gecombineerde data geeft inzicht in de situatie ter plaatse en helpt politie bij de opmaak van hypotheses en scenario's in het onderzoek. Op het gebied van vingerafdrukonderzoek kan de politie met de nieuwe technieken vingerafdrukken al op de plaats delict direct digitaal verzenden door middel van een app op de diensttelefoon die in september in gebruik is genomen. Hierdoor wordt de identiteit van een verdachte of slachtoffer binnen enkele uren bekend. Ook is dit jaar de online verbinding gerealiseerd met de vingerafdrukdatabase van de UK zoals die al met twintig EU-landen bestaat.

3.2.3 Financieel economische criminaliteit

Oplichting, vastgoedfraude en witwassen zijn voorbeelden van financieel economische criminaliteit. De politie bestrijdt dit soort criminaliteit door geldstromen te volgen en het criminele bedrijfsmodel te onderzoeken. De aanpak van criminele geldstromen levert een belangrijke bijdrage aan de bestrijding van georganiseerde ondermijnende criminaliteit. In 2023 is hiervoor het product Financial Crime Scripting ontwikkeld. 66 medewerkers van de elf eenheden en de fiscale inlichtingen- en opsporingsdienst (FIOD) zijn opgeleid om met deze methode te werken. De politie gebruikt deze werkwijze voor alle winst gedreven criminaliteit, zoals in onderzoeken naar fraude, witwassen en ondergronds bankieren. In 2023 is ook het programma Criminele Geldstromen gestart waarbij intensiever wordt samengewerkt met zowel publieke als private partners. In het kader van deze samenwerking is door de politie een training witwassen verzorgd voor het projectteam van het Ministerie van JenV.

⁶ Een initiatief van de politie in samenwerking met het OM en Het Nederlands Forensisch Instituut.

3.3 Aanpak ondermijning

Ondermijning is het gevolg van veel verschillende vormen van criminaliteit, waarbij de grenzen tussen de bovenwereld (de 'gewone' maatschappij) en de onderwereld (criminelen) vervagen. De invloed van georganiseerde criminaliteit op de veiligheid en rechtmatigheid van de samenleving uit zich in geweld tegen personen maar ook in het ontwrichten van economische en logistieke systemen. Criminelen richten bijvoorbeeld bedrijven op, vragen vergunningen aan en maken gebruik van transport en vastgoed. De politie bestrijdt ondermijning in samenwerking met andere instanties. In het kader van de invulling van het Breed Offensief Tegen Ondermijnende Criminaliteit werkt politie mee in de NSOC en het Strategisch Kenniscentrum Ondermijnende Criminaliteit. Daarnaast neemt de politie deel aan initiatieven als Preventie met Gezag en voert zij op verschillende onderdelen een eigen aanpak uit. In deze paragraaf worden de verschillende bijdragen van de politie aan de strijd tegen ondermijning beschreven.

Nationale Samenwerking tegen Ondermijnende Criminaliteit

In NSOC brengen de politie, Douane, FIOD, Belastingdienst, het OM en de KMar hun beelden en expertises samen en combineren deze met die van het Strategisch Kenniscentrum. Hierdoor ontstaat meer en beter inzicht in criminele systemen, onderliggende structuren en kwetsbaarheden. NSOC ondersteunt de politie Rotterdam bij de opzet van onderzoek naar het excessief geweld in de regio. Om risico's van cryptocards en daarbij behorende risicogebieden te identificeren, zijn actoren in beeld gebracht en wordt nu samen met banken en een grote betaalprovider verkend of door analyse van pintransacties de omvang van het gebruik van cryptocards in kaart kan worden gebracht. Ook zijn in samenspraak met diverse partners in de haven van Vlissingen de verschillende modi operandi voor cocaïnesmokkel via bulkgoederen geïdentificeerd. Dit heeft geresulteerd in een risicomatrix met een inschatting van de mate van kwetsbaarheid voor cocaïnesmokkel per MO en goederenstroom.

Het NSOC ontregelt criminele systemen met klassieke en nieuwe interventiemethoden. Hiervoor wordt gewerkt aan het opbouwen van samenwerkingen, het creëren van draagvlak voor nieuwe werkwijzen, het wegnemen van juridische barrières en het betrekken van de benodigde mensen. Zo pleegt de politie bijvoorbeeld, samen met partners, verschillende interventies gericht op het weerbaarder maken van de goudhandel tegen de georganiseerde ondermijnende criminaliteit. In dit kader is onder andere een inbewaringstelling gerealiseerd van een aanzienlijke hoeveelheid goud door de Douane. Deze wordt momenteel nader onderzocht.

Om de ontwikkeling van innovatieve interventies te stimuleren en faciliteren, heeft NSOC een innovatielab ingericht. Daar wordt onderzoek gedaan naar nieuwe technologieën en mogelijke toepassingen daarvan in de praktijk. Ook worden nieuwe concepten en tools ontwikkeld en getest. Van verschillende publieke en private partners worden nieuwe perspectieven en expertise binnengehaald. Zo ontstaan nieuwe inzichten, werkwijzen en ideeën voor verbetering.

Er is sprake van toename van geweld, met name het gebruik van explosieven. Het aantal jonge vuurwapenbezitters in combinatie met het makkelijk verkrijgbaar zijn van wapens is een punt van zorg. Door het conflict in Oekraïne is te verwachten dat op termijn het aanbod van wapens in Europa toe zal nemen. Zicht op en

JUR – Juridische Uitleg Robot

Begin juni werkten in een 'sprintweek' 25 data scientists, front-end developers, cloud engineers, softwareontwikkelaars, hulpofficieren en grafisch vormgevers vanuit het innovatielab van NSOC en verschillende innovatieteams van FIOD en de politie samen aan de ontwikkeling van een nieuwe chat-tool, genaamd Juridische Uitleg Robot (JUR).

Als een opsporingsambtenaar op straat moet ingrijpen, kan deze via JUR snel opzoeken welke wetgeving of bevoegdheid ingezet kan worden. Deze nieuwe tool moet het werk voor opsporings-, handhavings- en toezichtambtenaren sneller maken. Er is nu een werkend prototype. Veilige toepassing in de praktijk kan op dit moment nog niet gegarandeerd worden, maar afhankelijk van de doorontwikkeling van AI in de toekomst mogelijk wel. Daarnaast biedt de techniek die voor JUR ontwikkeld is, kansen voor andere toepassingen.

beheersing van munitiestromen is van belang bij bestrijding illegaal wapenbezit. Met financiële steun vanuit de EU wordt momenteel een landelijk informatiepunt vuurwapens opgebouwd. Ook is Nederland vice-voorzitter binnen EMPACT en actieleider op twee belangrijke internationale acties.

Preventie met Gezag

Door 27 gemeenten zijn plannen ontwikkeld om de instroom van jongeren in de criminaliteit tegen te gaan. De politie heeft bijgedragen door het opbouwen van de informatiepositie over jeugd, met preventieactiviteiten zoals voorlichtings- en scholingsprogramma's en door extra inzet in de wijken. Bijvoorbeeld in Arnhem, waar de aanstelling van een jeugdagent onderdeel is van een integrale aanpak met wijkagenten, straatcoaches, docenten, jongerenwerkers, sporttrainers en sociale ondernemers.

Rond 03.00 uur rijden twee agenten over de snelweg. Zij zien een busje met laadbak van een verhuurbedrijf. Ze weten dat criminelen vaak verhuurconstructies gebruiken en besluiten het voertuig aan de kant te zetten.

'Het verhuurcontract stond niet op de naam van de twee inzittenden', vertelt één van de agenten. 'De bus had daarnaast al een tijd geleden ingeleverd moeten zijn.' Ze kijken in de laadbak. Leeg. Maar de geur die eruit komt lijkt sterk op anijs en dat kan wijzen op harddrugs. Er wordt een onderzoek opgestart en een nat plekje in de laadbak van de bus blijkt sporen van amfetamine te bevatten. Via een tracker in de bus van het verhuurbedrijf vinden de agenten, geholpen door medewerkers van het Operationeel Centrum en Real-Time Intelligence Centre (RTIC), een loods in Nederland en een pand in België.

'Bij het binnentreden in de loods werden spullen voor de productie van hennep en amfetamine gevonden, waaronder een tabletteermachine.' In de loods doen collega's ook een op het eerste gezicht lugubere vondst: een lijk. Bij het openen treffen ze een begrafeniskrans en steekwerende vesten aan. 'Wij vermoeden dat ze de kist gebruikten voor het vervoeren van de drugs. Je gaat als politie natuurlijk niet snel een lijk openen.'

Voor het spoor naar het pand in België is er intussen intensief contact met de Belgische politie. Het pand blijkt een productielocatie voor xtc-pillen waar 55.000 stuks per uur worden gemaakt.

Collectieve aanpak van landelijke thema's

De politie werkt mee aan de aanpak van logistieke knooppunten in het criminele bedrijfsproces door weerbaarheid van bedrijven te verbeteren en controles uit te voeren op logistieke processen. Hierdoor zijn in 2023 grote drugsvangsten gedaan, zoals de onderschepping van 3.279 pakketten cocaïne met een straatwaarde van €246 mln. afgelopen november en in juli de grootste drugsvangst ooit in Nederland van 8.000 kilo met een straatwaarde van € 600 mln. Desondanks lijkt deze aanpak nog niet direct tot gevolg te hebben dat de stroom van cocaïne zichtbaar afneemt. Wel wordt een spreiding van import naar andere zeehavens waargenomen.

De samenwerking tussen de partners in het Noordzeekanaalgebied, de Havens van Zeeland en West-Brabant en de haven van Antwerpen (aanpak Fortius) is in 2023 sterk geïntensiveerd.

Transport Facilitated Organized Crime

Het transport tussen logistieke knooppunten is een cruciaal onderdeel van het crimineel bedrijfsproces. De politie heeft in 2023 met diverse campagnes en gerichte acties bijgedragen aan bewustwording over en het bestrijden van betrokkenheid van transportondernemingen zoals met de actieweken van Transport Facilitated Organized Crime. Daarbij zijn ook diverse aanhoudingen, bekeuringen en inbeslagnames gedaan.

Lokale aanpak en bestuurlijk optreden

Ook op lokaal niveau is de politie partner in het opzetten van plannen, verwerken van informatie, uitvoeren van controles en inzetten van interventies. Bijvoorbeeld bij handhaving op bedrijventerreinen, de aanpak van criminele weldoeners in buurten en sportverenigingen en het tegengaan van jonge aanwas in criminaliteit.

Ook heeft de politie een belangrijke rol bij het voorbereiden en uitvoeren van interventies binnen de bestuurlijke aanpak door de burgemeester. Op basis van

bestuurlijke rapportages neemt de burgemeester gegronde bestuurlijke maatregelen zoals het sluiten van panden, weigeren van vergunningen, opleggen van gebiedsverboden, bestuurlijke boetes of een last onder dwangsom.

3.4 Bestrijden van mensenhandel

Mensenhandel vormt een grove inbreuk op de menselijke waardigheid en is een schending van fundamentele mensenrechten. De politie bestrijdt mensenhandel samen met andere instanties zoals het OM, de Nederlandse Arbeidsinspectie (NLA) en gemeenten. De resultaten op de afspraken in de veiligheidsagenda staan beschreven in paragraaf 3.1.

In 2023 zijn meerdere opsporingsonderzoeken naar mensenhandel gestart en/of afgerond. Zo zijn onderzoeken uitgevoerd naar seksuele uitbuiting van minderjarige slachtoffers waarbij ook verdachten zijn aangehouden. Daarnaast zijn in een groot onderzoek zeer lastig te kraken mobiele telefoons 'gekraakt' en uitgelezen waarbij verdachten in verschillende opsporingsonderzoeken naar voren kwamen. Internationaal zijn onder andere onderzoeken gedaan naar seksuele uitbuiting in samenwerking met Spanje en Noorwegen. Bij de geringste aanwijzing van mensenhandel, zijn mogelijke slachtoffers gemeld bij het Coördinatiecentrum tegen mensenhandel (CoMensha) ten behoeve van registratie en opvang. In 2023 heeft de politie 441 informatieve gesprekken gevoerd met mogelijke slachtoffers. Waar mogelijk is hen bedenkijd aangeboden over het beluit om al dan niet aangifte te doen. In opdracht van de politie en CoMensha is een extern onderzoek gestart naar de oorzaak van de afname van het aantal meldingen van mogelijke slachtoffers van mensenhandel aan CoMensha. Ook is gestart met een verlenging van de proeftuin Aangiftebereidheid, met onder andere inzet van recherchepsychologen.

In de week tegen mensenhandel hebben de eenheden, vaak in samenwerking met gemeenten en andere hulpverleners, aandacht besteed aan bewustwording bij professionals en burgers. Daarbij heeft de politie ook bijgedragen aan de totstandkoming van een *escapetruck* om burgers in spelvorm meer te leren over de gevaren van mensenhandel. Deze *escapetruck* is met hulp van politie in 2023 zowel nationaal als in bronlanden van mensenhandel ingezet om uitbuiting te voorkomen. De politie heeft ook meegewerkt aan de landelijke actiedag Zuid-Amerikaanse sekswerkers (niet vergunde prostitutie). Er zijn

diverse locaties gecontroleerd, er is met sekswerkers gesproken en er zijn gegevensdragers veiliggesteld. Nadere analyse moet vaststellen of er sprake is van een landelijke criminele organisatie.

In 2023 heeft de politie daarnaast gewerkt aan de doorontwikkeling van online opsporing. Er is een online opsporingsstrategie mensenhandel en alle eenheden zijn aangesloten bij de Landelijke Coördinatie van Online Mensenhandelsignalen (LCOM). Middelen die ingezet worden vanuit het LCOM zijn onder andere burgerparticipatie, samenwerken met (NGO) partners, samenwerken met aanbieders/platformen van seksadvertenties en het proactief opsporen van online signalen van mensenhandel. Verder wordt gebruik gemaakt van tools als de webcrawler, lokprofiel en virtual agents. In 2023 zijn de laatste fte's (waaronder digispecialisten) aangenomen uit de gelden die ter beschikking zijn gekomen naar aanleiding van de motie Segers/Asscher. Daarnaast heeft de politie ingezet op bewustwording met betrekking tot criminele uitbuiting en op prioritering in de onderzoeken.

Internationaal is onder andere een samenwerking gestart met International Justice Mission in Roemenië om het contact tussen politie en Roemeense slachtoffers van uitbuiting te verbeteren in het kader van hun bescherming en ten behoeve van opsporingsonderzoeken. Ook is er met diverse (lokale) partners en politie in Moldavië en Polen met behulp van een mobiele escaperoom voorlichting gegeven in brongemeenschappen van mensenhandel om seksuele en arbeidsuitbuiting van slachtoffers te voorkomen.

3.5 Contraterrorisme, extremisme en radicalisering

In samenwerking met onze partners in het veiligheidsdomein levert de politie een bijdrage aan de aanpak van contraterrorisme, extremisme en radicalisering (CTER). De dreiging uit jihadistische hoek is toegenomen, net als de dreiging vanuit andere vormen van extremisme zoals anti-institutioneel extremisme. In 2023 is er wederom een CTER vakdag georganiseerd en zijn bijdragen geleverd op de aandachtsgebieden internationaal, de lokale aanpak en deskundigheidsbevordering.

In een internationaal gecoördineerde operatie met Duitsland zijn meerdere verdachten aangehouden voor terrorisme. Rechercheurs en analisten van het CTER-team hebben daarbij samen met operators van de dienst Speciale Interventies (DSI) na langdurig onderzoek aanhoudingen verricht in samenwerking met de partners in Duitsland.

3.6 Aanpak seksuele misdrijven

In 2023 registreerde de politie 14.015 incidenten. Dit zijn er tien procent minder dan vorig jaar maar nog steeds flink meer dan een aantal jaren geleden. De meeste registraties betroffen meldingen van burgers van zedenmisdrijven of van grensoverschrijdend (maar niet strafbaar) gedrag.

Seksuele misdrijven 2023	
Geregistreerde incidenten exclusief kinderpornografie, schennis en sexting.	14.015
Aangiften	3.237
Aangiften verkrachting	901
OM verdachten	2.640
Voorraad zedenzaken inclusief schennis en sexting	3.151
Aangiften langer dan 6 maanden in voorraad inclusief schennis en sexting	861

Tabel 2 Seksuele misdrijven 2023

Een deel van de melders deed aangifte, anderen zochten hulp, een luisterend oor, of informatie. Sommige melders waren zelf slachtoffer, sommigen meldden namens het slachtoffer, maar ook professionals of zelfs verdachten meldden zich. Een deel van de registraties betrof adviesvragen.

Sommige registraties bevatten geen melder maar betroffen bevindingen van politieambtenaren. Dit verklaart waarom lang niet alle geregistreerde zedenincidenten resulteren in een aangifte maar wel zorgen voor werkbelasting voor de politie.

Er zijn 2.640 zedenzaken afgerond met een verdachte en ingezonden naar het OM. Dat zijn er substantieel meer dan voorgaande jaren. De werkvoorraad is gedaald tot onder het niveau van 2020 terwijl het aantal aangiften hoger ligt. Het aantal aangiftes dat langer dan zes maanden in voorraad zit, is licht gestegen. Dit betekent overigens niet dat deze zaken op de plank liggen, aan deze zaken wordt voortdurend in verschillende fases gewerkt.

De formatie van de zedenteams is in 2023 gestegen naar 688,9 fte's. Dat is een stijging van 1,5 procent vergeleken met 2022. De bezetting is eind 2023 uitgekomen op 657,2. Door uitstroom is deze lager dan eind 2022 (672,2 fte).

De politie werkt sinds 2020 met €12,5 miljoen structureel (in tranches verdeeld over 4 jaren) uit de motie Klaver, aan uitbreiding van de capaciteit bij de zedenteams, intelligence, digitale recherche, forensische opsporing en zedendocenten bij de Politieacademie (PA). Een uitbreiding van ongeveer 116 fte in totaal. Per 31 december 2023 stonden daarvan nog 3,8 fte aan vacatures open. Daarvan betreft 1,9 fte functies op het gebied van digitale expertise die moeilijk in te vullen zijn.

Verbeterplan Bejegening en Doorlooptijden

Het verbeterplan begint duidelijk zijn vruchten af te werpen. Er wordt in de zedenteams, en op landelijk niveau hard gewerkt aan verbeteracties op het gebied van bejegening & opvolging, sturing, maatwerk en capaciteit. In samenwerking met partners in zowel de straf- als de zorgketen, is in 2023 ingezet op passend informeren, een passende opvolging en betekenisvolle interventies. Die samenwerking moet leiden tot betere doorverwijzing, gezamenlijke triage en casusregie.

Het strafrecht is een onmisbaar sluitstuk in de aanpak tegen seksueel geweld en het bieden van rechtvaardigheid voor slachtoffers en beschuldigen. Maar van belang is dat in elke zaak de behoeften van slachtoffers met betrekking tot de afdoening van hun zaak steeds een centrale rol spelen. Welke vorm van afdoening het beste is, is maatwerk en hangt altijd af van het individuele slachtoffer en de ernst van de zaak. Iedere melding wordt zorgvuldig in behandeling genomen en op een passende manier opgevolgd. Dit kan zijn met een strafrechtelijke of andersoortige interventie.

Online seksueel kindermisbruik

Het aantal meldingen bij de politie van kinderpornografie stijgt al jaren, vooral door betere detectie van strafbaar materiaal door in de Verenigde Staten gevestigde internetbedrijven. De politie krijgt vanuit bedrijven zoals Facebook, Google en Instagram meldingen wanneer op hun platform kinderpornografie wordt verspreid. Deze bedrijven zijn daar in de Verenigde Staten wettelijk toe verplicht. Ook kan de politie via eigen onderzoek steeds beter kinderpornografisch materiaal vinden op het internet of in het in beslag genomen materiaal van verdachten. Ook daar is sprake van een stijging in de hoeveelheid materiaal dat wordt gevonden en/of doorgestuurd. Daarnaast lijkt ook het door Artificial Intelligence (AI) gegenereerd kinderpornografisch beeldmateriaal toe te nemen en de verwachting is dat dit in de toekomst verder toeneemt. Dit betekent voor de opsporing een nieuwe uitdaging.

Bij het Meldpunt Kinderporno komen sinds 2021 minder meldingen binnen. Dit komt grotendeels door de toegenomen druk op hostingpartijen. Die (bestuurlijke) druk werkt. Deze partijen doen tegenwoordig zelf veel meer om het internet vrij te houden van seksueel beeldmateriaal van minderjarigen. Daardoor komen mensen de beelden minder vaak tegen, hetgeen leidt tot minder meldingen van burgers.

In het verlengde hiervan is in 2022 de Autoriteit ter verwijdering van Terroristische en Kinderpornografisch Materiaal (ATKM) opgericht. Tot op heden is het ATKM voor de bestrijding van kinderpornografie nog niet operationeel. De verwachting is dat de wetgeving rondom de verwijdering van kinderpornografisch beeldmateriaal door het ATKM eind 2023/begin 2024 in werking zal treden.

In mei 2023 heeft de politie samen met Europol het halfjaarlijkse congres van de Virtual Global Taskforce (VGT) in Nederland georganiseerd, met grote waardering van alle deelnemende partijen. De VGT is een effectief, gerenommeerd internationaal strategisch samenwerkingsverband van Law Enforcement, Non-Gouvernementele Organisaties (NGO'S) en (safety) industrie met als doel het beschermen van kinderen tegen online seksueel kindermisbruik en transnationaal seksueel kindermisbruik.

Zedenrechercheurs schrijven kinderboek

Een kind vragen naar de meest afschuwelijke dingen die ze hebben meegemaakt, vergt wat van je. Toch doen zedenrechercheurs het keer op keer. Want als kinderen hun niet-leuke geheim vertellen, lucht dat enorm op, weten ze. Om ouders en kinderen te helpen bij dit moeilijke gesprek, schreven ze een kinderboek. "Het rotgevoel verdwijnt niet vanzelf."

Het viel deze zedenrechercheurs, gespecialiseerd in het verhoren van kinderen tussen vier en twaalf jaar oud, op dat zodra kinderen hen in vertrouwen hadden genomen, er bijna altijd een last van die jonge schouders viel. "Tijdens het verhoor komen ze los en zie je ze meer en meer opgelucht raken dat ze eindelijk iemand erover kunnen vertellen. Het is zó duidelijk dat praten helpt."

Bron: RTL nieuws

Voorafgaand aan de internationale dag van de Rechten van het Kind heeft de politie een actieweek gehouden, gericht op downloaders en bezitters van kinderpornografisch materiaal. Tijdens deze actie heeft de politie 95 personen gewaarschuwd om te stoppen met het downloaden van kinderpornografisch materiaal. Daarnaast vonden bij 55 personen doorzoekingen in hun woning plaats en werden eigendommen, zoals gegevensdragers, in beslag genomen ten behoeve van een strafrechtelijk onderzoek.

Met de vroegtijdige bezoeken wil de politie voorkomen dat deze personen een stap verder gaan. De boodschap is duidelijk: stop met downloaden en zoek hulp, de volgende keer word je opgepakt.

De politie neemt sinds oktober 2021 voor een periode van twee jaar met 1 vaste medewerker deel aan het internationale samenwerkingsverband Philippine Internet Crimes Against Children Center (PICACC). Dit is een politiesamenwerking die zich specifiek richt op de aanpak van seksueel misbruik via livestreaming in de Filipijnen.

Het fenomeen livestreaming is sinds de pandemie toegenomen en deze onderzoeken vereisen veel digitale kennis en een goede internationale samenwerking. De onderzoeken zijn complex en kennen een lange doorlooptijd.

PICACC heeft ook in 2023 goede resultaten geboekt, met het in veiligheid kunnen brengen van vele (zeer) jonge kinderen. Ook zijn er meer inzichten verkregen in de bestrijding van livestreaming. In 2023 is besloten om deelname aan PICACC te verlengen tot eind 2025.

3.7 Bestrijding cybercriminaliteit

Cybercriminaliteit kent vele vormen. Het gaat om misdrijven die gepleegd worden met behulp van ICT-middelen en gericht zijn tegen ICT-middelen zoals een computer, smartphone of tablet, bankpassen of bedrijfssystemen. Om de werkwijzen van cybercriminelen aan te pakken en schade bij slachtoffers te voorkomen of te beperken, richt de politie zich op opsporing, preventie en versterking. Vaak wordt daarbij samengewerkt met andere organisaties zoals het OM en banken. Op het gebied van preventie probeert de politie niet alleen om burgers en bedrijven weerbaarder te maken tegen een digitale aanval, maar ook om te voorkomen dat mensen dader worden.

Cryptocommunicatie

Afgelopen jaar is de politie er in geslaagd toegang te krijgen tot data van cryptocommunicatiedienst Exclu en vijf maanden hun berichten mee te lezen. Hierdoor volgden er 79 doorzoeken en 42 aanhoudingen in onder meer Nederland, Duitsland en België. Op de actiedag waren ruim 1.200 politiecollega's op de been. In het onderzoek zijn data achterhaald, gebruikers van de dienst geïdentificeerd en opgespoord en is de dienst ontmanteld.

Operatie Cookiemonster en de Qakbot-zaak

In 2023 heeft de politie een belangrijke bijdrage geleverd aan twee internationale zaken, gecoördineerd door de Verenigde Staten. Operatie Cookiemonster betrof een grote internationale actie onder coördinatie van de FBI, tegen de online handelsplaats Genesis Market. Daarop werden niet alleen accountgegevens verhandeld, maar ook kopieën van unieke digitale vingerafdrukken, dat zijn de unieke gegevens van een computer. Hiermee kunnen verdachten het digitale leven van hun slachtoffers overnemen en bijvoorbeeld bankieren of online bestellingen doen. Bij deze actie is in lijn met de brede bestrijding-strategie van de politie, ingezet op zowel opsporing als versterking en preventie. De Genesis Market is op 4 april 2023 door de FBI offline gehaald. Wereldwijd zijn in 17 landen honderden doorzoeken gedaan. In Nederland zijn 23 doorzoeken gedaan en zijn 18 aanhoudingen verricht, op Curaçao is één aanhouding verricht.

De zaak Qakbot was de grootste operatie ooit tegen een van de grootste botnet infrastructures ter wereld. De criminele organisatie achter Qakbot verspreidde sinds 2008 malware via miljoenen phishing mails om computers te infecteren en daarmee controle te krijgen over een omvangrijk en complex netwerk van honderden servers (ook wel een botnet genoemd). De gebruikers van de geïnfecteerde computers waren zich niet bewust van de besmetting met de malware. Qakbot had de afgelopen jaren een sleutelrol in de wereldwijde cybercriminaliteit. Grote criminele groepen kregen er tegen betaling toegang tot geïnfecteerde computernetwerken om daar vervolgens ransomware op te installeren of financiële fraude te plegen. Er zijn het afgelopen jaar wereldwijd 700.000 geïnfecteerde computers geïdentificeerd. Een voorzichtige schatting laat zien dat het botnet via ransomware voor honderden miljoenen schade heeft toegebracht aan bedrijven en overheidsinstellingen. De politie haalde in verschillende datacentra 22 servers uit de lucht. Ook in Frankrijk en Duitsland zijn respectievelijk zes en acht computerservers offline gehaald. De FBI slaagde erin de controle over Qakbot over te nemen en het botnet te deactiveren. Het Amerikaanse ministerie van Justitie legde beslag op 8,6 miljoen dollar aan cryptovaluta. Door de Nederlandse politie zijn 7,6 miljard gestolen e-mailadressen en inloggegevens veiliggesteld.

Check je hack

Met de actie 'check je hack' kunnen burgers op politie.nl nagaan of ze slachtoffer zijn. De check functie is door Nederland ontwikkeld als onderdeel van operatie Cookiemonster en ook de Qakbot data zijn erin opgenomen. Slachtoffers worden vervolgens geholpen om hun systemen weer schoon te krijgen. Dit gebeurt met instrumenten die ontwikkeld zijn in het Melissa samenwerkingsverband, zoals aangepaste antivirussoftware om de kwaadaardige software van de systemen van slachtoffers te verwijderen. Melissa is een samenwerkingsverband van publieke en private partijen om met elkaar ransomware beter te bestrijden. Politie, OM, Nationaal Cyber Security Centrum, brancheorganisatie Cyberveilig Nederland en diverse cybersecuritypartijen hebben in 2023 een convenant gesloten waarmee datadeling tussen de organisaties beter kan plaatsvinden. De Melissa-partners hebben in 2023 bijgedragen aan verschillende operaties en interventies, zoals Cookiemonster en Qakbot. Er zijn vijf miljoen checks gedaan en er zijn 13.000 slachtoffers geïdentificeerd en geholpen. Met de communicatiecampagne voor deze website heeft de politie de Galjaardprijs gewonnen. De Galjaardprijs is de onafhankelijke prijs voor een communicatieproject met een relevante maatschappelijke bijdrage.

Daderpreventie

Dit jaar is daderpreventie ingezet in zeven onderzoeken om de instroom van Nederlandse jongeren in de cybercriminaliteit te verminderen en de groei van cybercriminaliteit af te remmen. Bijvoorbeeld met de YouTube campagne met informatieve video's over de mogelijke gevolgen van online activiteiten. De waarschuwingvideo's worden getoond wanneer kijkers zoeken naar risicovolle video's zoals hackingtutorials. Ook heeft de politie in 2023 in samenwerking met partners, acht re_BOOTCMPs georganiseerd voor 270 risicojongeren en 100 ouders, om hen te informeren over de kansen en risico's van het digitale landschap.

Samen met de FBI heeft de Nederlandse politie het voortouw bij operatie Power OFF. Dat is een doorlopende operatie gericht op het ontwrichten van de ddos-for-hire marktplaats. De eerste resultaten tonen een wereldwijde afname in het aantal afnemers van DDoS.

Met onderzoek Monkey heeft de politie een alternatieve interventie uitgevoerd op het gebied van handel in persoonsgegevens en verspreiding van pornografisch materiaal. Vanuit een veiliggestelde dataset van een groot cybercrimineel forum, heeft de politie enkele duizenden leden geïdentificeerd met een link naar Nederland. Zij konden gebruik maken van de tientallen miljoenen persoonsgegevens en pornografisch materiaal dat onder andere door verdachten in onderzoek Kandaman was aangeboden op het forum. De politie heeft duizenden gebruikers mails en in honderden gevallen brieven gestuurd om ze te laten weten dat ze naar voren zijn gekomen in een onderzoek. Ook zijn een tiental stopgesprekken gevoerd met minderjarigen om (toekomstig) daderschap te voorkomen.

Cyber Offender Prevention Squad: COPS

'Veel daders plegen cybercrime uit nieuwsgierigheid, gewoon "omdat het kan", zonder stil te staan bij de gevolgen. We willen potentiële daders bewust maken van de keuzes die ze hebben en positieve alternatieven aanbieden. Ook willen we daders ontmoedigen door het verstoren van criminele businessmodellen en het verzwakken van hun reputatie en producten. Dit doen we door coalities te vormen met bijvoorbeeld scholen, de gaming-industrie, gemeenten en Cybersecurityorganisaties'.

3.8 Implementatie nieuw Wetboek van Strafvordering

Het nieuwe Wetboek van Strafvordering ligt ter behandeling bij de Tweede Kamer en moet een meer flexibele en wendbare opsporing mogelijk maken door vereenvoudiging van de regels over de opsporingsbevoegdheden, stroomlijning van procedures en verkorting van doorlooptijden in strafzaken. De politie heeft in 2023 bijgedragen aan de totstandkoming van goed uitvoerbare regelingen en het in kaart brengen van de effecten voor de uitvoering ervan. Om na inwerkingtreding van de wet goed met het wetboek te kunnen werken, moeten ruim 50.000 medewerkers worden opgeleid en informatievoorziening worden aangepast. De politie heeft randvoorwaarden voor de implementatie en de vertaling daarvan naar de informatievoorziening gedeeltelijk in kaart gebracht. Ook is een aantal pilots uitgevoerd om alvast een aantal nieuwe onderdelen in de praktijk te testen.

Pilot Audiovisuele registratie verhoor en verkort Proces-Verbaal

Met de nieuwe wet krijgen audio/audiovisuele opnamen zelfstandige bewijswaarde. Dat betekent dat de rechter de bewijsvoering rechtstreeks op geluids- en beeldopnamen kan baseren, en een volledig uitgewerkt proces-verbaal (waarin dat materiaal beschreven wordt) niet langer vereist is. In plaats daarvan volstaat een verkort proces-verbaal. In het afgelopen jaar is voor een aantal zaken in het strafrechtproces bekeken welke combinatie van opnamen met een begeleidend verkort proces-verbaal een adequaat alternatief is.

Pilot Mediation

In de pilot over mediation heeft de rechter de mogelijkheid om mediation in te zetten na aanvang van de terechtzitting. Ook kan de rechter nu een eindezaaksverklaring uitspreken na een geslaagd mediationtraject. In het afgelopen jaar is een aantal zaken afgerond waarbij deze mogelijkheid is ingezet. De eerste inzichten worden geëvalueerd.

Pilot Gegevens na beslag

Binnen de pilot Gegevens na Beslag worden drie nieuwe digitale bevoegdheden ten behoeve van het vergaren van bewijs in de opsporing getoetst. In het afgelopen jaar is een aantal medewerkers van de politie, de bijzondere opsporingsdiensten en de KMar opgeleid en de werkprocessen zijn aangescherpt.

Pilot Hulp Officier van Justitie

Voor de pilot Hulp Officier van Justitie (HOvJ) zijn in de eenheden Oost-Nederland, Rotterdam en Zeeland-West-Brabant in totaal 46 HOvJ 's opgeleid om extra bevoegdheden te kunnen toepassen. In juli en augustus heeft een eerste steekproef plaatsgevonden om te bezien of bevoegdheden met behoud van kwaliteit en waarborgen door HOvJ 's uitgeoefend kunnen worden. Het resultaat van de eerste steekproef is input voor de evaluatie van de pilot die het WODC in 2024 uitvoert.

4 Bewaken en beveiligen

De verharding van de georganiseerde criminaliteit, polarisatie en andere maatschappelijke ontwikkelingen hebben de afgelopen jaren geleid tot een enorme toename van het aantal personen dat beveiligd dient te worden. De druk op het stelsel zal naar verwachting in de nabije toekomst niet verminderen, ook in 2023 was dit merkbaar. Om onder andere expertise en innovatie te bevorderen en samenwerking te bevorderen is besloten om Bewaken, Beveiligen & Beschermen tot een hoofdproces binnen de politie te maken. Het inrichten hiervan vereist een nauwe samenwerking tussen alle onderdelen binnen de politie, zoals tussen de regionale eenheden en de LE en met andere hoofdprocessen, met name Opsporing en Intelligence. Ook werkt de politie samen met externe partners zoals de KMar, het OM en de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid (NCTV).

De politie heeft in 2023 toegewerkt naar een wendbare en flexibele organisatie die snel kan inspelen op veranderende dreigingsrichtingen. Zo is en wordt onder andere gewerkt aan capaciteitsuitbreiding, flexibele inzetconcepten, versterking van intelligence functie, toepassing en ontwikkeling van sensingtechnologie, beveiligingsinnovatie, onderzoek en opsporing naar dreiging en dreigers, integraal maatregelenadvies en landelijke agendabeheer. Deze veranderopgave vindt plaats in een context waarin de operatie onder druk staat. Dit is een uitdaging en vraagt veel van de medewerkers. De financiële middelen vanuit het 'Breed offensief tegen ondermijnende criminaliteit' en de Najaarsnota 2021 zijn inmiddels voor een groot deel omgezet in structurele capaciteitsuitbreiding ten behoeve van versterking van het stelsel B&B respectievelijk de Dienst Koninklijke en Diplomatieke Beveiliging. In de Voorjaarsnota 2022 zijn opnieuw middelen toegekend welke in 2024 beschikbaar komen. Deze gelden worden gebruikt om het nieuwe onderdeel Persoonsbegeleiding in te richten, de intelligence-organisatie B&B te versterken en het exploitatietekort te dekken wat bij de Monitorcentrale (cameratoezicht) is ontstaan als gevolg van een toename van het aantal te beveiligen personen. In de Voorjaarsnota 2023 zijn opnieuw financiële middelen beschikbaar gesteld.

Landelijk Coördinatiecentrum Bewaken en Beveiligen

In 2023 is het Landelijk Coördinatiecentrum Bewaken en Beveiligen gestart. Daar zitten de politie, het OM, de KMar en de NCTV fysiek bijeen om integraal sturing te geven aan de voorbereiding en uitvoering van persoonsgerichte beveiligingsopdrachten. Daarmee en met een door de politie en KMar gezamenlijk ontwikkeld palet aan gedifferentieerde inzetconcepten, wordt het mogelijk om de beveiliging flexibeler vorm te geven. Hierdoor kunnen de activiteiten van een te beveiligen persoon verspreid over de dag meer leidend worden voor de (capaciteits)inzet, zonder daarbij afbreuk te doen aan het benodigde weerstandsniveau, de proportionaliteit en situationele context. Deze werkwijze wordt momenteel in de praktijk getest.

In 2023 zijn stappen gezet om de informatieorganisatie van de politie te versterken. Zo is een versterkingsprogramma gestart om de aansturing binnen de informatieorganisatie en kwaliteit van (informatie)producten te verbeteren. In afgeschermd onderzoek zijn maatregelen genomen om te voorkomen dat noodzakelijke informatie niet wordt gedeeld. Ook wordt toegewerkt naar een flexibelere inzet op maatregelen die passen bij de dreiging en een flexibelere inzet van verschillende eenheden die samenwerken. Met de start van het Kenniscentrum Bewaken & Beveiligen en het meerjarig wetenschappelijk werk- en onderzoeksprogramma met de Universiteit Leiden is geïnvesteerd in kennisontwikkeling over bewaken en beveiligen.

5 Innovatie, technologie en digitalisering

Waar de samenleving digitaliseert, wordt ook het werkveld van de politie en de criminaliteit meer digitaal. De digitalisering zorgt voor ander werk en betekent ook dat de politie op andere manieren moet gaan werken om effectief te blijven en haar legitimiteit te behouden. Bijvoorbeeld datagedreven in netwerken met publieke en private partners waarbij het maatschappelijk effect centraal staat. Daarom werkt de politie aan digitale transformatie van de organisatie. Innovatie, technologie en digitalisering zijn daarmee door de hele organisatie en taakuitvoering terug te vinden als een van de randvoorwaarden en ontwikkelingen op uiteenlopende onderwerpen.

In dit jaarverslag is dat terug te zien: in vrijwel elke paragraaf staat een voorbeeld van een IV-oplossing of ontwikkeling beschreven. Op diverse plekken in dit jaarverslag zijn voorbeelden opgenomen waaruit blijkt dat de digitale transformatie van de politie gaande is. Zoals de brede bestrijdingsstrategie voor de aanpak van cybercrime, de inzet van datagedreven werken in de aanpak van zware criminaliteit en door op andere manieren met burgers in contact te komen, bijvoorbeeld door digitale aangifte mogelijk te maken. Om medewerkers in staat te stellen zich ook digitaal te ontwikkelen is ook in 2023 gewerkt aan de digitale vaardigheid van medewerkers, bijvoorbeeld in de basispolitiezorg

In 2023 is de totale interne bezetting met circa 200 FTE gegroeid naar ca 2.800 FTE. Inclusief inhuur werken er ca 3.400 mensen bij de IV-organisatie. De IV-organisatie van de politie is dan ook groot. Het landelijke politienetwerk verbindt circa 700 politielocaties met elkaar en met de rekencentra. In de rekencentra draaien ongeveer 1.200 applicaties op 3.500 fysieke en 6.500 virtuele servers, met een gezamenlijk storagegebruik van circa 70 Petabyte.

Jaarlijks telt
politie.nl
2,4 miljoen
bezoekers

De servicedesk ICT handelt jaarlijks rond de 750.000 meldingen af, gemiddeld iedere 42 seconden een melding, 24 uur per dag, 7 dagen per week.

Circa 65.000 smartphones en 46.000 portofoons zorgen voor mobiele verbondenheid. In 2023 zijn 17.000 laptops uitgerold, wat het totaal aantal laptops op 40.000 brengt. Naast de laptops heeft de politie ook 35.000 werkstations en 7.500 werkstations met specifieke toepassing in beheer.

In dit hoofdstuk wordt stilgestaan bij de meer overkoepelende aspecten van deze digitale transformatie en het bijbehorende beleid, zoals op het gebied van cybersecurity (paragraaf 5.2), privacy (paragraaf 5.6) en ethiek (paragraaf 5.5).

5.1 IV-ontwikkeling

Door digitalisering maakt informatievoorziening (IV) een steeds belangrijker deel uit van het politiewerk. Om passende dienstverlening aan alle politiecollega's en ketenpartners, voor de operatie en de bedrijfsvoering te kunnen blijven leveren, vernieuwt en vervangt de politie doorlopend de systemen. Vorig jaar is bijvoorbeeld gestart met de landelijke uitrol van het digitaal procesdossier (DPD) waarmee processen-verbaal digitaal naar de verschillende betrokken instanties worden gestuurd. In 2023 is de landelijke uitrol hiervan afgerond. Het grootste deel van de dossiers wordt nu digitaal naar het OM verstuurd. In 2023 is ook een eerste praktijkproef gedaan met de Generieke Voorziening Multimedia waarmee multimedia op een beveiligde wijze digitaal gedeeld kunnen worden. Daardoor kunnen foto's, videobestanden en geluidsbestanden via onder meer de smartphone, beveiligd binnen het politienetwerk opgeslagen worden. De politie werkt met het programma Vernieuwen registeren

Met DPD bespaart
de politie jaarlijks
ruim
110 duizend uur
en **5,8 miljoen**
A4tjes

(PVR) al een aantal jaren aan een beter systeem om onder andere aangiften te registreren. Daarvoor worden twaalf oude systemen vervangen. In 2023 zijn verschillende onderdelen uitgerold waardoor medewerkers nu kunnen werken met de onderdelen Winkeldiefstal en Meldingen. Ook hebben zij de mogelijkheid om op straat de basisinformatie aangaande strafbare incidenten te registreren. Daarnaast zijn de technische voorbereidingen getroffen om vanaf 2024 ook aangiften van een vermogensdelict makkelijker te kunnen registreren.

Eind 2023 is in samenwerking met het Nederlands Forensisch Instituut, een eerste versie van het systeem FO voor de forensische opsporing, beschikbaar gesteld aan twee politie-eenheden, andere politie-eenheden zullen volgen. Daarnaast is door middel van proeftuinen geleerd wat ervoor nodig is om kantoorautomatisering in voertuigen van de basisteams en de dienst Infrastructuur van de LE te implementeren. Bij de dienst Infra leverde dit een uur tijdswinst op en bij de basisteams 30 minuten, waarmee de zichtbaarheid van de politie op straat kan worden vergroot.

Naast de hierboven beschreven projecten werkt de politie ook aan implementatie van het nieuwe Wetboek van Strafvordering (paragraaf 3.8) en het programma Modernisering Informatievoorziening Bedrijfsvoering (MIB) (paragraaf 9.1). Het is noodzakelijk dat de politie digitaliseert, zowel op het gebied van bedrijfsvoering als taakuitvoering. Daarvoor zijn onder andere voldoende IV-capaciteit en middelen nodig. Met name de schaarste aan IV-capaciteit en krapte op de arbeidsmarkt, vormen daarbij een uitdaging. Ook brengt de verscheidenheid aan tegelijkertijd uit te voeren projecten het risico op vertragingen in de uitvoering en onder- of overuitputting van budgetten met zich mee.

5.2 Cybersecurity – weerbaarheid verhogen

Cyberdreigingen nemen toe en de politie is zich bewust van de groeiende uitdagingen op het gebied van informatiebeveiliging. Ter versterking van de inrichting van informatiebeveiliging binnen de politie is in 2023 een nieuwe strategie opgesteld waarin de speerpunten voor de komende jaren zijn opgesteld. Het opleiden en bewuster maken van politiemedewerkers is een van de speerpunten. Zo is er een verplichte e-learning beschikbaar gesteld om bewustzijn te vergroten.

Om flexibel en wendbaar te blijven en in het belang van de continuïteit van de dienstverlening, heeft de politie in 2023 maatregelen ingevoerd om aanvallen te voorkomen, te detecteren en er adequaat op te kunnen reageren. Om snel en effectief te kunnen reageren is geïnvesteerd in specialistische capaciteit en ondersteunende tooling. Daardoor is de politie steeds beter in staat beveiligingskwetsbaarheden te identificeren en te monitoren.

Binnen de overheid wordt de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) gehanteerd. De politie gebruikt de BIO om een vereist beveiligingsniveau voor haar informatiesystemen te definiëren. In 2023 is er flinke voortgang geboekt in de implementatie van de BIO.

5.3 Intelligence

Het proces van intelligence omvat het verzamelen, verwerken en interpreteren van informatie voor het nemen van beslissingen. Of het nu gaat om wijkagenten, rechercheurs of beleidsmakers, met behulp van goede intelligence kunnen de juiste keuzes worden gemaakt. Met realtime intelligence kan de politie daders op heterdaad betrappen en slachtoffers voorkomen. Ook draagt het bij aan de eigen veiligheid en het bepalen van de benodigde inzet. Op de onderwerpen van de

veiligheidsagenda zijn landelijke intelligencetafels ingericht waarin de eenheden gezamenlijk de landelijke intelligencepositie vaststellen en duiden. De politie werkt met een programma “Kwaliteits- en Risicomanagementsysteem voor Algoritmes en AI” aan randvoorwaarden voor verantwoorde ontwikkeling en gebruik van (risicovolle) algoritmes, waaronder A.I.-toepassingen. Daarbij worden

zowel harde kwaliteitsaspecten zoals juridische kaders en technische vereisten als aspecten van wenselijkheid meegenomen. Het gaat dan bijvoorbeeld om maatschappelijk draagvlak en ethische vereisten rondom mensenrechten. Ook het publiceren in het Algoritmeregister van de overheid is onderdeel van dit proces.

De zorgpunten uit het rapport van de Algemene Rekenkamer^[1] over het CAS-algoritme zijn opgelost. De punten zijn aangepakt vanuit vijf perspectieven: Sturing en verantwoording, model en data, privacy, IT, General Control en ethiek.

5.4 Innovatie

Voor de politie is het van groot belang zelf kennis in huis te hebben van belangrijke technologieën en hiermee te kunnen experimenteren. Daarmee kan de politie bijvoorbeeld beter optreden tegen criminelen die deze technologieën inzetten. Bij innovatie en bij de digitale transformatie die de politie doormaakt speelt ethiek een belangrijke rol. Hier wordt in paragraaf 5.6 verder op ingegaan. De politie werkt aan kennisopbouw met een Science & Technology Agenda, onder andere om zicht te krijgen op handelingsbereidheid, -bekwaamheid, -noodzaak, -bevoegdheid, -vermogen en om kansen, dreigingen en impact van nieuwe technologieën duiden. De kennis wordt samen met universiteiten en kennisinstellingen opgebouwd, waarna het getest wordt in labs, proeftuinen en hubs. Er wordt ook internationaal samengewerkt. Eén van deze labs is het Nationaal Politielab AI. Hier wordt samen met universiteiten gewerkt aan conceptontwikkeling en zorgvuldige toepassing van Artificiële Intelligentie (AI). AI-toepassingen worden daarbij altijd gebruikt als ondersteuning en niet ter vervanging van de politiemedewerker. Met kennis over de werking van AI kan onderzoek gedaan naar strafbare feiten die worden gepleegd met behulp van algoritmes en AI. Denk bijvoorbeeld aan onderzoek naar de inzet van deep fakes voor oplichting en het detecteren van malafide websites. AI kan ook worden ingezet voor het verbeteren van efficiency en privacy door met AI geautomatiseerd de voorruit van auto's op ANPR-camerabeelden te blinderen en zo de privacy van burgers beter te beschermen.

De politie ontwikkelt daarnaast Intelligente Geografische Meldkamerassistent (IGMA) om de heterdaadkracht te vergroten. De bedoeling is dat de toepassing meldkamermedewerkers gaat ondersteunen bij het gelijktijdig aansturen van meerdere eenheden om een vluchtende verdachte te onderscheppen. De toepassing doet een inzet voorstel op basis van de locatie van het incident en informatie over de beschikbare voertuigen en hun locatie. De medewerker van de meldkamer bepaalt met behulp daarvan hoe de voertuigen ingezet worden. Ook kunnen de specifieke eenheden op basis

daarvan op termijn indien gewenst direct via hun navigatiesysteem naar die locatie worden geleid. Om sneller inzicht te krijgen en te bepalen hoe kansrijk het oppakken van een cold case is, wordt een methode ontwikkeld waarmee rechercheurs semantisch kunnen zoeken. Dit betekent dat automatisch gezocht wordt naar termen die gerelateerd zijn aan de zoekterm. Zo is een steekwapen gerelateerd aan een dolk, een mes en een zwaard. Naast het AI lab wordt samengewerkt met TNO en heeft de politie nieuwe convenanten opgesteld met o.a. de Johan Cruyff ArenA en Gemeente Amsterdam. Ook is er een convenant opgesteld met TU Delft voor het inrichten van een model-driven decision lab. De politie en de TU Delft werken al langer succesvol samen op het gebied van safety en security gerelateerde domeinen, zoals slimmere detectie, cyber security en forensisch onderzoek. In samenwerking met TU Eindhoven zijn verkenningen gestart voor een Advanced Technology Research and Innovation Center op het gebied van opquantum, en automotive en robotica.

5.5 Ethiek

De politie is zich bewust van het belang van juridische, maatschappelijke en ethische waarborgen voor een verantwoord gebruik van algoritmen en grote hoeveelheden informatie. Bij de tactische en strategische keuzes met betrekking tot de inzet van technologie in de dagelijkse politietoekomen worden ethische afwegingen gemaakt. De politie heeft daartoe onder meer een Ethische Klankbordgroep met externe deskundigen. In 2023 heeft de politie de mening van de klankbordgroep gevraagd over het kader voor gezichtsherkenningstechnologie om ervoor te zorgen dat dit voor de betrokkenen op de minst ingrijpende manier wordt ingezet. Ook is er een Hub voor Advanced Analytics en AI, die in 2023 is uitgebreid met zeven medewerkers. Dit team houdt zich onder andere bezig met het ontwikkelen van juridische en ethische kaders, die ook onderdeel worden van het kwaliteitssysteem. Daarnaast heeft de politie een vertegenwoordiger in de Strategic Group on Ethics van Europol, waarin leden van de Europollidstaten samen reflecteren op casuïstiek. Ook is binnen die groep een kader voor ethische evaluatie ontwikkeld dat is toegesneden op het politiewerk. De politie is verder aangesloten bij de AI Ethiek-groep van het ministerie van JenV. Dat is een plek waar de politie kennis kan delen, maar ook relevante inzichten kan opdoen voor de omgang met ethische vraagstukken op het gebied van artificiële intelligentie.

De politie betreft met zogenoemde ethiektafels ook burgers bij het gebruik van nieuwe technologieën. In 2023 zijn onder andere twee ethiektafels gehouden over de inzet van identificatie met innovatieve DNA-technieken. Ook is met gebruik van externe advisering de Waardenkaart voor goed politiewerk doorontwikkeld in diverse spel- en werkvormen. Deze kunnen worden gebruikt voor het (basis) politiewerk en ook voor afwegingen van meer tactische aard. Bijvoorbeeld met betrekking tot de inzet van technologie. De politie nam ook actief deel aan de waardengedreven dialogen die door het ministerie van BZK zijn georganiseerd. Vooral waar het onderwerp ook betrokkenheid van politie vraagt, zoals anonimiteit en veiligheid op social media. De inzet van het algoritme risicotaxatie-instrument geweld is tegen het licht gehouden. Omdat nut, noodzaak en kwaliteit hiervan onvoldoende te onderbouwen zijn, heeft de politie het gebruik ervan gestopt.

5.6 Privacy

Voor de bescherming van persoonsgegevens van de politiemedewerkers moet de politie zich houden aan de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). De AVG geldt voor organisaties binnen Europa die gegevens van personen verwerken of voor organisaties buiten Europa die gegevens van Europese burgers verwerken. Voor het gebruiken en delen van politiegegevens geldt een andere wet dan de AVG namelijk de Wet politiegegevens (Wpg). Politiegegevens zijn (persoons)gegevens die de politie onder andere gebruikt in het kader van haar opsporingstaak. Dit zijn vaak persoonsgegevens van verdachten en slachtoffers en beschrijvingen van gevoelige gebeurtenissen. Daarom is het belangrijk dat deze gegevens met zorg worden behandeld.

In 2023 is de vierjaarlijkse externe audit op de Wpg-compliance van de politie uitgevoerd over de periode 2018-2022. Met deze audit is geconstateerd dat nog niet aan alle Wpg-vereisten wordt voldaan. Om te kunnen gaan voldoen aan de wettelijke privacyvereisten vanuit AVG en Wpg werkt de politie onder andere met een programma Intensivering privacy. In 2023 zijn resultaten behaald op onder andere het verwerkingenregister, verstrekken (convenanten), bevoegd functionaris, autorisaties (de-autoriseren) en Gegevensbeschermingseffectbeoordelingen (GEB's). Ook is ingezet op kennisontwikkeling, het realiseren van een Wpg e-learning en een opleiding voor privacy deskmedewerkers bij de PA. Het intensiveringsprogramma is geëindigd en wordt geborgd in de organisatie. Bij vernieuwing en grote wijzigingen van applicaties wordt aandacht besteedt aan privacy by design. Op dit moment loopt er een aantal grote vernieuwingen en programma's om bestaande legacy applicaties gefaseerd te vervangen. Daarnaast wordt ingezet op het formuleren van de mate van risicobereidheid (met name voor 'legacy-systemen') om daarop risicobeheersing in te regelen.

6 Overige politietaken

In dit hoofdstuk komen overige politietaken aan bod. In paragraaf 6.1 wordt de internationale samenwerking van de politie beschreven. In paragraaf 6.2 staan de taken ten dienste van justitie beschreven.

6.1 Internationale politiesamenwerking

De politie werkt internationaal samen met andere politieorganisaties met als doel het bestrijden van criminaliteit en beïnvloeding van EU-beleid en wet- en regelgeving. Strategische internationale samenwerking leidt tot betere opsporing en intelligence. Uitgangspunten bij deze samenwerking zijn het aanpakken van de problematiek bij de bron, dus in het land van herkomst en samen met zoveel mogelijk andere overheidsinstanties in dat land: de whole-of-government approach waarbij de verschillende instanties optreden als één overheid.

Bilaterale samenwerking

De politie werkt veel bilateraal samen, onder andere met de politiediensten in Zuid- en Midden-Amerika in de strijd tegen de internationale georganiseerde drugshandel. In 2023 heeft de politie in samenwerking met Thailand een groot onderzoek naar mensenhandel gedaan. Ook is de samenwerking met Zuid-Korea, met name op het gebied van cybercrime, en met de Verenigde Arabische Emiraten, verder geïntensiveerd. Ook heeft de politie in 2023 weer aan tal van (vredes)missies deelgenomen, onder andere van de Verenigde Naties en de Europese Unie, zoals in Mali, Irak en Oekraïne. Bijvoorbeeld door het geven van trainingen en de uitwisseling van best practices. In West-Afrika heeft de politie binnen de kaders van het defensieproject Flintlock, trainingen gegeven aan Afrikaanse politiekorpsen.

Beïnvloeding in de Europese Unie

De politie heeft in 2023 het internationale netwerk van het korps onderhouden en uitgebreid. Er is deelgenomen aan verschillende bijeenkomsten waar in strategische allianties wordt afgestemd op niet alleen Internationale Politie Samenwerking maar ook Europese Unie beïnvloeding. De politie heeft voor deze beïnvloeding zes prioriteiten: vreemdelingenzaken en migratiecriminaliteit, digitalisering en cybercrime; grensoverschrijdende politiesamenwerking en informatie-uitwisseling, georganiseerde misdaad en science and technology.

De politie werkt daarin samen met het ministerie van JenV en zorgt voor zogenoemde strategische plaatsingen bij relevante internationale organisaties waarmee de politie meer inzicht krijgt, kennis kan delen en invloed kan uitoefenen. In 2023 zijn de strategische plaatsingen bij het Maritime Analysis and Operations Centre, Europol en de Nederlandse Permanente Vertegenwoordiging van de Verenigde Naties en de Europese Unie, verlengd.

De politie heeft in 2023 ook gewerkt aan implementatie van de Herziening Benelux Verdrag zodat er nog meer operationele samenwerking met België en Luxemburg kan plaatsvinden, vooral op het gebied van grensoverschrijdende achtervolging, opsporing & informatie-uitwisseling.

EUAM Oekraïne

De European Union Advisory Mission (EUAM) Oekraïne is een ongewapende niet uitvoerende civiele missie. Het doel van EUAM is het ondersteunen van Oekraïne bij het ontwikkelen van doeltreffende en veiligheidsdiensten die verantwoording afleggen en de rechtsstaat versterken. Dit om het vertrouwen van de Oekraïense bevolking in de veiligheidsdiensten te herstellen.

De missie is toegespitst op drie kwesties:

- mensenrechten en gender
- corruptiebestrijding
- goed bestuur

De missie heeft vijf prioriteiten:

1. Personeelsbeheer
2. Strafrechtelijk onderzoek
3. Openbare orde
4. Gebiedsgebonden politiezorg,

Internationaal bestrijden van criminaliteit

In het European Multidisciplinary Platform Against Criminal Threats (EMPACT) is de Nederlandse politie leidend bij de strijd tegen mensenhandel en co-leider bij de aanpak van synthetische drugs, cocaïne/heroïne/cannabis en vuurwapens. Ook leidt Nederland dertig deelprojecten en activiteiten. Voor 2023 zijn de beoogde resultaten behaald⁷. Op het gebied van mensenhandel heeft de politie deelgenomen aan 22 van de 24 deelprojecten. Nederland heeft in Apeldoorn een internationale EMPACT Hackathon georganiseerd waar 80 politie-experts uit 24 landen bijeen kwamen om online platformen met mogelijke signalen van mensenhandel op te sporen. Hierbij werden 300 platformen gecontroleerd en meer dan 130 verdachte signalen van rekrutering van slachtoffers voor mensenhandel aangetroffen. Ook leverde de politie samen met partners een bijdrage aan de wereldwijde EMPACT actieweek tegen mensenhandel in samenwerking met 43 andere landen. Dit resulteerde alleen al in Nederland tot de signalering van negentien mogelijke slachtoffers en dertien mogelijke verdachten van seksuele uitbuiting.

6.2 Taken ten dienste van justitie

Onder de taken ten dienste van de justitie vallen onder andere de korpscheftaken, migratietaken en het arrestantenvervoer.

6.2.1 Korpscheftaken

Met de korpscheftaken heeft de politie tot taak om te adviseren over wetgeving, om vergunningen te verlenen of daar toezicht op te houden. De uitvoering van korpscheftaken staat onder invloed van de Algemene wet bestuursrecht, de Algemene Verordening Gegevensbescherming en de Wet Open Overheid. Het gaat om de volgende wetten:

- Wet wapens en munitie
- Wet natuurbescherming
- Wet explosieven voor civiel gebruik
- Wet particuliere beveiligingsorganisaties en recherchebureaus
- Het Besluit buitengewoon opsporingsambtenaar

Bij de Wet wapens en munitie en de Wet natuurbescherming gaat het bijvoorbeeld om controle van vergunninghouders. Het specialistisch toezicht, zoals op wapenhandelaren, musea en schietverenigingen, ingevolge de korpscheftaken wordt verricht door daarvoor ingerichte teams. Het algemeen toezicht zoals huiscontroles bij wapenvergunningen, is belegd bij de basisteams.

In 2023 is het proces van huiscontrole bij een vergunninghouder geoptimaliseerd met de implementatie van een app die een medewerker van een basisteam door de controle heen helpt en de resultaten van de controle meteen in de juiste informatiesystemen verwerkt. Verder heeft de politie medewerking verleend aan het moderniseringstraject Wet wapens en munitie en Wet particuliere beveiligingsorganisaties en recherchebureaus. Ook wordt gewerkt aan het uitbreiden van de formatie met gelden uit het regeerakkoord naar aanleiding van aanbevelingen van de Inspectie Justitie en Veiligheid over aanpassing van de formatie voor de uitvoering van korpscheftaken.

In bijlage 13.6 staan de producten per wet weergegeven.

Samenwerking met buitengewone opsporingsambtenaren

De korpschef is belast met het direct toezicht op ongeveer 17.000 boa's die in zes verschillende domeinen bij ruim 900 verschillende werkgevers werkzaam zijn. Het Direct Toezicht op de Boa's omvat een complexe verzameling van bijzondere wetten, besluiten, regelingen en beleidsregels. De korpschef werkt bij de uitvoering van zijn direct toezichtstaak nauw samen met de hoofdofficieren van Justitie van de arrondissementsparketten, het Functioneel Parket (FP), Centrale Verwerking Openbaar Ministerie

⁷ https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/law-enforcement-cooperation/operational-cooperation/empact-fighting-crime-together_en

(CVOM) en het Landelijk Parket (LP) die als toezichthouder op de boa's zijn aangewezen.

Op dit moment zijn aan ongeveer 7.000 externe (niet in dienst van de politie) boa's politiebevoegdheden en/of geweldsmiddelen toegekend. Een klein deel van deze boa's beschikt over zwaardere geweldsmiddelen zoals een wapenstok, pepperspray of een vuurwapen. Het direct toezicht is faciliterend/ondersteunend bij het verbeteren van de samenwerking met de politie, waaronder het verbeteren van de informatie-uitwisseling.

6.2.2 Migratietaken

Grenzen en veiligheid

In opdracht van de Europese Unie moeten alle lidstaten, waaronder Nederland, Europese verordeningen invoeren voor verbetering van de bewaking, het vreemdelingentoezicht en de bestrijding van criminaliteit aan de buitengrenzen van het Schengengebied. Deze EU-verordeningen moeten gaan zorgen voor meer uitwisseling van informatie binnen de politieorganisatie, tussen de ketenpartners in Nederland en in Europa. Daarom wordt toegewerkt naar het uitbreiden en beter op elkaar afstemmen van informatievoorziening, werkprocessen, wetgeving en beleid.

Bij het invoeren van de verordeningen werkt de politie samen met onder andere de KMar, de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND), het OM en de Dienst Terugkeer en Vertrek (DTenV). In 2023 is de eerste verordening, SIS Recast, live gegaan. Bureau SIRENE en de operatie werken hier sinds maart in de praktijk mee. SIS Recast is het vernieuwde Schengen Information System. Dit systeem wordt door de Schengenlanden gebruikt voor het internationaal signaleren van personen en goederen. Voor het uitwisselen van informatie over deze SIS-signaleringen is een Internationaal netwerk actief: SIRENE⁸. In 2023 zijn ook voorbereidingen getroffen voor de volgende verordeningen die uit Europa komen. Er wordt toegewerkt naar het uitbreiden en beter op elkaar afstemmen van informatievoorziening, werkprocessen, wetgeving en beleid. Ook is de politie gestart met de inrichting van een Team Aansluitdiensten om naar standaardisatie toe te werken en zijn workshops gehouden met operationele medewerkers.

Politiële migratietaken

De politie heeft met de Minister en de Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid Resultaatafspraken gemaakt over identificatie en registratie van eerste asielaanvragen, id-management en over handhaving en toezicht op vreemdelingen. De politie heeft in 2023 ruim 35.000 dossiers van eerste asielaanvragen verwerkt, terwijl de politie is ingericht op het kunnen verwerken van 22.000 dossiers. Dit heeft de politie gedaan met de vaste formatie van Ter Apel en Budel, maar omdat de capaciteit niet toereikend was voor de toegenomen instroom, ook met bijstand uit de eenheden. Er zijn meer dan 50.000 extra uren ingezet.

De politie heeft zich, ondanks dat de capaciteit onder druk stond vanwege de druk op het I&R-proces, tevens ingezet om te handhaven op vreemdelingen na strafrechtelijke heen- of na strafrechtelijke detentie. De politie heeft daartoe 3.595 keer een vreemdeling overgenomen naar het bestuursrecht. Er zijn 601 voorstellen tot beëindiging EU-verblijfsrecht en 333 voorstellen tot ongewenstverklaring en een zwaar inreisverbod gemaakt. Ook zijn 2.054 vreemdelingenbewaaringen opgelegd. In verschillende

I&R straten

De druk op het asielproces in Nederland is groot. Dit zet de identificatie en registratie van asielzoekers in Ter Apel en Budel ook onder druk. Met de extra inzet van een nieuw opgezette flexpool kan de politie op piekmomenten zorgen voor de voortgang van het I&R-proces. Het totaal aantal eerste asielaanvragen heeft echter in 2023 de capaciteit van de vaste formatie van Ter Apel en Budel en de vrijwillige flexpool overschreden. Er is daarom nog meer bijstand geleverd uit de eenheden. Dit heeft druk gelegd op andere geprioriteerde politieprocessen en in het bijzonder de basispolitiezorg. Dit heeft consequenties gehad voor de zichtbaarheid en aanwezigheid in de wijk.

Dit jaar zijn er door de politie 35.077 asielaanvragen verwerkt in plaats van 22.000 waarvoor de politie is ingericht.

⁸ <https://www.politie.nl/informatie/het-schengeninformatiesysteem-sis-ii.html>

eenheden is bekeurd voor illegaal verblijf. In totaal zijn er 1.121 van deze bekeuringen uitgeschreven. Vrijwel alle eenheden hebben integrale controles gehouden met partners als de NLA, de gemeente en de NS. Daarnaast zijn er in enkele eenheden complexe identiteitsfraude onderzoeken gestart en afgerond op het gebied van migratie, denk hierbij aan documentfraude en visumfraude.

6.2.3 Arrestantentaken

Arrestanten zijn personen die als verdachte zijn aangehouden, maar dat kunnen ook veroordeelde personen zijn die opgespoord zijn en die wachten op hun (resterende) detentie.

Commissies van Toezicht Arrestantenzorg (CTA) houden (onaangekondigde) bezoeken en gesprekken met onder meer arrestanten om zich een beeld te vormen van de stand van de arrestantenzorg. De CTA's bespreken eventuele knelpunten in de meeste gevallen direct met de eigen politie-eenheid. In 2023 hebben zij via hun gezamenlijke Landelijk Centrum CTA (LC CTA) aan de korpschef laten weten dat het algehele oordeel over de bejegening en de behandeling van arrestanten opnieuw positief is.

Aandachtspunten die landelijk spelen zijn het niveau van de bedrijfshulpverlening en ontruimingsplannen. Om dat op een hoger plan te krijgen heeft de politie maatregelen genomen om dit per eenheid te monitoren en zo nodig maatregelen te nemen. Daarnaast heeft het LC CTA aangegeven geïnteresseerd te zijn in de positie van personen met onbegrepen gedrag, die soms in een politiecel belanden. Dit is een vraagstuk waar zowel LC CTA als de politie hun grote zorg over uitspreken. Voor de afdelingen zijn er belangrijke stappen gezet met betrekking tot het 'arrangement werving, selectie, opleiding en instroom (doorstroom)'.

Binnen de afdelingen Arrestantentaken zijn volledig bewapende medewerkers nodig, met een specifieke opleiding. De politie heeft voor zowel de boa-opleiding als voor de specifieke (initiële) opleiding voor het werken binnen de arrestantenafdelingen, een aanbestedingsprocedure doorlopen. Dit zorgt ervoor dat de eenheden niet meer zelf hun opleidingen hoeven in te kopen bij regionale opleiders. Nu kan de politie toewerken naar een optimaal werkend wervingsarrangement. Knelpunten zijn er nog steeds, zoals de wachtlijsten voor de screening of de vuurwapenopleidingen.

Per 1 juli 2023 is een protocol 'hulpmiddelen jegens ingeslotenen' in gebruik genomen. Op deze manier is de politie voorzien van een nieuw instrument dat bedoeld is om te de-escaleren op het moment dat er binnen de cellencomplexen sprake is van een acute noodsituatie vanwege extreem gedrag van een ingeslotene. De teams Arrestantentaken documenteren elke inzet binnen het bedrijfsprocessensysteem, en houden daarnaast bij of er bijzonderheden waren bij een specifieke inzet.

7 Bijzondere onderdelen

7.1 Landelijke Eenheid

Deze paragraaf bevat de laatste jaarverantwoording van de LE in de huidige vorm. Op 24 maart 2023 heeft de minister van JenV een brief aan de Tweede Kamer gestuurd over de ontvlechting in taken en teams van de LE naar twee nieuwe landelijke eenheden: Eenheid Landelijke Expertise en Operaties (LX) en Eenheid Landelijke Opsporing en Interventies (LO). De politie werkt sindsdien aan het oprichten van deze nieuwe eenheden. In 2023 is nog gewerkt vanuit één operationele LE voor regio-overschrijdend en specialistisch politiewerk.

De LE ondersteunt de regionale eenheden onder meer met specialisten op het gebied van recherche en forensische opsporing, politiespeurhonden, politiepaarden en helikopters. Daarnaast heeft de LE zelfstandige taken zoals de aanpak van zware, georganiseerde criminaliteit en terrorisme en het bewaken en beveiligen van leden van het Koninklijk Huis, politici en andere aangewezen personen. Hieronder wordt een aantal resultaten meer in detail toegelicht.

Tabel 3 Cijfers operationeel 2023

Operationeel 2023	
 <p>Speciale interventies</p> <p>1.366 aangehouden</p> <p>329 aangetroffen</p> <p>High tech crime onderzoeken</p> <p>11</p> <p>DIGIT inzetten hackbevoegdheid</p> <p>41</p> <p>Recherche (deel)onderzoeken</p> <p>315</p> <p>Strafrechtelijk beslag</p> <p>39,7 miljoen</p>	 <p>Inzet heli's</p> <p>3.372 vliegreuren EC ➔ 199 aanhoudingen 59 rescues</p> <p>1.696 vliegreuren AW ➔ 31 recovery's 594 assists</p> <p>Opgemaakte PV's overtredingen met drones</p> <p>11</p> <p>112 Centrale</p> <p>3.896.029 beantwoorde oproepen</p> <p>144 Red een dier</p> <p>56.502 beantwoorde oproepen</p> <p>Vredesmissies</p> <p>12</p> <p>Inzetten</p> <p>1.202 (2.363 aangevraagd)</p> <p>3.756 (waarvan 1.415 gepland)</p> <p>Radar verbalen</p> <p>602.759</p>

Opsporing

De dienst Landelijke Recherche (DLR) werkt aan het duurzaam ontmantelen van criminele machtsstructuren. Dit leidde in 2023 tot stevige interventies zoals (inter)nationale aanhoudingen van kopstukken van de belangrijkste criminele machtsstructuren. Een voorbeeld hiervan is het in beslag nemen van meer dan 25.000 kilo cocaïne met daaropvolgend vele doorzoekingen en aanhoudingen in België en Nederland (Taskforce Fortius). De Taskforce Underground Banking richt zich daarnaast specifiek op het systematisch aanpakken van ondergrondse bankiers, die een essentiële schakel vormen in de internationale drugshandel. Het ondergronds verplaatsen van misdaadgeld is van cruciaal belang voor het laten draaien van de internationaal opererende criminelen. Met de arrestatie van een verdachte die wordt verdacht van op grote schaal witwassen van crimineel geld (honderden miljoenen) door middel van ondergronds bankieren, is de georganiseerde misdaad een flinke slag toegebracht.

Expertise

De LE levert expertise ter ondersteuning van het politiewerk. Zo boden de helikopters 5.068 vlieguren aan luchtsteun en is er vanuit de LE internationale politie bijstand gecoördineerd aan acht verschillende landen. Ook is politieondersteuning vanuit het buitenland gecoördineerd in verband met politie-inzet voor bijvoorbeeld de klimaatblokkades van Extinction Rebellion. Dit betrof waterwerpers uit België en Duitsland. De LE levert ook sensing, dat is het digitaal waarnemen of verzamelen van informatie met behulp van een sensor, zodat aan de hand van die informatie actie kan worden ondernomen. Denk bijvoorbeeld aan hits vanuit het systeem Automatic Number Plate Registration (ANPR). In 2023 werden circa 2.014 hits opgevolgd, wat kan resulteren in het opsporen en aanhouden van verdachten, het signaleren van gestolen voertuigen en bijdragen aan de bestrijding van mobiel banditisme en ladingdiefstallen.

Transitie Landelijke Eenheid

In 2023 is verder gewerkt aan de transitie van de LE, in samenwerking met en met betrokkenheid van inhoudelijke experts, de OR van de LE, de gezagen, de bonden en de monitoringscommissie Schneiders. De formatie van de LE is verdeeld over de beide eenheden en de medewerkers hebben hun plaatsingsbesluit ontvangen, zodat er helderheid is voor alle medewerkers van de huidige LE. Tevens is een project opgestart waarbij operationele, beheersmatige, bestuurlijke aspecten zijn opgenomen, om ervoor zorg te dragen dat de overgang van één naar twee eenheden goed verloopt.

Op het gebied van cybercrime en de integratie van tactiek, expertise en intelligence is met de medewerkers gewerkt aan de opgaven van de transitie. Ook zijn er werksessies met medewerkers om te komen tot een leiderschapsprofiel en maandelijkse online medewerkersbijeenkomsten met de mogelijkheid tot actieve chats en vragen aan de eenheidsleiding. Er zijn bijeenkomsten georganiseerd met medewerkers om te komen tot gewenste en ongewenste gedragsaspecten voor leidinggevend en deze zijn verwerkt in het leiderschapsprofiel. Ook zijn diverse leiderschapsdagen georganiseerd waarbij inhoudelijke thema's in interactieve werkvormen zijn behandeld. Zo heeft het schouwproces veel aandacht gekregen. De eenheidsleiding, sectorleiding en teamchefs zijn geschouwd.

Voor beide nieuw te vormen eenheden is een Jaarplan opgesteld. Tevens vindt overleg met de monitoringscommissie Schneiders plaats. In- en externe stakeholders worden op een passende manier in de veranderingen meegenomen. Naar interne communicatie over de transitie zijn flitspeilingen gehouden onder de medewerkers om de communicatie met medewerkers te kunnen verbeteren. Leidinggevend worden daarbij ondersteund, bijvoorbeeld met een verhaal en een film over de redenen voor veranderingen. Naar aanleiding van een behoeftepeiling onder medewerkers is een magazine en een video ontwikkeld en zijn in elke dienst events georganiseerd. Hierbij is onder andere aandacht besteed aan gezamenlijk afscheid nemen van 10 jaar LE.

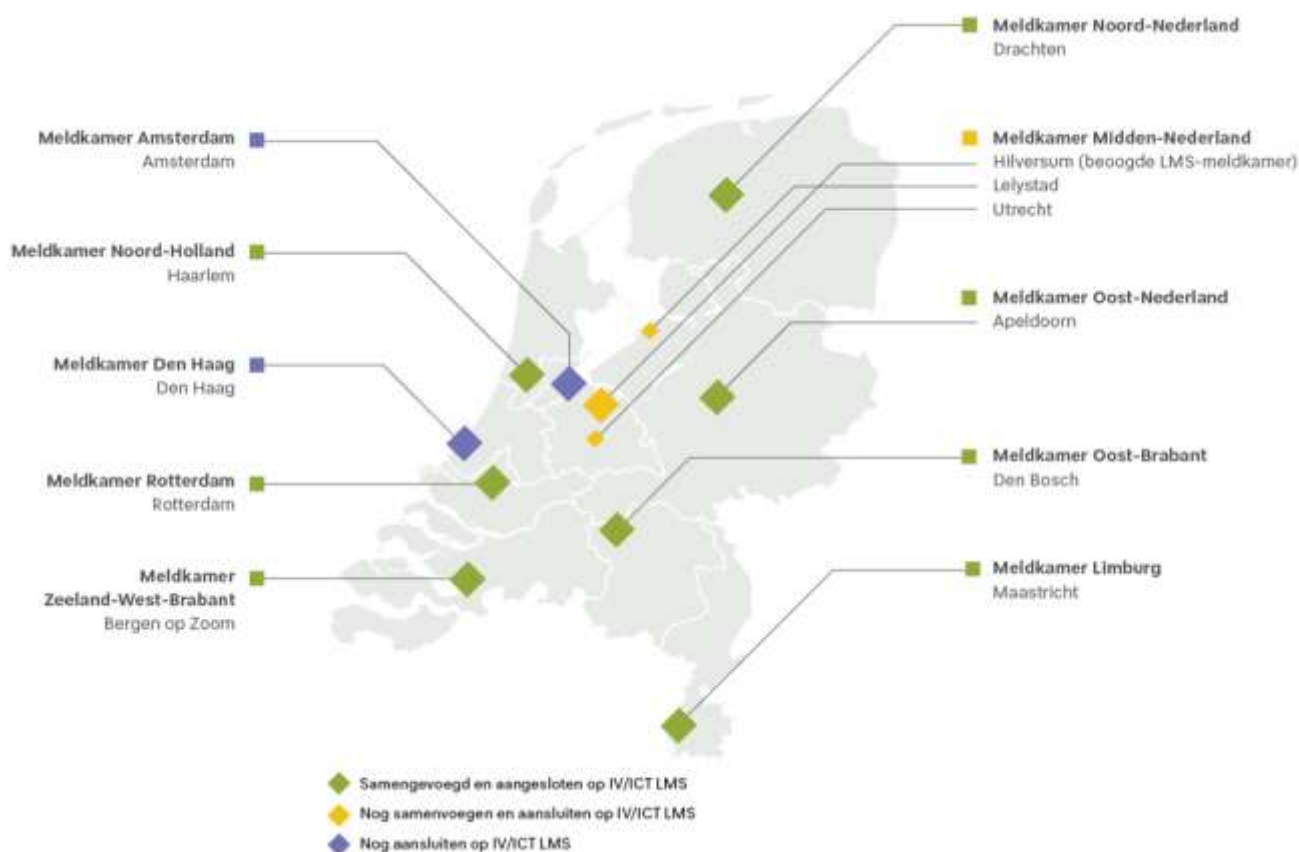
7.2 Landelijke Meldkamer Samenwerking

De Landelijke Meldkamer Samenwerking (LMS) is een samenwerkingsverband van de meldkamers van de politie, brandweer, ambulance en KMar. LMS organiseert en draagt zorg voor een landelijk beheerd, 24/7 bereikbaar en beschikbaar netwerk van tien operationeel en technisch met elkaar verbonden meldkamerlocaties waarop de hulpdiensten hun meldkamerfunctie (gezamenlijk) kunnen uitoefenen. Per 1 januari 2023 is LMS een ingerichte beheerorganisatie binnen de politie, als veertiende onderdeel. De komende drie jaar gaat LMS zichzelf verder ontwikkelen waarbij principes van passend omvormen en organiseren leidend zijn. In dit verband is in 2023 een fundament gelegd voor strategische personeelsontwikkeling. In het kader van vitaliteit en inzetbaarheid van medewerkers is een (terugkerende) verzuimscan ontwikkeld. Er zijn vertrouwenspersonen aangesteld en er is een pilot gedaan met een ontwikkelschouw voor medewerkers.

Realisatie van een netwerk van tien meldkamers aangesloten op één landelijk platform

Er wordt hard gewerkt aan het aansluiten van tien meldkamers op één landelijk platform. De nieuwe meldkamer Oost-Nederland is op 21 maart 2023 succesvol aangesloten en op 1 juni 2023 formeel geopend. Er zijn opleidingsplekken gerealiseerd in de meldkamers Rotterdam en Noord-Nederland en een tijdelijke opleidingslocatie in de meldkamer Oost-Nederland

Figuur 4 Overzicht van de status van het netwerk van tien meldkamers

Operationele resultaten in 2023

De dienstverlening van LMS laat in 2023 een stabiel beeld zien met hoge beschikbaarheidscijfers. Er is in 2023 een dalende trend te zien in het aantal Prio 1-meldingen. Voor GMS heeft in 2023 geen landelijke uitval plaatsgevonden. Het beschikbaarheidspercentage 112 is gebaseerd op de doorlooptijd van Prio1 incidenten. De dienst 112 is in 2023 niet onbeschikbaar geweest: technisch en contractueel heeft 112 een beschikbaarheid van 100 procent behaald.

Figuur 5: Overzicht beschikbaarheidspercentage per systeem (totaal)⁹

Beheer C2000 en de opvolger ervan

In 2023 hebben een aantal incidenten rondom C2000 plaatsgevonden. Een incident in Rijsbergen¹⁰ begin maart was de aanleiding voor de politievakbond ACP om een klacht bij de Arbeidsinspectie in te dienen. De Arbeidsinspectie heeft in 2023 een onderzoek ingesteld naar C2000. Op 12 september 2023 heeft de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid een eis tot naleving aan de politie opgelegd. Volgens de Minister overtreedt de politie als werkgever de Arbeidsomstandighedenwet als het gaat om het missie kritische communicatiesysteem C2000 dat de politie gebruikt. De politie heeft bezwaar ingediend tegen dit besluit.

Het onafhankelijk Adviescollege ICT-toetsing heeft een advies uitgebracht aan de Tweede Kamer over de toekomstbestendigheid van missie kritische communicatiesystemen. Daarin adviseert het adviescollege onder andere om te investeren in de continuïteit en kwaliteit van C2000. De minister van JenV heeft voor C2000 dit advies overgenomen.

LMS zet vol in op de beschikbaarheid en kwaliteit van C2000 en heeft in 2023 grote inspanningen verricht om C2000 te optimaliseren. Zo zijn er verbeteringen doorgevoerd op mobiele opstelpunten, waaronder Rijsbergen, in de voorbereidingen van evenementen en de C2000-dienstverlening en in het netwerk als gevolg van TETRA-kwetsbaarheid. Alle TNO-aanbevelingen zijn doorgevoerd. LMS voerde landelijke kwaliteitscontroles uit op alle C2000-opstelpunten en herstelde meerdere defecten.

Fallback C2000 (Push-To-Talk) is operationeel en LMS heeft de dienst in beheer genomen. Het functioneel beheer is versterkt. Er zijn verkenningen gestart rondom het beter benutten van de kansen die Push-To-Talk-toepassingen kunnen bieden.

Meer inhoud en toelichting is terug te vinden in de Jaarverantwoording LMS 2023.

⁹ Cijfers zijn afkomstig uit de continuïteitsmonitor LMS

¹⁰ In Rijsbergen heeft de politie op 9 maart 2023 een klopjacht gehouden op drie verdachten die waren gevlucht na een overval op een bedrijf in België. Tijdens deze klopjacht was sprake van een haperend C2000; het probleem zat in de antenne-installatie van een mobiele antennemast.

7.3 Politieacademie en politieonderwijs

De PA heeft als opleidingsinstituut ván en vóór de politie de volgende hoofdtaken:

1. het ontwikkelen en verzorgen van politieopleidingen en overige opleidingen en het examineren van de studenten die de opleidingen hebben gevolgd;
2. het ontwikkelen van kennis over de politie of de politietaak en het bijdragen aan de ontwikkeling van de uitoefening van de politietaak waarop het politieonderwijs is gericht, onder meer door het verrichten van onderzoek.

De PA verzorgt de taken ten behoeve van de politie, de KMar en de Rijksrecherche en voor door de minister aangewezen organisaties binnen het veiligheidsdomein, zoals de Bijzondere Opsporingsdiensten (BOD'en). Jaarlijks geeft de PA haar eigen jaarverslag uit met meer toelichting op haar taakuitvoering en de behaalde resultaten.

7.3.1 Politieonderwijs

De PA leidt beginnende politiemedewerkers (aspiranten) op tot startbekwaamheid op niveau 4 (PO21) met twee uitstroomprofielen: Gebiedsgebonden Politie en Veel Voorkomende Criminaliteit. In 2023 waren er 2.160 opleidingsplekken voor nieuwe studenten beschikbaar, waarvan het korps er 2.068 heeft benut. De PA verzorgt ook de opleiding van de praktijkbegeleiders die deze studenten in praktijk begeleiden.

Per 1 januari 2023 is de PA verantwoordelijk voor de boa-basisopleiding en vanaf december 2023 ook voor de boa-leertrajecten. De eerste klassen van de boa-leertrajecten zijn in december gestart. 482 studenten hebben de basisopleiding gevolgd. 379 studenten zijn gehercertificeerd. 52 studenten hebben een leertraject gevolgd.

Tevens verzorgt de Politieacademie de zgn. psi-opleiding tot politiemedewerker speciale inzet voor politiemedewerkers die een ESI-aanstelling (executieve aanstelling met specifieke inzetbaarheid) willen behalen. In 2023 heeft het korps 375 van de 624 beschikbare opleidingsplekken ingevuld.

77 studenten hebben een opleiding voor politievrijwilligers gevolgd (psi-opleiding of doorstroom opleiding).

De PA is verantwoordelijk voor de kwaliteit en de examinering van studenten die het doorstroomtraject waarbij assistenten met een politiediploma niveau 2 zich kunnen kwalificeren voor de functie van medewerker Gebiedsgebonden Politie (instroom 2023: 239). Ook verzorgt de PA het Overgangstraject Niveau 3-Generalist (865 studenten hebben in 2023 een certificaat behaald).

Conform de afspraak met de KL is er geen instroom van de Bacheloropleidingen geweest in verband met de benodigde mensen en middelen voor het ontwikkelen van de vier nieuwe bachelors (eerste opleiding start in week 5 2024). Voor de masteropleidingen zijn er 133 studenten ingestroomd. 227 studenten hebben in 2023 hun bachelordiploma behaald en 83 studenten een masterdiploma.

Jaarlijks volgen rond de 32.000 politiemedewerkers een vakspecialistische opleiding of training op de verschillende Politievakgebieden, zoals Bewaken, Beveiligen en Interventies, Crisis- en Conflictbeheersing, algemene of thematische opsporing of Intelligence. Dit heeft in 2023 geresulteerd in de uitgifte van 29.717 certificaten/bewijzen van deelname.

7.3.2 Kennis & Onderzoek

Lectoren en onderzoekers verrichten praktijkgericht onderzoek op basis van de door de minister vastgestelde Strategische Onderzoeksagenda Politie die in nauwe samenwerking met de politie tot stand is gekomen. Via kenniscentra wordt gezamenlijk met partners gewerkt aan kennisontwikkeling en -ontsluiting op voor de politie relevante kernthema's.

8 Personeel

8.1 Strategische personeelsplanning

Politiewerk is mensenwerk. Personeel is het belangrijkste ‘kapitaal’ van de politie. Om ervoor te zorgen dat de politie op het juiste moment beschikt over voldoende goed en inzetbaar personeel, heeft de politie een strategische personeelsplanning opgesteld. Om beter om te kunnen omgaan met de krapte op de arbeidsmarkt heeft de politie tevens een meerjarige arbeidsmarktstrategie opgesteld, met als doel de personeelssterkte op peil te houden.

De politie heeft twee soorten fte in dienst, operationeel en niet-operationeel. Operationele sterkte betreft alle functies waarbij medewerkers direct contact hebben met de burger en/of een directe inhoudelijke bijdragen leveren aan de uitvoering van de politietaken. Niet-operationele sterkte kent een dergelijke relatie met de burger niet, maar is vooral ondersteunend aan het operationele proces.

8.1.1 Operationele sterkteontwikkeling

De operationele formatie nam in 2023 met 350 fte's verder toe naar een formatie van 52.487 fte's. Dit is onder meer het gevolg van de inrichting van de operationele centra voor de meldkamer en de inrichting van de cameracentrale bij de eenheid Den Haag. De omvang van de formatie was eind 2023 ruim 100 fte's lager dan de formatie uit de begroting van 52.591 fte's.

De bezetting van de operationele sterkte (OS) exclusief aspiranten (het aantal fte dat ook daadwerkelijk in dienst is) is met ca. 180 fte's afgenomen tot 46.076 fte's. Het aantal aspiranten (politiemedewerkers in opleiding) is in 2023 met ca. 100 fte's afgenomen tot 4.863 fte's. De totale operationele bezetting inclusief aspiranten bedroeg ultimo 2023 50.939 fte's.

De onvoorziene (niet-pensioengerelateerde) uitstroom is bij de politie nog steeds relatief laag, maar in 2023 is wel een substantiële toename zichtbaar. De capaciteit van de PA voor initiële instroom is in 2023 maximaal benut, het realiseren van de beoogde (en benodigde) zijinstroom niet. Het volledig opvangen van de hogere uitstroom is dan ook niet gerealiseerd. Dat is voor een belangrijk deel een gevolg van de krapte op de arbeidsmarkt.

De huidige ontwikkeling van de operationele sterkte staat dan ook onder druk. Gecombineerd met de stijgende formatie is het verschil tussen operationele formatie en bezetting in 2023 groter geworden. Er zijn minder medewerkers in dienst dan waar formatie voor is (onderbezetting). In bijlage 13.2 staan de sterktecijfers in meer detail weergegeven.

8.1.2 Ontwikkeling van de niet-operationele sterkte

De niet-operationele formatie is in 2023 met 126 fte's gestegen naar een formatie van 11.390 fte's. De niet-operationele sterkte (het aantal fte dat ook daadwerkelijk in dienst is, NOS) is sinds eind 2022 gestegen met bijna 500 fte's. Het verschil tussen niet-operationele formatie en bezetting is daarmee in 2023 groter geworden, er zijn meer medewerkers in dienst dan waar formatie voor is (overbezetting).

Al een aantal jaren is de bezetting van de niet-operationele sterkte hoger dan de formatie. Een substantieel deel van de stijging van de overbezetting in 2023 is veroorzaakt door de inrichting van de LMS, waar beperkt formatie voor is ingericht. Bij de LMS vindt budgetsturing plaats. Financieel is de overbezetting van de LMS gedekt.

Een deel van de overige overbezetting NOS bij de regionale eenheden wordt gebruikt om de effecten van de onderbezetting in de operationele sterkte op te vangen door taken over te nemen die niet noodzakelijkerwijs door een operationele medewerker hoeven te worden gedaan. Bijvoorbeeld:

- 28 fte PA (opleiden van operationele politiemedewerkers).
- 51 fte voor Veilig en Gezond Werken (VGW) en de Blauwe Baan (om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt duurzaam in te zetten binnen de politie en daarmee de organisatie blijvend te verrijken).

In dit verband is in 2023 met het ministerie van JenV verdere voortgang gegeven aan de discussie over modernisering van het sterktebegrip. De politie is samen met de minister op zoek naar een duiding van de bijdrage van de niet-operationele sterkte aan de politieorganisatie en het politiewerk. Het betreft bijvoorbeeld functies voor het opleiden en begeleiden van operationele medewerkers op het snijvlak van opleiden en geüniformeerd begeleiden tijdens operationeel politiewerk. Deze ontwikkeling kan aanleiding zijn voor toekomstige verschuivingen tussen de operationele en niet operationele sterkte. In bijlage 13.2 staan de sterktecijfers in meer detail weergegeven.

Arbeidsmarktstrategie

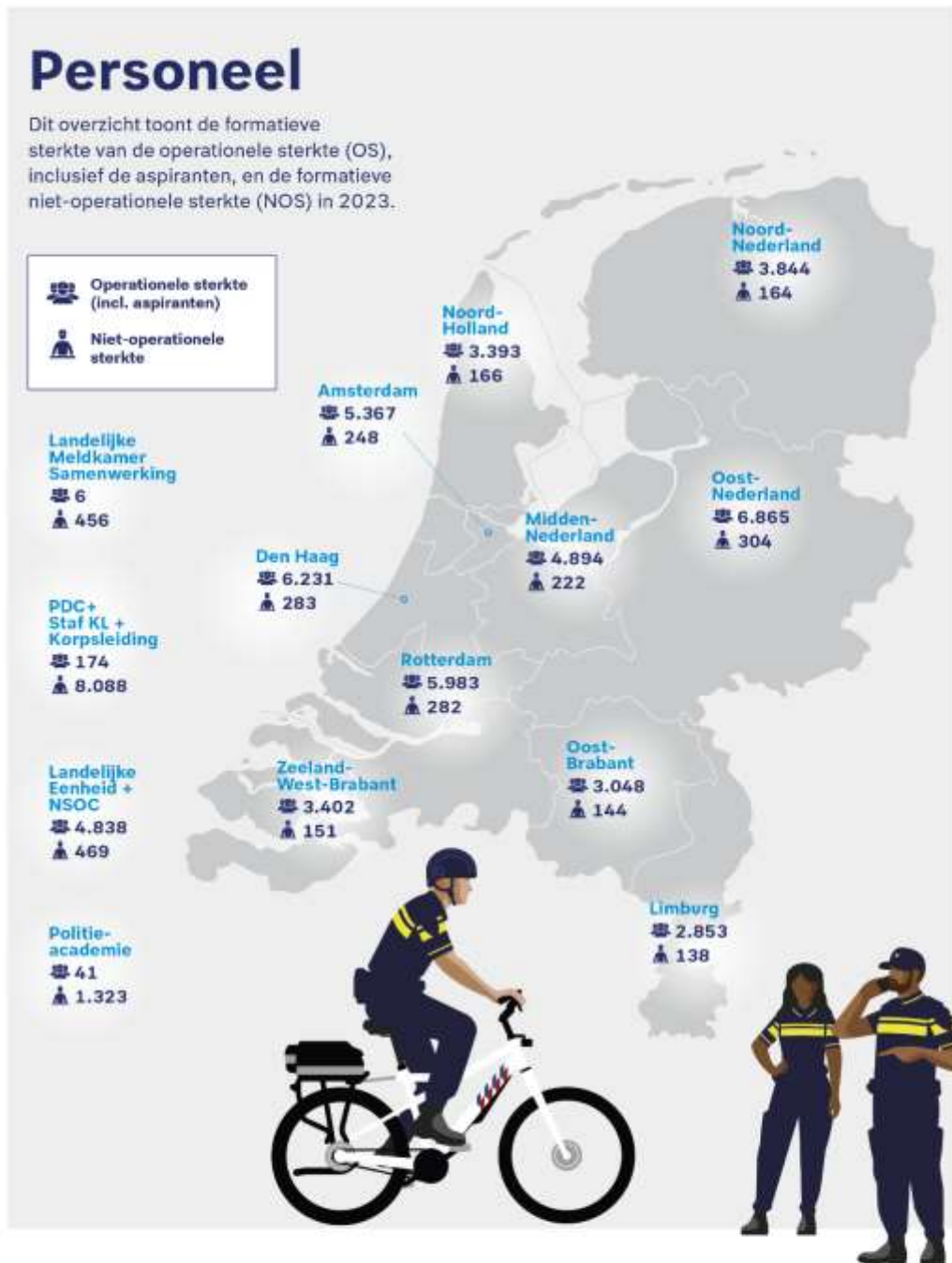
Vanwege de hoge onvoorziene uitstroom zijn in de arbeidsmarktstrategie maatregelen opgenomen die zich richten op het thema 'Binden en boeien'. Ook zijn zogeheten taskforces ingesteld, die ondersteunen bij het werving- en selectieproces. Daarnaast is een ontwikkeltraject met TNO gestart om te komen tot oplossingen van de problematiek op lange termijn. In 2023 heeft de politie onder andere meer recruiters ingezet voor het behoud van kandidaten en gerichte werving voor bijvoorbeeld IV-vacatures. Daarnaast zijn afgewezen kandidaten bemiddeld naar andere functies, is een vergoeding gerealiseerd voor aspiranten om een rijbewijs te halen en is een bonus toegekend voor het aanbrengen van nieuwe medewerkers.

Ontwikkeling Landelijk Functiegebouw Nationale Politie

In 2023 zijn diverse domeinen aan bod gekomen in het kader van (door)ontwikkeling van het Landelijk Functiegebouw Nationale Politie. De doorontwikkeling van Leiding en Gespecialiseerde Politietaken bevinden zich nog in de ontwerpfasen. Hierover vindt paritair overleg plaats met de vakorganisaties, het ministerie van JenV en afstemming met de Centrale Ondernemingsraad. Eind 2023 is ook gestart met de doorontwikkeling van de functies voor hoogwaardige specialisten.

Figuur 6 Infographic personeel in 2023

P-24-2023-01

8.2 Strategisch organisatie en personeelsbeleid

Om toekomstbestendig te blijven werkt de politie met een strategisch organisatie- en personeelsbeleid aan de juiste capaciteit en samenstelling van het personeelsbestand.

Professionaliseren capaciteitsmanagement

De vraag naar politiecapaciteit is altijd groter dan het aanbod ervan. Capaciteitsmanagement is het voortdurend omgaan met die spanning en daarin weloverwogen keuzes maken. Behalve de constante overvraag is regelmatig ook sprake van wijziging in werkzaamheden of intensivering van bepaalde werkzaamheden. Bijvoorbeeld bij de afdeling Vreemdelingen, Identificatie en Mensenhandel en het onderdeel Bewaken & Beveiligen. Met het zo goed mogelijk aanbrengen van balans tussen vraag en aanbod kan de politie duidelijkheid scheppen over dienstverlening van de politie. Dat moet ook gaan leiden tot minder roosterdruk en een hogere medewerkerstevredenheid. In 2023 is de politie daartoe gestart met het opstellen van tactische jaarplannen voor 2024. Ook is op alle niveaus in de organisatie een capaciteitsmanagementoverleg ingericht.

Arbeidsbeperkten

Een politie voor iedereen betekent ook dat iedereen naar vermogen volwaardig kan meedoen. Vanuit deze maatschappelijke verantwoordelijkheid en conform het Sociaal Akkoord, zet de politie zich in om andersvaliden en mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt in dienst te nemen en te houden. Hiervoor is binnen de politieorganisatie 'de Blauwe Baan' ingericht. Dat is een organisatie-eenheid voor arbeidsbeperkten, waarin ze maximaal opgeleid en gefaciliteerd worden. De politie ambieert 713 banen in 2024, daarvan waren er per eind 2023, 387 gerealiseerd. Hun inzet komt ten goede aan verschillende politietaken. Voorbeelden van functies zijn camerabeeldspecialist, data-analist, Intake & Servicemedewerker en administratief medewerker.

Politievrijwilligers

De politie maakt dankbaar gebruik van de vele politievrijwilligers die bij de uitvoering van de verschillende politietaken ondersteunen. Het gaat daarbij om bijvoorbeeld executieve inzet op straat, cybersecurity, financiële opsporing en forensische opsporing, maar ook om taken en werkzaamheden die behoren tot een functie in het domein Ondersteuning. De inzet van politievrijwilligers past binnen het inzetkader Politievrijwilligers.

Politievrijwilligers hebben zo veel mogelijk dezelfde rechtspositie als beroepskrachten. Zij worden daarom hetzelfde opgeleid en getraind, maar dan in deeltijd. In 2023 is een plan van aanpak afgerond met concreet uit te voeren maatregelen om de instroom en inzet van politievrijwilligers op zowel korte als lange termijn te borgen, te vergroten en te verbreden. Op het gebied van opleiden geeft de politie voorrang aan het opleiden van beroepskrachten. De groei van het aantal politievrijwilligers over 2023 bestaat daarom voornamelijk uit executieve politievrijwilligers met specifieke inzetbaarheid en politievrijwilligers in de ondersteuning.

cao

De huidige cao voor de politie is in 2022 afgesloten. Deze cao loopt nog door tot medio 2024. Er staan afspraken in over loonontwikkeling, veilig en gezond werken, leren en ontwikkelen, voorzieningen voor thuiswerken, duurzame mobiliteit, roostervorming, doorontwikkeling van het functiegebouw en aanstellingsvormen voor specialisten. In 2023 is de politie verdergegaan met de uitvoering en implementatie van de afspraken uit de cao, waarbij een belangrijk deel van de afspraken is gerealiseerd, zoals voorzieningen voor thuiswerken en de uitbreiding van mogelijkheden bij aanstellingen met executieve specifieke inzetbaarheid. In december 2023 hebben de korpschef, de minister van JenV en de voorzitters van de politievakorganisaties een nieuwe cao ondertekend voor de periode 1 juli 2024 tot en met 30 november 2025. Dit akkoord is ruim voor het verlopen van de huidige cao bereikt en is zonder acties/stakingen van medewerkers tot stand gekomen, wat een unicum is.

Centrale Ondernemingsraad

De korpschef voerde in 2023 twaalf keer formeel overleg met de Centrale Ondernemingsraad (COR). In deze overleggen is onder andere gesproken over de arbeidsmarktstrategie, Politie voor Iedereen, de transitie van de LE, Politie in Beweging en het Programma Specifieke Aandacht en Zorg.

In april 2023 heeft de COR met de minister van JenV gesproken over het werk van de politie, haar maatschappelijke positie en de ontwikkelingen voor de toekomst. Ook is gesproken over het aantal activiteiten waarmee de politie bezig is en het steeds toenemende ongemak waarmee de medewerkers dit allemaal doen. Een ander onderwerp dat ter sprake is gekomen betreft de capaciteit en dan met name het opvullen van gaten in het rooster en de specifieke diensten in het weekend of de nacht. De politie doet al het mogelijke maar ervaart in toenemende mate de consequenties van de krapte in capaciteit.

8.3 Sociale paragraaf

Wie bij de politie werkt kan te maken krijgen met fysieke, mentale en morele uitdagingen. Veel politiemedewerkers worden dagelijks geconfronteerd met complexe situaties en ingrijpende gebeurtenissen. De politie vindt het belangrijk om het welzijn, de gezondheid en de weerbaarheid van

alle politiemedewerkers te beschermen en te versterken waar nodig. Het is daarvoor onder andere van belang om risico's zoveel mogelijk te kennen en te verkleinen. Als sprake is van uitval, is goede begeleiding en re-integratie essentieel.

Gezond Werken app

Sinds 2023 is de Gezond Werken app voor politiemedewerkers beschikbaar.

De app biedt voorlichting over:

- Slaap
- Ingrijpende gebeurtenissen
- Voeding
- Gehoorschade
- (werk)stress
- Ongewenste omgangsvormen
- Financieel welzijn
- Beeldschermwerk
- Bewegen

In de app kunnen medewerkers ook zelftesten en oefeningen doen om de mentale en fysieke veerkracht te verbeteren. Daarnaast biedt de app verhalen over ervaringen en doorverwijzing naar zorg.

Sociaal jaarbeeld en Sociale agenda

De politie heeft in 2023, samen met de COR, een sociaal jaarbeeld opgesteld over het welbevinden van de medewerkers: fysiek, mentaal, moreel en in de omgang met elkaar. Op basis van dit Sociaal jaarbeeld is een Sociale agenda vastgesteld voor de periode 2023-2027. De prioriteiten zijn het behouden en versterken van gezondheid en welbevinden (preventie en risicomangement), ruimte voor herstel tijdens en tussen de diensten, het stimuleren van (zelf)reflectie, versterking van een sociaal veilig, inclusief leer- en werkklimaat en het prioriteren van aspiranten en jonggediplomeerden. De agenda is een stuwende kracht achter alles wat al eerder in gang is gezet en een kickstart voor alle onderdelen die wat extra vaart en aandacht verdienen. De Sociale agenda is onderdeel van de reguliere planning- en controlcyclus om de reflectie op de genoemde onderwerpen te stimuleren, het gesprek erover gaande te houden en als hulpmiddel te dienen om keuzes te kunnen maken in activiteiten.

8.3.1 Preventie en zorg

De politie investeert steeds in nieuwe mogelijkheden om psychosociale klachten ten gevolge van ervaringen op het werk te voorkomen¹¹. Hieronder worden een aantal voorbeelden beschreven.

Preventief Medisch Onderzoek

De politie werkt aan een businesscase met scenario's voor het breder inzetten van Preventief Medisch Onderzoek (PMO) voor het voorkomen of zoveel mogelijk beperken van aan werk gerelateerde gezondheidsschade en beroepsziekten. In 2023 is met diverse vormen van PMO proefgedraaid onder motorrijders in Amsterdam en leden van de mobiele eenheid in Oost-Nederland. Voor de doelgroepen Observatieteams, Operationele Begeleiding en Training, hondengeleiders en schietbaanbeheerders worden nu al externe PMO's ingekocht.

Sociaal Loket

In 2023 heeft de politie, ter vervanging van het 24/7-loket, het Sociaal Loket opgericht om politiemedewerkers te verwijzen naar de juiste interne zorgprofessional. Deze interne zorgprofessionals zoals de bedrijfsarts, psycholoog, bedrijfsmaatschappelijk werker en geestelijk verzorger, blijven daarnaast ook direct benaderbaar. Ook het Sociaal Loket is 24/7 bereikbaar. Het Sociaal Loket is ook toegankelijk voor partners en familieleden van politiemedewerkers.

Samen Inzetbaar

Samen Inzetbaar is een samenwerkingsverband van de politie, de PA, de Rijksrecherche, vakorganisaties, de Centrale Ondernemingsraad en het ministerie van JenV dat als doel heeft om politiemedewerkers meer regie te geven over hun inzetbaarheid, zodat zij hun loopbaan vitaal, vakbekwaam en met plezier doorlopen. In 2023 deden 8.000 medewerkers de zelfscan duurzame inzetbaarheid en zijn 28 verschillende workshops en webinars aangeboden met in totaal 12.000 aanmeldingen. Ook is een bewustwordings- en communicatiecampagne uitgevoerd. Circa 16.000 medewerkers hebben in 2023 de webpagina van het programma bekeken.

Figuur 7 Samenwerkingsverband Samen Inzetbaar 2023

¹¹ <https://www.politie.nl/informatie/zorgwijzer-politie-2022-2023.html>.

Programma Specifieke Aandacht & Zorg

Met het Programma Specifieke Aandacht & Zorg werkt de politie aan een vernieuwde zorgketen. In 2023 is gewerkt aan samenwerking en draagvlak en in negen eenheden is een 'Team Vitaal' ingericht. Dit team ondersteunt de eenheid onder andere door prikkelarme werkplekken in te richten waar medewerkers kunnen re-integreren. Ook is een proces gestart voor de afhandeling van 'uitingen van ongenoegen'.

Stelsel beroepsgerelateerde gezondheidsklachten

De politie werkt aan een nieuw stelsel voor beroepsgerelateerde gezondheidsklachten zodat medewerkers met deze klachten optimaal kunnen herstellen en re-integreren. In 2023 is overeenstemming bereikt met de vakorganisaties en de minister van JenV over een eerste versie van een algemene maatregel van bestuur (AMvB), die de juridische basis vormt voor het nieuwe stelsel. Aan de AMvB en de regeling wordt begin 2024 nog de laatste hand gelegd waarna deze het formele proces in zal gaan onder de voorwaarde dat er voor de extra kosten afdoende financiële dekking is gevonden. In 2023 is gewerkt aan de voorbereidingen voor implementatie van het stelsel.

8.3.2 Verzuim

Via het plan van aanpak verzuim, dat liep van 2018 tot en met 2023, heeft de politie extra ingezet op het terugdringen van verzuim. In 2023 heeft de Auditdienst Rijk (ADR) onderzoek gedaan naar de effectiviteit van de maatregelen uit dit plan van aanpak. Dat onderzoek heeft waardevolle informatie en inzichten geboden, en bevestigt dat de maatregelen uit het plan van aanpak de juiste zijn.

Als meest effectieve maatregelen worden sturing door de korps- en eenheidsleiding, het versterken van kennis, vaardigheden en houding van de direct leidinggevenden en het aanpakken van langdurig verzuim genoemd. In 2023 is een opgaveteam gestart met het structureel borgen van deze maatregelen in de organisatie en het verder verstevigen van de aanpak van verzuim.

8.4 Getraindheid

Politiemedewerkers zijn bevoegd geweld te gebruiken, als dit bij het bestrijden van criminaliteit en het handhaven van de openbare noodzakelijk wordt geacht. Daarvoor worden zij opgeleid en jaarlijks getraind en getoetst. Training en toetsing van medewerkers vindt plaats in het kader van de Regeling Toetsing Geweldbeheersing Politie (RTGP). In 2023 was, net als voorgaande jaren, ongeveer 92 procent van de medewerkers positief getoetst en daarmee gecertificeerd. Medewerkers die niet gecertificeerd zijn, bijvoorbeeld als gevolg van ziekte, worden niet ingezet op straat.

Politiemedewerkers dienen jaarlijks minimaal 32 uur te besteden aan het trainen en toetsen. In 2023 heeft de organisatie gemiddeld meer dan 32 uur per persoon aangeboden. 22,1 procent van de medewerkers 32 uur of meer getraind en getoetst. De met de Arbeidsinspectie afgesproken norm voor 2023 van 70procent is niet behaald.

Alle RTGP-plichtige medewerkers zijn verplicht om jaarlijks ook een fysieke vaardigheidstoets af te leggen. In 2023 heeft 60 procent van de medewerkers deze toets afgelegd. Het slagingspercentage bleef stabiel en bedroeg 94 procent. Het niet volgen en/of niet halen van deze toets heeft geen directe gevolgen voor de inzet. Voor 2024 is de politie met de Arbeidsinspectie in gesprek over een bredere kwalitatieve monitoring

van de vakbekwaamheid op het gebied van geweldsbeheersing. Getraindheid is en blijft een prioriteit voor de politie.

Begin 2023 had de kennistoets parate kennis basisbevoegdheden gereed moeten zijn. Deze kennistoets is de opvolger van de profchecks parate kennis basisbevoegdheden. Het proces heeft vertraging opgelopen door het verplicht moeten uitvoeren van een uitgebreide veiligheidsanalyse voor het aan te besteden ICT-systeem waarop de kennistoets moet gaan draaien. De betrokken politiemedewerkers hebben in 2023 hun kennis op peil kunnen houden door andere profchecks te doen. Deze profchecks worden niet geregistreerd.

8.5 Integriteit en klachtbehandeling

De vier kernwaarden van de politie zijn integer, betrouwbaar, moedig en verbindend. In het integriteitsbeleid is dit uitgewerkt in het beschermen, bekrachtigen en begrenzen van medewerker en organisatie. Om de integriteit van de politie te bewaken heeft elke eenheid een afdeling Veiligheid, Integriteit en Klachten. Daarnaast is in 2023 een directeur Integriteit aangesteld die zich richt op het gehele integriteitstelsel en stuurt op de beleid-, ontwikkel en uitvoeringstaken op het gebied van integriteit.

De politie hanteert een beroepscode die geldt voor alle medewerkers. In de beroepscode staan de kernwaarden van de politie beschreven en welke betekenis deze hebben voor het politiewerk. De beroepscode geeft weer aan welke regels politiemedewerkers zich moeten houden, zowel tijdens het werk als in privé-tijd. In 2023 zijn de beroepscode en de daarbij behorende themabladen opnieuw bekeken en waar nodig aangepast.

In samenwerking met het ministerie van JenV is gewerkt aan een rapport over de naleving van de aanbevelingen van Group of States against Corruption (GRECO), het overleg binnen de Raad van Europa dat toeziet op de naleving van anti-corruptienormen. De politie heeft zeven van de acht aan haar gerichte aanbevelingen in 2023 naar tevredenheid geïmplementeerd. Zo is het Besluit screening ambtenaren van politie en politie-externen in werking getreden, waardoor er gedurende de gehele loopbaan bij de politie gescreend wordt, zijn er masterclasses integriteit voor leidinggevend en wordt integriteit een verplicht onderdeel in de verschillende opleidingsprogramma's. Ook heeft de politie weer meegewerkt aan het een interview voor het rapport over de Rule of Law van de Europese Commissie.

Interne onderzoeken

De politie kent vijf soorten interne onderzoeken.

- Met het oriënterende onderzoek wordt, in opdracht van bevoegd gezag, inzicht verkregen in de feiten en/of de rol hierin van een of meer medewerkers om vast te stellen of er sprake is van een vermoeden van plichtsverzuim.
- Het disciplinaire onderzoek, ook in opdracht van bevoegd gezag, beantwoordt de vraag of op basis van relevante feiten en omstandigheden sprake is van een gepleegd plichtsverzuim.
- Het lijnonderzoek is een eenvoudig onderzoek dat wordt uitgevoerd door de leiding(gevende), namens bevoegd gezag, naar gedragingen waarbij een vermoeden bestaat van plichtsverzuim.
- Het feitenonderzoek is gericht op de beoordeling of geweld dat door de politiemedewerker is gebruikt, overeenkomstig de geweldsinstructie is. Dit onderzoek wordt in opdracht en onder verantwoordelijkheid van het OM verricht.
- Het stafrechtelijk onderzoek wordt uitgevoerd wanneer sprake is van een redelijk vermoeden

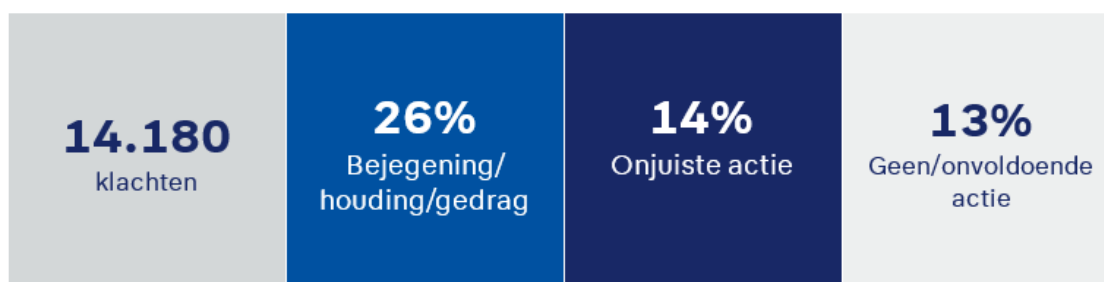
van gepleegde strafbare feiten door medewerkers of als een burger aangifte heeft gedaan. De uitkomst van een onderzoek kan zijn dat er plichtsverzuim wordt vastgesteld. Wanneer er geen plichtsverzuim is vastgesteld kan de uitkomst soms resulteren in een functioneringsgesprek of -traject. Het aantal afgeronde onderzoeken is in 2023 gestegen naar 490¹². In 2022 waren er 332 onderzoeken. In 2023 waren er 127 ontslagbesluiten. Dit waren er meer ten opzichte van 2022 (85). Dit hangt samen met het hogere aantal afgeronde onderzoeken.

Door aanscherping van de afspraken omtrent interne onderzoeken is er sinds 2023 een betere registratie van de bijbehorende onderzoeksgegevens. Er is verder gewerkt aan het uitwerken van de aanbevelingen uit de review naar de kwaliteit van de interne onderzoeken. De uitvoering van interne onderzoeken is gemonitord om daar waar nodig verbeteringen door te voeren. Dit gebeurt zowel op thema's als op procedurele zaken als doorlooptijden. Er zijn Gegevens Effect Beoordelingsrapportages (GEB) uitgevoerd op de processen van interne onderzoeken, screenen en klachten. Ook is van ieder proces een Privacy Risico Analyse opgesteld waarin advies wordt gegeven over de te nemen maatregelen.

Klachten en misstanden

Een goed functionerende en onafhankelijke klachtbehandeling door de politie is belangrijk. De politie werkt, mede naar aanleiding van rapporten van de Nationale ombudsman en de Inspectie van Justitie en Veiligheid, hard aan professionalisering van de bestaande klachtbehandelingsprocedure. De Inspectie JenV heeft op 6 oktober 2023 het rapport "Recht van klagen" gepubliceerd. Daarin stelt de Inspectie dat er sinds 2016 zichtbaar verbeteringen zijn doorgevoerd in de uniformering van klachtbehandeling. Daarnaast beveelt de inspectie aan om een gebruiksvriendelijk registratiesysteem voor klachten te ontwikkelen met een overzichtelijke analysefunctie. Daarnaast moet de politie zich richten op het aanstellen en behouden van vaste werknemers voor de klachtbehandeling en meer gebruik maken van openbare bronnen om kennis te nemen van klachten en het bouwen van sturingsinformatie uit de klachtbehandelingsgegevens.

Mede naar aanleiding van de motie van de heer Azarkan¹³ en het rapport 'Verkleurde beelden' van de Nationale ombudsman¹⁴ is een pilot uitgevoerd naar de behandeling van klachten over etnisch profileren. De conclusies en aanbevelingen uit de pilot zullen worden verwerkt en moeten leiden tot meer vertrouwen in de klachtbehandeling van de politie.

In bijlage 13.5 staat het aantal ontvangen klachten in meer detail weergegeven.

Politiemedewerkers kunnen via deze klachtenprocedure ook zelf een klacht indienen over gedrag van andere medewerkers. Het tijdig en vertrouwelijk intern melden van mogelijke vermoedens van misstanden leidt tot sneller ingrijpen en erger voorkomen. Politiemedewerkers kunnen terecht bij een van de tien vertrouwenspersonen integriteit. Deze zijn verdeeld over de verschillende organisatieonderdelen van de politie.

¹² In dit jaarverslag worden de afgeronde disciplinaire en lijnonderzoeken gepresenteerd, omdat hiervan een afloop bekend is.

¹³ Kamerstukken TK 2021-2022, 29628 nr. 1103

¹⁴ [2021/030 Verkleurde beelden | Nationale ombudsman](#)

In 2023 is de Wet Bescherming Klokkenuiders vastgesteld en gepubliceerd. Hierin zijn de rechten en de bescherming van melders uitgebreid en is de vertrouwelijkheid van de identiteit van de melder geborgd.

In 2023 hebben 71 medewerkers zich gemeld bij het Klokkenuiders Meldpunt Politie. Het ging hierbij om adviesvragen, verhaal kwijt willen en integriteit issues. Dit leidde tot 35 meldingen (per melding kunnen meerdere melders zijn) op de onderwerpen:

- Een ervaren verkeerde of onveilige cultuur binnen het team of afdeling.
- Ervaren van onvoldoende personeelszorg.
- De manier van bejegenen door de leidinggevende.
- Niet integere of ongewenste omgangsvormen binnen een team of afdeling.
- Misbruik van middelen van de dienst.

Hiervan werden 20 meldingen, in overleg met de melders, teruggeleid naar de leidinggevenden of doorgeleid naar een ander vertrouwensloket binnen de politie. Vier meldingen kregen het label “vermoeden van een misstand” conform de Interne Klokkenuidersregeling, de aanpak van deze meldingen loopt nog. Elf meldingen zitten nog in de fase dat deze gewogen moeten worden of zijn recentelijk binnengekomen en moeten nog gevalideerd worden.

Overlijden binnen context politieoptreden

In 2023 zijn zeven burgers overleden binnen de context van een politieoptreden. Drie van hen zijn overleden bij incidenten waarbij de politie geweld heeft aangewend. De overige vier betrokkenen zijn overleden bij (politie-gerelateerde) incidenten waar bijvoorbeeld drank-/druggebruik in het spel is of na een achtervolging. Opgemerkt dient te worden dat uit onderzoek moet blijken in hoeverre er een causaal verband bestaat tussen het overlijden van de burger en het handelen of geweld van de politie. De proportionaliteit en de subsidiariteit van het geweldgebruik door politie wordt in die gevallen in de regel onderzocht door de Rijksrecherche, onder verantwoordelijkheid van het OM. De overige incidenten, voor zover die onder de aanwijzing Taken en inzet van de Rijksrecherche vallen, worden eveneens onderzocht door de Rijksrecherche. Voor deze informatie verwijst de politie dan ook naar het OM.

8.6 Geweld

De politie is één van de uitvoerders van het zogeheten geweldsmonopolie. Dat houdt in dat de politie als dat nodig is voor de taakuitvoering geweld mag of moet toepassen. Het toepassen van geweld is gebonden aan regels en voorwaarden en wordt toegepast als ‘ultimum remedium’. De voorwaarden staan beschreven in de Politiewet en in de Ambtsinstructie.

8.6.1 Geweld door politieambtenaren

In 2023 waren er 22.454 incidenten en 35.542 geweldsaanwendingen. Deze geweldsaanwendingen hebben geleid tot 33.121 geweldsmutaties en 2421 geweldsregistraties. Het toepassen van geweld leidt in drie situaties tot een geweldsregistratie: wanneer er een vuurwapen is gebruikt, wanneer het geweld lichamelijk letsel van meer dan geringe betekenis of de dood heeft veroorzaakt en wanneer de hulpofficier van justitie daartoe aanleiding ziet. Wanneer een geweldsregistratie is opgemaakt, hoeft er geen sprake te zijn van een vermoeden van een onrechtmatige of onprofessionele geweldsaanwending.

Vanwege de overloop vanuit eerdere jaren lag het aantal te beoordelen geweldsregistraties in 2023 op 2.818. Een deel van de beoordelingen van 2023 loopt door in 2024 (627).

*Vier registraties bleken niet te beoordelen.

Van de drie ongewilde schoten bleek uit analyse dat één van de drie gevallen daadwerkelijk een schot betrof dat aan de definitie van “ongewild schot” voldeed. Dit ongewilde schot vloeide voort uit een verkeerde toepassing van de zogenaamde “directe storingsreactie”. De overige twee gevallen hadden geen relatie tot het aanwenden van geweld.

In bijlage 13.3 staat een verdere uitsplitsing van de cijfers.

Stelsel geweldsaanwending

De politie heeft in 2022 het interne proces van melden, registreren, beoordelen en leren van geweld, extern laten evalueren¹⁵. De onderzoekers hebben een herkenbaar beeld geschetst van een politieorganisatie die moet anticiperen op een snel veranderende wereld, waarbij politieoptreden voortdurend onder het vergrootglas wordt gelegd. In januari 2023 heeft de politie, op basis van conclusies en aanbevelingen uit dit onderzoek, het congres ‘Verantwoorden en leren van geweld: de blik naar voren’ georganiseerd. De politie heeft in 2023 ook gewerkt aan voorbereiding en training van de eenheden voor de invoering (per 1 januari 2024) van Docuflow, een nieuw archiverings- en zaak behandelstelsel ten behoeve van het proces van registreren en evalueren van geweld door politieambtenaren (GDPA). Met dit systeem wordt ook de archivering op basis van geldende (wettelijke) kaders en richtlijnen geborgd, waardoor de politie onder andere verantwoording kan afleggen over haar handelen naar politiek en burger toe.

Daarnaast is gestart met een (wetenschappelijk) onderzoek naar de nadere duiding van de verschillen in GDPA-cijfers tussen de eenheden. Het eerste deel van het onderzoek is kwantitatief van aard. De centrale vraag hierin is hoe we de jaarcijfers uit de GDPA-rapportage 2022 beter kunnen duiden en of deze duiding, in de vorm van een te ontwikkelen monitor, ook (deels) voor de rapportages van de komende jaren kan worden gebruikt.

In het interne proces van beoordeling van geweldsaanwendingen beoordeelt de politiefchef of een geweldsaanwending professioneel dan wel niet-professioneel is geweest. De politiefchef neemt hierbij de adviezen van het sectorhoofd en de commissie Geweldsaanwending mee in zijn/haar overwegingen.

¹⁵ Het evaluatierapport ‘Verantwoorden en leren. Evaluatieonderzoek melden, registreren, beoordelen en leren van geweldsaanwending’.

8.6.2 Geweld tegen politieambtenaren

Geweld tegen politieambtenaren is onacceptabel. Toch maken elke dag gemiddeld 33 politiemedewerkers melding van scheldpartijen, bedreigingen en fysiek geweld soms zelfs van mishandeling of poging tot doodslag. Dit heeft ingrijpende gevolgen voor henzelf maar ook voor het thuisfront. Agressie of geweld tegen politiemensen is onacceptabel en strafbaar. Daarom doet de politie er alles aan om dit tegen te gaan en politiemedewerkers die met agressie en geweld te maken krijgen, bij te staan.

In 2023 werden politiemedewerkers 12.265 keer geconfronteerd met agressie en geweld. Daarmee is het aantal meldingen ten opzichte van het jaar ervoor iets gedaald, maar blijft het op een te hoog niveau. De daling van vijf procent is nagenoeg geheel terug te vinden in de categorie 'Belediging'. Als we de cijfers van afgelopen jaar vergelijken met de voorafgaande jaren zien we dat er mogelijk een dalende trend ontstaat naar het niveau van de jaren voorafgaand aan de coronapandemie. Ook ten aanzien van Openlijk geweld lijkt de trend weer te gaan naar de jaren voorafgaand aan de coronapandemie. Poging tot doodslag en moord zijn ook afgenomen en volgen dezelfde mogelijke trend.

In bijlage 13.4 staat een verdere uitsplitsing van de cijfers.

Jaarwisseling

Naar aanleiding van de laatste jaarwisseling is opdracht gegeven voor een evaluatieonderzoek. Dit wordt uitgevoerd door het Instituut voor Veiligheids- en Crisismanagement.

Doxing

Politiemedewerkers hebben steeds vaker te maken met digitale intimidatie. Doxing is hier een voorbeeld van en betreft het op sociale media vergaren en publiceren van persoonsgegevens van individuen met het doel te intimideren. Niet alleen het ambt maar ook de persoonlijke levenssfeer zijn daarbij het doelwit. Dit heeft grote impact op het welzijn van politiemensen en hun naasten. Doxing is vanaf 1 januari 2024 strafbaar. Het geeft de politie de bevoegdheid tot opsporing en het OM om te vervolgen.

9 Bedrijfsvoering

Bedrijfsvoering is een verzamelnaam voor alle processen die ervoor zorgen dat de taken van de politieorganisatie kunnen worden uitgevoerd. De financiële administratie, informatievoorziening en personeelszorg zijn allemaal voorbeelden van onderdelen van de bedrijfsvoering. Gezien het belang van personeel voor de organisatie en de taakuitvoering, is daar in dit jaarverslag een apart hoofdstuk (acht) aan gewijd. Veel van de interne dienstverlening vindt plaats binnen het PDC. Het PDC bestaat uit onder andere de financiële administratie, facilitaire en personele voorzieningen en de servicedesks Human Resources, Facility Management en ICT.

In dit hoofdstuk wordt eerst het programma Modernisering Informatievoorziening Bedrijfsvoering beschreven. Vervolgens wordt in paragraaf 9.2 ingegaan op het kwaliteitsstelsel en in 9.3 op de doorontwikkeling rondom begroting en budgettering. De inspanningen en prestaties op het gebied van duurzaamheid worden beschreven in paragraaf 9.4. Daarna komen in paragraaf 9.5 respectievelijk inkoop, huisvesting en mobiliteit aan bod. Het financieel beheer en het financieel resultaat staan beschreven in paragraaf 9.6 en 9.7. De risicoparagraaf staat in 9.8 en gaat in op de belangrijkste risico's en beheersmaatregelen in het afgelopen jaar. In de toekomstparagraaf (9.9) staan de belangrijkste verwachtingen voor de bedrijfsvoering voor de komende jaren beschreven.

9.1 Modernisering Informatievoorziening Bedrijfsvoering

Met het programma Modernisering Informatievoorziening Bedrijfsvoering werkt de politie aan een efficiënte, integrale en wendbare dienstverlening door het Politiedienstencentrum. Dit door de bedrijfsvoeringssystemen te vervangen of moderniseren en de ketenprocessen te verbeteren. Daarvoor worden meer gebruikersvriendelijke, toekomstbestendige en betaalbare oplossingen gerealiseerd. Dit vraagt om een moderne set aan integratieoplossingen die ervoor zorgt dat nieuwe en bestaande IV-oplossingen met elkaar kunnen communiceren. Daarmee worden integrale data-uitwisseling en optimale managementinformatie steeds beter mogelijk. In 2023 is daarvoor een ondersteunend integratie-expertteam opgericht. In 2023 is een nieuw kandidatenvolgsysteem geïmplementeerd voor de werving en selectie van grote hoeveelheden kandidaten. Met dit systeem is de politie beter in staat om de juiste persoon, op de juiste plaats, op het juiste moment, te plaatsen. Ook zijn circa 120 capaciteitsmanagementadviseurs opgeleid en is verder gewerkt aan het capaciteitsmanagementsysteem. Dit moet er onder andere voor zorgen dat leidinggevendenden hierin hun jaarplannen kunnen maken.

9.2 Kwaliteitsstelsel

De politie heeft een kwaliteitsstelsel ontworpen waarin door vakmensen uit de taakuitoefening door gewerkt wordt aan de kwaliteit van de taakuitvoering. Medewerkers uit verschillende regio's en afdelingen met hetzelfde taak- of vakgebied, worden verenigd en vertegenwoordigd in vakgroepen. De vakgroepen focussen primair op vakontwikkeling, kwaliteitsverbetering en het delen van kennis.

In 2023 hebben de vakgroepen van Teamchefs, Capaciteitsmanagement-adviseurs en -planners gewerkt met het kwaliteitsstelsel. Door zich te verbeteren en van elkaar te leren, onder andere door aan te sluiten bij en input te leveren op organisatie brede ontwikkelingen die hun vak raken, en door kennis en ervaringen te delen.

9.3 Doorontwikkelen begroting en budgettering

De politie werkt aan het beter in positie brengen van politiechefs om het gesprek te kunnen voeren met het lokaal gezag over de inzet van mensen en middelen. Dit gebeurt vooral door het bieden van een feitelijke basis voor het maken van keuzes in de mix van mensen en middelen. Er wordt toegewerkt naar een meer op grondslagen gebaseerde budgetsysteem. Met grondslagen op basis van prijs (p) x hoeveelheid (q) en ervaringscijfers, waarbij de q een aantal fte is¹⁶, wordt de logica van het budget verstevigd. Daardoor zijn ontwikkelingen van budgetten en afwijkingen in realisatie beter te duiden.

Er bestaat behoefte aan meer flexibilisering van de inzet van onze mensen om onze opgave te vervullen. Het programma realiseert vanuit inzicht en een financieel kader, zeggenschap over de vaste personele lasten bij de eenheden. Hierdoor komt beslissen, benutten en betalen in één hand te liggen. Dit creëert een basis voor flexibilisering en verbetert de beheersing en sturing op de budgetten voor politiecapaciteit¹⁷.

Daarvoor zijn tot nu toe de volgende stappen gezet:

- 2023 -> Vergroten inzicht realiseren: verkennen inhoud, behoeften en belemmeringen.
- 2023 -> Begroten op basis van formatie in de meerjarenbegroting 2024 – 2028.

Met de in 2023 gerealiseerde inzichten zien en begrijpen we niet alleen onze over- of onderbezetting in fte's maar ook financiële verschillen op de verschillende dwarsdoorsnedes van onze organisatie.

In 2023 is ook gewerkt aan inzicht in de kosten van de producten en diensten van het Politiedienstencentrum. Zodra duidelijk is welke eenheden welke producten en diensten afnemen, is er tevens inzicht in de integrale kosten van eenheden.

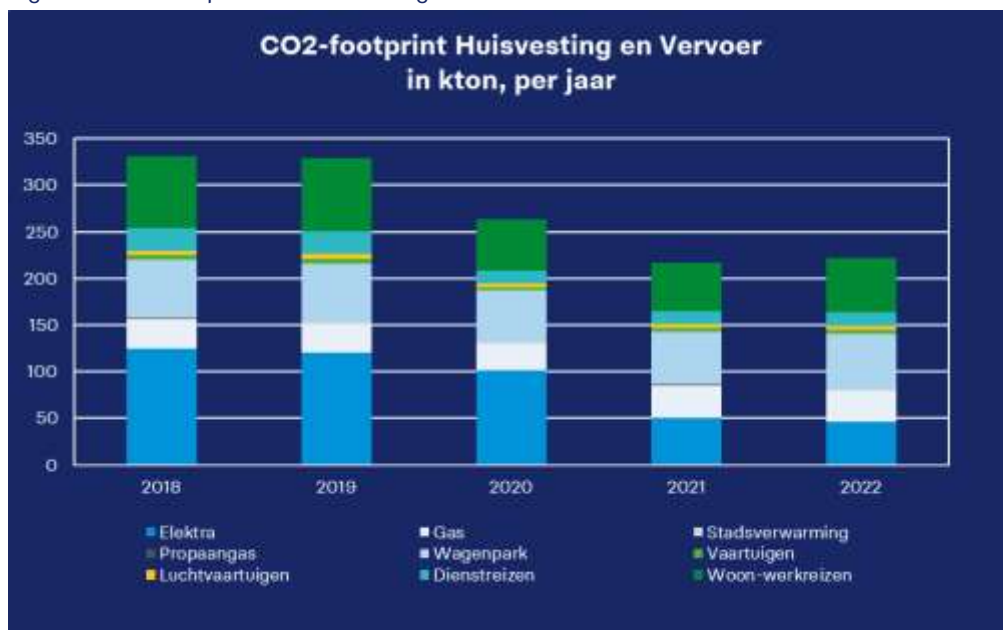
Daarnaast wordt het eenheidsbudget uitgebreid met onderwerpen die vooralsnog niet in het budget van de eenheden vallen. Met deze verbreding wordt de regelruimte van de operationele lijnchefs vergroot.

9.4 Duurzaamheid

Duurzaamheid is een opgave die onder andere gaat over klimaat, schaarste, diversiteit, gezondheid en veiligheid. Voor de politie betreft dit niet alleen een bewust duurzame bedrijfsvoering, maar ook het opsporen, aanpakken en voorkomen van milieucriminaliteit, bijvoorbeeld door streng te handhaven.

Figuur 8 CO₂-footprint van huisvesting en vervoer

De politie stelt jaarlijks een CO₂-voetafdruk op om de voortgang op de vermindering van de milieuo

¹⁶ Tenzij de aard van de kosten niet fte gedreven is.

¹⁷ Politiecapaciteit is het totaal van eigen sterkte, ingehuurd sterkte en detachering.

impact te monitoren op het gebied van huisvesting en vervoer. De totale uitstoot van de politie in 2022¹⁸ is 222 kton CO₂-equivalent, dit resulteert in een CO₂-reductie van 33procent t.o.v. 2018.

De politie koopt sinds 2021 groene stroom in, waarvan de helft van Nederlandse oorsprong is. De CO₂-uitstoot van elektriciteit door de politie werd hierdoor in 2021 gehalveerd ten opzichte van 2020, hoewel het elektriciteitsverbruik ongeveer gelijk bleef.

De politie koppelt groene stroom echter los van de te behalen doelstellingen, omdat de focus ligt op het verminderen van energieverbruik. In onderstaande tabel staan de verbruiksgegevens van elektra.

Tabel 4 Jaarlijks verbruik kWh politie

Jaar	2018	2019	2020	2021	2022
kWh	192.379.583	185.634.491	181.474.515	181.160.245	177.957.100

Tabel 5 Jaarlijkse uitstoot kton politie

Uitstoot in kton	2018	2019	2020	2021	2022
Huisvesting	158	154	132	86	82
Vervoer (incl. woon-werkreizen)	173	176	131	131	140
Totale footprint	331	329	263	217	222

Vervoer en energieverbruik in huisvesting zijn samen goed voor meer dan 90 procent van de totale uitstoot. De rest van de uitstoot wordt veroorzaakt door onder andere ICT en afvalverwerking.

Duurzame huisvesting

Voor huisvesting streeft de politie conform de Europese regelgeving naar een CO₂-reductie van 60 procent in 2030 ten opzichte van 1990 en 100 procent (energieneutraal) in 2050. Hiervoor past de politie panden aan en vervangt deze waar nodig.

De politie is in 2023 toegelaten tot de portefeuilleaanpak. Deze portefeuilleaanpak is een alternatief voor onder andere de pandgerichte label C wetgeving voor kantoorfuncties. Het doel van deze portefeuilleaanpak is onder andere meer sturen op doelen in plaats van op losse maatregelen. In ruil daarvoor committeren deelnemers zich aan het verminderen van het energiegebruik van gebouwen.

Kantoorfuncties moeten eind 2026 over minimaal een energielabel C beschikken. Voor alle gebruiksfuncties geldt een richtlijn van label A in 2030.

Het gewogen energielabel van de politiepanden¹⁹ betreft energielabel C. Ruim 76 procent van de kantoren heeft label C.

Figuur 9 Duurzaamheidscijfers 2023 politie

¹⁸ De uitkomsten 2023 komen pas beschikbaar na publicatie van deze jaarverantwoording.

¹⁹ Op basis van m² per energielabel.

Figuur 10 Duurzaamheidscijfers 2023 politie

Tussen september 2022 en april 2023 is er 1.305.305 m³ (negen procent) gas bespaard door de thermostaat op 19 graden te zetten. Eind 2023 is 5.248 m² zonnepaneel gerealiseerd.

Aan de Katschiplaan in Den Haag zijn bijvoorbeeld 730 zonnepanelen neergelegd, dat is 1.424 m² paneel. Daarnaast is een Europese aanbesteding gepubliceerd om de uitrol te versnellen.

De politie besteedt in verschillende projecten aandacht aan duurzaamheidsthema's als circulariteit, biodiversiteit, gezondheid, mobiliteit en klimaatadaptatie. Een aantal voorbeelden daarvan zijn het circulaire/modulaire project in Bergambacht, de ondergrondse waterbuffer aan de Prins Bisschopsingel in Maastricht en de circulaire renovatie van HUB 50 aan de Van Deventerlaan te Utrecht. HUB50 is ook de locatie met de meeste laadpunten (38 laadpunten). Ook wordt er op deze locatie door middel van exposities aandacht gegeven aan de kennisdeling van duurzame huisvesting zowel intern als extern.

Duurzame mobiliteit

De politie streeft naar een reductie van 60 procent van de vervoer-gerelateerde CO₂-emissies in 2030 ten opzichte van 1990. Een van de maatregelen die de politie daartoe treft is het gedeeltelijk vervangen van het wagenpark door elektrische auto's. Eind 2023 waren er 372 emissieloze voertuigen in gebruik. Dat zijn er 264 meer dan in 2022. Een deel daarvan wordt herkenbaar ingezet op de basisteams om ervaring op te doen voor de toekomstige elektrische politievoertuigen. In 2023 zijn 160 laadpalen gerealiseerd. Er zijn nu 316 laadpalen operationeel (totaal 574 laadpunten).

Ook voor de continuïteit van de operatie is het van belang om zo min mogelijk afhankelijk te zijn van schaarse brandstoffen. Met de strategie op flexibel werken en opleiden, wordt niet alleen de negatieve milieu-impact verminderd maar ook de productiviteit en het welzijn van de medewerkers verbeterd.

Figuur 11 Duurzaamheidscijfers 2023 politie

9.5 Materieel

De politie heeft naast voldoende personeel ook materieel nodig. Denk aan politiebureaus, trainingslocaties, vervoersmiddelen, helikopters en kogelwerende vesten. Voor de aanschaf en het beheer van dit materieel heeft de politie beleid opgesteld.

9.5.1 Inkoop

Met een inkoopbedrag van ongeveer € 2,25 miljard en meer dan zeventienduizend leveranciers is de politie een van de grootste inkopers van de overheid. Vaak gaat het om grote contracten die Europees moeten worden aanbesteed. Waar dat mogelijk is werkt de politie samen met partners binnen de Rijksoverheid zoals Defensie om efficiënt en effectief in te kopen.

Steeds vaker zijn ingekochte producten technologische of slimme producten. Deze verzamelen, analyseren en verzenden data en worden soms gekoppeld aan het netwerk van de politie. In 2023 is de politie toegetreden tot het ABRO-stelsel, een stuurgroep van het Rijk die zich richt op het opstellen van beveiligingseisen voor de Rijksoverheid. Er wordt gewerkt aan het inrichten van een organisatie die ondersteunt bij het in de markt zetten van opdrachten die raken aan de nationale veiligheid.

In 2023 heeft de politie 28 vragen en/of klachten met betrekking tot de inkoop van producten en diensten ontvangen. Klachten worden door een niet bij dat specifieke inkooptraject betrokken klachtenbehandelteam onderzocht en van conclusies voorzien. De Chief Procurement Officer neemt het uiteindelijke besluit en informeert de klager. In Bijlage 13.7 staan de aard van de klachten en de uitkomsten van de onderzoeken beschreven.

Duurzame inkoop

Inkoopkracht is één van de instrumenten waarmee de duurzaamheidsambities van de politie waargemaakt kunnen worden. Bij de aanbestedingen van onder andere zonnepanelen op daken, elektrische auto's en laadinfrastructuur en duurzame oplossingen binnen datacenters worden leveranciers gestimuleerd in het ontwikkelen en aanbieden van duurzame producten en diensten. In de visie dat een duurzame wereld bijdraagt aan een veilige wereld.

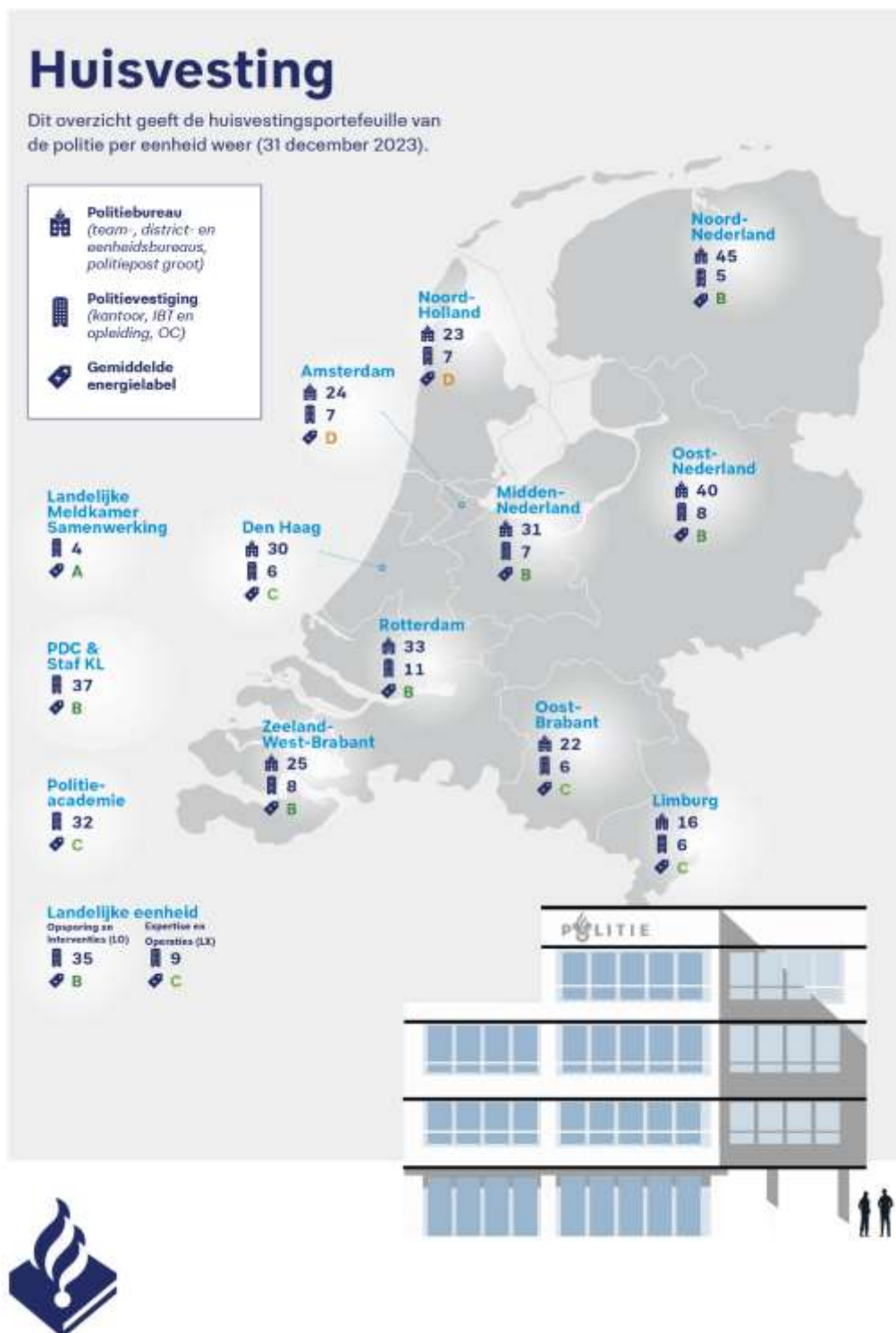
9.5.2 Huisvesting

Eind 2023 had de politie 813 gebouwen in beheer met een totaal bruto vloeroppervlak van bijna 1,9 miljoen m². Het grootste deel hiervan is in eigendom van de politie. De vastgoedportefeuille is zeer divers: van politiebureaus, politieposten en kantoren tot oefencomplexen, onderwijslocaties, cellencomplexen, paardenstallen en meer. De portefeuille is continu in beweging door nieuwbouw, verwerving, renovatie en afstoot van gebouwen. Zo werd in 2023 onder meer het verouderde politiebureau in Velp (Gelderland) gesloopt en vervangen door een geheel nieuw en duurzaam bureau. In Den Haag werd in de zomer de eerste paal geslagen voor een nieuw eenheidsbureau ter vervanging van de huidige te grote en verouderde locatie.

In 2023 is een geactualiseerde routekaart voor de verduurzaming van het vastgoed opgeleverd. Hierin zet de politie niet meer alleen in op reductie van energie en CO₂-uitstoot, maar ook op nieuwe thema's als klimaatadaptatie, circulariteit, natuur en biodiversiteit, mobiliteit en omgeving, en gezondheid en welzijn. Daarmee draagt de politie bij aan de verduurzaming van Nederland.

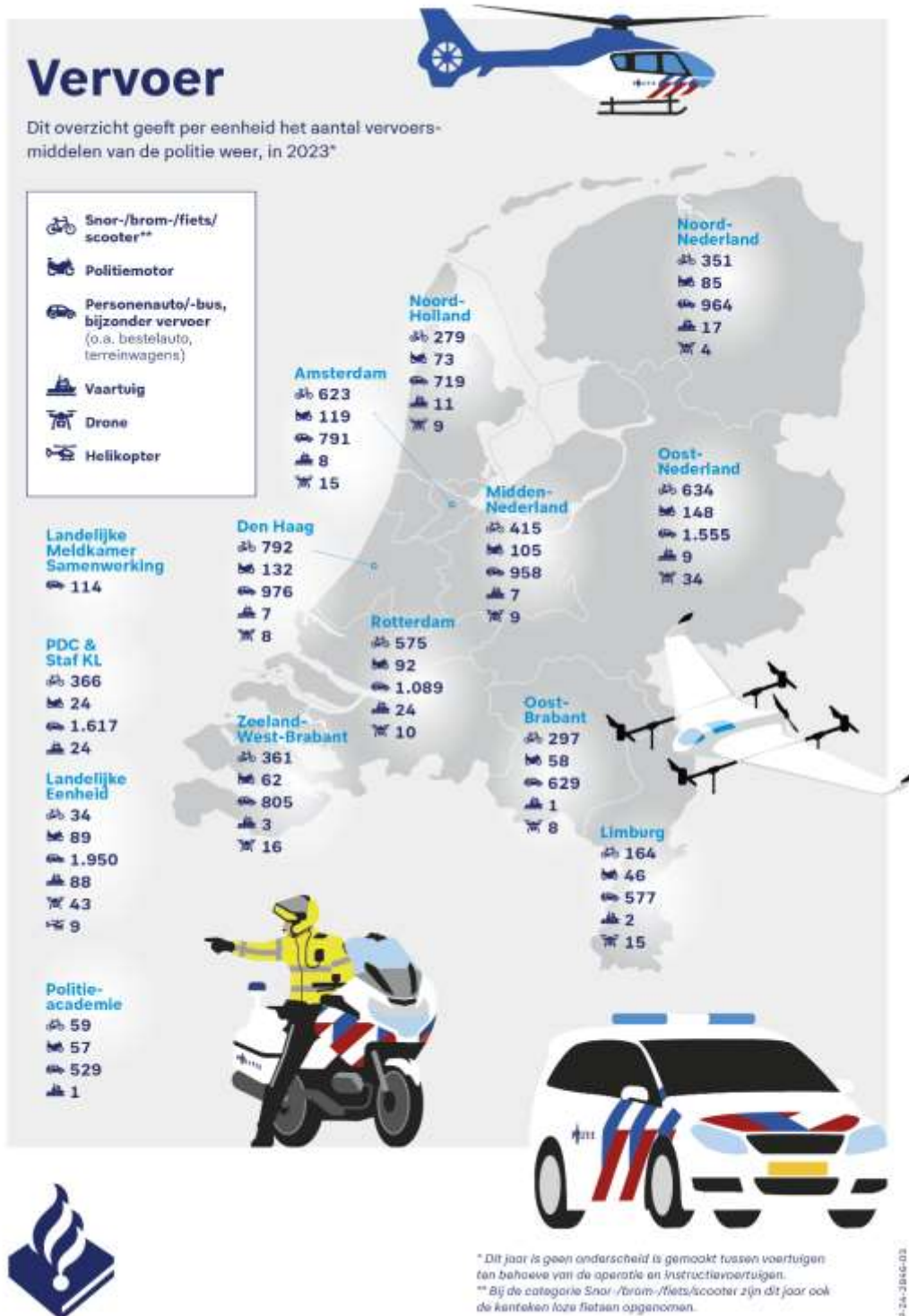
De omstandigheden in de vastgoedmarkt waren ook in 2023 nog uitdagend door onder meer gestegen bouwkosten, hoge energiekosten en personeelstekorten. Nieuwe uitdagingen zoals netcongestie laten zich inmiddels ook bij de politie voelen. Om ook in de toekomst over goede en betaalbare huisvesting te kunnen beschikken, heeft de politie in 2023 haar huisvestingsvisie en vastgoedstrategie geactualiseerd. Tevens is de interne sturing op huisvesting verbeterd. Hiermee is in 2023 een stevig fundament gelegd voor toekomstbestendige huisvesting van de politie in de komende jaren.

Figuur 12 Infographic huisvesting in 2023

9.5.3 Vervoer

Figuur 13 Infographic vervoer in 2023

9.6 Financieel beheer

De politie wordt voor de uitvoering van de politietaken gefinancierd door het ministerie van JenV. Deze financiering is gebaseerd op de begroting die de politie daartoe opstelt en bestaat uit algemene middelen en bijzondere middelen. Aan de bijzondere middelen zijn specifieke bestedings- en verantwoordings-eisen verbonden. De politie mag alleen leningen afsluiten bij het ministerie van Financiën met garantstelling van het ministerie van JenV.

Voor het financieel beheer van de politie geldt net als voor andere organisaties dat dit op orde moet zijn. De politie moet een ordelijk begrotingsproces hebben, werken aan het behouden van een gezonde financiële positie en controle hebben over de kasstromen. Het treasurybeleid van de politie is er onder andere op gericht om voldoende liquide middelen te hebben op het juiste moment en op de juiste plaats. Hiertoe wordt gebruikt gemaakt van financiering, kasbeheer en risicobeheer.

Financiering investeringen

In 2023 zijn een tweetal garantstellingen aan het Ministerie van JenV gevraagd voor het aangaan van leningen ter financiering van de in 2022 gerealiseerde investeringen exclusief mutatie onderhanden werk van in totaal € 617 miljoen. Echter is het investeringskader van de begroting 2022 (€ 414 miljoen) daarmee overschreden met € 203 miljoen. De overschrijding is voornamelijk veroorzaakt door onvermijdelijke investeringen (=overname RVB-panden), verschuivingen van investeringen in de tijd, de hogere marktprijzen en wijzigingen in waarderinggrondslagen. Voor de investeringen waarmee het investeringsplan wordt overschreden zijn op basis van de garantstelling in 2021 afspraken gemaakt. Het Ministerie van JenV heeft op basis van deze afspraken in augustus 2023 besloten voor de financiering investeringen 2022 boven de begroting 2022 additioneel voor € 141 miljoen garant te staan. Het verschil van € 62 miljoen ten opzichte van de overschrijding (€ 203 miljoen), betreft investeringen waar het Ministerie van JenV geen garantstelling voor heeft afgegeven.

Het totaal van verkregen garantstellingen komt daarmee uit op € 555 miljoen. Deze bestaat uit een garantstelling van € 172 miljoen voor de gerealiseerde investeringen van januari tot en met augustus 2022 exclusief mutatie onderhanden werk en garantstelling van € 383 miljoen voor de gerealiseerde investeringen van september tot en met augustus 2022 exclusief mutatie onderhanden werk. De hieraan gerelateerde leningen zijn respectievelijk aangegaan in maart 2023 en in september 2023.

In het 3e kwartaal 2023 is op basis van de investeringsprognose 2023 aan het Ministerie van JenV een aanvullende garantstelling gevraagd van € 36 miljoen. De totale garantstelling 2023 komt daarmee, samen met het kader van € 434 miljoen, uit op € 470 miljoen. De garantstelling 2023 is exclusief de mutatie op het onderhanden werk in 2023. Binnen deze garantstelling 2023 is een leenaanvraag voorgesteld voor de gerealiseerde investeringen januari tot en met augustus 2023 exclusief mutatie OHW in 2023 van € 210 miljoen. Deze leningen zullen ontvangen worden in maart 2024. Het verloop van het financieel resultaat en de investeringen is bepalend voor het liquiditeitsverloop en daarmee ook voor de benodigde financiering.

Kasbeheer

In maart 2023 is een in 2022 uitgezette deposito vrijgevallen. Verder zijn in 2023 conform de voorschriften van het Geïntegreerd Middelenbeheer de tijdelijke overtollige financiële middelen in rekening-courant aangehouden bij het Ministerie van Financiën en zijn er geen deposito's uitgezet.

Risicobeheer

Het beleid van de politie is gericht op het inperken van renterisico's op langlopende financieringen. De omvang van de aflossingen en renteherzieningen bleven in 2023 binnen de in het Treasurystatuut gestelde renterisiconorm van twintig procent van het begrotingstotaal.

9.7 Financieel resultaat

Voor de Begroting (begroting en beheerplan) en Meerjarenraming 2023-2027 is uitgegaan van het financieel kader dat is opgenomen in de Jaaraanschrijving Politie 2025-2029 van de minister van JenV en de daarbij behorende politieke besluitvorming. Het budgettaire kader in de begroting bestond uit algemene en verschillende bijzondere rijksbijdragen.

Voor de Begroting 2023-2027 is, evenals bij de voorgaande begrotingen, als uitgangspunt gehanteerd dat afwegingen van nieuwe voornemens binnen genoemd kader moeten plaatsvinden – het principe nieuw voor oud – dan wel dat nieuwe voornemens moeten leiden tot aanvullende dekking. Daarmee is in de begroting de financiële vertaling opgenomen van de activiteiten en middelen die samenhangen met vastgesteld beleid en vastgestelde voornemens.

Bij het opstellen van de Begroting 2023-2027 kon niet worden voorzien dat er in 2023 veel extra politie-inzet gevraagd zou worden op het gebied van migratie, bewaken en beveiligen en personen met onbegrepen gedrag. Ook waren de gevolgen van inzet bij demonstraties en andere grootschalige politie inzet groter door de maatschappelijke onrust en verharding.

Deze jaarverantwoording laat onder meer zien dat met de beschikbare capaciteit veel aansprekende resultaten zijn bereikt, maar ook dat de financiën van het korps nog niet structureel in balans zijn. Tegenover substantiële (incidentele) onderbestedingen en meevallers, staan op andere terreinen forse overschrijdingen en tegenvallers. Het financieel resultaat over 2023 bedraagt € 25 miljoen negatief.

Financieel resultaat (bedragen x € 1 miljoen)	Jaarrekening 2023	Begroting 2023	Jaarrekening 2022
Totaal Bijdragen	7.343	7.306	6.952
Exploitatiekosten			
Personeel en opleidingen	5.572	5.592	5.359
Materieel	1.796	1.714	1.571
Totaal Exploitatiekosten	7.368	7.306	6.930
Exploitatieresultaat	-25	-	21
Inzet reserves	-	-	-
Financieel resultaat	-25	-	21

In de jaarverantwoording zet de politie het financiële resultaat 2023 af tegen de uitgangspunten uit de begroting 2023-2027. De belangrijkste uitgangspunten zijn:

- Sturen op de uitvoering binnen de gestelde financiële kaders: gedurende het uitvoeringsjaar wordt de voortgang zichtbaar gemaakt door middel van periodieke (management)rapportages.
- Op peil houden van het vermogen: het vermogen binnen de geldende kaders brengen, dan wel houden, om zo het weerstandsvermogen van de politie te waarborgen.
- Sturen op het realiseren van een betaalbare operationele sterkte en een niet-operationele sterkte van passende omvang.

Op de resultaten in relatie tot de uitgangspunten in de begroting 2023 wordt in de tabel nader ingegaan.

Tabel 6: Voornaamste mutaties financieel resultaat 2023

Ontwikkeling financieel resultaat (Bedragen x € 1 miljoen)	Jaarrekening 2023
Belangrijkste Ontwikkelingen	
Hogere algemene bijdrage (w.o. loon-, prijsbijstelling, -/- vervallen premie IVP, overgehevelde bijzondere bijdragen)	130
Lagere bijzondere en overige bijdragen (w.o. overheveling naar algemene bijdrage en meldkamerdomein)	-93
Hogere schaalsalarissen	-15
Autonome ontwikkeling sociale lasten	-35
Toevoegingen aan personeelsvoorzieningen	-189
Hogere lasten opleiding en vorming (algemeen gefinancierd)	-13
Hogere lasten huisvesting (w.o. energie, indexatie contracten)	-106
Hogere lasten vervoer (w.o. brandstof)	-16
Hogere operationele lasten	-20
Lagere personele bezetting	65
Vervallen premie IVP	114
Lagere bijkomende personeelslasten	79
Hogere baten UWV	16
Per saldo hogere rentebaten	39
Lagere lasten IV	10
Lagere lasten geweldmiddelen en uitrusting	5
Lagere beheerlasten (vnl. inzet externe deskundigheid)	5
Overige posten	-1
Financieel resultaat 2023	-25

Uitvoering binnen de kaders

De politie gaat in de begroting uit van de gestelde kaders. Daarmee is de politie niet automatisch voldoende toegerust om de gestelde taken uit te voeren binnen de gestelde kaders. In 2023 bleek -in lijn met voorgaande jaren- dat hogere dotaties aan verschillende personele voorzieningen, zoals Posttraumatische stressstoornis (PTSS), noodzakelijk waren om te kunnen blijven voldoen aan de eisen zoals deze aan de financiële verslaggeving worden gesteld. In de begroting 2023 waren hiervoor niet afdoende middelen begroot.

Naast meer beleidsmatige wijzigingen doen zich ook altijd mee- en tegenvallers in de uitvoering voor. Door de ontwikkeling van de personeelsbezetting was er een onderbesteding op het gebied van salariskosten. Daar staat, zoals hiervoor al gemeld, tegenover dat er op het gebied van personele voorzieningen extra dotaties nodig waren. Binnen huisvesting zijn de energielasten sterk gestegen. Voor een deel is hiervoor prijscompensatie ontvangen, maar onvoldoende om alle extra lasten te dekken.

Eigen vermogen binnen bandbreedte

Het exploitatieresultaat van € 25 miljoen negatief wordt onttrokken aan de algemene reserve. De tabel geeft de stand van het eigen vermogen weer.

Eigen vermogen (bedragen x € 1 miljoen)	2023	2022
Algemene Reserve	143	168
Stand 31 december	143	168
Bufferfunctie	2,2%	2,7%

De bufferfunctie is gekoppeld aan de algemene reserve. Deze bedraagt ultimo 2023 € 143 miljoen, wat neerkomt op 2,2 procent van de gemiddelde bijdragen over de afgelopen drie jaar. Daarmee valt deze binnen de wettelijke bandbreedte van 1,5 procent tot 5 procent. Het eigen vermogen is als gevolg van het negatief financieel resultaat € 25 miljoen afgenomen ten opzichte van 2022.

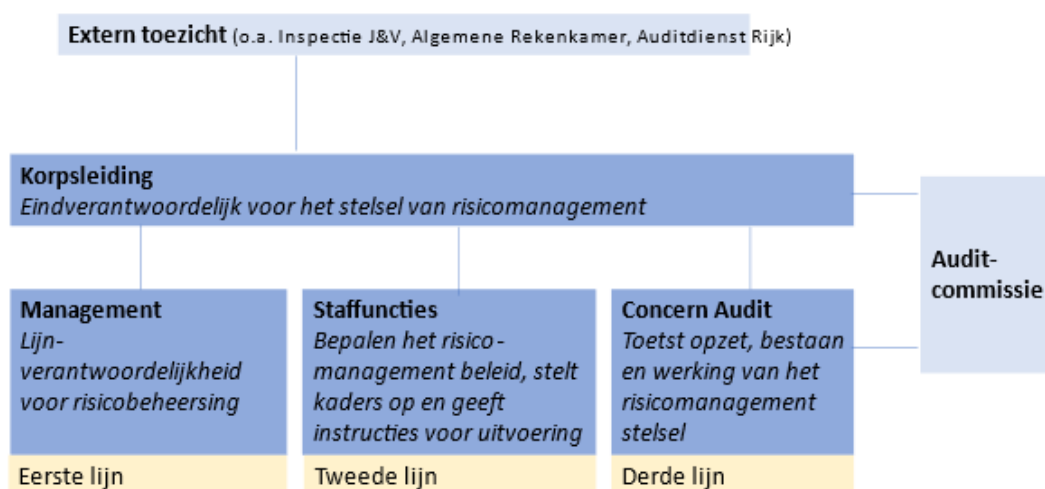
9.8 Risicoparagraaf

Kunnen anticiperen op veranderingen is één van de kritieke succesfactoren voor de politieorganisatie. Risicomanagement is hierbij een belangrijk beheersinstrument.

De korpschef is eindverantwoordelijk voor de opzet, het bestaan en de werking van het interne risicobeheersingssysteem van de politie. Dit systeem moet integraal zijn ingericht, dus op strategisch, tactisch en operationeel niveau, zodat dit bijdraagt aan de organisatiebesturing. Dat zorgt voor een risicobewuste cultuur waarin aandacht is voor het omgaan met onzekerheden. Hiervoor maakt de politie gebruik van een planning- en control cyclus. Daarin worden ambities en doelstellingen vertaald naar control op de realisatie ervan. Gemaakte afspraken worden bewaakt om tijdig bij te sturen op inhoud en gedrag waar nodig. Risicomanagement helpt daarbij om in te spelen op onzekerheden en externe veranderingen en om al dan niet bewust maatregelen toe te passen om risico's te voorkomen, over te dragen en/of op te lossen.

De politie richt de sturing en beheersing in volgens het 'three lines model' met drie niveaus van taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van risicomanagement.

Figuur 14 Risicomanagement binnen het "3 lines model"

Risicohouding

De risicohouding geeft de hoeveelheid en het soort risico aan dat een organisatie kan en bereid is te accepteren voor het behalen van haar doelstellingen. De politie hanteert een risiconeutrale houding. Dit houdt in dat er naar wordt gestreefd een optimale afweging te maken tussen het effect, de kans hierop, de mogelijke opbrengst van het risico nemen en de wat nodig is om doeltreffende maatregelen te nemen om dit risico voldoende te beheersen.

Hieronder worden de risico's weergegeven die op het behalen van de resultaten van invloed zijn geweest.

Capaciteit en arbeidsmarkt

Benoemd risico in de begroting

Het onvoldoende kunnen vullen van de veranderende politieorganisatie, onder andere veroorzaakt door een hogere onvoorziene uitstroom van medewerkers, een krappe arbeidsmarkt, met als gevolg dat niet alle werkzaamheden in voldoende mate kunnen worden uitgevoerd en er te grote druk op het beschikbare personeel ontstaat.

Ontwikkeling risico gedurende het jaar

Dit risico is onveranderd hoog gebleven.

Beheersmaatregelen/effect

Het afgelopen jaar zijn maatregelen genomen, afkomstig uit de arbeidsmarktstrategie aan de hand van de volgende thema's: het werven van nieuw en divers talent, het binden en boeien van medewerkers en het werk anders organiseren. Daarnaast zijn alle HRM-processen tegen het licht gehouden. Van het wervings- en selectieproces, de aanstelling, de opleiding, tot benutting en behoud. Ook is extra aandacht besteed aan het verbeteren van werk- en bedrijfsprocessen zodat het werk efficiënter en effectiever kan worden uitgevoerd.

Dankzij deze extra maatregelen is het afgelopen jaar gelukt om de werkzaamheden uit te kunnen voeren met grotendeels positief resultaat op het instroomarrangement. De krapte neemt niet af en het aantal niet initiële vacatures neemt toe dus aanscherping en herprioritering van de arbeidsmarktstrategie is noodzakelijk in 2024.

Inclusiviteit

Benoemd risico in de begroting

Het onvoldoende divers en inclusief zijn, onder andere veroorzaakt doordat het onvoldoende lukt streefcijfers rond diverse instroom te realiseren, met als gevolg dat medewerkers zich buitengesloten voelen in de organisatie en de politie als organisatie legitimiteit verliest in de werkuitvoering.

Ontwikkeling risico gedurende het jaar

Dit is nog steeds een hoog risico. Risicoperceptie blijft ongewijzigd.

Beheersmaatregelen/effect

De getroffen beheersmaatregelen (onder andere het programma Politie voor Iedereen, het benoemen van de chieft diversity officer en lesprogramma's gericht op inclusiviteit en diversiteit) zijn voor afgelopen jaar toereikend geweest.

Gezond en veilig werkklimaat

Benoemd risico in de begroting

Het onvoldoende bieden van een gezond en veilig werkklimaat, veroorzaakt door hoge werkdruk, stress en beperkte capaciteit, met als gevolg dat medewerkers onvoldoende worden gecoacht dan wel aangesproken worden op gedrag.

Ontwikkeling risico gedurende het jaar

In het afgelopen jaar zijn forse stappen gezet op dit dossier. Vanuit de korpsleiding is extra ingezet op coaching en aanspreken op gedrag. Daarnaast is gewerkt aan het inrichten van een verbeterd zorgstelsel, het borgen van het Programma Verzuim, en is een onderzoek naar span of care van leidinggevendenden uitgevoerd. Ook is er inzet op het trainen van leidinggevendenden en is het traject LE als leercasus gebruikt om het werkklimaat te verbeteren. Veilig en gezond werkklimaat blijft, mede door de toenemende druk op de capaciteit, nog steeds een belangrijk risico.

Beheersmaatregelen/effect

Er zijn geen extra beheersmaatregelen nodig. De ingezette maatregelen zorgen ervoor dat een gezond en veilig werkklimaat zo veel mogelijk wordt geborgd en lijken zelfs bij te dragen aan het in lichte mate beperken van het risico.

Politieonderwijs

Benoemd risico in de begroting

Het ontbreken van voldoende docenten en praktijkbegeleiders, veroorzaakt door de bestaande druk op de capaciteit en verschillen in arbeidsvoorwaarden tussen docenten en uitvoerende medewerkers, met als gevolg dat de benodigde instroom van nieuwe medewerkers niet kan worden gerealiseerd.

Ontwikkeling risico gedurende het jaar

Voor de komende periode wordt het politieonderwijs niet meer als één van de belangrijkste risico's gezien.

Beheersmaatregelen/effect

De ingezette maatregelen (het aantrekken van extra capaciteit voor de academie en het geven van toelagen voor werving en behoud van docenten en praktijkbegeleiders) bleken zodanig toereikend dat het risico is afgenomen.

Benoemd risico in de begroting

Het ontbreken van voldoende aandacht voor het vakspecialistisch onderwijs, veroorzaakt door de spanning met de benodigde aandacht voor zij-instroom en specifieke profielen en opleidingen, met als gevolg dat onvoldoende wordt geïnvesteerd in het vakspecialistisch onderwijs (dat nog de helft van alle opleidingen beslaat) en mensen daardoor 'beperkt' startbekwaam in dienst komen.

Ontwikkeling risico gedurende het jaar

Dit risico blijft onveranderd hoog.

Beheersmaatregelen/effect

Om de kwaliteit van het vakspecialistisch onderwijs te borgen is het afgelopen jaar ingezet op het monitoren van de ontwikkeling van het onderwijs en de mate van startbekwaamheid bij afronding van het programma. Deze beheersmaatregelen bleken toereikend.

Cybersecurity en uitval kritieke systemen

Benoemd risico in de begroting

Uitval van (kritieke) systemen, veroorzaakt door destructieve cyberaanvallen van buiten, met als gevolg het niet kunnen uitvoeren van onze primaire werkzaamheden en geen toegang tot onze data en mogelijk verlies hiervan.

Ontwikkeling risico gedurende het jaar
Dit risico blijft hoog.

Beheersmaatregelen/effect

Om dit risico beter te beheersen heeft de politie een breed pakket aan beheersmaatregelen uitgevoerd; bijvoorbeeld intensiveringen van cybersecurity en tegengaan van uitval van kritieke systemen, de ontwikkeling van een noodprocedure om in het geval van nood, preventief de systemen uit te schakelen en investeringen in software en hardware. Dankzij deze extra maatregelen is de digitale weerbaarheid van de politie afgelopen jaar toegenomen en is risico op uitval van kritieke systemen beperkt.

Privacy Compliance

Benoemd risico in de begroting

Het onvoldoende in staat zijn om de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) en de Wet politiegegevens (Wpg) na te leven. De bescherming van persoonsgegevens is een grondrecht van elke burger dat de overheid dient te waarborgen. De politie moet zorgen voor een evenwicht tussen privacy enerzijds en veiligheid anderzijds. Zorgvuldig omgaan met persoonsgegevens hoort bij een integere politieorganisatie. Een groot aantal legacy systemen en continue technologische ontwikkelingen kunnen ertoe leiden dat de politie onvoldoende kan aantonen dat privacy wet- en regelgeving wordt nageleefd, de Autoriteit Persoonsgegevens handhavend zal optreden en de politie legitimiteit verliest.

Ontwikkeling risico gedurende het jaar
Dit risico is ongewijzigd hoog.

Beheersmaatregelen/effect

Als beheersmaatregel is privacy beheersing belegd in de lijnorganisatie. De organisatie heeft afgelopen jaar ingezet op het in kaart brengen van bestaande verwerkingen van persoonsgegevens (waaronder legacy) en op het toetsen op naleving van de AVG en de Wpg. Bij vernieuwing wordt bij een hoog risico een gegevensbeschermingseffectbeoordeling (GEB) uitgevoerd en wordt bij de ontwikkeling gewerkt volgens de principes van 'Privacy, Security en Digitale duurzaamheid by Design'.

Het intensiveringsprogramma programma dat in 2019 is gestart na de uitkomst van de externe Wpg audit over de periode 2015 -2018 eindigt eind 2023. Vanuit het programma zijn verschillende privacy producten opgeleverd die geïmplementeerd moeten worden in de organisatie. In 2023 is een externe privacyaudit Wpg uitgevoerd door KPMG, hiervoor heeft de politie een afkeurend oordeel ontvangen. Tijdens de audit is gebleken dat ondanks dat er flinke stappen zijn gezet sinds het auditrapport van 2018 er ook nog thema's zijn die nog niet de juiste aandacht hebben gekregen, zoals de thema's interne controle, risicomanagement en autorisaties.

Stapeling van veranderingen

Benoemd risico in de begroting

Het overbelast raken van de politie door het stapelen van grote projecten zoals de splitsing van de LE, de oprichting van de LMS, de digitale transformatie van de organisatie (het versterken van de digitale competenties van medewerkers), vorming van de dienst IV en het nieuwe stelsel beroepsziekten, voortkomend uit de wens om tot een meer flexibele organisatie te komen, met als gevolg dat de (verander-)organisatie deze veranderingen niet tegelijkertijd aan kan.

Ontwikkeling risico gedurende het jaar
Dit risico blijft onveranderd hoog.

Beheersmaatregelen/effect

Op dit moment is de (externe) druk op de taakuitvoering groter dan dat de politie feitelijk met de beschikbare mensen en middelen kan waarmaken. Dit vraagt om het maken van duidelijke (politieke) keuzes in wat de politie prioriteert, oppakt en uitvoert. Om dit risico te verkleinen, heeft de politie actief

gestuurd op het efficiënt omgaan met de beschikbare capaciteit. Kiezen op korpsniveau droeg hier in belangrijke mate aan bij. Ook het jaarlijks hoofdbesluitvormingsmoment heeft geholpen bij het prioriteren en het maken van de keuzes wat wordt opgepakt. Daarnaast is het gesprek gevoerd met het ministerie van JenV en het lokaal gezag over de prioriteiten in de taakuitvoering en over de impact van de veranderingen op de politieorganisatie. Doordat het belangrijkste deel om dit risico te kunnen beheersen buiten de politieorganisatie ligt, konden geen extra beheersmaatregelen meer worden getroffen.

Financiële balans

Benoemd risico in de begroting

Ondanks de op verschillende momenten (coalitieakkoord, Algemene Politieke Beschouwing (APB) etc.) aan politie toegewezen extra middelen, blijft er op termijn sprake van onbalans tussen de kosten en de beschikbare middelen. De politie heeft bij het Regeerakkoord 2021 substantieel middelen ontvangen voor de basis op orde, maar dit was minder dan het extern gevalideerde bedrag (rapport 'Van Ginkel': Inzicht in de resterende financiële problematiek 2022 – 2025, Validatie Versterken van het fundament).

Ontwikkeling risico gedurende het jaar

Dit risico blijft onveranderd hoog. Het risicoprofiel is als gevolg van het negatieve resultaat wel licht toegenomen, doordat dit negatieve resultaat ten laste wordt gebracht van de algemene reserve.

Beheersmaatregelen/effect

Als een belangrijke beheersmaatregel is het meerjarige traject 'kiezen op korpsniveau' ingezet. Hierin worden de budgettaire knelpunten afgezet tegen te maken keuzes in de taakuitvoering of het efficiënter uitvoeren van taken om deze knelpunten van dekking te voorzien. In samenwerking met het ministerie van JenV - en waar van toepassing het gezag – zullen keuzes worden voorbereid, in 2023 heeft hiervoor een eerste inventarisatie plaatsgevonden. Dit traject van gezamenlijk keuzes maken zal in de komende jaren worden voortgezet.

Huisvesting

Benoemd risico in de begroting

Het niet voldoende kunnen investeren in huisvesting, veroorzaakt door stijgende en beperkt gecompenseerde prijzen van grondstoffen en energiecontracten enerzijds en duurzaamheidseisen en de organisatieontwikkeling anderzijds, met als gevolg dat niet de beste lange termijn oplossingen voor exploitatie van de huisvesting worden gekozen tijdens de noodzakelijke investeringen in huisvesting.

Ontwikkeling risico gedurende het jaar

Het effect van de getroffen beheersmaatregelen op het risico is nog onzeker en vraagt daarom om blijvende monitoring.

Beheersmaatregelen/effect

Met het programma 'Toekomstbestendige Huisvesting' zijn meerdere maatregelen ingevoerd om het risico te beheersen. De genoemde ontwikkelingen zijn meegenomen in nieuwe beleidskaders. De introductie van een nieuw sturingsmodel stelt het korps in staat om voortaan eerder en beter te sturen op ontwikkelingen. Een binnen de nieuwe kaders passend meerjarig portfolio moet nog worden vastgesteld.

Digitalisering en Innovatie

Benoemd risico in de begroting

Het lukt de politie onvoldoende om data gedreven te werken en actief open en transparant te zijn. Oorzaken daarvoor zijn divers. Een oorzaak is dat de noodzakelijke innovaties onvoldoende kunnen

worden uitgevoerd door een gebrek aan capaciteit en middelen. In aansluiting daarop kunnen door de instroommogelijkheden en het curriculum van de Politieacademie onvoldoende specialisten worden opgeleid voor het realiseren van de gewenste innovaties en de digitalisering van de opsporing. Het gevolg kan zijn dat datalegitimiteit in gevaar komt. Voorbeelden zijn dat algoritmen verkeerd worden ingezet op (niet integere) dataverzamelingen waardoor de rechten van medewerkers en/of de burger wordt geschonden en/of onethisch wordt gehandeld, beperkingen in de internationale samenwerking en het onvoldoende kunnen innoveren om te komen tot een goede aanpak van cybercrime en cyber security (met als risico dat vitale politiesystemen worden geraakt). Ook kan het ontbreken aan een 'sense of urgency', waardoor onvoldoende maatregelen worden genomen om non compliance in het gebruik van data te voorkomen. Daarnaast wordt mogelijk onvoldoende urgentie gegeven aan digitalisering, waardoor onvoldoende maatregelen worden genomen om gepast gebruik van data te kunnen borgen.

Ontwikkeling risico gedurende het jaar

Dit risico is onveranderd hoog.

Beheersmaatregelen/effect

De grote diversiteit in oorzaken en gevolgen, maakt dat een groot scala aan beheersmaatregelen is ingezet. De belangrijkste zijn de taskforce werving en selectie, intensivering van cybersecurity en tegengaan van uitval van kritieke systemen. Ook zijn de noodzakelijke investeringen gedaan in software en hardware. Het Programma Cybersecurity is opgezet om richting te geven aan de benodigde ontwikkeling. In het afgelopen jaar is het risico beperkt door de inzet van de beheersmaatregelen.

Duurzaamheid

Benoemd risico in de begroting

Door een gebrek aan middelen en maakbaarheid kan de politie niet altijd op tijd voldoen aan (wettelijke) eisen en wensen op het gebied van duurzaamheid van huisvesting, wagenpark en overig materieel. Ook wordt nagedacht over hoe duurzame inzetbaarheid van personeel kan worden geborgd. Om te komen tot een verbeterde duurzaamheid wordt de komende tijd met name ingezet op CO2 reductie en klimaat neutrale huisvesting. Hiervoor zijn met name bouwprojecten, innovaties in ICT en technieken en aanpassingen van het wagenpark van belang. Door geopolitieke spanningen en wereldwijde leveringsproblemen kunnen de benodigde duurzame materialen niet altijd (tijdig) geleverd worden. Daardoor kan mogelijk de huisvesting onvoldoende duurzaam worden opgeleverd, de innovaties onvoldoende plaatsvinden en het wagenpark minder snel worden vervangen. Gevolg hiervan is dat bijvoorbeeld de reputatie, inzet en continuïteit van de politie in gevaar komt.

Ontwikkeling risico gedurende het jaar

Dit risico blijft onveranderd hoog.

Beheersmaatregelen/effect

Het aanvullende element van beperkte netcapaciteit is een groter risico geworden. Om in de (nabije) toekomst op een verantwoorde wijze te kunnen voldoen aan duurzaamheidseisen heeft de politie ook het afgelopen jaar gewerkt aan de uitvoering van de routekaarten voor verduurzaming wagenpark, verduurzaming vastgoedportefeuille en duurzaamheid in het algemeen. Vooralsnog hebben deze beheersmaatregelen goed gewerkt.

Frauderisicobeheersing

De beheersing van fraude is een integraal onderdeel van het risicomangement binnen de politie. In 2022 is een frauderisicoanalyse uitgevoerd voor het identificeren van frauderisicofactoren en mogelijke frauderisico's aan de hand van een aantal risicosessies met medewerkers en lid korpsleiding bedrijfsvoering. In het afgelopen jaar heeft op de belangrijkste thema's die zijn geïdentificeerd een verdieping plaatsgevonden van het in kaart brengen van de kwetsbaarheden. Een

belangrijk thema om kwetsbaarheden in kaart te brengen is onder andere “informatie vatbaar voor diefstal”. In 2023 is de politie gestart om de belangrijkste risico’s binnen dit thema te identificeren. In combinatie met aanbevelingen uit de jaarlijkse integrale risicoanalyse wordt de interne beheersing rondom frauderisico’s verder versterkt. De politie heeft veel aandacht voor integriteit inclusief het tegengaan van fraude. Er zijn in 2023 geen materiële fraudes gemeld c.q. geconstateerd.

9.9 Toekomstparagraaf

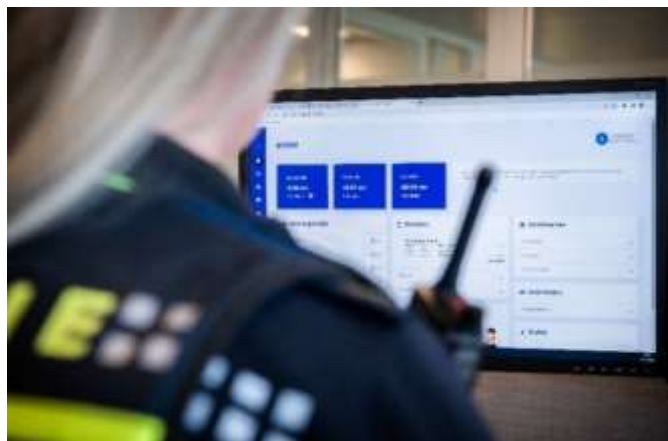
De kerntaken van de politie worden via bijdragen gefinancierd en komen ten laste van de begroting van het ministerie van JenV conform de Politiewet 2012. De financiering bevat incidentele en structurele gelden. De politie en de Regioburgemeesters hebben in september 2023 een gezamenlijk Position Paper 2024-2028 gezonden aan de minister van Justitie en Veiligheid. In dit paper staat beschreven wat de politie van morgen en overmorgen nodig heeft om nu en in de toekomst goed te blijven functioneren en Nederland veilig te houden. Er zijn meer financiële middelen nodig om de politie de komende vier jaren mee te kunnen laten bewegen met wat de samenleving van haar politie mag verwachten, zowel in het fysieke als digitale domein. Een stabiele basis is randvoorwaardelijk voor de invulling van de aanvullende maatschappelijke opgaven waar de politie voor staat. Daarnaast heeft de politie het jaar 2023 afgesloten met een negatief resultaat, hetgeen met name het gevolg is van een toename van lasten in de personele voorzieningen en huisvesting. Dit is grotendeels opgevangen door met name de onderbezetting van het personeel. Met incidentele gelden worden structurele knelpunten opgevangen. Het negatieve resultaat heeft een doorwerking naar de komende jaren.

Sturing binnen politie

De politie legt de komende jaren de focus op een aantal specifieke thema’s. Schaarste van middelen (geld, IV, ontwikkelcapaciteit en operationele capaciteit) zullen steeds vaker om keuzes vragen. Als deze keuzes gevraagd worden, zal prioritering aan de hand van deze focuspunten plaatsvinden. Onderwerpen/ambities die niet in deze prioritering voorkomen kunnen alleen gestart of gerealiseerd worden indien in het keuzeproces blijkt dat er (meerjarig) nog voldoende schaarse middelen te verdelen zijn.

Personeel

De onvoorzene uitstroom is bij de politie nog steeds relatief laag, maar in 2023 is wel een substantiële toename zichtbaar. Deze trend kan zich in 2024 voortzetten. De arbeidsmarktcrapte brengt extra uitdagingen met zich mee, het werven van mensen is moeilijk. Daarnaast kost het proces van screenen en opleiden tijd. Nieuwe politieagenten in opleiding, de aspiranten, zijn tijdens deze periode maar voor een beperkt deel van de tijd en voor een deel van het werk inzetbaar en moeten door ervaren collega’s begeleid worden. De basis op orde houden en het oppakken van nieuwe taken lukt dan ook niet altijd en keuzes zijn nodig. De onderbezetting heeft naast de druk op de reguliere taakuitvoering ook in toenemende mate zijn weerslag op de voortgang van programma’s en ontwikkelingen. Het zal ook een doorwerking hebben in de uitnutting van de incidentele middelen zoals bijzondere bijdragen. Met name de schaarste aan IV-capaciteit kan de komende jaren een risico zijn en leiden tot verminderde uitvoering van de voorliggende IV-opgaven. Daarnaast zijn er net als vorig jaar uitdagingen door de huidige inflatie en langere levertijden van leveranciers op hardware en infrastructuur. Wanneer de onderbezetting in de operatie in 2024 verder groeit, kan dit ingrijpende

gevolgen hebben voor de toch al hoge werkdruk en roosterdruk. De gezondheid van politiemedewerkers kan daaronder leiden. Ook voor de getraindheid van politiemedewerkers kan dit gevolgen hebben, wat weer leidt tot een risico op boetes. Wanneer de politie in 2024 tegelijkertijd nieuwe taken krijgt of er extra inzet wordt gevraagd, wordt dit risico vergroot. Ook de zichtbaarheid en aanwezigheid in de wijken kan verminderen.

Bewaken en beveiligen

Om het domein van bewaken, beveiligen en beschermen structureel te versterken moet in 2025 een nieuw onderdeel voor Persoonsbegeleiding binnen de LX ingericht zijn. Om dit te realiseren zijn in 2023 het bedrijfsplan, de inrichting en de arbeidsvoorwaarden opgesteld zodat vanaf begin 2024 gestart kon worden met het bemensen van het nieuwe onderdeel door zowel ervaren medewerkers als nieuw te werven personeel. Dit is essentieel om te voorzien in de groeiende behoefte aan zelfstandige persoonsbegeleidingscapaciteit. Het onderdeel Persoonsbegeleiding zal nauw samenwerken met de DKDB, zowel ten aanzien van uitvoerende, coördinerende als beheersmatige zaken. Het doel is dat deze twee organisatieonderdelen op termijn onderling integreren binnen de nieuwe eenheid LX.

Samenwerking politie en buitengewoon opsporingsambtenaren (boa's)

Een deel van de boa's is aangesloten op het C2000-netwerk en heeft in noodsituaties een directe lijn met de politiemeldkamer. Om te voorkomen dat boa's in gevaarlijke situaties terecht komen, is het belangrijk dat zij tijdig kunnen worden aangestuurd door een centralist. De politiemeldkamer is nog niet ingericht om boa's op dezelfde wijze te ondersteunen als politieagenten. De politie verkent daarom samen met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten of boa's hun eigen meldkamertafel kunnen krijgen. Dit bevordert de veiligheid van de boa. Boa's zijn verplicht de identiteit van staande gehouden personen vast te stellen. Indien personen zich niet kunnen identificeren wordt vaak een beroep op de politie gedaan. Politie onderzoekt de mogelijkheid voor een speciale boa-app, waarmee boa's zelfstandig de identiteit kunnen vaststellen. Daarmee wordt politiecapaciteit bespaard. Hoewel het een verantwoordelijkheid is van de boa, wordt voor het overbrengen van door boa's aangehouden verdachten ook vaak een beroep op de politie gedaan. Samen met boa-werkgevers wordt onderzocht in hoeverre boa's zelfstandig door hen aangehouden verdachten kunnen vervoeren naar een plaats van verhoor. Ook dit levert veel politiecapaciteit op.

Zeden

De politie verwacht de komende jaren een stijging van het aantal meldingen van seksuele misdrijven dat een stijging van de doorlooptijden en werkvoorraad tot gevolg kan hebben. Aanleiding is de wet Seksuele Misdrijven die in de zomer van 2023 is behandeld in de Tweede Kamer en nu voorligt in de Eerste Kamer. Naar verwachting vindt de inwerkingtreding van deze wet plaats in 2024. De politie is sinds 2022 bezig met de voorbereidingen van de implementatie van deze nieuwe wetgeving. In het najaar van 2023 is gestart met de werving van extra medewerkers om de toename van het aantal meldingen op te kunnen vangen.

Duurzaamheid

Om als werkgever toekomstbestendig te blijven geeft de politie duurzaamheid een plaats in de gehele strategie van de organisatie. De politie laat jaarlijks een ecologische voetafdruk opstellen om de voortgang op de vermindering van de milieu-impact te monitoren. Om de voetafdruk te verkleinen neemt de politiemaatregelen op het gebied van bijvoorbeeld vervoer en huisvesting. Denk hierbij aan

renovatie en nieuwbouw om minder gas en elektriciteit te gebruiken en meer elektrische voertuigen. Op het gebied van huisvesting ligt er een grote opgave om aan de wettelijke vereisten te voldoen. De politie is in 2023 toegelaten tot de portefeuilleaanpak. Deze portefeuilleaanpak is een alternatief voor onder andere de pandgerichte label C wetgeving voor kantoorfuncties. Het doel van deze portefeuilleaanpak is onder andere meer sturen op doelen in plaats van op losse maatregelen. In ruil daarvoor committeren deelnemers zich aan het verminderen van het energiegebruik van gebouwen. Kantoorfuncties moeten eind 2026 over minimaal een energielabel C beschikken. Voor alle gebruiksfuncties geldt een richtlijn van label A in 2030.

Investeringsen

De investeringen worden vooralsnog opgepakt conform het begroting en beheerplan 2024 – 2028. Echter schaarste aan materialen en arbeidskrachten, gestegen prijzen, stokstofproblematiek en vertragingen in leveringen zorgen voor onzekerheden en uitdaging bij het tijdig en binnen financiële kaders kunnen realiseren van de afgesproken opgaven.

Inkoop

De Chief Procurement Officer politie heeft het initiatief genomen om samen met de ministeries van Justitie en Veiligheid, Binnenlandse Zaken, Economische Zaken en de NCTV een opdracht aan de Universiteit van Utrecht te verstrekken tot het doen van wetenschappelijk onderzoek naar de aanbestedingsrechtelijke mogelijkheden die voor de politie en andere aanbestedende diensten bijdragen aan het contracteren van betrouwbare opdrachtnemers, producten en diensten. Onderdeel van dit onderzoek is het bezien van de mogelijkheid en wenselijkheid om tot een nationaal screeningsysteem te komen voor het beschermen van veiligheidsbelangen voor overheidsopdrachten. Dit onderzoek heeft een doorlooptijd van 4 jaar. Mede door geopolitieke ontwikkelingen zijn bepaalde grondstoffen en daardoor materialen zoals chips en zelfs auto's minder leverbaar of hebben lange levertijden tot soms meer dan een jaar. Ook de gevolgen van de krappe arbeidsmarkt worden merkbaar. Het aantal inschrijvingen op aanbestedingen loopt terug of blijven uit, offertes hebben een kortere geldigheidstermijn en leveranciers zien af van verlengingsopties in contracten omdat zij mogelijk niet aan hun leveringsplicht kunnen voldoen. Dit levert hogere prijzen (10 a 15 % oplopend tot wel 40%) maar ook continuïteitsrisico's op voor de taakuitvoering en de bedrijfsvoering.

10 Control en toezicht

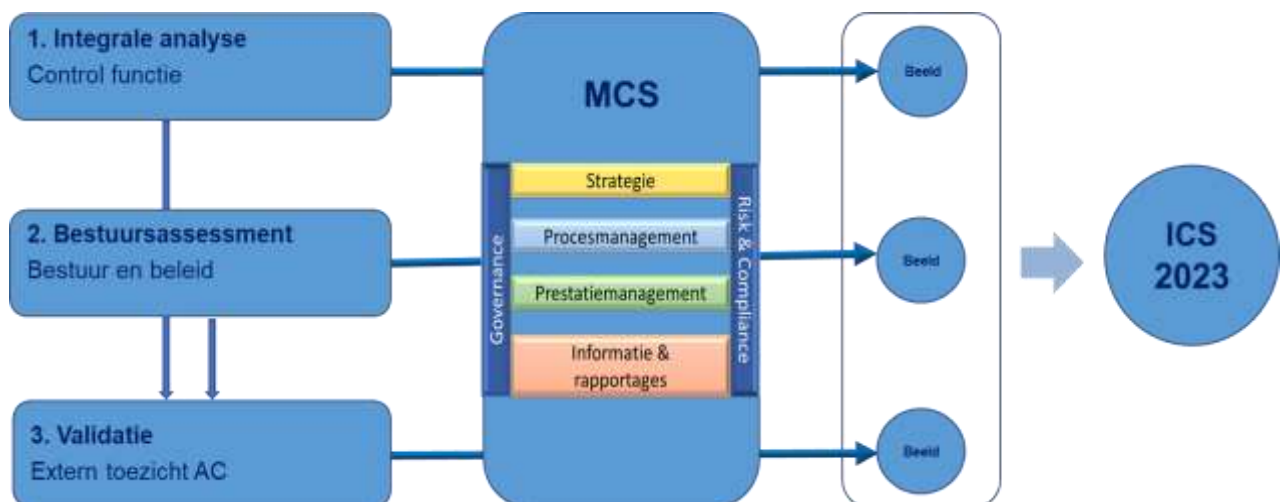
10.1 In Control Statement 2023

Met het In Control Statement (ICS) legt de korpsleiding verantwoording af over de kwaliteit van de interne sturing en beheersing. Het Management Control Systeem (MCS) politie is van groot belang voor de realisatie van de (strategische) doelstellingen van het korps.

Het MCS richt zich op zes pijlers; strategie, procesmanagement, prestatie management, risk & compliance, informatie & rapportages en governance. Op basis van een door de politie zelf ontwikkelde methodiek wordt een beeld gevormd over de kwaliteit van deze pijlers.

Het ICS politie komt tot stand vanuit een drietal perspectieven (control functie, bestuur & beleid, extern toezicht) vanuit waar wordt gereflecteerd op de kwaliteit van de opzet, het bestaan en de werking van elk van deze zes pijlers. Deze drie perspectieven vormen een intersubjectief beeld van de mate van in control zijn. De meerwaarde van het ICS is, dat de methodiek bestuurders, managers en toezichthouders dwingt om na te denken over de inrichting en kwaliteit van de interne beheersing. Daarmee draagt de reflectie en de daaropvolgende verklaring bij aan 'goed bestuur' binnen de organisatie.

Figuur 15 Methodiek ICS politie 2023

Interne sturing en beheersing

De politieorganisatie is zich het afgelopen jaar meer bewust geworden van het eigen presteren. Binnen het bestuur en het management groeit de mate van zelfreflectie over het eigen functioneren en ontstaat het besef dat op onderdelen de huidige wijze van sturing en beheersing herijkt moet worden om toekomstige uitdagingen effectief en efficiënt het hoofd te kunnen bieden.

Het effect van deze zelfreflectie is dat in de sturing en beheersing van de organisatie verbeterpunten zijn geïdentificeerd. Deze verbeterpunten zijn niet altijd even makkelijk te realiseren, maar wel van evident belang voor het lerend vermogen en de doorontwikkeling van de organisatie. Zo is in 2023 bijvoorbeeld een start gemaakt met maatregelen die moeten leiden tot de verbetering van de projectbeheersing bij grote projecten.

Management Control Systeem

De korpsbrede politiestrategie wordt meer en meer gezien als richtinggevend voor de eigen strategie van de verschillende organisatieonderdelen. Het bewustzijn dat de politiestrategie een verdere operationalisatie behoeft om te komen tot concrete handvatten voor deze doorvertaling is sterk gegroeid. Na operationalisatie moet de strategie zich doorvertalen in de prestaties van het korps. Het is van belang om als korps een andere, meer kritische, houding aan te nemen ten aanzien van prestatie-indicatoren waarvan vooraf logischerwijze kan worden bepaald dat deze óf niet realistisch zijn, niet goed meetbaar zijn of geen toegevoegde waarde hebben. Hierbij kunnen opgelegde prestaties plaats maken voor intern vastgestelde prioriteiten en strategische doelstellingen waarop ook gestuurd kan worden.

Het leveren van prestaties wordt ondersteund door effectieve en efficiënte processen en (informatie)systemen. In 2023 heeft procesmanagement met name in de bedrijfsvoering door het vastleggen en toetsen van de proceskwaliteit een verdere verbetering doorgemaakt. Binnen de uitvoering van alle processen, in het bijzonder de processen rond beleid en besluitvorming, verdient risicomangement een meer expliciete rol te krijgen. Er dient te worden geanticipeerd op compliance verplichtingen en risico's die procesdoelstellingen en in het verlengde daarvan de strategierealisatie kunnen ondermijnen. Inzet op het aantoonbaar en volledig doorlopen van de 'Plan-do-check-act' als integraal managementproces is hierbij van evident belang.

Van wezenlijk belang voor het realiseren van een adequate interne sturing is het op orde hebben van de governance en de beschikking over betrouwbare, integrale managementinformatie.

Geconstateerd wordt dat de formele governance en het getoonde gedrag in de naleving van deze governance niet altijd in lijn zijn met elkaar. Afspraken worden onvoldoende nagekomen en ontvangen feedback wordt niet altijd op waarde geschat. Dit leidt tot besluiten die niet integraal zijn afgestemd en onvoldoende waarborg bieden voor adequate en integrale sturing en besluitvorming door het management en de korpsleiding. In zo'n geval komen beleid en uitvoering onvoldoende bij elkaar.

Positief is dat kan worden vastgesteld dat tekortkomingen in de werking van de governance en het getoonde gedrag worden onderkend en dat hierop wordt geacteerd. Zo is in 2023 niet alleen de governance van het portefeuillemodel, maar ook bijvoorbeeld de huisvestingsopgave verbeterd. Daarnaast is gewenst gedrag als randvoorwaarde voor een adequate interne sturing tot prioriteit gemaakt.

Conclusie

Alle organisatieonderdelen zijn zich ervan bewust onderdeel te zijn van een groot en complex collectief. Er is behoefte aan meer integrale sturing die verder reikt dan financiële en capacitaire kaders. De organisatie is zoekende om hier op passende wijze vorm aan te geven en vindt hierin steeds beter zijn weg. Het effect van de activiteiten en inspanningen die in 2023 zijn geïnitieerd zal de komende jaren zichtbaar worden. Het nader tot elkaar komen van de operatie en bedrijfsvoering en het kritisch kunnen voorhouden van de spiegel aan elkaar zijn hierbij randvoorwaarden.

10.2 Auditcommissie

De Auditcommissie Politie is een door het korps geïnitieerde commissie van externe deskundigen, aangevuld met enkele interne leden. De Auditcommissie is er om de korpschef te adviseren op in ieder geval de volgende vier terreinen:

- De inrichting en werking van het stelsel van intern toezicht in het korps.
- Het borgen van de kwaliteit van de bedrijfsvoering (waaronder de beheersing van de primaire processen en de werking van de planning- en controlcyclus), inclusief de jaarverantwoording en de financiële verslaggeving.
- De regie op het auditbeleid.
- Het risicomanagementbeleid en de uitkomsten daarvan.

Net als in voorgaande jaren zijn ook in 2023 de verschillende producten uit de reguliere planning & controlcyclus van het korps met de Auditcommissie besproken. Aan bod kwamen onder andere het auditplan en de managementrapportages van Concernaudit, de begroting en het beheerplan 2024 - 2028, de managementletter en het jaarrekeningcontroleplan voor 2023. Een terugkerend thema in de rapportages is de project- en programmabeheersing. De Auditcommissie benadrukte keer op keer het belang van betrouwbare managementinformatie om goede project- en programmabeheersing te realiseren.

Naast de reguliere planning & control-onderwerpen bood het korps in 2023 enkele andere onderwerpen aan de Auditcommissie aan met het verzoek om te adviseren of te reflecteren. Zo werd onder andere gesproken over de besturing van het programma MIB, de introductie van het nieuwe Wetboek van Strafvordering en de top-5 prioritering van het korps. Daarnaast verkende de Auditcommissie hoe risicomanagement een plek kan krijgen in de commissie.

Sinds eind 2022 speelt de Auditcommissie een rol in de monitoring van de implementatie van het nieuwe interceptiesysteem, ook wel tapsysteem genoemd. De rapportages die de politie opmaakt en hanteert in haar reguliere monitoringsystematiek en (bij)sturing, laat ze toetsen door de Auditcommissie. In 2023 is in dit kader zeven keer met de Auditcommissie gesproken. Per bespreking gaf de commissie het korps adviezen over monitoren en bijsturen van de planning, de programmabeheersing, het uitwerken van scenario's voor alternatieve oplossingen en de wijze van rapporteren aan het gezag.

Zelfevaluatie Auditcommissie

In maart 2023 hield de Auditcommissie haar tweejaarlijkse zelfevaluatie. De Auditcommissie reflecteerde aan de hand de thema's taakvervulling, effectiviteit en voorbereiding op haar eigen functioneren. Daarbij keek ze ook naar de manier waarop het korps gebruik maakt van de denkkraft van de commissie. Daarbij concludeerde de commissie onder andere dat ze in voldoende mate toekomt aan haar taakvervulling en voldoende betrokken is bij het financieel beheer en de risicobeheersing. Relevante onderwerpen komen in het algemeen ruim voldoende aan bod, maar het korps moet scherper worden in hoe, met welke vraag, deze onderwerpen aangeboden worden. Op het gebied van risicomanagement zou de Auditcommissie meer voor het korps kunnen betekenen dan ze tot nu toe heeft kunnen doen. De Auditcommissie heeft voorgesteld een vijfde terrein aan het instellingsbesluit toe te voegen, namelijk de organisatieontwikkeling en veranderaanpak.

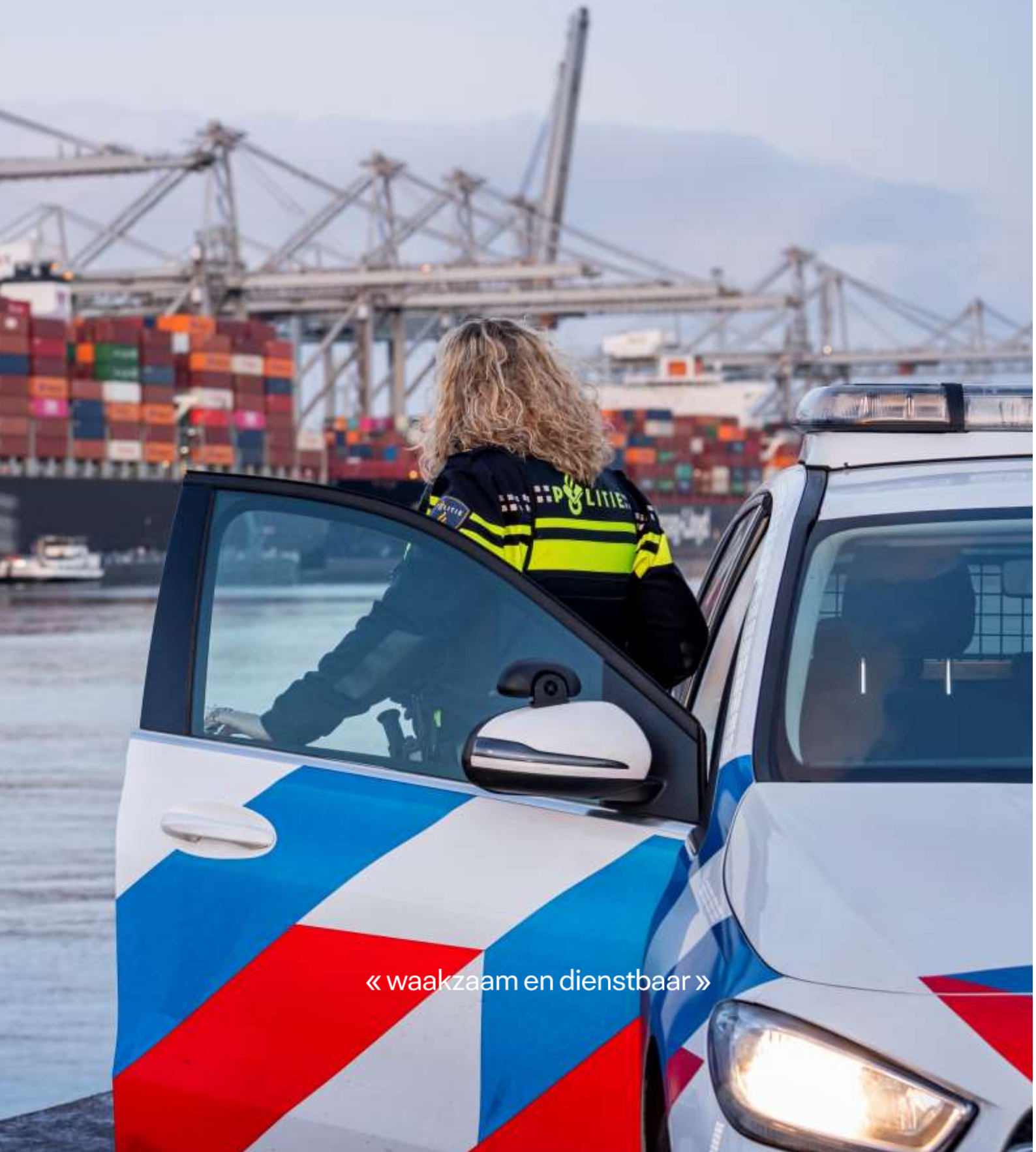
10.3 Opvolging inspectierapporten

Naast het toezicht op het beheer door de korpschef, dat de minister van Justitie en Veiligheid vervult als eigenaar van de politie, houdt de Inspectie Justitie en Veiligheid toezicht op de kwaliteit van de taakuitvoering. In 2023 heeft de politie samen met de inspectie en het ministerie van JenV een lijst opgesteld met alle relevante inspectierapporten vanaf 2018, met bijbehorende aanbevelingen die de politie raken. Dit zijn in totaal 115 aanbevelingen. Deze aanbevelingen worden structureel geactualiseerd, waarbij de opvolging ervan periodiek wordt bijgehouden en besproken.

Ook in 2023 is er, in samenspraak met de inspectie en het departement, een aantal aanbevelingen afgerond, onder andere de aanbevelingen uit de inspectierapporten Jaarbeeld politieonderwijs 2018 en 2019. De inspectierapporten uit 2023 zijn toegevoegd aan de lijst en de aanbevelingen uit deze rapporten zullen tevens structureel worden bijgehouden. Enkele van deze rapporten zijn: Brief behoeftestelling VPO en het onderzoek naar aanpak handelen politie bij confrontatie Staphorst.

Jaarrekening 2023

« waakzaam en dienstbaar »

11 Jaarrekening

11.1 Exploitatierkening 2023

Exploitatierkening (Bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2023	Begroting 2023	Jaarrekening 2022
Bijdragen (11.5.1)			
Algemene bijdrage JenV	6.623.191	6.493.044	6.277.391
Bijzondere bijdragen JenV	445.571	552.348	442.366
Overige bijdragen JenV	263.498	252.836	222.330
Totaal bijdragen JenV	7.332.261	7.298.228	6.942.087
Overige bijdragen	10.835	7.879	9.437
Totaal bijdragen	7.343.096	7.306.107	6.951.524
Exploitatiekosten			
Personeel (11.5.2)	5.478.340	5.511.477	5.280.262
Rente (11.5.3)	-30.078	8.837	3.608
Opleiding en vorming (11.5.4)	93.326	80.641	78.559
Huisvesting (11.5.5)	491.885	385.565	379.449
Vervoer (11.5.6)	234.154	218.185	226.761
Verbindingen en automatisering (11.5.7)	676.767	687.219	572.939
Geweldsmiddelen en uitrusting (11.5.8)	50.342	55.711	65.151
Operationeel (11.5.9)	222.301	202.605	181.862
Beheer (11.5.10)	150.890	155.868	141.627
Totaal exploitatiekosten	7.367.927	7.306.107	6.930.218
Exploitatieresultaat	-24.831	-	21.306
Resultaatbestemming			
Exploitatieresultaat	-24.831	-	21.306
Resultaatbestemming			
Inzet van de algemene reserve (11.6.7)			
Toevoeging	-	-	21.306
Onttrekking (het in begroting voorziene tekort)	-	-	-
Onttrekking Financieel resultaat	-24.831	-	-

11.2 Balans per 31 december 2023

Balans (na resultaatbestemming) (Bedragen x € 1.000)	31 december 2023	31 december 2022
ACTIVA		
VASTE ACTIVA		
Materiële vaste activa (11.6.1)	2.867.651	2.639.438
Financiële vaste activa (11.6.2)	54.040	80.584
Totaal vaste activa	2.921.691	2.720.022
VLOTTENDE ACTIVA		
Vorraden (11.6.3)	54.646	53.541
Vorderingen en overlopende activa (11.6.4)	231.867	186.520
Rekening-courant ministerie van Financiën (11.6.5)	896.990	621.660
Liquide middelen (11.6.6)	49.181	45.401
Totaal vlottende activa	1.232.684	907.122
TOTAAL ACTIVA	4.154.375	3.627.144

	31 december 2023	31 december 2022
PASSIVA		
EIGEN VERMOGEN		
Algemene reserve (11.6.7)	143.059	167.890
Totaal eigen vermogen	143.059	167.890
VOORZIENINGEN (11.6.8)	634.735	533.298
LANGLOPENDE SCHULDEN (11.6.9)	1.492.781	1.250.299
KORTLOPENDE SCHULDEN (11.6.10)		
Kortlopend deel langlopende schulden (11.6.10)	303.214	289.515
Openstaande (rijks)bijdragen (11.6.10a)	504.505	393.253
Schulden personeel (11.6.10b)	730.646	682.907
Crediteuren en overlopende posten (11.6.10c)	345.435	309.983
Totaal kortlopende schulden	1.883.800	1.675.657
TOTAAL PASSIVA	4.154.375	3.627.144

11.3 Kasstroomoverzicht 2023

Kasstroomoverzicht (Bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2023	Begroting 2023	Jaarrekening 2022
Exploitatieresultaat	-24.831	-	21.306
Aanpassingen voor			
Afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen vaste activa (11.6.1)	371.830	347.104	339.134
Mutatie voorzieningen (11.6.8)	101.437	-29.103	-15.779
Mutatie werkkapitaal	160.081	428.291	435.309
Overige mutaties eigen vermogen (11.6.7)	-	-	-
Operationele activiteiten			
Overige mutaties financiële vaste activa (11.6.2)	-	60	-
Ontvangen rente (11.5.3)	46.173	225	4.575
Betaalde rente (11.5.3)	-16.095	-9.062	-8.183
Kasstroom bedrijfsactiviteiten	638.594	737.515	776.362
Investeringsactiviteiten			
Investerings materiële vaste activa (11.6.1)	-625.641	-434.005	-583.663
Desinvesteringen materiële vaste activa (11.6.1)	25.598	-	23.359
Aflossingen financiële vaste activa (11.6.2)	1	-	65
Kasstroom investeringsactiviteiten	-600.042	-434.005	-560.239
Financieringsactiviteiten			
Ontvangsten langlopende schulden (11.6.9)	554.986	418.668	363.664
Aflossingen langlopende schulden (11.6.9)	-314.428	-311.410	-283.425
Kasstroom financieringsactiviteiten	240.558	107.258	80.239
Totaal kasstroom	279.110	410.768	296.362
Beginstand geldmiddelen (11.6.5+11.6.6)	667.061	-129.618	370.699
Mutatie geldmiddelen	279.110	410.768	296.362
Eindstand geldmiddelen (11.6.5+11.6.6)	946.171	281.150	667.061

11.4 Grondslagen

11.4.1 Algemene toelichting

Activiteiten

De missie van de politie is waakzaam en dienstbaar zijn aan de waarden van de rechtsstaat. Deze missie vervult de politie door, afhankelijk van de situatie, gevraagd en ongevraagd te beschermen, te begrenzen of te bekrachtigen.

Rechtspersoon

De politie is een publiekrechtelijke rechtspersoon sui generis. De inschrijving bij de Kamer van Koophandel is onder nummer "57096317", subdossinummer "0000".

Vestigingsadres

Het landelijke hoofdbureau van de politie is gevestigd op Nieuwe Uitleg 1, 2514 BP te Den Haag.

Verslaggevingsperiode

Deze jaarrekening heeft betrekking op het boekjaar 2023, dat is geëindigd op balansdatum 31 december 2023.

Continuïteit

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling. De financiering/bekostiging van de politie is in de basis geregeld in de Politiewet en een aantal daarmee samenhangende besluiten. In de begroting en beheerplan is voor de periode 2023-2027 de meerjarige (sluitende) ontwikkeling van de financiering/bekostiging vastgelegd en afgestemd met het ministerie van JenV. Bij een eventueel tekort aan financiële middelen maakt de politie gebruik van de kredietfaciliteit uit hoofde van het schatkistbankieren van het ministerie van Financiën. De liquiditeit van de politie, en daarmee de continuïteit van de activiteiten, is op deze wijze gewaarborgd.

Functionele en rapporteringsvaluta

De euro fungeert als functionele en rapporteringsvaluta van de politie. Alle financiële informatie gepresenteerd in euro's is afgerond naar het dichtstbijzijnde duizendtal, tenzij anders aangegeven.

Verbonden partijen

Als verbonden partij worden alle rechtspersonen aangemerkt waarover overheersende zeggenschap, gezamenlijke zeggenschap of invloed van betekenis kan worden uitgeoefend. Van transacties met verbonden partijen is sprake wanneer een relatie bestaat tussen de politie en een natuurlijk persoon of entiteit die verbonden is met de politie. Dit betreft onder meer de relaties tussen de politie en de leden van de korpsleiding. Ook rechtspersonen waarop vanuit de politie overwegende zeggenschap kan worden uitgeoefend, worden aangemerkt als verbonden partij.

Onder transacties wordt verstaan een overdracht van middelen, diensten of verplichtingen, ongeacht of een bedrag in rekening is gebracht. Transacties van betekenis met verbonden partijen worden toegelicht voor zover deze niet onder normale marktvoorwaarden zijn aangegaan. Van deze transacties wordt de aard en de omvang van de transactie en andere informatie die nodig is voor het verschaffen van het inzicht toegelicht. In 2023 zijn geen transacties van betekenis geweest met verbonden partijen. De politie heeft een aantal verbonden partijen waarover zij overheersende zeggenschap heeft. Deze partijen worden op grond van Artikel 407 lid 2 Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek niet geconsolideerd, omdat deze van een te verwaarlozen betekenis zijn.

Toelichting op het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen en het debetsaldo van de rekening-courant met het ministerie van Financiën. Kasstromen in vreemde valuta zijn omgerekend tegen de koers op dat moment. Ontvangsten en uitgaven uit hoofde van interest zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten.

De uitgaven inzake investeringen en de ontvangsten inzake de desinvesteringen in de materiële vaste activa zijn opgenomen onder de investeringsactiviteiten. De uitgaven en ontvangsten in het kader van verstrekte leningen en aflossingen op verstrekte leningen zijn eveneens opgenomen onder de investeringsactiviteiten. Ontvangsten en aflossingen uit hoofde van opgenomen langlopende schulden zijn opgenomen onder de financieringsactiviteiten.

11.4.2 Algemene grondslagen

Algemeen

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de Politiewet 2012 en het Besluit financieel beheer politie van 1 juli 2015 (laatstelijk gewijzigd per 21 november 2022). Voor zover in het besluit niet anders is bepaald, wordt hierin aangesloten bij de grondslagen voor de verslaggeving, neergelegd in titel 9 van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek en uitgewerkt in de door de Raad voor de Jaarverslaggeving uitgegeven Richtlijnen voor de jaarverslaggeving (inclusief richtlijn RJ 640 Organisaties zonder winststreven). Om redenen van doelmatigheid kan conform artikel 11 lid 2 van het Besluit financieel beheer politie worden afgeweken van Artikel 374 van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek waardoor enkele voorzieningen niet worden opgenomen in de jaarrekening. Op grond van dit artikel heeft de politie een voorzieningenbeleid opgesteld waar invulling gegeven is aan het doelmatigheidscriterium. Dit beleid is overeengekomen met het ministerie van JenV en bevestigd in de Meerjarige aanschrijving politie 2025-2029 van JenV (d.d. 27 november 2023) en heeft als gevolg dat de volgende voorzieningen niet zijn opgenomen in de jaarrekening:

- Voorziening dienstjubilea. Aangezien de omvang van toevoegingen en onttrekkingen met elkaar in lijn liggen is de financiële impact in enig jaar beperkt.
- Voorziening langdurig zieken (tot twee jaar). Aangezien de omvang van toevoegingen en onttrekkingen met elkaar in lijn liggen is de financiële impact in enig jaar beperkt.
- Voorziening leegstand huurpanden. Vanwege de administratieve lasten in verhouding tot het financieel belang is hier geen voorziening voor gevormd.
- Voorziening RVU blijfbonus. Alle medewerkers, ook de niet-RVU-gerechtigden, die in de rechtsperiode van de tijdelijke regeling voor vervroegde uittreding bij de politie (2021-2025) 65 jaar zijn of worden, ontvangen als zij doorwerken tot de voor hen geldende AOW-datum een gratificatie. Het betreft een eenmalige gratificatie. Vanwege de administratieve lasten in verhouding tot het financieel belang is hier geen voorziening voor gevormd. Dit is een tijdelijke regeling die loopt van december 2020 tot en met december 2027.
- Voorziening WW. In 2023 is de voorziening m.b.t. WW-uitkeringen via het UWV vrijgevallen op basis van doelmatigheid.

Het Besluit financieel beheer politie bevat de uitgangspunten voor de verwerking van het stelsel van levensfase-uren in de jaarrekening. Een belangrijk kenmerk van de levensfase-uren is dat deze alleen te gebruiken zijn voor verlof. Uitbetaling in geld van opgebouwde levensfase-uren gedurende de aanstelling is niet mogelijk. Uitsluitend in uitzonderingssituaties (bij overlijden, ontslag vanwege arbeidsongeschiktheid en tussentijds vertrek) is er sprake van een financiële afwikkeling. Met dit besluit wordt een afwijkende invulling aan Artikel 374, lid 1, van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek gegeven waarbij voor het deel dat niet tot uitbetaling leidt geen verplichting (in de zin van voorziening) in de balans wordt opgenomen. Hiermee wordt zowel recht gedaan aan de specificiteit van de Regeling Levensfase-Uren als het stelsel van financiering dat binnen de overheid wordt gehanteerd.

Overeenkomstig de meerjarige aanschrijving 2025-2029 van JenV worden uitgaven die samenhangen met immateriële vaste activa direct in de exploitatie verantwoord en niet geactiveerd.

De in deze jaarrekening gebruikte modellen voor de exploitatierekening, de balans en het kasstroomoverzicht zijn conform het Besluit financieel beheer politie voorgeschreven door het ministerie van JenV.

In het jaarverslag is niet beoogd aan alle vereisten van titel 9 Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek en de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving te voldoen. Het jaarverslag bevat ten minste de informatie die vanuit de meerjarige aanschrijving 2025-2029 van JenV is voorgeschreven²⁰.

Oordelen en schattingen

Bij de toepassing van de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening vormt de leiding van de politie zich diverse oordelen en doet schattingen. Indien noodzakelijk voor het geven van het in Artikel 362 lid 1 Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek vereiste inzicht, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de desbetreffende jaarrekeningposten. De materiële vaste activa, de voorzieningen en de daaraan gerelateerde niet uit de balans blijvende verplichtingen zijn de elementen in de jaarrekening die het meest worden beïnvloed door inschattingen van het management. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden jaarlijks beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Gemiddeld aantal medewerkers

Het aantal werkzame medewerkers (exclusief vrijwilligers) wordt uitgedrukt in fte's. Het aantal medewerkers wordt berekend door het gemiddelde te nemen tussen de beginstand en eindstand van het boekjaar.

11.4.3 Grondslagen voor de bepaling van het exploitatieresultaat

Algemeen

Het verschil tussen de bijdragen en de exploitatiekosten bepaalt het exploitatieresultaat. Baten en lasten worden in de exploitatierekening toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben, ongeacht of zij tot ontvangsten of uitgaven hebben geleid.

Een toelichting op de exploitatie wordt gegeven bij een afwijking per post ten opzichte van de begroting van vijf procent met een ondergrens van € 5 miljoen, tenzij het belang van het onderwerp een toelichting vereist.

Algemene bijdragen JenV

De algemene bijdrage betreft bijdragen voor het geheel van werkzaamheden dat wettelijk tot de taak van de politie behoort, niet zijnde bijzondere bijdragen. Algemene bijdragen worden als baten verwerkt in het resultaat conform toekenning ministerie van JenV.

Bijzondere bijdragen JenV, overige bijdragen JenV en andere instanties en subsidies

Voor specifieke taken en activiteiten verstrekken zowel het ministerie van JenV als andere departementen of overheidsinstanties bijdragen. Bijzondere en overige bijdragen worden in de exploitatie verantwoord op het moment dat de politie hiervoor ook daadwerkelijk kosten maakt. Daarover dient in het algemeen een operationele en financiële verantwoording te worden afgelegd en moet een eventueel overschot of tekort worden verrekend. Bijzondere en overige bijdragen waarop in

---

²⁰ De inhoud van het jaarverslag van de politie en de overige gegevens wordt bepaald in [Artikel 47, lid 2, van het Besluit beheer politie](#), de [Artikelen 391](#), en [392, lid 1, onder a en b, en lid 2, van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek](#) en de aanwijzingen zoals vermeld in de meerjarige aanschrijving. Waarbij het jaarverslag ten minste de informatie omvat die vanuit de meerjarige aanschrijving van JenV is voorgeschreven.

enig jaar geen kosten zijn gerealiseerd, blijven beschikbaar voor het volgende jaar, dan wel dienen te worden terugbetaald en worden onder de kortlopende schulden op de balans opgenomen.

Aan de hand van de bestedingen in het lopende boekjaar, die verband houden met deze bijdragen, verantwoordt de politie deze bijdragen in de exploitatie. In voorkomende gevallen worden materiële vaste activa gefinancierd met bijzondere bijdragen. Deze bijdragen worden verantwoord onder de kortlopende en langlopende schulden, afhankelijk van de resterende looptijd van de activa. De afloop van de schulden is gelijk aan de afschrijvingen van de desbetreffende activa.

De politie kan subsidies (overige bijdragen) aanvragen voor bepaalde kosten of projecten. Wanneer de activiteit of het project is afgerond, wordt een operationele en financiële verantwoording afgelegd aan de subsidieverstrekker. Gezien de duur van subsidietrajecten en de onzekerheid over de uiteindelijk te ontvangen subsidie, worden deze subsidiebatens pas in de exploitatie verantwoord als de vaststellingsbeschikking is ontvangen. Ook worden deze batens niet in de begroting van enig jaar opgenomen. Ontvangen voorschotten worden op de balans opgenomen en vallen vrij als baat als de beschikking is ontvangen.

Exploitatiekosten

Periodiek betaalbare beloningen

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de exploitatierekening voor zover ze verschuldigd zijn aan werknemers, respectievelijk de belastingautoriteit. Als de reeds betaalde bedragen de verschuldigde beloningen overtreffen en er sprake zal zijn van terugbetaling door het personeel of van verrekening met toekomstige betalingen, wordt het meerdere opgenomen als een overlopend actief.

Pensioenen

Als uitgangspunt geldt dat de in de verslagperiode te verwerken pensioenlast gelijkstaat aan de over die periode aan het pensioenfonds verschuldigde premies. Indien de verschuldigde premies op balansdatum nog niet zijn voldaan, wordt een verplichting opgenomen. De hiervoor in aanmerking komende werknemers hebben op de pensioengerechtigde leeftijd recht op een pensioen dat is gebaseerd op het gemiddeld verdiende loon, berekend over de jaren dat de werknemer pensioen opbouwde bij de politie. De werknemers kunnen kiezen om het pensioen in te laten gaan vanaf zestig jaar en tot uiterlijk vijf jaar na het bereiken van de AOW-leeftijd. De verplichtingen die voortvloeien uit deze rechten van het personeel zijn ondergebracht bij het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds (ABP). Het ABP hanteert het middelloonstelsel. In 2023 bedroeg de premie voor het ouderdoms- en nabestaandenpensioen 27,9 procent van het brutoloon exclusief sociale lasten (2022: 25,9 procent). Zowel in 2023 als in 2022 betaalde de werkgever 70 procent van de verschuldigde premie en de werknemer 30 procent. De politie heeft geen additionele verplichtingen anders dan de reguliere verschuldigde premies.

De pensioenrechten worden jaarlijks geïndexeerd, indien en voor zover de dekkingsgraad van het pensioenfonds (het vermogen van het pensioenfonds gedeeld door zijn financiële verplichtingen) dit toelaat. De pensioenen zijn per 1 januari 2023 met 11,96 procent geïndexeerd. Over 2023 is een gemiddelde dekkingsgraad behaald van 113,9 procent. De dekkingsgraad op 31 december 2023 is 110,5 procent.

Naast deze reguliere verplichting van de verschuldigde pensioenpremie voor actieve medewerkers bestaan er een aantal bijzondere regelingen voor medewerkers.

Voorziening Regeling Vervroegde Uittreding (RVU)

Het pensioenakkoord van juni 2019 biedt sectoren onder meer de mogelijkheid om aan specifieke groepen werknemers tijdelijk meer handelingsperspectief te bieden om vervroegd uit te treden. Werkgevers hebben de mogelijkheid om in de periode 2021-2025 uittredingsregelingen af te spreken die werknemers de mogelijkheid bieden om maximaal drie jaar voor hun AOW-leeftijd te stoppen met werken. De voorziening zal doorlopen tot en met uiterlijk 31 december 2027, zijnde het moment waarop de laatste uitkeringen in het kader van deze regeling zullen hebben plaatsgevonden. De mogelijkheid die het pensioenakkoord biedt voor een tijdelijke regeling voor vervroegde uittreding wordt gezien als aanvulling op het beleid voor veilig en gezond werken en duurzame inzetbaarheid bij de politie. Op 17 april 2020 zijn de afspraken inzake vervroegde uittreding (RVU) definitief geworden in het Arbeidsvoorwaardenakkoord 2018-2020. De regeling bestaat uit twee elementen, die hieronder nader zijn toegelicht.

Regeling vervroegde uittreding (RVU)

De tijdelijke regeling voor vervroegde uittreding is opengesteld voor medewerkers die voldoen aan de volgende voorwaarden:

- De medewerker is per 1 januari 2021 in vaste dienst bij de politie.
- De medewerker is op dat moment ten minste 65 jaar of bereikt deze leeftijd in de periode van 2021 tot en met 2025.
- De medewerker heeft de AOW-leeftijd nog niet bereikt.
- De medewerker heeft bij ontslag ten minste 35 politiedienstjaren.
- Van deze 35 politiedienstjaren kwalificeren ten minste 25 dienstjaren als zogenaamde zware jaren.

Bij gebruik van de regeling geldt een minimale duur van één maand. Ook zijn enkele uitsluitende voorwaarden van toepassing.

Een medewerker kan ervoor kiezen om eerder dan bij het bereiken van de leeftijd van 65 jaar te stoppen met werken. Dit kan tot maximaal drie jaar voor het bereiken van de AOW-leeftijd. Op ingangsdatum van de RVU gaat een medewerker uit dienst bij de politie. Vervolgens verricht de politie de uitvoering van de betalingen.

Per balansdatum is een voorziening opgenomen voor medewerkers die:

- reeds hebben geopteerd voor gebruikmaking van de regeling;
- onder de bestaande regeling kunnen opteren voor vervroegde uittreding, maar die dat nog niet hebben gedaan;
- nog niet kunnen opteren, maar dat tijdens de looptijd van de bestaande regeling in de toekomst kunnen doen.

De voornaamste componenten in bepaling van de voorziening zijn:

- het verwachte aantal deelnemers dat op balansdatum aan de van toepassing zijnde criteria voldoet of in de toekomst kan voldoen;
- de geschatte kans dat uiteindelijk van de RVU-regeling gebruik zal worden gemaakt;
- de hoogte van de wettelijke uitkeringen, prijspeil 1 januari 2024. Toekomstige indexatie wordt niet toegepast, gezien deze niet bekend en niet betrouwbaar te schatten is;
- de sterfteprognose, gebaseerd op prognosetabel AG (Actuarieel Genootschap) 2022;
- de startdatum en duur RVU, gebaseerd op twee jaar voorafgaand aan AOW-datum tenzij reeds eerder is overeengekomen.

RVU blijfbonus

Alle medewerkers, ook de niet-RVU-gerechtigden, die in de rechtsperiode van de tijdelijke Regeling voor vervroegde uittreding bij de politie 65 jaar zijn of worden ontvangen als zij doorwerken tot de voor hen geldende AOW-datum een gratificatie. Het betreft een eenmalige gratificatie. De regeling is ingegaan per 31 december 2020. Een nadere omschrijving van de verwerkingswijze in de jaarrekening is opgenomen in paragraaf 11.6.8 en in de “niet in de balans opgenomen voorzieningen” paragraaf 11.6.12.

Functioneel Leeftijdsontslag regeling

Voor een aantal vliegers bij de Afdeling Luchtvaart van de Landelijke Eenheid geldt een bijzondere ontslagvoorziening. Deze vliegers komen in aanmerking voor een uitkering die geregeld is in de regeling Functioneel Leeftijdsontslag (FLO). Deze regeling garandeert vliegers vanaf 55-jarige leeftijd een uitkering van tien jaar. De hoogte van de uitkering is gedurende de eerste vijf jaar 80 procent van de berekeningsgrondslag (salaris) en vervolgens 70 procent van de berekeningsgrondslag. In de berekening van de verplichting per medewerker wordt geen rekening gehouden met voortijdige uitstroom of overlijden van de medewerker. Om aanspraak te kunnen maken op deze regeling moeten vliegers voldoen aan de volgende cumulatieve voorwaarden:

- de vlieger had op 31 december 2006 de functie van vlieger bij de Landelijke Eenheid;
- de vlieger heeft vanaf 1 januari 2007 de functie van vlieger bij de Landelijke Eenheid;
- de vlieger vervulde voorafgaand aan zijn ontslag tenminste tien jaar onafgebroken de functie van vlieger bij de Landelijke Eenheid;
- de vlieger was deelnemer aan de Aanvullende Flexibele Uittredingsregeling Politie (AFUP).

Bij de berekening van de verplichting wordt rekening gehouden met de vastgestelde salarisverhogingen en pensioenwijzigingen die zijn opgenomen in het arbeidsvoorwaardenakkoord. De berekening van de verplichting houdt geen rekening met toekomstige salarisverhogingen door groei in de schaal.

Afschrijvingen op materiële vaste activa

Afschrijvingen vormen geen aparte regel in de exploitatierekening. Deze lasten zijn opgenomen in de verschillende categorieën van de exploitatierekening. Voor een nadere specificatie wordt verwezen naar de betreffende toelichting. De afschrijvingen worden berekend als een percentage over de aanschafprijs volgens de lineaire methode op basis van de economische levensduur, rekening houdend met de eventuele restwaarde van de individuele activa. Op grond, terreinen en materiële vaste activa in uitvoering wordt niet afgeschreven. Afschrijving start op het moment dat een actief beschikbaar is voor het beoogde gebruik en wordt beëindigd bij buitengebruikstelling of bij afstoting. De politie past de componentenbenadering toe voor materiële vaste activa indien belangrijke afzonderlijke bestanddelen van een materieel vast actief van elkaar te onderscheiden zijn. Rekening houdend met verschillen in gebruiksduur of verwacht gebruikspatroon, worden de verschillende bestanddelen afzonderlijk afgeschreven.

De volgende afschrijvingstermijnen worden hierbij gehanteerd:

	Termijn
Grond en terreinen	-
Gebouwen en inrichting	2-60 jaar
Vervoer	3-20 jaar
ICT	3-10 jaar
Overige materiële vaste activa	5-10 jaar

Leasing

Een leaseovereenkomst waarbij de voor- en nadelen verbonden aan het eigendom van het leaseobject niet geheel of nagenoeg geheel door de lessee worden gedragen, wordt aangemerkt als een operationele lease. De politie treedt op als lessee in operationele leaseovereenkomsten. De politie activeert het leaseobject bij operationele lease niet. Leasebetalingen worden, rekening houdend met ontvangen vergoedingen van de lessor, op lineaire basis verwerkt in de exploitatierekening over de looptijd van het contract. Een leaseovereenkomst waarbij de voor- en nadelen verbonden aan het eigendom van het leaseobject geheel of nagenoeg geheel door de lessee worden gedragen, wordt aangemerkt als een financiële lease. Bij de leaseclassificatie is de economische realiteit van de transactie bepalend en niet zozeer de juridische vorm. Classificatie van de lease vindt plaats op het tijdstip van het aangaan van de betreffende leaseovereenkomst. De politie hanteert geen financiële leaseovereenkomsten.

Financiële baten en lasten

Rentebaten en rentelasten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende activa en passiva. Bij de verwerking van de rentelasten wordt rekening gehouden met de verantwoorde transactiekosten op de ontvangen leningen.

Belastingen

Publiekrechtelijke rechtspersonen zijn belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting voor zover zij een onderneming drijven. De politie is gelet op haar activiteiten vrijgesteld van de vennootschapsbelasting volgens de Wet op de vennootschapsbelasting artikel 2 lid 1e.

11.4.4 Grondslagen voor waardering van activa en passiva

Algemene grondslagen voor activa en passiva

Activa en passiva worden tegen historische kostprijs opgenomen, tenzij anders vermeld in de verdere grondslagen.

Een actief wordt in de balans verwerkt wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige voordelen naar de politie zullen toevloeien en het actief een kostprijs of een waarde heeft waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Activa die hier niet aan voldoen, worden niet in de balans verwerkt, maar worden aangemerkt als niet in de balans opgenomen activa.

Een verplichting wordt in de balans verwerkt wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag waartegen de afwikkeling zal plaatsvinden op betrouwbare wijze kan worden vastgesteld. Onder verplichtingen worden mede voorzieningen begrepen. Verplichtingen die hier niet aan voldoen, worden niet in de balans opgenomen, maar worden verantwoord als niet in de balans opgenomen verplichtingen.

Een actief of verplichting wordt niet langer in de balans opgenomen indien een transactie ertoe leidt dat alle of nagenoeg alle rechten op voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot het actief of de verplichting aan een derde zijn overgedragen. De resultaten van de transactie worden in dat geval direct in de exploitatierekening opgenomen, rekening houdend met eventuele voorzieningen die dienen te worden getroffen in samenhang met de transactie.

Een in de balans opgenomen actief of verplichting blijft op de balans opgenomen als een transactie niet leidt tot een belangrijke verandering in de economische realiteit met betrekking tot het actief of de verplichting. Dergelijke transacties geven evenmin aanleiding tot het verantwoorden van resultaten. Bij de beoordeling of er sprake is van een belangrijke verandering in de economische realiteit wordt uitgegaan van de voordelen en risico's die zich naar alle waarschijnlijkheid in de praktijk zullen voordoen en niet op basis van voordelen en risico's waarvan redelijkerwijze niet te verwachten is dat zij zich zullen voordoen.

Financiële instrumenten

In de jaarrekening zijn de volgende categorieën financiële instrumenten opgenomen: verstrekte leningen en overige vorderingen en overige financiële verplichtingen. Financiële activa en financiële verplichtingen worden in de balans opgenomen op het moment dat contractuele rechten of verplichtingen ten aanzien van dat instrument ontstaan. Een financieel instrument wordt niet langer in de balans opgenomen indien een transactie ertoe leidt dat alle of nagenoeg alle rechten op economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot de positie aan een derde zijn overgedragen. Financiële instrumenten worden in de jaarrekening gepresenteerd in overeenstemming met de juridische realiteit van de contractuele bepalingen. Presentatie vindt plaats op basis van afzonderlijke componenten van financiële instrumenten als financieel actief, financiële verplichting of als eigen vermogen. De politie maakt geen gebruik van afgeleide financiële instrumenten.

Transacties in vreemde valuta

Transacties in vreemde valuta's worden bij de eerste verwerking gewaardeerd in de functionele valuta door omrekening tegen de contante wisselkoers die geldt op de datum van de transactie tussen de functionele valuta en de vreemde valuta's. Valutakoersverschillen die voortkomen uit de afwikkeling van monetaire posten, dan wel voortkomen uit de omrekening van monetaire posten in vreemde valuta, worden verwerkt in de exploitatierekening in de periode dat zij zich voordoen.

Toelichtingen

In de balans zijn tekstuele toelichtingen opgenomen voor onderwerpen als materiële vaste activa en voorzieningen. Toelichtingen op mutaties ten opzichte van het voorgaande jaar zijn niet opgenomen, tenzij die noodzakelijk worden geacht.

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa worden in de balans verwerkt indien het waarschijnlijk is dat de toekomstige prestatie-eenheden met betrekking tot dat actief zullen toekomen aan de politie en de kosten van het actief betrouwbaar kunnen worden vastgesteld. De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen kostprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen. De kostprijs van de genoemde activa bestaat uit de verkrijgingsprijs en overige kosten om de activa op hun plaats en in de staat te krijgen noodzakelijk voor het beoogde gebruik. Activa waarvoor een verplichting is aangegaan en gedeeltelijke levering heeft plaatsgevonden worden opgenomen onder de materiële vaste activa in uitvoering. Op het moment dat het actief volledig is geleverd, worden de uitgaven opgenomen in de desbetreffende activacategorie.

Buiten gebruik gestelde materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen de boekwaarde dan wel tegen de lagere opbrengstwaarde. Voor verkoop beschikbare materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen boekwaarde of lagere opbrengstwaarde. De opbrengstwaarde is het bedrag waartegen een actief maximaal kan worden verkocht, onder aftrek van de nog te maken kosten.

Componentenbenadering

Onderhoudsuitgaven en na-investeringen worden slechts geactiveerd als zij de gebruiksduur van het object verlengen en/of leiden tot toekomstige prestatie-eenheden met betrekking tot het object. De kosten worden als onderdeel van de boekwaarde verwerkt en aangemerkt als een belangrijk bestanddeel (component) van een materieel vast actief. Indien deze componenten van elkaar te onderscheiden zijn en verschillen in gebruiksduur of verwacht gebruikspatroon, worden deze componenten afzonderlijk afgeschreven.

Financiële vaste activa

De onder financiële vaste activa opgenomen vorderingen worden initieel gewaardeerd tegen de reële waarde waarbij (dis)agio en de direct toerekenbare transactiekosten in de eerste opname worden meegenomen. Vervolgens waardeert de politie deze vorderingen tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve-rentemethode. De vorderingen onder de financiële vaste activa worden verantwoord op de transactiedatum.

Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa

Bijzondere waardeverminderingen materiële vaste activa

Op elke balansdatum beoordeelt de politie of er aanwijzingen bestaan dat een vast actief onderhevig kan zijn aan een bijzondere waardevermindering. Als dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief geschat. De realiseerbare waarde is de hoogste van de bedrijfswaarde en de opbrengstwaarde. Van een bijzondere waardevermindering is sprake als de boekwaarde van het actief hoger is dan de realiseerbare waarde. Bijzondere waardeverminderingen worden ten laste van de exploitatierekening gebracht.

Verder wordt op elke balansdatum beoordeeld of er enige indicatie is dat een in eerdere jaren verantwoord bijzonder waardeverminderingverlies is verminderd. Als een dergelijke indicatie aanwezig is, wordt de realiseerbare waarde van het betreffende actief geschat.

Terugneming van een eerder verantwoord bijzonder waardeverminderingverlies vindt alleen plaats als sprake is van een wijziging van de gehanteerde schattingen bij het bepalen van de realiseerbare waarde sinds de verantwoording van het laatste bijzonder waardeverminderingverlies. In dat geval wordt de boekwaarde van het actief opgehoogd tot de geschatte realiseerbare waarde, maar niet hoger dan de boekwaarde die bepaald zou zijn (na afschrijvingen) als in voorgaande jaren geen bijzonder waardeverminderingverlies voor het actief zou zijn verantwoord.

Bijzondere waardeverminderingen financiële vaste activa

Een financieel vast actief dat niet wordt gewaardeerd tegen (1) reële waarde met waarde wijzigingen in de exploitatierekening of (2) geamortiseerde kostprijs of lagere marktwaarde, wordt op elke verslagdatum door de politie beoordeeld om te bepalen of er objectieve aanwijzingen bestaan dat het actief een bijzondere waardevermindering heeft ondergaan. Een financieel vast actief wordt geacht onderhevig te zijn aan een bijzondere waardevermindering indien er objectieve aanwijzingen zijn dat na de eerste opname van het actief zich een gebeurtenis heeft voorgedaan die een negatief effect heeft op de verwachte toekomstige kasstromen van dat actief en waarvan een betrouwbare schatting kan worden gemaakt. De hoogte van een eventueel bijzonder waardeverminderingverlies van een tegen geamortiseerde kostprijs gewaardeerd financieel vast actief wordt bepaald als het verschil tussen de boekwaarde en de contante waarde van de verwachte toekomstige kasstromen. Dit verschil wordt verdisconteerd tegen de oorspronkelijke effectieve rente van het actief. Bijzondere waardeverminderingverliezen worden opgenomen in de exploitatierekening.

Voorraden

De politie verantwoordt kleding, dienstwapens, munitie en onderdelen voor het onderhoud van de in eigen beheer zijnde voertuigen en de luchtvloot initieel onder de voorraden. Bij uitgifte van deze voorraden worden de lasten in de exploitatiekosten verantwoord. De waardering van de voorraden geschiedt op basis van de verkrijgingsprijs, zijnde inkoopprijs plus de bijkomende kosten om de voorraden op hun huidige plaats en in hun huidige staat te brengen of lagere opbrengstwaarde. De opbrengstwaarde betreft de meest betrouwbare schatting van de verkoopprijs onder aftrek van direct toerekenbare verkoopkosten. De waardebepaling houdt rekening met de incurantheid van de voorraden. Indien er sprake is van bijzondere financiering dan is deze al in mindering gebracht op de aanschafwaarde.

Vorderingen en overlopende activa

Bij eerste verwerking waardeert de politie de vorderingen en overlopende activa tegen de reële waarde van de tegenprestatie, waarbij (dis)agio en de direct toerekenbare transactiekosten in de eerste opname worden meegenomen. Vervolgens worden de vorderingen gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve-rentemethode. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering. De (effectieve) rente en eventuele bijzondere waardeverminderingen worden direct in de exploitatierekening verwerkt.

Liquide middelen en rekening-courant ministerie van Financiën

Liquide middelen bestaan uit kas en banksaldi. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen (kortlopende schulden). Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Indien liquide middelen niet ter vrije beschikking staan, wordt hiermee rekening gehouden bij de waardering. Liquide middelen die naar verwachting langer dan twaalf maanden niet ter beschikking staan van de organisatie, worden gerubriceerd als financiële vaste activa.

De liquide middelen worden conform Besluit financieel beheer politie en het Treasurystatuut politie grotendeels aangehouden bij het ministerie van Financiën.

Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit de algemene reserve. Toevoegingen en onttrekkingen vinden plaats vanuit de resultaatbestemming.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze valt te schatten. De voorzieningen zijn contant gemaakt waarbij het percentage van schatkistbankieren is gehanteerd. Om te komen tot een rekenrente voor de contante waarde berekening is rekening gehouden met een correctie voor de opslag van inflatie. Conform het besluit financieel beheer zijn een aantal voorzieningen niet in de balans opgenomen en zijn in plaats daarvan als een niet in de balans opgenomen verplichting opgenomen, zoals beschreven in 11.4.2 Algemene grondslagen.

De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. Wanneer de verwachting is dat een derde de verplichtingen vergoedt en wanneer het waarschijnlijk is dat deze vergoeding zal worden ontvangen bij de afwikkeling van de verplichting, dan wordt deze vergoeding als een actief in de balans opgenomen. De voorzieningen hebben over het algemeen een langlopend karakter.

Voorzieningen RVU en FLO

Zie voor de grondslagen het onderdeel Pensioenen.

Voorziening wachtgeld/BWW/BWAO

Deze voorziening heeft betrekking op werknemers die door middel van een wachtgeldregeling c.q. uitkeringsregeling de dienst hebben verlaten. De hoogte van de uitkeringen wordt op individuele basis bepaald op basis van informatie die door verschillende uitkeringsinstanties wordt aangeleverd. De voorziening Wachtgeld, BWW en BWAO bestaat uit de volgende componenten:

- Bovenwettelijke uitkeringen gerelateerd aan de WW. In 2023 is de voorziening met betrekking tot reguliere WW-uitkeringen via het UWV, die tot en met boekjaar 2022 in deze voorziening was opgenomen, vrijgevallen op basis van doelmatigheid.
- De reguliere WAO-regeling voor medewerkers die arbeidsongeschikt zijn geworden voor 1-1-2016.
- Bovenwettelijke uitkeringen in het kader van aanvullende arbeidsongeschiktheidsuitkeringen.
- Overige aflopende regelingen, waaronder Wachtgeld.

Voorziening WIA

Deze voorziening heeft betrekking op (deels) arbeidsongeschikte medewerkers die in aanmerking kunnen komen voor een uitkeringsregeling in het kader van de Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen (WIA). De politie is met ingang van 1 januari 2018 eigenrisicodragers en heeft voor de betreffende medewerkers in het kader van deze regeling een voorziening getroffen op basis van de verwachte uitgaven, waarbij ook rekening wordt gehouden met de pensioenleeftijd.

Voorziening vangnetregelingen Veilig en Gezond Werken

Deze voorziening heeft betrekking op medewerkers die een schriftelijk verzoek hebben ingediend om in aanmerking te kunnen komen voor een uitkering in het kader van vangnetregelingen Veilig en Gezond Werken (VGW). De hoogte van de uitkeringen wordt op basis van individuele beoordelingen (duur en ernst) bepaald. In de voorziening is een gemiddeld bedrag per medewerker opgenomen voor de verwachte uitgaven. Wanneer het gaat om restschade, geldt dat dossiers enkel in de voorziening zijn opgenomen indien de politie hiervoor aansprakelijk is gesteld.

Voorziening Levensfase-uren

Een voorziening voor de Regeling Levensfase-uren (LFU) wordt opgenomen voor zover het deel van de levensfase-uren naar verwachting uitbetaling aan de medewerker met zich meebrengt zoals het geval is bij overlijden, ontslag bij arbeidsongeschiktheid en tussentijds vertrek. Waarbij bij overlijden en ontslag bij arbeidsongeschiktheid een percentage van 100 procent wordt uitbetaald en bij tussentijds vertrek 50 procent.

De voornaamste componenten in bepaling van de voorziening zijn:

- aantal openstaande levensfase uren per medewerker per 31 december;
- opname-patroon naar leeftijdscategorieën en OS/NOS;
- de geschatte uitstroombansen en soorten uitstroom;
- uurloon schaal/trede rekening houdend met bekende cao stijgingen.

Langlopende en kortlopende schulden

Langlopende en kortlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde, waarbij (dis)agio en de direct toerekenbare transactiekosten in de eerste opname worden meegenomen. De leningen van het ministerie van Financiën dienen ter financiering van de investeringen in vaste activa voor zover deze onderdeel zijn van het investeringsplan. Langlopende en kortlopende schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rentemethode. De effectieve rente wordt direct in de exploitatierekening verwerkt. De aflossingsverplichtingen voor het komend jaar van de langlopende schulden worden opgenomen onder kortlopende schulden. Onder de kortlopende schulden wordt ook het niet uitbetaalde deel van de eindejaarsuitkering 2023 opgenomen, zie ook hoofdstuk 11.4.3 Periodiek betaalbare beloningen.

Bepaling reële waarde

De reële waarde van een financieel instrument is het bedrag waarvoor een actief kan worden verhandeld of een passief kan worden afgewikkeld tussen ter zake goed geïnformeerde partijen, die tot een transactie bereid en van elkaar onafhankelijk zijn. De reële waarde van niet-beursgenoteerde financiële instrumenten wordt bepaald door de verwachte kasstromen contant te maken tegen een disconteringsvoet die gelijk is aan de geldende risicovrije markttrente voor de resterende looptijd vermeerderd met krediet- en liquiditeitsopslagen.

Gebeurtenissen na balansdatum

Gebeurtenissen die nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum en die blijken tot aan de datum van het opmaken van de jaarrekening, worden verwerkt in de jaarrekening. Gebeurtenissen die geen nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum worden

niet in de jaarrekening verwerkt. Als dergelijke gebeurtenissen van belang zijn voor de oordeelsvorming van de gebruikers van de jaarrekening, worden de aard en de geschatte financiële gevolgen ervan toegelicht in de jaarrekening.

Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen worden onderscheiden naar:

- Voorwaardelijke rechten en verplichtingen zijn rechten en verplichtingen die niet worden opgenomen in de balans, omdat het bestaan afhankelijk is van het zich in de toekomst al dan niet voordoen van een of meer onzekere gebeurtenissen zonder dat de politie daarop doorslaggevende invloed kan uitoefenen.
- Niet verwerkte rechten en verplichtingen worden niet opgenomen in de balans, omdat het bedrag niet met voldoende betrouwbaarheid kan worden vastgesteld.
- Meerjarige financiële rechten en verplichtingen zijn bestaande rechten en verplichtingen waartoe de politie voor een aantal toekomstige jaren is verbonden, waarvan de tegenprestaties eveneens in de toekomstige jaren plaatsvinden.
- Op grond van artikel 11 lid 3 van het Besluit financieel beheer politie wordt in afwijking van Artikel 375 van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek in de balans geen verplichting opgenomen voor het saldo op het jaareinde met betrekking tot nog niet opgenomen levensfase-uren. De gespaarde levensfase-uren van medewerkers worden gepresenteerd als niet in de balans opgenomen verplichting. Op het gespaarde deel wordt de voorziening voor het uitbetalingsdeel, die in de balans is opgenomen, in mindering gebracht.
- Verplichtingen die om redenen van doelmatigheid niet zijn opgenomen als voorziening (zie paragraaf 11.4.2).

11.5 Toelichting op de exploitatierekening

11.5.1 Bijdragen

Bijdragen (Bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2023	Begroting 2023	Jaarrekening 2022
Algemene bijdrage JenV	6.623.191	6.493.044	6.277.391
Bijzondere bijdragen JenV	445.571	552.348	442.366
Overige bijdragen JenV	263.498	252.836	222.330
Totaal bijdragen JenV	7.332.261	7.298.228	6.942.087
Overige bijdragen	10.835	7.879	9.437
Totaal	7.343.096	7.306.107	6.951.524

De bijdragen bestaan uit algemene, bijzondere en overige bijdragen van JenV. Daarnaast ontvangt de politie bijdragen van andere departementen, gemeenten en subsidieverstrekkingen. In onderstaande toelichting worden de posten genoemd die de grootste verschillen veroorzaken tussen de begroting en de realisatie van 2023. De realisatie van de bijdragen viel per saldo € 37 miljoen hoger uit dan begroot.

In bijlage 1 van hoofdstuk 14 is de staat van overdrachten en bestedingen (rijks-)bijdragen opgenomen.

Algemene bijdrage JenV

De toekenning van de algemene bijdrage vanuit JenV was in 2023 per saldo € 130 miljoen hoger dan begroot. Dit kwam deels door de niet begrote bijdrage voor de loon- en prijsbijstelling (+ € 112 miljoen), verminderd met de bijdrage voor de vervallen premie inkoop voorwaardelijk pensioen (IVP) (-/- € 71 miljoen). Daarnaast waren er per 1 januari 2023 bijzondere bijdragen overgeheveld naar de algemene bijdrage (+ € 82 miljoen) met als grootste posten Team Verkeershandhaving € 52 miljoen, Versterking Gebiedsgerichte Inzet Politie € 10 miljoen, Programma Afpakken € 8 miljoen en Cybersecurity € 6 miljoen. Verder waren er nieuw toegekende middelen die niet waren begroot, voor onder andere Vuurwerktransport, Forensische zorg en Financiering BOB kamers en een inhouding op de algemene bijdrage voor BVID (Biometrische voorziening) en voor het Landelijk Operationeel Coördinatiecentrum (LOCC) (per saldo+ € 7 miljoen).

Bijzondere bijdragen JenV

De bestedingen ten laste van de bijzondere bijdragen vanuit JenV waren per saldo € 107 miljoen lager dan begroot. Dit werd grotendeels veroorzaakt door de hierboven vermelde overheveling van een aantal bijzondere bijdragen naar de algemene bijdrage (-/- € 82 miljoen). Verder waren er bestedingen op toegekende middelen, die niet waren begroot, voor onder andere Versterken forensische opsporing (+ € 7 miljoen), Versterking landelijke eenheid (+ € 7 miljoen), Modernisering Wetboek van Strafvordering (+ € 6 miljoen) en Asielinstroom (+ € 4 miljoen). Daarnaast waren er hogere bestedingen dan begroot voor onder andere Bewaken en beveiligen (+ € 22 miljoen), Financial Intelligence Unit Nederland (+ €10 miljoen), Politieonderwijs (+ € 3 miljoen), Extra capaciteit zedenzaken (+ € 3 miljoen) en lagere bestedingen dan begroot voor Basisvoorziening IV (-/- 37 miljoen), AI/datascience/realtime intelligence (-/- € 19 miljoen), BOTO NSOC (-/- € 11 miljoen) en Interceptie (-/- € 8 miljoen). Als gevolg van de "Herijking internationaal" vonden de bestedingen niet plaats op de bijdrage Liaisons, maar volledig binnen de categorie overige bijdragen JenV op Internationale politiesamenwerking (-/- € 13 miljoen). Anderzijds waren niet alle begrote bijzondere bijdragen (volledig) benut (per saldo + € 1 miljoen). Voor een nadere toelichting zie de staat in bijlage 14.1. Toegekende bijzondere bijdragen die in enig jaar niet (volledig) zijn benut, blijven beschikbaar voor het volgende jaar en worden onder de kortlopende schulden op de balans opgenomen (zie hoofdstuk 11.6.10) of worden teruggevorderd door JenV. Aangezien dit bijzondere bijdragen betreft, heeft dit geen effect op het exploitatieresultaat.

Overige bijdragen JenV

De bestedingen ten laste van de overige bijdragen vanuit het ministerie van JenV waren € 11 miljoen hoger dan begroot. Als gevolg van de eerdergenoemde "Herijking Internationaal" waarvan een deel was begroot onder de bijzondere bijdragen, is de realisatie onder deze categorie hoger dan begroot. Dit betreft onder andere Internationale politiesamenwerking (+ € 9 miljoen) (zie de toelichting bij bijzondere bijdragen) en RST (+ € 12 miljoen). Overigens waren er bestedingen op nieuw toegekende middelen, die niet waren begroot, zoals Mainports (+ € 4 miljoen), Flexibel Reactie Concept (+ € 4 miljoen), Lachgas (+ € 4 miljoen) en LOCC (+ € 3 miljoen). Hiertegenover stonden vooral de lagere bestedingen binnen het meldkamerdomein (-/- € 24 miljoen) en diverse kleine bijdragen die niet volledig werden benut (per saldo -/- € 1 miljoen). Aangezien dit overige bijdragen betreft, heeft dit geen effect op het exploitatieresultaat.

Overige bijdragen

De bestedingen ten laste van de overige bijdragen en subsidies waren per saldo € 3 miljoen hoger dan begroot. Dit betrof voornamelijk niet begrote baten uit subsidietrajecten (zie voor details de staat in bijlage 14.1).

11.5.2 Personeel

Personeel (Bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2023	Begroting 2023	Jaarrekening 2022
Salarissen huidig personeel	3.517.919	3.566.134	3.386.447
Toelagen huidig personeel	312.392	244.911	311.265
Sociale lasten huidig personeel	508.131	495.348	483.621
Pensioenpremies huidig personeel	565.784	641.592	602.997
	4.904.226	4.947.985	4.784.331
Bijkomende personeelslasten huidig personeel	176.118	348.176	154.089
Politievrijwilligers	4.017	6.500	3.602
Personeel van derden	165.235	168.975	162.880
Dotatie / vrijval voorzieningen	228.746	39.840	175.360
	574.115	563.492	495.932
Totaal	5.478.341	5.511.477	5.280.262

De totale personeelskosten waren € 33 miljoen lager dan begroot. Hieronder worden de belangrijkste oorzaken van de onderschijding per onderdeel toegelicht.

Salarissen, toelagen, pensioenpremies en sociale lasten

De lasten van salarissen, toelagen, pensioenpremies en sociale lasten waren in totaal € 44 miljoen lager dan begroot. Dit werd voor een groot deel veroorzaakt door het financiële effect (-/- € 65 miljoen) van de lagere gemiddelde personeelssterkte dan begroot van 1.023 fte. Zie voor de verdeling hiervan de tabel met de personele bezetting. De sociale lasten waren in totaal lager dan begroot (-/- € 79 miljoen) als gevolg van de genoemde lagere personeelssterkte en de vervallen premie Inkoop voorwaardelijk pensioen (IVP) van € 114 miljoen met daartegenover hogere pensioen- en sociale verzekeringspremies van € 35 miljoen door de autonome ontwikkeling van de premies. Hogere baten vanuit het UWV (-/- € 16 miljoen) als gevolg van de aanvullende uitkering geboorteverlof en betaald ouderschapsverlof zorgden voor een verdere onderschijding van de begroting. Lagere onregelmatigheidstoeslag en overwerk leidde tot een verdere onderschijding van de begroting (-/- € 6 miljoen). Ondanks een afname van het aantal openstaande verlofuren nam de verlofverplichting toe als gevolg van de voorziene cao-effecten en zorgde voor een nadelig effect (+ € 5 miljoen).

Hogere overige toelagen zorgden, samen met de tijdelijke tegemoetkoming voor personeel in de uitvoering van € 92 miljoen die in de begroting was opgenomen onder de bijkomende personele lasten, voor hogere lasten dan begroot (+ € 102 miljoen). Verder waren de gemiddelde schaalsalarissen hoger dan begroot (+ € 15 miljoen).

De gemiddelde totale sterkte van de operationele sterkte (OS) en de aspiranten was lager dan begroot.

In de tabel hieronder wordt een overzicht van de personele bezetting weergegeven.

Personele bezetting (aantallen in fte)	Bezetting 31 december 2023	Gewogen gerealiseerde gemiddelde bezetting	Begrote gemiddelde bezetting	Bezetting 31 december 2022	Verschil gemiddelde bezetting realisatie t.o.v. begroting
Operationeel (exclusief aspiranten)	46.076	46.043	46.614	46.257	-571
Aspiranten	4.863	4.930	5.335	4.965	-405
Totaal operationeel politie	50.939	50.973	51.949	51.222	-976
Niet- operationeel	12.437	12.203	12.250	11.939	-47
Totaal	63.376	63.176	64.199	63.161	-1.023

Bijkomende personeelslasten

De bijkomende personeelslasten waren € 172 miljoen lager dan de begroting. In de begroting zijn op concernniveau de nog niet toegekende budgetten/bijdragen en reserveringen opgenomen, terwijl de lasten grotendeels na interne budgettaire toekenning bij andere kostencategorieën werden gerealiseerd (-/- € 79 miljoen). Ook voor het arbeidsvoorwaardenakkoord was hier een post gereserveerd (-/- € 125 miljoen) waarvan de realisatie niet onder de bijkomende personeelslasten terecht kwam, maar voor een groot deel onder de toelagen. Zie de toelichting hierboven bij salarissen, toelagen, pensioenpremies en sociale lasten met betrekking tot de tijdelijke tegemoetkoming voor personeel in de uitvoering van € 92 miljoen.

Hiertegenover waren er hogere lasten dan begroot voor HRM gerelateerde kosten zoals werving en outplacement (+ € 11 miljoen). Door de invoering van combinatiereizen met eigen vervoer en openbaar vervoer en de toename van het aantal reisbewegingen waren de kosten voor woon-/werkverkeer eveneens hoger dan begroot (+ € 2 miljoen). Daarnaast leidde onder andere de opname van het vitaliteitsbudget en de fietsregeling in de werkkostenregeling tot een hogere eindheffing loonbelasting (+ € 16 miljoen). De bedrijfsgeneeskundige kosten vielen hoger uit (+ € 3 miljoen) vanwege de hogere tarieven voor de inhuur van expertise.

Politievrijwilligers

De vergoedingen voor de inzet van de politievrijwilligers waren lager dan begroot (-/- € 2 miljoen). De instroom van politievrijwilligers bleef achter bij de planning. De inzet was mede daardoor ook lager dan gepland.

Personeel van derden

De lasten voor personeel van derden waren per saldo € 4 miljoen lager dan begroot. Dit werd met name veroorzaakt door hogere baten voor het extern tewerkgestelde personeel bij ketenpartners (-/- € 4 miljoen). Verder werd er minder personeel ingehuurd voor de Landelijke Meldkamer Samenwerking, met name ICT-personeel (-/- € 9 miljoen), met daartegenover meer inhuur van personeel voor het politieonderwijs, diverse projecten en vernieuwing vanuit de portefeuilles en eenheden (+ € 9 miljoen).

Dotatie/vrijval personele voorzieningen

De dotaties aan de personele voorzieningen waren (afgerond en inclusief vrijval) € 189 miljoen hoger dan begroot. De in de begroting opgenomen dotaties bleken te laag mede op basis van de ontwikkelingen over de afgelopen jaren. Een belangrijke oorzaak was dat de instroom bij de

verschillende voorzieningen hoger was dan was voorzien in de begroting. Daarnaast is van enkele voorzieningen de wijze van schatting aangepast. Bij alle voorzieningen was de waardering conform de contante waarde systematiek, deze is verwerkt als correctie op de dotatie voor het totaalbedrag van +/- € 11 miljoen.

Voor de afzonderlijke voorzieningen waren dit onder andere de benodigde extra dotaties (inclusief vrijval en contante waarde):

- WIA en ERD/WGA (+ € 10 miljoen)

In de voorzieningen WIA en ERD/WGA werd in de begroting maar beperkt rekening gehouden met nieuwe instroom, hierdoor was er een aanvulling nodig (+ € 24 miljoen). Daarnaast heeft de verkorting van de looptijd van de voorziening, als gevolg van de herijking van de gemiddelde verblijfsduur van 7 naar 6 jaar, geleid tot een vrijval (-/- € 11 miljoen). Tot slot heeft een overige vrijval plaatsgevonden (-/- € 2 miljoen).

- Wachtgeld, BWW en BWAO (+ € 37 miljoen)

De bovenwettelijke arbeidsongeschiktheid regeling zorgt voor een hogere noodzakelijke dotatie in de voorziening dan begroot. De totale dotatie in 2023 was voor deze voorziening hoger dan voorzien (+ € 40 miljoen). Naast de hogere aantallen en het prijsverlagend effect van de indexering had vooral de verandering van de oorspronkelijke looptijd van 10 jaar naar einde looptijd, de geschatte AOW-datum, een financieel effect van € 45 miljoen (peildatum 1 januari 2023).

In het kader van het doelmatigheidsprincipe is de voorziening voor de reguliere WW-uitkeringen via het UWV per 1-1-2023 vrijgevallen omdat de jaarlijkse dotatie ongeveer gelijk was aan de kosten wat leidde tot een vrijval (-/- € 3 miljoen).

- Vangnetregeling Veilig en Gezond Werken (+ € 114 miljoen)

Op basis van het actuele beeld van de uitkeringen PTSS was in 2023 een hogere dotatie noodzakelijk dan het in de begroting opgenomen bedrag van € 22 miljoen. Deze extra dotatie was opgebouwd uit een smartengelddeel (+ € 100 miljoen) en een restschadedeel (+ € 14 miljoen). Deze extra dotatie bestond voor € 31 miljoen (peildatum 1 januari 2023) uit de aanpassing van de gemiddelde prijs (schattingwijziging, inclusief indexatie) van smartengeld.

Het effect van deze aanpassingen per 31 december 2023 bedraagt € 61 miljoen, voornamelijk door de indexaties van uitkeringen die in 2023 hebben plaatsgevonden. Voor het aandeel smartengeld waren zowel de aantallen hoger dan voorzien, maar was het vooral noodzakelijk om de gemiddelde prijs per dossier te verhogen. Oorzaak hiervan waren de indexaties in de laatste jaren en dat er vaker de maximale uitkering werd toegekend als gevolg van hogere arbeidsongeschiktheidspercentages. Bij het restschadedeel was sprake van een hogere gemiddelde prijs per dossier, terwijl het aantal dossiers daalde.

- Levensfase-uren (LFU) (+ € 23 miljoen)

Op basis van het saldo aan openstaande LFU-uren was het noodzakelijk om de voorziening voor het uitbetalingsdeel naar boven bij te stellen (+ € 23 miljoen). Met een aanvullende dotatie was in de begroting geen rekening gehouden omdat de LFU-voorziening in 2022 voor het eerst is gevormd. De verhoging van de voorziening in 2023 was het gevolg van de toename van het aantal opgebouwde LFU-uren, de bijgestelde verwachte toename van uitstroom in de toekomst en de salarisstijging conform de cao.

- Regeling vervroegde uitkering (RVU) (+ € 4 miljoen)

Op basis van de stijging van de AOW-uitkering is een aanvullende dotatie noodzakelijk voor deze voorziening.

- Functioneel Leefdtijdsontslag (FLO) (+ € 1 miljoen)

De cao-verhogingen zorgde voor een benodigde dotatie (+ € 1 miljoen).

Gegevens betreffende WNT

De Wet normering topinkomens (WNT) is sinds 2013 van kracht en heeft als doel om bovenmatige beloningen en ontslagvergoedingen van topfunctionarissen in de publieke en semi-publieke sector tegen te gaan. Daarom is in de wet een maximum opgenomen voor de bezoldiging en ontslagvergoeding van topfunctionarissen en moeten instellingen daarover rapporteren in het jaarverslag of de jaarrekening. Voor het jaar 2023 is de algemene maximum bezoldigingsnorm vastgesteld op € 223.000 inclusief belaste kostenvergoedingen en pensioenbijdragen door de werkgever.

In onderstaande tabel staan de gegevens WNT van 2023 inclusief de vergelijkende gegevens van 2022.

Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling					
Gegevens 2023					
Bedragen x € 1	Essen van HP	Huyzer EGM	Ekelmans JCJ	Geveke HG	Roos SM
Functiegegevens	korpschef	lid korpsleiding	lid korpsleiding	lid korpsleiding	lid korpsleiding
Aanvang en einde functievervulling in 2023	1/1-31/12	1/1-31/12	1/1-31/12	1/1-31/12	1/5-31/12
Omvang dienstverband (deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	ja	ja	ja	ja	ja
Bezoldiging					
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	199.657	199.611	187.325	193.120	118.157
Beloningen betaalbaar op termijn	23.342	23.388	23.290	23.333	15.526
<i>waarvan storting Inkoop Max</i>					
Subtotaal	222.999	222.999	210.615	216.453	133.683
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	223.000	223.000	223.000	223.000	149.625
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag					
Bezoldiging	222.999	222.999	210.615	216.453	133.683
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling					

Gegevens 2022					
Bedragen x € 1	Essen van HP	Kok LH	Huyzer EGM	Ekelmans JCJ	Geveke HG
Functiegegevens	korpschef	lid korpsleiding	lid korpsleiding	lid korpsleiding	lid korpsleiding
Aanvang en einde functievervulling in 2022	1/1-31/12	1/1-31/12	1/1-31/12	1/1-31/12	1/1-31/12
Omvang dienstverband (deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	ja	ja	ja	ja	ja
Bezoldiging					
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	191.797	199.248	191.600	180.162	185.503
Beloningen betaalbaar op termijn	56.398	24.350	24.400	24.014	24.182
<i>waarvan storting Inkoop Max</i>	32.195				
Subtotaal	248.195	223.598	216.000	204.176	209.685
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	216.000	216.000	216.000	216.000	216.000
Bezoldiging	248.195	223.598	216.000	204.176	209.685

Leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking in de periode kalendermaand 1 t/m 12	
Gegevens 2023	
Bedragen x € 1	Lazeroms J
Functiegegevens	bestuurder
Kalenderjaar	2023
Periode functievervulling in 2023 (aanvang - einde)	1/1 t/m 1/7
Aantal kalendermaanden functievervulling in het kalenderjaar	7
Omvang van het dienstverband in uren per kalenderjaar	
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	
Maximum uurtarief in het kalenderjaar	212
Maxima op basis van de normbedragen per maand	199.400
Individueel toepasselijk maximum gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	132.288
Bezoldiging (alle bedragen exclusief btw)	
Bezoldiging in de betreffende periode	0
Totale bezoldiging gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	0
(-/-) Onverschuldigd betaald bedrag en nog niet terugontvangen bedrag	
Totale bezoldiging, exclusief BTW	0
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	

*De inhuur heeft plaatsgevonden middels tussenkomst van een derde partij.
De topfunctionaris heeft geen bezoldiging ontvangen die valt onder de WNT

11.5.3 Rente

Rente (Bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2023	Begroting 2023	Jaarrekening 2022
Rente lening ministerie van Financiën	16.013	9.014	8.127
Rente betaald aan derden	82	48	56
	16.095	9.062	8.183
Af:			
Ontvangen rente van ministerie van Financiën	-46.002	-	-4.410
Ontvangen rente van derden	-171	-225	-165
	-46.173	-225	-4.575
Totaal	-30.078	8.837	3.608

De hogere rentelasten dan begroot (+ € 7 miljoen) waren het gevolg van een sterke rentestijging op de aangegane leningen.

Eveneens als gevolg van de rentestijging waren de rentebaten hoger (-/- € 46 miljoen) op de rekening courant bij het ministerie van Financiën.

11.5.4 Opleiding en vorming

Opleiding en vorming (Bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2023	Begroting 2023	Jaarrekening 2022
Afschrijvingen	182	426	225
Huren en lease	858	1.535	647
Duurzame goederen	226	329	101
Cursussen en opleidingen	79.983	69.411	69.274
Munitie en pepperspray	11.850	8.879	7.808
Overige zaken en diensten	227	61	504
Totaal	93.326	80.641	78.559

De kosten voor opleiding en vorming waren € 13 miljoen hoger dan begroot. Dit was vooral het gevolg van het gebruik van meer oefenmunitie, meer wapentests en prijsstijgingen. Voor het politieonderwijs werd meer gebruik gemaakt van gastdocenten en acteurs en waren de reis- en verblijfkosten hoger. Om de doorstroom van niveau-2 medewerkers naar GGP-medewerkers (BPO) te bevorderen werden eveneens meer kosten gemaakt. Ook werden meer niet politie specifieke opleidingen gevolgd dan begroot.

11.5.5 Huisvesting

Huisvesting (Bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2023	Begroting 2023	Jaarrekening 2022
Afschrijvingen	117.974	95.669	107.301
Boekwinst/verlies	20.156	17.254	1.982
Energie	106.860	42.663	43.544
Huren, pachten en lease	56.438	54.329	58.260
Duurzame goederen	11.430	4.682	5.391
Onderhoud	63.490	51.335	51.841
Schoonmaak	41.588	37.489	39.333
Beveiliging	36.483	29.711	32.935
Vorbereiding huisvestingsprogramma	25.541	17.953	23.208
Overige zaken en diensten*	11.925	34.480	15.654
Totaal	491.885	385.565	379.449

* In de begroting zijn onder de post Overige zaken en diensten (totaal € 34 miljoen) diverse kosten en baten opgenomen als één bedrag. Het betreft de kosten voor belastingen en heffingen (begroot € 8 miljoen, realisatie € 10 miljoen), verzekeringen (begroot € 2 miljoen, realisatie € 3 miljoen), overige zaken en diensten (begroot € 27 miljoen, realisatie € 6 miljoen) en baten huisvesting (begroot/- € 2 miljoen, realisatie € -/ 7 miljoen).

De huisvestingslasten waren € 106 miljoen hoger dan begroot. Als gevolg van de ingebruikname en activering van diverse panden in 2022 en 2023, waarmee in de begroting nog geen rekening was gehouden, zoals HUB50, Ringwade in Nieuwegein en diverse Rijksvastgoedbedrijf panden waren de afschrijvingen hoger dan begroot (+ € 22 miljoen). Daarnaast werden lagere boekverliezen (-/ € 6 miljoen) gerealiseerd door lagere desinvesteringen op groot onderhoud en lagere boekwinsten (+ € 8 miljoen) door lagere verkoopopbrengsten en uitstel van de verkoop van panden. De hogere energielasten hadden echter het grootste aandeel in de overschrijding van de begroting (+ € 64 miljoen). De lasten voor duurzame goederen waren hoger, doordat minder meubilair geactiveerd werd dan begroot als gevolg van de aangepaste activeringsgrenzen (+ € 7 miljoen). Verder waren de onderhoudslasten hoger (+ € 12 miljoen) voor onder andere schietbanen, als gevolg van storingen en door hogere begeleidingskosten van onderhoudsprojecten. Door een hogere indexering van de tarieven dan begroot waren de schoonmaakkosten hoger (+ € 4 miljoen), evenals de kosten voor pandbeveiliging en beveiliging in het kader van Bewaken & Beveiligen (+ € 7 miljoen). Verder waren onder de overige zaken en diensten lagere bestedingen onder andere op diverse bijzondere bijdragen, zoals Urgenda en BOTOC (NSOC) (-/ € 12 miljoen).

11.5.6 Vervoer

Vervoer (Bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2023	Begroting 2023	Jaarrekening 2022
Afschrijvingen	96.322	91.029	84.800
Boekwinst/verlies	-8.598	-4.319	-9.453
Brandstof	44.182	32.455	43.177
Huren en lease	19.890	10.070	12.362
Duurzame goederen	3.655	3.674	3.256
Onderhoud	52.064	43.698	45.614
Schade	8.132	5.847	7.345
Verzekeringen	11.819	10.955	10.113
Overige zaken en diensten*	6.688	24.775	29.547
Totaal	234.154	218.185	226.761

* De post Overige zaken en diensten betreft voornamelijk de vervoerskosten van speciale onderdelen.

De realisatie voor vervoer was € 16 miljoen hoger dan begroot.

Hogere investeringen voor vervoermiddelen zorgden voor hogere afschrijvingslasten dan begroot (+ € 5 miljoen). De gunstige situatie op de occasionmarkt zorgde voor hogere verkoopprijzen van voertuigen en hogere boekwinsten dan begroot (-/- € 4 miljoen). De ontwikkeling van de brandstofprijzen zorgde voor hogere lasten dan begroot (+ € 12 miljoen). Verder waren er hogere lasten dan begroot voor huren (+ € 10 miljoen) en onderhoud (+ € 8 miljoen) als gevolg van prijsstijgingen, niet begrote huurlasten voor Bewaken & Beveiligen en de herrubricering van de lasten voor heimelijke voertuigen van overige zaken en diensten naar de afzonderlijke kostensoorten. De kosten voor schade en verzekeringen waren eveneens hoger dan begroot (totaal + € 3 miljoen). De lasten voor heimelijke voertuigen waren begroot onder overige zaken en diensten. De realisatie vond in 2023 echter plaats op de afzonderlijke kostensoorten en zorgde bij overige zaken en diensten voor lagere lasten dan begroot (-/- € 7 miljoen). Verder waren er onder deze kostensoort lagere bestedingen (-/- € 8 miljoen) onder andere op diverse bijzondere bijdragen, zoals BOTOC (NSOC). Verder werd een baat gerealiseerd vanuit een vaststellingsovereenkomst (-/- € 3 miljoen).

11.5.7 Verbindingen en automatisering

Verbindingen en automatisering (Bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2023	Begroting 2023	Jaarrekening 2022
Afschrijvingen	131.580	121.139	121.909
Boekwinst/verlies	427	-	284
Huren en lease	567	286	374
Duurzame goederen	20.730	19.443	18.856
Onderhoud verbindings en automatisering	224.011	202.973	169.462
Data- en spraakverkeer	91.244	78.588	88.965
Capaciteit vernieuwing informatievoorziening	155.866	67.125	129.384
Overige zaken en diensten*	52.342	197.664	43.706
Totaal	676.767	687.219	572.939

* In de begroting zijn onder de post Overige zaken en diensten de lasten (+ € 230 miljoen) en baten (-/- € 32 miljoen) voor verbindings en automatisering opgenomen als één bedrag. De realisatie van de lasten bedroeg € 101 miljoen. De realisatie van de baten bedroeg -/- € 49 miljoen. Per saldo een onderschrijding van de begroting van € 145 miljoen.

De totale lasten en baten voor verbindings en automatisering waren in 2023 per saldo € 10 miljoen lager dan begroot. Per saldo waren voor €67 miljoen lagere bestedingen dan begroot op de

onderwerpen ICT-beheer en -vernieuwing (waaronder PVR) (-/- € 19 miljoen), AI (-/- € 15 miljoen), MIB (-/- € 16 miljoen), Meldkamerdomein (-/- € 11 miljoen), NSOC (-/- € 8 miljoen), Cybersecurity (-/- € 4 miljoen) en Interceptie (-/- € 5 miljoen). Hiertegenover waren er hogere bestedingen dan begroot op de bijzonder gefinancierde onderwerpen Grenzen en Veiligheid (+ € 3 miljoen), Modernisering Wetboek van Strafvordering (+ € 5 miljoen) en Digitalisering en Cybercrime (+ € 3 miljoen). Tevens waren er hogere bestedingen dan begroot op algemeen gefinancierde onderwerpen (+ € 57 miljoen) voor Eigen Beheerde ICT Omgevingen (EBO's) voor een bedrag van € 15 miljoen, hogere licentiekosten Microsoft door toename van het aantal cloudoplossing E5 licenties voor € 10 miljoen en voor € 27 miljoen prijsstijgingen van contracten en van inhuur capaciteit vernieuwing. Verder was de noodzakelijke vervanging van de hacksoftware CC-III met één jaar naar voren gehaald als gevolg van operationele noodzaak, wat resulteerde in hogere afschrijvingen dan begroot van € 3 miljoen. Onder de afschrijvingen zijn ook de lasten opgenomen die worden gedekt door, en daarmee wegvallen tegen, de vrijvallende investeringsbijdragen (baten), verwerkt onder de overige zaken en diensten. Ook zorgde het met Europese subsidie gefinancierde project interoperabiliteit voor € 2 miljoen hogere lasten dan begroot. In de begroting is onder overige zaken en diensten een deel van de lasten opgenomen voor diverse bijzonder gefinancierde onderwerpen (zoals Cybersecurity, MIB, Interceptie, AI en Meldkamerdomein). De realisatie op deze onderwerpen vond echter voor het grootste deel plaats onder onderhoud verbindingen en automatisering, data- en spraakverkeer en capaciteit vernieuwing en informatievoorziening, waardoor daar een overschrijding van de begroting zichtbaar is. De realisatie op de baten onder overige zaken en diensten was hoger door de vrijval van de investeringsbijdragen van € 9 miljoen, die niet worden begroot. Ook konden er meer ICT kosten worden doorbelast aan externe partners. Dit betrof bijvoorbeeld beheerkosten van kantoorautomatisering, diverse applicaties en kosten voor portofoons.

11.5.8 Geweldsmiddelen en uitrusting

Geweldsmiddelen en uitrusting (Bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2023	Begroting 2023	Jaarrekening 2022
Afschrijvingen	3.231	3.249	3.165
Huren en lease	-1	-	-12
Duurzame goederen	5.012	13.610	24.358
Kleding en uitrusting	37.916	36.775	39.940
Overige zaken en diensten	4.184	2.077	-2.300
Totaal	50.342	55.711	65.151

Voor geweldsmiddelen en uitrusting was de realisatie € 5 miljoen lager dan de begroting.

De aanschaf van het FX-trainingswapen, alsmede de uitrol van diverse kleding werd doorgeschoven naar 2024 (respectievelijk -/- € 2 miljoen en -/- € 6 miljoen), als gevolg van onder andere langere levertijden, grondstoffentekort en onduidelijkheid over vereiste specificaties. Ook werden minder oefencartridges voor het stroomstootwapen aangeschaft dan begroot, als gevolg van achterblijvende trainingen (-/- € 3 miljoen). De aanwezige voorraden werden minder waard als gevolg van herwaardering tegen gemiddelde inkoopprijs, wat zorgde voor incidentele lasten die niet waren begroot (+ € 2 miljoen). Verder waren er onder andere hogere stomerij- en onderhoudskosten en een hogere dotatie aan de voorziening incurante voorraden (totaal + € 4 miljoen).

11.5.9 Operationeel

Operationeel (Bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2023	Begroting 2023	Jaarrekening 2022
Afschrijvingen	21.910	29.830	21.029
Boekwinst/verlies	332	-	1
Huren en lease	1.907	293	2.008
Duurzame goederen	5.873	1.643	4.209
Reis- en verblijfkosten binnen- en buitenland	52.215	38.903	41.316
Arrestantenzorg	33.083	32.179	32.841
Meldkamerkosten vanuit samenwerking derden	-376	-	-214
Recherchekosten	81.288	66.409	61.343
Verkeersactiviteiten	21.234	10.470	17.221
Overige zaken en diensten*	4.835	22.878	2.108
Totaal	222.301	202.605	181.862

* In de begroting zijn onder de post overige zaken en diensten (€ 23 miljoen) de lasten voor levende have (begroot € 3 miljoen, realisatie € 3 miljoen), verzekeringen/schade (begroot € 1 miljoen, realisatie € 1 miljoen) en overige zaken en diensten lasten (begroot € 35 miljoen, realisatie € 24 miljoen) en overige zaken en diensten baten (begroot -/- € 16 miljoen, realisatie -/- € 23 miljoen) opgenomen.

De operationele kosten waren € 20 miljoen hoger dan begroot.

De grootste overschrijding op de begroting vond plaats bij de recherchekosten (+ € 15 miljoen). Dit werd veroorzaakt door een toenemend aantal te beveiligen personen en objecten, versterking van de forensische opsporing en meer benodigde operationele inzet van tolken en hogere kosten voor de verwerking van drugs en chemicaliën door toegenomen aantallen in combinatie met hogere tarieven. De reis- en verblijfkosten waren hoger dan begroot (+ € 13 miljoen). Na enkele jaren van reisbeperkingen waren de reisbewegingen weer toegenomen en waren de kosten hoger als gevolg van de inflatie. De kosten voor verkeersactiviteiten waren hoger dan begroot (+ € 11 miljoen) als gevolg van de tijdelijke installatie van ANPR-camera's en de toename van het aantal bloed- en alcoholproeven, eveneens in combinatie met prijsstijgingen. Verder waren er hogere lasten voor huren en lease (+ € 2 miljoen).

De latere realisatie van investeringen in combinatie met de wijziging van de activeringsgrenzen zorgden voor lagere afschrijvingen dan begroot (-/- € 8 miljoen) en deels voor hogere lasten voor duurzame goederen (+ € 4 miljoen).

De lasten voor overige zaken en diensten waren lager dan begroot (-/- € 17 miljoen), waarvan € 11 miljoen lagere kosten en € 6 miljoen hogere baten. De op deze post begrote lasten voor Bewaken & Beveiligen werden voor een deel gerealiseerd onder recherchekosten, maar ook op andere kostencategorieën. Ook werden de kosten voor een aantal HRM gerelateerde onderwerpen, die bij operationeel waren begroot, elders gerealiseerd. De hogere baten waren het gevolg van hogere leges dan begroot en ontvangen vergoedingen voor diverse operationele inzet.

11.5.10 Beheer

Beheer (Bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2023	Begroting 2023	Jaarrekening 2022
Afschrijvingen	634	561	602
Huren en lease	3.528	4.899	3.036
Duurzame goederen	1.152	805	473
Catering	20.695	20.094	18.708
Externe deskundigheid	66.114	71.355	55.669
Vergaderkosten	8.605	5.951	7.044
Overige zaken en diensten*	50.162	52.203	56.095
Totaal	150.890	155.868	141.627

* In de begroting zijn onder de post overige zaken en diensten (€ 52 miljoen) de lasten voor administratie (€ 8 miljoen), vakliteratuur (€ 4 miljoen), porti en kantoorbenodigdheden (€ 3 miljoen), verzekeringen/schade (€ 3 miljoen) en overige zaken en diensten lasten (€ 37 miljoen) en overige zaken en diensten baten (-/- € 3 miljoen) opgenomen.

De kosten voor beheer waren € 5 miljoen lager dan begroot.

Dit betreft voornamelijk lagere kosten voor externe deskundigheid (-/- € 5 miljoen). Dit werd veroorzaakt doordat realisatie, als gevolg van andere inzichten, deels plaatsvond bij andere kostencategorieën, zoals verbindingen en automatisering en personeel van derden en door inzet van eigen personeel. Daarnaast was de inzet van externe deskundigheid lager door krapte op de arbeidsmarkt.

11.5.11 Specificatie accountants honoraria

Honoraria 2023 KPMG Accountants N.V. (Bedragen x € 1.000)	KPMG Accountants N.V.	Overig KPMG netwerk	Totaal KPMG
Controle van de jaarrekening	1.375	-	1.375
Andere controle werkzaamheden	6	247	253
Fiscale advisering	-	37	37
Andere niet-controlediensten	20	342	362
	1.401	626	2.027

Honoraria 2022 KPMG Accountants N.V. (Bedragen x € 1.000)	KPMG Accountants N.V.	Overig KPMG netwerk	Totaal KPMG
Controle van de jaarrekening	1.220	-	1.220
Andere controle werkzaamheden	-	174	174
Fiscale advisering	-	28	28
Andere niet-controlediensten	51	224	275
	1.271	426	1.697

Bovenstaande honoraria betreffen de werkzaamheden die zijn uitgevoerd door de onafhankelijke accountant zoals bedoeld in artikel 1, lid 1 Wet toezicht accountantsorganisaties (WTA) en de in rekening gebrachte honoraria van het gehele netwerk waartoe de accountantsorganisatie behoort.

De honoraria die betrekking hebben de controle van de jaarrekening over het boekjaar 2023 zijn verwerkt, ongeacht of de werkzaamheden reeds gedurende het boekjaar zijn verricht.

11.6 Toelichting op de balans per 31 december 2023

11.6.1 Materiële vaste activa

Materiële vaste activa (Bedragen x € 1.000)	Grond en terreinen	Gebouwen en inrichting	Totaal huisvesting	Vervoer	ICT	Overige activa	Totaal materiële vaste activa
Stand 1 januari 2023							
Aanschafwaarde	313.342	2.915.643	3.228.985	807.316	567.881	141.265	4.745.447
Cumulatieve afschrijvingen	-	-1.339.751	-1.339.751	-425.470	-270.760	-70.029	-2.106.009
Boekwaarde totaal	313.342	1.575.892	1.889.234	381.846	297.121	71.236	2.639.438
Mutaties							
Investerings	2.055	286.441	288.496	121.618	184.190	31.337	625.641
Desinvesteringen							
Aanschafwaarde	-276	-138.928	-139.204	-41.870	-114.039	-31.577	-326.691
Cumulatieve afschrijvingen	-	116.352	116.352	39.886	113.610	31.244	301.093
Herrubricering aanschafwaarde	-	-	-	-	-	-	-
Herrubricering afschrijvingen	-	-	-	-	-	-	-
Bijzondere waardeverminderingen	-	-	-	-	-	-	-
Afschrijvingen [jaarlast]	-	-117.973	-117.973	-96.790	-131.578	-25.489	-371.830
Stand 31 december 2023							
Aanschafwaarde	315.121	3.063.156	3.378.277	887.063	638.032	141.024	5.044.398
Bijzondere waardeverminderingen	-	-	-	-	-	-	-
Cumulatieve afschrijvingen	-	-1.341.373	-1.341.373	-482.373	-288.728	-64.273	-2.176.747
Boekwaarde	315.121	1.721.783	2.036.905	404.690	349.305	76.751	2.867.651
Afschrijvingstermijnen	0 jaar	2 - 60 jaar		3 - 20 jaar	3 - 10 jaar	5-10 jaar	
Vaste activa in uitvoering							
Stand 1 januari 2023	27.362	168.001	195.363	2.611	7.065	1.482	206.521
Bijboekingen	2.713	218.906	221.619	21.557	19.805	2.794	265.775
Overboekingen	-5.021	-106.614	-111.635	-21.884	-26.817	-2.697	-163.033
Stand 31 december 2023	25.054	280.293	305.347	2.284	53	1.579	309.263

(De vaste activa in uitvoering is opgenomen onder de totale activa)

De materiële vaste activa laten een stijging zien ten opzichte van 2022 van € 228 miljoen. Deze stijging wordt verklaard door de investeringen in 2023 van € 626 miljoen. Daar tegenover staan de desinvesteringen (boekwaarde € 26 miljoen). Het betrof voornamelijk desinvestering op groot onderhoud en reeds afgeschreven activa zonder boekwaarde. Een toelichting op de afschrijvingslasten (€ 372 miljoen) is opgenomen in de toelichting op de exploitatie onder de betreffende categorie.

Huisvesting

De investeringen in huisvesting waren € 58 miljoen hoger dan begroot. In de begroting was uitgegaan van € 230 miljoen, terwijl de realisatie uitkwam op € 288 miljoen. Hogere realisatie vond plaats op huisvestingsprojecten, onderhoud en programma's.

Gerealiseerd werden investeringen in het kader van diverse huisvestingsprojecten, waaronder van Eenheidsbureau Den Haag (€ 35 miljoen), Hilversum (€ 35 miljoen), Districtskantoor Middelburg (€ 14 miljoen) en Drachten, RBT IJsselmonde en HUB50 (€18 miljoen).

Ook werden diverse panden en bouwgrond verworven (€ 19 miljoen), onderhoud gepleegd onder meer in verband met BOEI-inspecties (Brandveiligheid Onderhoud Energiezuinigheid en Duurzaamheid Inzicht), legionellabeheer en het project 'de knop om' met als doelstelling energiebesparing (€ 89 miljoen). Geïnvesteed werd in de Fysieke Toegangsbeveiliging van panden (€ 12 miljoen), als ook werden investeringen gerealiseerd in specifieke programma's (bijvoorbeeld Zon op daken) (€ 11 miljoen).

Vervoer

De investeringen in vervoer hadden betrekking op voertuigen, vaartuigen, technische apparatuur in helikopters en drones en waren € 38 miljoen hoger dan begroot. In de begroting was uitgegaan van € 84 miljoen investeringen, terwijl de realisatie uitkwam op € 122 miljoen.

De hogere realisatie werd zowel veroorzaakt door prijsstijgingen als hogere aantallen voertuigen. Voor 2024 verwachte investeringen konden door opschaling van de productie bij leveranciers eerder geleverd worden. Ook werd de niet-begrote aanschaf van drones in 2023 gerealiseerd (€ 4 miljoen).

ICT

In 2023 waren de investeringen € 99 miljoen hoger dan begroot, enerzijds als gevolg van doorschuif van 2022 naar 2023 en anderzijds door noodzakelijke investeringen. Dit alles had betrekking op:

- Hacksoftware CC-III van € 16 miljoen, aanschaf één jaar naar voren gehaald i.v.m. noodzakelijke vervanging, staatsbelang;
- Digitale transferia € 18 miljoen voor opbouw rekencentra in co-locatie ;
- Datacenter grid 2.0 (netwerk tussen de rekencentra) van € 11 miljoen, waarvan € 9 miljoen besteld in 2022 maar pas ontvangen in 2023;
- Investerings Portaal 3.0 € 14 miljoen waarvan doorschuif vanuit 2022 € 9 miljoen;
- Investerings interceptie € 4 miljoen;
- Voor 2022 geplande maar naar 2023 doorgeschoven uitrol laptops van € 5 miljoen om overbelasting van het netwerk te voorkomen;
- Voor 2022 geplande maar naar 2023 doorgeschoven investeringen PBS (positie bepalingssystemen) van € 3 miljoen;
- In 2022 bestelde maar in 2023 ontvangen portofoons van € 3 miljoen;
- Geplande maar niet begrote Dynamische headsets (Veilig Horen) en activa Hybride vergaderen van samen € 2 miljoen.

Een wijziging in activeringsgrenzen heeft voorts geleid tot hogere investeringen in 2023 van € 8 miljoen. Tot slot waren er de vervangingsinvesteringen inzake Oracle PaaS, het interne cloud-platform. De end of life vervangingsinvesteringen zijn tot nu toe niet begroot (alleen jaarlijkse kleine investeringen van circa € 2 miljoen). Het platform is ouder dan 5 jaar en daarmee end of life. In 2023 zijn er voor € 15 miljoen vervangingsinvesteringen gedaan.

Overige activa

De investeringen in overige activa waren € 4 miljoen lager dan begroot. In de begroting was uitgegaan van € 35 miljoen aan investeringen terwijl de realisatie € 31 miljoen bedroeg. De investeringen in geweldmiddelen en uitrusting bleven als gevolg van materiaal-schaarste, met name bij de Dienst Speciale Interventies, achter bij de begroting.

Vaste activa in uitvoering

Dit betreft investeringen waarop nog niet wordt afgeschreven. Het totale bedrag aan vaste activa in uitvoering bedroeg eind 2023 € 309 miljoen (2022: € 206 miljoen). Dit betrof vooral de voortgang op de bouw en verbouw van een aantal panden in het kader van het Strategisch Huisvestingsplan.

11.6.2 Financiële vaste activa

Financiële vaste activa (Bedragen x € 1.000)	RVU	Overig	Totaal 2023	2022
Stand 1 januari	80.250	334	80.584	104.059
Toename (verstrekkingen)	-	-	-	-
Afname (aflossingen)	-	-1	-1	-65
Overige mutaties	-	-	-	-
Kortlopend deel	-26.483	-60	-26.543	-23.410
Stand 31 december	53.767	273	54.040	80.584

Vordering RVU

De vordering op het ministerie van JenV inzake RVU heeft betrekking op de in 2020 definitief geworden RVU. Voor de vordering is een vast aflossingsschema overeengekomen dat loopt tot en met 2025. In 2023 neemt het saldo af met € 26 miljoen, dit deel is daarom opgenomen onder de kortlopende vorderingen. Op de vordering wordt geen rente berekend en zijn er geen zekerheden overeengekomen.

Overige financiële vaste activa

De overige financiële vaste activa betreffen voornamelijk verstrekte leningen met een looptijd van meer dan een jaar in het kader van afkoop huur en leningen aan (voormalig) personeel. Deze leningen lopen tot uiterlijk 2034. Het kortlopende deel hiervan is opgenomen onder de kortlopende vorderingen.

11.6.3 Voorraden

Voorraden (Bedragen x € 1.000)	31 december 2023	31 december 2022
Voorraden kleding, wapens en munitie	45.906	45.452
Overige voorraden	8.740	8.089
Totaal	54.646	53.541

Voorraden kleding, wapens en munitie

De voorraden kleding, wapens en munitie laten een geringe stijging zien van € 0,5 miljoen. Voor incurante voorraden is een voorziening opgenomen van € 9 miljoen (2022: € 8 miljoen).

Overige voorraden

De overige voorraden betreffen voornamelijk onderdelen voor het onderhoud van in eigen beheer zijnde voertuigen en de luchtvloot. Voor de overige voorraden wordt geen rekening gehouden met een voorziening voor incurante voorraad.

11.6.4 Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen (Bedragen x € 1.000)	31 december 2023	31 december 2022
Debiteuren	19.053	8.078
Voorschotten en leningen	9.733	7.458
Vordering op JenV RVU	26.483	23.350
Vooruitbetaalde bedragen	143.552	135.716
Overlopende activa	32.056	10.106
Overige vorderingen	990	1.812
Totaal	231.867	186.520

Alle kortlopende vorderingen en overlopende activa hebben een resterende looptijd korter dan een jaar.

Debiteuren

Om het risico op mogelijk oninbare vorderingen te dekken is binnen de post debiteuren een voorziening opgenomen van € 1 miljoen (2022: € 1 miljoen).

Vordering op ministerie van JenV inzake RVU

Onder deze post is de door het ministerie van JenV toegezegde tranche 2024 van de aflossingen op de vordering RVU van € 26 miljoen opgenomen. Zie voor meer informatie over de vordering RVU de toelichting Financiële vaste activa.

Vooruitbetaalde bedragen

De vooruitbetaalde bedragen hebben grotendeels betrekking op ICT-beheer, ICT-onderhoud, softwarelicenties en huur. Ten opzichte van 2022 is het saldo met € 8 miljoen toegenomen.

11.6.5 Rekening-courant ministerie van Financiën

Rekening-courant ministerie van Financiën (Bedragen x € 1.000)	2023	2022
Stand 1 januari	371.660	341.924
Mutatie	525.330	29.736
Stand 31 december	896.990	371.660

Deposito's ministerie van Financiën (Bedragen x € 1.000)	2023	2022
Stand 1 januari	250.000	-
Mutatie	-250.000	250.000
Stand 31 december	-	250.000

Rekening-courant ministerie van Financiën

Via de rekening-courant met het ministerie van Financiën vindt dagelijks saldogeregulatie plaats met de politierekeningen bij bankinstellingen. Deze rekening-courant heeft een kortlopend karakter (korter dan één jaar) en een kredietfaciliteit van € 250 miljoen.

Het saldo op de rekening-courant met het ministerie van Financiën is in 2023 toegenomen.

Belangrijkste oorzaken van het opgelopen saldo zijn de extra toegekende rijksbijdragen (waaronder de nabetaling in december 2023) en het vrijgevalen deposito (zie ook de paragraaf hieronder). Zie voor

een nadere beschrijving de toelichting op de kasstroom.

Deposito's

Op 24 maart 2023 is het deposito vrijgevallen welke op 25 oktober 2022 was geplaatst op basis van de op dat moment aanwezige overtollige liquiditeiten en de te verwachten renteopbrengsten. Het betrof hier een deposito van € 250 miljoen met een looptijd van vijf maanden tegen een rentepercentage van 1,07 procent. In 2023 zijn geen deposito's geplaatst vanwege de hogere verkregen rente op de rekening-courant met het ministerie van Financiën.

Niet ter vrije beschikking

Het saldo liquide middelen/rekening-courant ministerie van Financiën bevat een bedrag van € 6 miljoen (2022: € 10 miljoen) dat niet ter vrije beschikking staat van de politie. Deze gelden staan in de balans verantwoord onder de kortlopende schulden en betreffen voornamelijk in beslag genomen gelden. Het resterende deel van de rekening-courant staat wel ter vrije beschikking van de politie.

11.6.6 Liquide middelen

Liquide middelen (Bedragen x € 1.000)	31 december 2023	31 december 2022
Kassen	102	119
Banken	49.079	45.282
Totaal	49.181	45.401

In het kasstroomoverzicht bij de jaarrekening wordt het verloop van de liquide middelen gepresenteerd in samenhang met de rekening-courantfaciliteit van het ministerie van Financiën.

Een nadere toelichting op de liquide middelen is opgenomen onder de toelichting op de kasstroom.

11.6.7 Algemene reserve

Algemene reserve (Bedragen x € 1.000)	2023	2022
Stand 1 januari	167.890	146.584
Toevoeging	-	21.306
Onttrekking (Financieel resultaat uit Exploitatie)	-24.831	-
Stand 31 december	143.059	167.890

De daling van de algemene reserve met € 25 miljoen wordt veroorzaakt door het negatieve exploitatieresultaat 2023. Als gevolg van de contante waarde berekening van de voorzieningen is het betreffende deel ad € 11 miljoen (2022 € -/- € 60.265, -) in de Algemene reserve afgezonderd.

De omvang van de algemene reserve bedraagt 2,2 procent van de gemiddelde bijdragen over de laatste drie jaar (eind 2022: 2,7 procent), voorafgaand aan het jaar waarover dit deel van het vermogen wordt berekend. Daarmee ligt de algemene reserve, conform het Besluit financieel beheer politie, binnen de geldende bandbreedte van minimaal 0 procent en maximaal 5 procent. De algemene reserve is niet vrij uitkeerbaar. Indien het eigen vermogen het maximum van 5 procent overschrijdt, verrekenet het ministerie het verschil met de algemene bijdrage. Indien het eigen vermogen minder bedraagt dan 1,5 procent van de gemiddelde bijdragen (€ 99 miljoen) dan stelt de korpschef een plan van aanpak op om binnen twee jaar boven de 1,5 procent uit te komen. Het plan van aanpak behoeft de goedkeuring van de minister van JenV.

11.6.8 Voorzieningen

Voorzieningen (Bedragen x € 1.000)	FLO	Wachtgeld/ WW/WAO	WIA	Vangnet- regelingen VGW	LFU	RVU	Totaal 2023	2022
Stand 1 januari	18.309	95.798	68.319	146.159	40.741	163.972	533.298	549.077
Dotatie verslagperiode	543	49.854	31.343	135.654	23.159	4.357	244.910	181.861
Onttrekking	-1.858	-13.438	-20.877	-49.257	-4.359	-37.520	-127.309	-191.851
Vrijval	-	-2.538	-13.626	-	-	-	-16.164	-5.789
Stand 31 december	16.994	129.676	65.159	232.556	59.541	130.809	634.735	533.298

Van de voorzieningen is een bedrag van € 503 miljoen als langlopend (langer dan een jaar) aan te merken, waarvan circa € 125 miljoen langer dan vijf jaar. Als gevolg van de contante waarde berekening is in totaal € 11 miljoen minder gedoteerd.

FLO

In de Jaarrekening 2023 is een voorziening FLO opgenomen van € 17 miljoen. Per eind 2022 was dit € 18 miljoen. Als gevolg van de nieuwe cao (2024-2025) heeft een kleine dotatie plaatsgevonden, waarbij het effect van de contante waarde (€ 0,7 miljoen) gezorgd heeft voor een drukkend effect op de benodigde dotatie. Deze voorziening loopt door tot 2041.

Wachtgeld/BWW/BWAO

De voorziening Wachtgeld/BWW/BWAO steeg per saldo met € 34 miljoen tot € 130 miljoen. De stijging van de voorziening wordt voor € 45 miljoen veroorzaakt door een schattingswijziging in de bovenwettelijke uitkeringen in het kader van aanvullende arbeidsongeschiktheidsuitkeringen. Tot 1 januari 2023 werd een gemiddelde einddatum van 10 jaar gehanteerd. Nieuwe inzichten hebben geleid tot het hanteren van een einddatum tot de geschatte AOW-datum per individuele rechthebbende. Op basis van de actuele stand van rechthebbenden is verder in 2023 een dotatie aan de voorziening Wachtgeld, BWAO en BWW gedaan. Tegelijkertijd hebben indexatie van het arbeidsongeschiktheidspensioen, de AO-uitkeringen en het effect van de contante waarde (€ 3 miljoen) gezorgd voor een drukkend effect op de benodigde dotaties. In 2023 is de voorziening die betrekking heeft op reguliere WW van € 2 miljoen vrijgevallen op basis van doelmatigheid. De politie heeft voor € 13 miljoen onttrokken aan de voorziening.

WIA

De politie is eigenrisicodrager in het kader van de Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen (WIA). Voor de te betalen WIA-uitkeringen is een voorziening gevormd. De voorziening daalde in 2023 per saldo met € 3 miljoen tot € 65 miljoen. In 2023 is op basis van het aantal rechthebbenden per saldo € 31 miljoen aan de voorziening gedoteerd, waarbij het effect van de contante waarde (€ 0,5 miljoen) gezorgd heeft voor een drukkend effect op de benodigde dotatie. Daarnaast is er € 21 miljoen onttrokken voor het doen van uitkeringen. De herijking van de gemiddelde verblijfsduur (van 7 naar 6 jaar) heeft geleid tot een vrijval van € 11 miljoen. Tot slot heeft een overige vrijval plaatsgevonden ter grootte van € 2 miljoen.

Vangnetregelingen Veilig en Gezond Werken

Om in de komende jaren de verwachte uitgaven voor vangnetregelingen Veilig en Gezond Werken te dekken, is de voorziening vangnetregelingen Veilig en Gezond Werken gevormd. Ten opzichte van 2022 is deze voorziening gestegen met € 86 miljoen tot € 233 miljoen. Deze stijging werd deels veroorzaakt door een toename van het aantal dossiers, indexatie van de uitkeringsbedragen en het vaker uitkeren van de maximale uitkering. Als gevolg hiervan is in 2023 € 105 miljoen (2022: € 62 miljoen) gedoteerd, waarbij het effect van de contante waarde (€ 1,6 miljoen) gezorgd heeft voor een drukkend effect op de benodigde dotatie. De stijging van de voorziening wordt daarnaast voor € 31

miljoen veroorzaakt door een schattingswijziging in de smartengelduitkeringen, onderdeel van de vangnetregelingen Veilig en Gezond werken. Tot 1 januari 2023 werd de gemiddelde prijs bepaald op basis van alle historische ervaringscijfers. Nieuwe inzichten hebben geleid tot het hanteren van een gemiddelde prijs op basis van historische ervaringscijfers van de laatste drie jaar. De schade-uitkeringen bedroegen in 2023 € 49 miljoen (2022: € 38 miljoen). In 2023 is het aantal gestuite restschade dossiers toegenomen tot 720. Deze dossiers zijn niet opgenomen in de voorziening, aangezien ultimo 2023 geen schade is geclaimd. Door middel van de stuiting wordt de verjaringsgrens verlegd, zodat het recht behouden blijft om in de toekomst schade te kunnen claimen bij de politie.

LFU

Per 1 juli 2019 is de Regeling Levensfase-Uren van kracht. In 2022 is voor het eerst een voorziening getroffen, omdat in voorgaande jaren 2019 tot en met 2021 geen betrouwbare inschatting gemaakt kon worden van het uitbetalingsdeel vanwege beperkte ervaringscijfers. De voorziening steeg in 2023 met € 19 miljoen tot € 60 miljoen. De voorziening is opgenomen voor het deel van de levensfase-uren dat naar verwachting een uitbetaling aan de medewerker met zich meebrengt zoals het geval is bij overlijden, ontslag bij arbeidsongeschiktheid en tussentijds vertrek. Hiervoor is in 2023 € 23 miljoen aan de voorziening gedoteerd, waarbij het effect van de contante waarde (€ 2,4 miljoen) gezorgd heeft voor een drukkend effect op de benodigde dotatie. Daarnaast is € 4 miljoen onttrokken voor het doen van uitkeringen.

RVU

In 2020 is de RVU definitief geworden als onderdeel van het Arbeidsvoorwaardenakkoord 2018-2020. Als gevolg hiervan is bij de jaarrekening 2020 de voorziening RVU gevormd. Een omschrijving van de regeling en grondslagen voor opname van de voorziening is opgenomen in paragraaf 11.4.3. Ten opzichte van 2022 is deze voorziening gedaald met € 33 miljoen tot € 131 miljoen. In 2023 is, als gevolg van de te verwachte stijging van de uitkeringen in 2024, per saldo € 4 miljoen aan de voorziening gedoteerd, waarbij het effect van de contante waarde (€ 2,5 miljoen) gezorgd heeft voor een drukkend effect op de benodigde dotatie. In 2023 hebben uitkeringen plaatsgevonden voor € 38 miljoen.

11.6.9 Langlopende schulden

Langlopende schulden (Bedragen x € 1.000)	31 december 2023	31 december 2022
Langlopende leningen (6.6.9a)	1.464.416	1.228.654
Overige langlopende schulden (6.6.9b)	28.365	21.645
Totaal	1.492.781	1.250.299

Langlopende leningen (11.6.9a)

Langlopende leningen (Bedragen x € 1.000)	Gemiddeld rente percentage	Stand per 31 december 2023**	Resterende looptijd >1-5 jaar	Resterende looptijd >5 jaar
Ministerie van Financiën overige leningen *	1,1%	1.464.416	784.844	679.572
		1.464.416	784.844	679.572

*De leningen bestaan uit een aantal leningen met een verschillend rentepercentage.

**exclusief aflossingsverplichting 2024.

Verloop langlopende leningen (11.6.9a)

Verloop Langlopende leningen (Bedragen x € 1.000)	Ministerie van Financiën	
	2023	2022
Beginstand 1 januari (langlopend)	1.228.654	1.162.580
Beginstand 1 januari (kortlopend)	279.487	249.454
Beginstand totaal 1 januari	1.508.141	1.412.034
Aantrekking	554.986	363.664
Aflossing	-303.499	-267.557
Stand per 31 december	1.759.628	1.508.141
Waarvan kortlopend	295.212	279.487
Stand 31 december	1.464.416	1.228.654

Leningen ministerie van Financiën

De leningen van het ministerie van Financiën dienen ter financiering van de investeringen in vaste activa. De looptijden van deze leningen komen overeen met de looptijden van de betreffende materiële vaste activa. In 2023 zijn op twee momenten leningen aangegaan voor de investeringen 2022:

- maart 2023: op basis van investeringen 8-marap 2022, totale hoofdsom € 172 miljoen.
- september 2023: resterend deel investeringen 2022 op basis van de jaarrekening 2022, totale hoofdsom € 383 miljoen.

In 2023 zijn geen leningen aangegaan voor de gerealiseerde investeringen in 2023. Dit zal achteraf plaatsvinden in 2024.

De openstaande hoofdsom van de leningen ministerie van Financiën bedraagt eind 2023 in totaal € 1.760 miljoen, waarvan € 295 miljoen in 2024 wordt afgelost. Dit kortlopend deel is opgenomen onder de kortlopende schulden. De laatste leningen worden in 2053 afgelost. Het gemiddelde rentepercentage in 2023 bedroeg 1,06 procent (2022: 0,57 procent). De leningen bij het ministerie van Financiën zijn afgesloten onder garantiestelling van het ministerie van JenV. De hoogte van de afgegeven garantiestellingen ultimo 2023 bedraagt in totaal € 1.760 miljoen.

Overige langlopende schulden (11.6.9b)

Verloop Overige langlopende schulden (Bedragen x € 1.000)	2023	2022
Beginstand 1 januari (langlopend)	21.645	20.549
Beginstand 1 januari (kortlopend)	10.028	14.361
Beginstand totaal 1 januari	31.673	34.910
Investeringsbijdrage	15.622	12.631
Vrijval ten gunste van het resultaat	-10.928	-15.868
Stand per 31 december	36.367	31.673
Waarvan kortlopend	8.002	10.028
Stand 31 december	28.365	21.645

Dit betreft voornamelijk ontvangen renteloze investeringsbijdragen ter dekking van de afschrijvingen op materiële vaste activa.

11.6.10 Kortlopende schulden

Kortlopende schulden (Bedragen x € 1.000)	31 december 2023	31 december 2022
Kortlopend deel langlopende schulden*	303.214	289.515
Openstaande (rijks)bijdragen (6.6.10a)	504.505	393.253
Schulden personeel (6.6.10b)	730.646	718.976
Crediteuren en overlopende posten (6.6.10c)	345.435	273.913
Totaal	1.883.800	1.675.657

*Inclusief het kortlopende deel van de overige langlopende schulden, de investeringsbijdragen, van € 8 miljoen (2022: € 10 miljoen)

In bovenstaande tabel hebben schulden een kortlopend karakter (korter dan een jaar). De reële waarde van de schulden benadert derhalve de boekwaarde.

Kortlopend deel langlopende schulden

In 2023 is € 24 miljoen meer afgelost dan in de jaarrekening 2022 is opgenomen onder het kortlopend deel langlopende leningen. Deze extra aflossingen betreffen aflossingen op de in 2023 aangetrokken leningen voor investeringen in vaste activa 2022.

Openstaande(rijks)bijdragen (11.6.10a)

Openstaande (rijks)bijdragen (Bedragen x € 1.000)	31 december 2023	31 december 2022
Openstaande bijdragen ministerie van JenV	474.415	376.800
Openstaande bijdragen overig	30.090	16.453
Totaal	504.505	393.253

Openstaande bijdragen ministerie van JenV (Bedragen x € 1.000)	31 december 2023	31 december 2022
Stand 1 januari	376.800	252.339
Ontvangen bijdragen	7.506.379	7.118.822
Totaal bestedingen	-7.373.122	-6.975.900
Restitutie	-35.642	-18.461
Stand 31 december	474.415	376.800

Het saldo van de openstaande bijdragen van het ministerie van JenV nam ten opzichte van 31 december 2022 toe met € 98 miljoen. Zie Bijlage 14.1 voor nadere details.

Schulden personeel (11.6.10b)

Schulden personeel (Bedragen x € 1.000)	31 december 2023	31 december 2022
Vakantiegeld, verlof- en overuren	410.221	396.071
Belastingen	156.792	152.357
Sociale verzekeringspremies	45.571	45.012
Pensioenen	82.341	86.603
Overige schulden personeel	35.721	38.933
Totaal	730.646	718.976

Vakantiegeld, verlof- en overuren

Het saldo is het totaal aan opgebouwd recht op vakantie-uitkering van de in dienst zijnde medewerkers en het resterend aantal verlof-, jaarwerkplan- (JWP) en overuren (5,4 miljoen uren) aan het einde van het jaar. De inconvenientes en eindejaarsuitkering zijn hierin ook opgenomen. Het saldo nam ten opzichte van 2022 toe met € 14 miljoen. Dit werd voornamelijk veroorzaakt door een stijging als gevolg van het cao-effect.

Belastingen

De nog te betalen loonheffing heeft betrekking op de maand december 2023. De stijging met € 4 miljoen werd met name veroorzaakt door de te betalen loonheffing als gevolg van de overschrijding van de WKR.

Sociale verzekeringspremies

De nog te betalen sociale verzekeringspremies hebben grotendeels betrekking op de maand december 2023 en de sociale lasten die betrekking hebben op het resterend aantal verlof-, jaarwerkplan- (JWP) en overuren aan het einde van het jaar.

Pensioenen

De pensioenen hebben betrekking op de nog af te dragen premies met betrekking tot de maand december 2023.

Overige schulden personeel

De overige schulden personeel hebben onder andere betrekking op het vakantieloon (€ 12 miljoen), tijdelijke tegemoetkoming voor medewerkers in het domein uitvoering (€ 11 miljoen) en kosten woon-werkverkeer en thuiswerkvergoeding (€ 6 miljoen).

Door het overbrengen van personeel gerelateerde schulden van Overlopende posten onder crediteuren naar pensioenen en overige schulden personeel zijn de vergelijkende cijfers 2022 aangepast.

Crediteuren en overlopende posten (11.6.10c)

Crediteuren en overlopende posten (Bedragen x € 1.000)	31 december 2023	31 december 2022
Crediteuren	145.566	113.025
Overlopende posten	193.729	151.001
Overig	6.140	9.887
Totaal	345.435	273.913

Crediteuren

Het crediteurensaldo laat ten opzichte van 2022 een stijging zien van € 34 miljoen. Het openstaande crediteurensaldo bevat voornamelijk facturen die de laatste dagen van 2023 ontvangen zijn.

Overlopende posten

Het saldo overlopende posten is ten opzichte van 2022 gestegen met € 43 miljoen. De overlopende posten bestaan voornamelijk uit nog te ontvangen facturen, opgenomen met betrekking tot aanschaf en onderhoud van voertuigen, inhuur van externen en huisvestingslasten alsmede juridische claims.

Door het overbrengen van personeel gerelateerde schulden van Overlopende posten onder crediteuren naar pensioenen en overige schulden personeel zijn de vergelijkende cijfers 2022 aangepast.

Overige kortlopende schulden

Het saldo bevat vooral in beslag genomen gelden.

11.6.11 Financiële instrumenten

De politie maakt in haar bedrijfsuitoefening gebruik van financiële instrumenten die de politie blootstellen aan kredietrisico en renterisico. Ter beheersing van deze risico's heeft de politie beleid opgesteld om deze risico's te beperken. Dit beleid is vastgelegd in het Treasurystatuut 2017 van de politie.

Kredietrisico

De politie loopt geen kredietrisico over de leningen opgenomen onder de financiële vaste activa, aangezien deze leningen verstrekt zijn aan het ministerie van JenV of gerelateerd zijn aan het ministerie van JenV. De politie loopt een beperkt kredietrisico over leningen en vorderingen opgenomen onder de vorderingen (exclusief de vordering op het ministerie van JenV) en de liquide middelen. Door debiteurenbeheer wordt dit risico beheerst. Ook over aangegane langlopende leningen bij het ministerie van Financiën loopt de politie geen risico, omdat deze onder garantstelling van het ministerie van JenV aangegaan zijn. Daarnaast beschikt de Politie over een rekening-courant krediet bij het Ministerie van Financiën van € 250 miljoen.

Renterisico

De politie loopt renterisico over renteherzieningen van bestaande leningen, voorzieningen en over nieuw te financieren bedragen. Het renterisico is niet afgedekt middels afgeleide rente-instrumenten. Derivaten zijn conform het Treasurystatuut niet toegestaan. Het beleid van de politie is gericht op het inperken van renterisico's op langlopende financiering. Financiering mag enkel bij het ministerie van Financiën plaatsvinden voor investeringen in vaste activa en onder garantstelling van het ministerie van JenV. Verder bleef de omvang van de aflossingen en renteherzieningen in 2023 binnen de in het Treasurystatuut gestelde renterisiconorm van twintig procent van het begrotingstotaal. Het renterisico is zeer beperkt aangezien bij het aangaan van leningen een rentevaste periode tot het einde looptijd wordt overeengekomen. Van de honderdvier actieve leningen zijn er vanuit het verleden nog drie leningen voor totaal € 43 miljoen waarbij de rentevaste periode korter is dan de looptijd. De rentevaste periode van de drie leningen loopt af in 2025. Bij de begroting worden voor deze leningen en de toekomstige leningen verschillende rekenrentes gehanteerd, afhankelijk van de looptijd.

Valutarisico

De politie is voornamelijk werkzaam in Nederland en heeft een zeer beperkt valutarisico. De leningen worden conform Treasurystatuut 2017 enkel aangegaan in euro's. Verder worden facturen in vreemde valuta betaald tegen de dan geldende koers.

Liquiditeitsrisico en kasstroomrisico

De politie loopt een beperkt liquiditeitsrisico en kasstroomrisico aangezien het ministerie van JenV de rijksbijdragen elk kwartaal aan de politie verstrekt. De liquiditeiten en kasstromen worden actief gemonitord aan de hand van een rolling-forecast (dashboard). In dit dashboard wordt het verloop van de liquiditeiten getoond met daarin de ontvangen rijksbijdragen, de uitgaven en de leningen en toekomstige leningen bij het ministerie van Financiën.

11.6.12 Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Niet in de balans opgenomen inkoopverplichtingen

Niet in de balans opgenomen inkoopverplichtingen betreffen doorlopende contracten die deel uitmaken van de normale bedrijfsvoering. Voor veel contracten geldt dat de financiële verplichting afhangt van de gevraagde dienst en/of de hoeveelheid producten. Indien dit variabel blijkt, is geen verplichting gekwantificeerd in de onderstaande tabel. Voor andere contracten geldt een vast bedrag per jaar. De belangrijkste verplichtingen betreffen doorlopende huurcontracten voor onroerend goed en afgesloten contracten voor ICT.

Niet in de balans opgenomen voorzieningen

Conform het voorzieningenbeleid is een aantal voorzieningen niet in de balans opgenomen en zijn in plaats daarvan als een niet in de balans opgenomen verplichting opgenomen, waarbij rekening is gehouden met de cao-verhogingen. Het betreft de volgende voorzieningen:

- Dienstjubilea: voor de berekening van deze verplichting is uitgegaan van de totale verwachte uitkering per medewerker rekening houdend met een bepaalde blijfkans. De verplichting dienstjubilea is opgenomen tegen de contante waarde.
- Langdurige zieken: betreft de verplichting voor het in de toekomst doorbetalen van loon aan medewerkers die naar verwachting geheel of gedeeltelijk niet meer in staat zijn om werkzaamheden te verrichten door ziekte of arbeidsongeschiktheid. Voor de berekening van deze verplichting is uitgegaan van het brutoloon in december 2023 per medewerker die per balansdatum één tot twee jaar ziek is. Hierbij is rekening gehouden met een verwachte instroom in een navolgende regeling na twee jaar op basis van ziekteduur van vijftig procent voor één jaar en vijvenzeventig procent voor anderhalf jaar.
- RVU blijfbonus: Er is een berekening gemaakt van de verwachte deelname aan de Regeling 'Doorwerkbonus'. Op basis van diverse parameters, zoals periode tot AOW-datum en wel/niet kanshebber RVU, is de verwachting dat het bedrag aan uitkeringen in het jaar 2023 (inclusief sociale lasten) op € 3 miljoen uitkomt.
- LFU: Betreft de verplichting voor alle opgebouwde LFU-uren per balansdatum vermenigvuldigd met een gemiddelde integrale kostprijs. De voorziening LFU-uitbetalingsdeel die in de balans is opgenomen is in mindering gebracht op dit saldo. Zie tevens nadere toelichting onder de tabel.
- WW: In het kader van het doelmatigheidsbegrip is de WW niet opgenomen in de balans. De omvang van toevoegingen en onttrekkingen liggen met elkaar in lijn en de financiële impact in enig jaar is beperkt. Als gevolg hiervan wordt deze voorziening niet langer opgenomen in de balans van de jaarrekening, maar als niet in de balans opgenomen verplichting.
- De leegstand huisvesting is van zeer beperkte omvang en derhalve niet opgenomen in onderstaande tabellen.

Niet in de balans opgenomen verplichtingen 2023 (Bedragen x € 1.000)	Huur	ICT	Jubilea	LFU	Langdurig zieken	Huisvestings projecten	Overig *	Totaal
< 1 jaar	55.836	260.166	12.499	74.826	22.229	29.184	112.901	567.641
1 - 5 jaar	148.625	101.704	45.411	239.244	-	212.364	17.332	764.680
> 5 jaar	150.574	2.689	149.352	352.520	-	-	-	655.135
	355.035	364.559	207.262	666.590	22.229	241.548	130.233	1.987.456

Niet in de balans opgenomen verplichtingen 2022 (Bedragen x € 1.000)	Huur	ICT	Jubilea	LFU	Langdurig zieken	Huisvestings projecten	Overig *	Totaal
< 1 jaar	55.879	192.485	10.484	63.240	21.747	65.755	87.488	497.078
1 - 5 jaar	158.373	112.811	46.778	173.991	-	29.830	34.269	556.052
> 5 jaar	99.378	-	134.957	317.288	-	-	200	551.823
	313.630	305.296	192.219	554.519	21.747	95.585	121.957	1.604.953

* Onder Overig zijn met name de RVU-Blijfbonus en de facilitaire verplichtingen opgenomen zoals vervoer, catering en schoonmaak.

Niet in de balans opgenomen LFU-verplichtingen

Per 1 juli 2019 is de Regeling Levensfase-Uren van kracht. Op grond van artikel 11 lid 3 van het Besluit financieel beheer politie wordt in afwijking van artikel 375 van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek in de balans geen verplichting opgenomen voor het saldo op het jaareinde met betrekking tot nog niet opgenomen levensfase-uren. De gespaarde levensfase-uren van medewerkers worden, voor zover die niet tot uitbetaling zullen komen, gepresenteerd als niet in de balans opgenomen verplichting. Er wordt alleen een voorziening op de balans opgenomen voor zover het deel van de levensfase-uren naar verwachting uitbetaling aan de medewerker met zich meebrengt zoals het geval is bij overlijden, ontslag bij arbeidsongeschiktheid en tussentijds vertrek. De openstaande levensfase-uren, 15,1 miljoen uren, (2022: 13,5 miljoen uren) zijn gewaardeerd tegen een integraal uurtarief inclusief contante waarde (€ 27 miljoen) en bedraagt in 2023 € 667 miljoen (2022: € 555 miljoen). De voorziening LFU-uitbetalingsdeel die in de balans is opgenomen als voorziening is in mindering gebracht op het saldo van 2023.

Garanties Hypotheekfonds voor Overheidspersoneel

Het Hypotheekfonds voor Overheidspersoneel heeft aan het voormalige regiokorps Drenthe sinds 1995 borgstellingen verleend ten behoeve van het eigen personeel. Het betreffen in totaal negen leningen met een totale borgstelling eind 2023 van € 0,6 miljoen. Er zijn aan deze borgstelling beperkte risico's verbonden.

11.7 Toelichting op het kasstroomoverzicht

Het jaar 2023 kende een positieve kasstroom van € 279 miljoen.

Kasstroom bedrijfsactiviteiten

De bedrijfsactiviteiten vertoonden een positieve kasstroom. Het grootste verschil ten opzichte van de begroting werd veroorzaakt door de positieve ontwikkeling van het werkkapitaal en de voorzieningen. De positieve mutatie werkkapitaal werd voornamelijk veroorzaakt door de stijging van de openstaande bijdragen.

Kasstroom investeringsactiviteiten

De negatieve kasstroom uit investeringsactiviteiten vloeide vooral voort uit investeringen in ICT, huisvesting en vervoer. Daartegenover staat een positieve kasstroom als gevolg van desinvesteringen,

veelal vanwege de afstoot van (on-) volledig afgeschreven activa. Ten opzichte van de begroting lagen de investeringen € 192 miljoen hoger, wat met name veroorzaakt wordt door hogere investeringen in huisvesting en ICT, waardoor de kasstroom lager was dan in de begroting voorzien. Zie voor een nadere beschrijving de toelichting op de materiële vaste activa.

Kasstroom financieringsactiviteiten

De financieringsactiviteiten lieten een positieve kasstroom zien. In 2023 zijn nieuwe leningen aangegaan voor in 2022 gerealiseerde investeringen (€ 555 miljoen). De investeringen 2023 zijn nog niet omgezet in een lening. Totaal is in 2023 € 314 miljoen afgelost op lopende schulden.

11.8 Bedrijfsvoeringsparagraaf

Algemeen

In deze paragraaf verantwoordt de korpschef zich over de financiële rechtmatigheid van de in 2023 gedane uitgaven van de politie. Hiervoor nemen wij de rapporteringstoleranties uit het Accountantsprotocol voor de jaarverantwoording politie in acht welke op 13 november 2018 in de Staatscourant is gepubliceerd.

Vermelding van fouten geschiedt per post in de jaarrekening met een ondergrens van tien procent van de materialiteit voor fouten en onzekerheden. Dit betekent dat fouten met betrekking tot de financiële rechtmatigheid expliciet worden toegelicht wanneer deze de waarde van € 7,5 miljoen overschrijdt. Dat geldt ook voor alle onzekerheden boven de € 22,5 miljoen. Indien de rapporteringstolerantie wordt overschreden, dient het totale bedrag aan fouten en onzekerheden in de bedrijfsvoeringsparagraaf te worden vermeld.

De mate van financiële rechtmatigheid wordt door middel van een toetsingskader beoordeeld. Het toetsingskader is zowel een verantwoordingskader voor de politie ten behoeve van deze bedrijfsvoeringsparagraaf als een controlekader voor de accountant. Het Accountantsprotocol voor de jaarverantwoording politie, de daarin opgenomen Algemene wet- en regelgeving en het Kader financiële (comptabele) rechtmatigheid vormen het uitgangspunt voor het toetsingskader.

Financiële rechtmatigheid

De totale financiële onrechtmatigheid bedroeg over 2023 in totaal € 129 miljoen (2022: € 142 miljoen). Hiervan heeft € 127 miljoen (2022: € 142 miljoen) betrekking op de naleving van aanbestedingswet- en regelgeving en € 2 miljoen betrekking op de naleving van personele regelingen.

In de Rijksbegrotingsvoorschriften van de Rijksoverheid wordt in de departementale jaarverslagen voor organisatieonderdelen waarvoor een eigen begrotingsartikel is ingericht (voor de politie is dat het geval), vijf procent als maximale norm gehanteerd voor de financiële onrechtmatigheid. In 2018 heeft de korpsleiding, in afstemming met het ministerie van JenV in afwijking van de haar opgelegde normering, de ambitie vastgelegd om dit na 2021 terug te brengen tot drie procent. Ondanks ontwikkelingen die in 2018 bij het bepalen van deze ambitie niet waren voorzien, blijft de totale financiële onrechtmatigheid in 2023 (ruim) onder deze ambitie. Afgezet ten opzichte van de rijksbijdrage bedroeg de totale financiële onrechtmatigheid in 2023 1,7 procent (2022: 2,0 procent).

Hierna volgt voor de belangrijkste rechtmatigheidsthema's een nadere toelichting.

Naleving aanbestedingswet- en regelgeving

Vanwege het ontbreken van een (integraal) beeld van de verplichtingen worden afwijkingen ten aanzien van de naleving van de aanbestedingswet- en regelgeving met behulp van een inkoopmonitor c.q. spendanalyse in kaart gebracht. Over 2023 is ten aanzien van de naleving van de aanbestedingswet-

en regelgeving een totaalbedrag ter grootte van € 127 miljoen (2022: € 142 miljoen) aan afwijkingen geconstateerd.

Het onderstaand overzicht geeft de uitkomsten weer van de eindejaarstoetsen 2023 en 2022.

Onrechtmatigheid op inkoop leveranciers						
(Bedragen x € 1 miljoen)						
	Geanalyseerde financiële stroom¹		Vallend onder het regime aanbestedingen		Onrechtmatige inkoop	
	2023	2022	2023	2022	2023	2022
Totaal	2.632	2.485	2.388	2.153	127	142
> Europese aanbestedingsgrens			2.227	1.995	111	115
< Europese aanbestedingsgrens			161	158	16	27

¹ Een nadere specificatie van de geanalyseerde financiële stroom is niet mogelijk.

Deze financiële onrechtmatigheid kent een aantal specifieke oorzaken die hieronder uiteen worden gezet.

Onrechtmatigheid als gevolg van operationele noodzaak of doelmatigheid

Voor alle inkoop geldt dat de inkooprichtlijnen moeten worden gevolgd. Voor afwijkingen van deze procedure, hoofdzakelijk vanwege operationele noodzaak of vanuit doelmatigheid, wordt een aparte procedure gevolgd. Hierin kan door de Directeur PDC worden besloten om beargumenteerd van de inkooprichtlijnen af te wijken. De financiële onrechtmatigheid die hiermee is gemoeid, bedroeg in 2023 € 35,3 miljoen (2022: € 31,4 miljoen). Eenzelfde afwijkende procedure geldt, onder besluitvorming van de CPO, ook voor het inhuren van medewerkers op naam. De financiële onrechtmatigheid die hiermee is gemoeid, bedroeg in 2023 € 5,5 miljoen (2022: € 6,6 miljoen).

Onrechtmatigheid als gevolg van inkoop bij het Rijk en bij andere overheden

De politie maakt waar mogelijk gebruik van kennis, mensen en middelen van het Rijk en andere overheidsorganisaties. Vastgesteld is dat een deel van deze opdrachten onder de werking van de Aanbestedingswet 2012 valt. In principe moeten deze opdrachten dus worden aanbesteed en mogen zij niet rechtstreeks worden gegund aan een overheidspartij. Door de korpsleiding is, in afstemming met de CPO, besloten deze financiële onrechtmatigheid te accepteren. Hiervoor is een afwegingsproces bij de Dienst Verwerving en bij de Inhuurdesk van de Dienst HRM ingeregeld, waarbij het doelmatigheidscriterium de doorslag geeft of een opdracht in de markt gezet wordt of niet. Dit heeft in 2023 geleid tot een financiële onrechtmatigheid van € 21,4 miljoen (2022: € 16,0 miljoen).

Onrechtmatigheid buiten de directe invloedssfeer van de politie

De financiële onrechtmatigheid ontstaan buiten de directe beïnvloedings sfeer van de politie bedroeg in 2023 € 12,8 miljoen (2022: € 9,5 miljoen). Deze financiële onrechtmatigheid is het gevolg van een afspraak of afstemming tussen de politie en het ministerie van JenV. Dit betreft vooral de inkoop van tolk- en vertaaldiensten, medische arrestantenzorg en het borgen van kennis ten behoeve van de Landelijke Meldkamer Samenwerking. Daarnaast is in 2023 onrechtmatigheid ontstaan als gevolg van opleidingskosten in het kader van de uitvoering van het Doorstroomtraject N2. Hierbij kunnen bepaalde medewerkers zo snel mogelijk doorstromen naar (in eerste instantie) de functie van Medewerker GGP in een basisteam.

Onrechtmatigheid als gevolg van beperkt beschikbare capaciteit

De politie moet in het licht van de aanbestedingswet- en regelgeving als onderdeel van de centrale overheid worden gezien. Voor inkoop (van leveringen en diensten) boven de € 140.000 gelden de

richtlijnen in het kader van het Europese Aanbestedingsrecht. Ieder jaar publiceert de politie welke van deze inkopen, vanwege de beschikbare capaciteit binnen de dienst Verwerving, het komende jaar in de markt worden gezet. Deze selectie is gebaseerd op operationele noodzaak, doelmatigheid en/of het voorkomen van financiële onrechtmatigheid. De door de korpsleiding goedgekeurde publicatielijst bevatte voor 2023 123 aanbestedingen. De financiële onrechtmatigheid die niet door aanbestedingen is opgelost, bedroeg in 2023 € 35,6 miljoen (2022: € 51,4 miljoen).

Onrechtmatigheid bij inkopen onder aanbestedingsgrens

De politie kent in totaal ongeveer 17.000 leveranciers. Veel van deze leveranciers blijven onder de aanbestedingsgrens. De Dienst Verwerving dient te worden ingeschakeld bij alle inkopen boven de € 50.000. De overige inkopen vallen niet onder regie van de Dienst Verwerving maar worden binnen het gehele korps gedaan. Bij de inkopen die onder de aanbestedingsgrens vallen, wordt niet altijd (indien van toepassing) de dienst Verwerving ingeschakeld, de juiste procedure gevolgd en/of op een juiste wijze in een inkoopdossier vastgelegd. De hiermee gemoeide financiële onrechtmatigheid bedroeg in 2023 € 16,3 miljoen (2022: € 27,5 miljoen) en zal naar verwachting verminderen wanneer, als onderdeel van de modernisering van de voornaamste bedrijfsvoeringssystemen, een nieuw P2P systeem in gebruik wordt genomen.

Naleving personele regelingen

Fouten met betrekking tot de naleving van de personele regelingen ten aanzien van declaraties hebben in 2023 tot een financiële onrechtmatigheid van €1,8 miljoen geleid.

Naleving treasury statuut

Het naleven van de in het treasury statuut opgenomen limieten was niet in alle situaties geheel gerealiseerd. Het betreft overschrijdingen van toegestane saldi van bedrijfsvoerings- en waardebonnenkassen en van maximumlimieten van creditcards. Deze overschrijdingen lagen in 2023 ver onder de rapporteringstolerantie.

11.9 Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum die van materiële invloed zijn op de feitelijke situatie per balansdatum.

11.10 Ondertekening

Den Haag, 22 april 2024,

De korpschef van politie,

De minister van Justitie en Veiligheid,

J.C. Knol MA

D. Yesilgöz-Zegerius

- Getekende verklaring in archief politie-

Overige gegevens

« waakzaam en dienstbaar »

12 Overige gegevens

12.1 Bepalingen inzake resultaatbestemming

In het Besluit financieel beheer politie is opgenomen dat het eigen vermogen van de politie uitsluitend bestaat uit een algemene reserve. Het exploitatieresultaat van enig jaar wordt toegevoegd of onttrokken aan de algemene reserve.

12.2 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de Minister van Justitie en Veiligheid

Verklaring over de in de jaarverantwoording opgenomen jaarrekening

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2023 van de politie te Den Haag (hierna 'de jaarrekening') gecontroleerd. Naar ons oordeel geeft de betreffende jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van de politie per 31 december 2023, van het resultaat en van de financiële rechtmatigheid over 2023 in overeenstemming met het Besluit financieel beheer politie (zoals genoemd in de Politiewet en laatstelijk gewijzigd per 21 november 2022), de meerjarige aanschrijving van de Minister van Justitie en Veiligheid en de bepalingen van en krachtens de Wet normering topinkomens (WNT).

De jaarrekening bestaat uit:

- 1 de exploitatierekening over 2023;
- 2 de balans per 31 december 2023;
- 3 het kasstroomoverzicht over 2023;
- 4 de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen;
- 5 de bedrijfsvoeringsparagraaf met daarin de financiële rechtmatigheidsverantwoording over 2023; en
- 6 de bijlagen 14.1, 14.2 en 14.3 bij de jaarrekening.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Accountantsprotocol voor de jaarverantwoording politie over het jaar 2023 en het Controleprotocol WNT 2023 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van de politie zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. De informatie en onze bevindingen ten aanzien van fraude en niet naleven van wet- en regelgeving en continuïteit moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Controleaanpak risico van fraude en het niet naleven van wet- en regelgeving

In 9.8 Risicoparagraaf van de jaarverantwoording beschrijft de korpsleiding de procedures ten aanzien van de risico's op fraude en niet-naleven van wet- en regelgeving. Daarnaast wordt in 11.8 Bedrijfsvoeringsparagraaf de regelgeving die de politie hanteert als basis voor de financiële rechtmatigheidsverantwoording (het toetsingskader) beschreven.

In het kader van onze controle hebben wij inzicht verkregen in de organisatie van de politie en haar omgeving, en van het risicomanagement van de politie met betrekking tot fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving. Onze werkzaamheden omvatten onder andere het evalueren van de beroepscode, de klokkenluidersregeling, de klachtenregistratie, de interne onderzoeken en de procedures van de politie om aanwijzingen van mogelijke fraude en niet-naleven van wet- en regelgeving te onderzoeken. Bovendien hebben wij inlichtingen ter zake ingewonnen bij de korpsleiding en bij andere relevante afdelingen zoals de afdeling Juridische Zaken, de afdeling Veiligheid, Incidenten en Klachten (VIK) van de korpsleiding en de financiële compliance functie. We hebben een element van onvoorspelbaarheid in onze controleaanpak opgenomen ten aanzien van de identificatie van transacties met verbonden partijen door het raadplegen van externe bronnen en een analyse van de uitgaande betalingen.

Op basis van onze risicoanalyse werkzaamheden hebben wij de volgende rechtsgebieden geïdentificeerd die de meest waarschijnlijke oorzaak zouden kunnen zijn voor een materieel effect op de jaarrekening in het geval van het niet-voldoen aan deze regelgeving:

- de Aanbestedingswet 2012, het aanbestedingsbesluit en de Gids Proportionaliteit Aanbestedingswet;
- de Wet normering topinkomens;
- privacywetgeving zoals de Algemene Verordening Gegevensbescherming en de Wet politiegegevens (in verband met het verwerken van persoonsgegevens).

Wij beoordelen het veronderstelde frauderisico met betrekking tot de opbrengstverantwoording ten aanzien van de algemene bijdrage, zoals verstrekt door het ministerie van Justitie en Veiligheid, niet relevant aangezien deze per brief kenbaar wordt gemaakt en geen specifieke bestedingsvoorwaarden kent. Voor de opbrengstverantwoording van de specifieke stromen bijzondere en overige bijdragen JenV onderkennen wij wel een verondersteld frauderisico.

In overeenstemming met het bovenstaande en met de controlestandaarden hebben wij de volgende risico's geïdentificeerd ten aanzien van fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving die relevant zijn voor onze controle, inclusief de relevante veronderstelde risico's vastgelegd in de controlestandaarden, en hebben hierop als volgt ingespeeld:

Doorbreken van interne beheersing door het management (een verondersteld risico)

Risico:

- Het management is in een unieke positie om fraude te plegen door de mogelijkheid het proces van financiële verslaggeving en resultaten te manipuleren door middel van het doorbreken van de interne beheersing die anderszins effectief lijkt te werken, zoals bijvoorbeeld ten aanzien van schattingen gerelateerd aan de personele voorzieningen.

Controleaanpak:

- Wij hebben de opzet en de implementatie geëvalueerd van interne beheersingsmaatregelen die relevant zijn voor het mitigeren van de risico's op fraude en niet-naleven van wet- en regelgeving, zoals het identificeren van werkzaamheden met betrekking tot journaalposten, significante schattingen en het toetsingskader financiële rechtmatigheid.
- Wij hebben een data-analyse uitgevoerd op journaalposten met een hoger risico gerelateerd aan voorzieningen, afwaarderingen van materiële vaste activa en significante schattingen alsook oordeelsvormingen en veronderstellingen van het management geëvalueerd, waaronder het uitvoeren van een retrospectieve beoordeling van de oordeelsvormingen en veronderstellingen van het management met betrekking tot personele voorzieningen. Waar we onverwachte journaalposten of andere risico's identificeerden via onze data-analyse, hebben we aanvullende controlewerkzaamheden uitgevoerd om op elk geïdentificeerd risico in te spelen. Deze werkzaamheden omvatten ook het herleiden van transacties naar de broninformatie en transacties rondom de jaarafsluiting.

Opbrengstverantwoording (een verondersteld risico)

Risico:

- Op grond van de analyse van de frauderisicofactoren, hebben wij naast het risico op de doorbreking van de interne beheersing van het management, een verondersteld frauderisico geïdentificeerd ten aanzien van de opbrengstverantwoording van de specifieke stromen bijzondere en overige bijdragen JenV. Voor deze bijzondere en overige bijdragen geldt dat de gerealiseerde kosten (bestedingen) als opbrengsten dienen te worden verantwoord.

Controleaanpak:

- Wij hebben de opzet en de implementatie geëvalueerd van interne beheersingsmaatregelen rondom de inning, besteding en bepaling van de bijzondere en overige bijdragen JenV en eventuele wijzigingen daarin.
- Wij hebben, door het raadplegen van brondocumenten, detailcontroles (een steekproef) uitgevoerd op de juistheid van de verantwoorde bestedingen en de naleving van specifieke rechtmatigheidseisen ten aanzien van de oormerking zoals die beschreven staan in de toekenningsbrieven van JenV.
- Wij hebben, voor de door JenV verleende bijzondere en overige bijdragen, door het raadplegen van brondocumenten en het uitvoeren van data-analyses op de financiële administratie, gecontroleerd of de daarvoor in aanmerking komende kosten als besteding (en opbrengst) zijn verantwoord.
- Wij identificeren mogelijke materiële frauduleuze journaalposten (en daarmee samenhangende aanpassingen in de staat van overdracht en bestedingen (rijks)bijdragen) en mutaties in onderliggende vastleggingen die hiervoor in aanmerking komen met behulp van data-analyse. Deze werkzaamheden omvatten ook het herleiden van transacties naar de broninformatie en transacties rondom de jaarafsluiting.

Wij hebben onze risico-inschatting en controleaanpak en resultaten gecommuniceerd aan de korpsleiding.

Onze controlewerkzaamheden leidden niet tot aanwijzingen en/of andere redelijke vermoedens van fraude en niet-nakomen van wet- en regelgeving die van materieel belang zijn voor onze controle, anders dan hetgeen gemeld onder "Benadrukking van de financiële onrechtmatigheid in de jaarrekening".

Controleaanpak continuïteit

De korpsleiding heeft zijn continuïteitsbeoordeling uitgevoerd en geen continuïteitsrisico's geïdentificeerd. Onze procedures om de continuïteitsbeoordeling van de korpsleiding te beoordelen omvatten onder andere:

- overwegen of de continuïteitsrisicoanalyse door de korpsleiding alle relevante informatie bevat waarvan wij als gevolg van de controle kennis hebben;
- analyse van de financiële positie per einde boekjaar en ten opzichte van voorgaand boekjaar op indicatoren die kunnen duiden op continuïteitsrisico's;
- inspectie van de bijdrageverlening van het ministerie van Justitie en Veiligheid, waaronder de goedkeuring van de begroting 2024 en de voorwaarden die aan de bijdrageverlening zijn verbonden, die tot continuïteitsrisico's kunnen leiden.

De resultaten van onze risicobeoordeling procedures hebben geen aanleiding gegeven om additionele controlewerkzaamheden op de continuïteitsbeoordeling uit te voeren. Wij verwijzen in dit kader ook naar het Besluit financieel beheer politie artikel 15 lid 4 en 5 zoals toegelicht in de jaarrekening onder paragraaf 11.4.1 Algemene toelichting en paragraaf 11.6.7 Algemene reserve.

Benadrukking van bijzondere aangelegenheden in het stelsel inzake financiële verslaggeving

Wij vestigen de aandacht op paragraaf 11.4.2 Algemene grondslagen in de toelichting van de jaarrekening waarin het gehanteerde stelsel inzake financiële verslaggeving zoals door wet- en regelgeving is voorgeschreven voor de politie nader is toegelicht. Daaruit blijkt dat bepaalde financiële verplichtingen uit hoofde van (i) dienstjubilea, (ii) langdurig zieken tot 2 jaar, (iii) leegstand huurpanden, (iv) RVU blijfbonus, (v) WW deel via UWV en (vi) levensfase uren (voor zover uitbetaling niet wordt verwacht) niet verwerkt zijn in de balans, maar zijn toegelicht onder paragraaf 11.6.12 Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen van de jaarrekening. Voorts worden uitgaven die samenhangen met immateriële vaste activa direct in de exploitatie verantwoord en niet geactiveerd overeenkomstig de meerjarige aanschrijving van JenV. Ons oordeel is niet aangepast als gevolg van deze aangelegenheid.

Benadrukking van de financiële onrechtmatigheid in de jaarrekening

Wij vestigen de aandacht op 11.8 Bedrijfsvoeringsparagraaf van de jaarrekening 2023 van de politie, waarin de bevindingen betreffende de financiële rechtmatigheid nader uiteengezet zijn. Hieruit is af te leiden dat op grond van de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, voor zover in het Accountantsprotocol voor de jaarrekening politie over het jaar 2023 toetsing wordt verlangd, voor EUR 129 miljoen aan bestedingen als onrechtmatig zijn aangemerkt. De rechtmatigheidsfouten betreffen voor EUR 127 miljoen het niet voldoen aan de aanbestedingsregels zoals opgenomen in de Aanbestedingswet 2012. Ons oordeel is niet aangepast als gevolg van deze aangelegenheid.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2023 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, onderdelen n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Verklaring over de in de jaarverantwoording opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat de jaarverantwoording andere informatie.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die is vereist op grond van het Besluit financieel beheer politie, de van overeenkomstige toepassing verklaarde artikelen 391 en 392 van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek en de meerjarige aanschrijving van de Minister van Justitie en Veiligheid.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle van de jaarrekening of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720 en het Accountantsprotocol voor de jaarverantwoording politie 2023. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

De korpschef is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie in overeenstemming met het Besluit financieel beheer politie, de van overeenkomstige toepassing verklaarde artikelen 391 en 392 van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek en de meerjarige aanschrijving van de Minister van Justitie en Veiligheid.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van de korpschef

De korpschef is verantwoordelijk voor:

- het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening, waaronder het afleggen van verantwoording aan de Minister van Justitie en Veiligheid over de financiële rechtmatigheid in de financiële rechtmatigheidsverantwoording die onderdeel uitmaakt van de bedrijfsvoeringsparagraaf, in overeenstemming met het Besluit financieel beheer politie, de meerjarige aanschrijving van de Minister van Justitie en Veiligheid en de bepalingen van en krachtens de WNT;
- een zodanige interne beheersing die de korpschef noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet de korpschef afwegen of de politie in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet de korpschef de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling. De korpschef moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de politie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Verantwoordelijkheden van de Minister van Justitie en Veiligheid

De Minister van Justitie en Veiligheid stelt jaarlijks de door de korpschef opgemaakte jaarverantwoording van de politie vast.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel. Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van de jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Accountantsprotocol voor de jaarverantwoording politie 2023, het Controleprotocol

WNT 2023, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de politie;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door de leiding en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door de korpschef gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de politie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om in onze controleverklaring de aandacht te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen, inclusief de financiële rechtmatigheid daarvan.

Wij communiceren met de korpschef en de Minister van Justitie en Veiligheid onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Den Haag, 24 april 2024

KPMG Accountants N.V.

J.G.A. Bruinsma RA

-Getekende verklaring in archief politie-

13 Bijlagen bij het jaarverslag

13.1 Divers personeelsbestand

Tabel 10 Diversiteit bij de politie in 2023

Bezetting 31 dec 2023	Eenheden Amsterdam, Den Haag, Rotterdam en Midden-Nederland	Landelijk
Bezetting aspiranten met herkomst buiten Nederland ten opzichte van de totale bezetting aspiranten	18,4 %	15,0 %
Nieuwe medewerkers met herkomst buiten Nederland ten opzichte van alle nieuwe medewerkers	18,8 %	16,0 %
Totaal bezetting met herkomst buiten Nederland ten opzichte van de totale bezetting van het korps	17,8 %	15,1 %
Leidinggevenden met herkomst buiten Nederland ten opzichte van alle leidinggevenden (<i>vakgebied Leiding</i>)	16,7 %	14,3 %
Uitstroom aspiranten met herkomst buiten Nederland ten opzichte van de totale uitstroom aspiranten	Te kleine aantallen*	21,2 %

* Niet geleverd door CBS i.v.m. risico op herleidbaarheid

13.2 Sterktecijfers

Tabel 10 Sterktecijfers OS 2023

OS excl. aspiranten		
	Begroting 2023	Realisatie 2023
Sterkte aanvang boekjaar	46.116	46.257
Instroom uit opleiding	2.176	1.923
(Zij-)instroom	1.275	1.251
Werktijdwijziging	-80	-68
Doorstroom NOS > OS	119	144
Doorstroom OS > NOS	-266	-409
Interne doorstroom OS > ASP	-86	-116
Uitstroom (voorzienbaar)	-1.416	-1.484
Uitstroom (onvoorzienbaar)	-925	-1.423
Sterkte einde boekjaar	46.913	
Gerealiseerd dec. 2023		46.076
Aspiranten		
Sterkte aanvang boekjaar	5.346	4.965
Externe instroom in opleiding	2.396	2.035
Interne doorstroom OS > ASP	86	116
Interne doorstroom NOS > ASP	0	13
Uitval	-329	-347
Uitstroom uit opleiding	-2.176	-1.929
Werktijdwijziging	0	10
Sterkte einde boekjaar	5.323	
Gerealiseerd dec. 2023		4.863
OS incl. aspiranten (totalen)		
Sterkte einde boekjaar	52.236	
Gerealiseerd dec. 2023		50.939

Tabel 11 Sterktecijfers OS 2023

NOS		
	Begroting 2023	Realisatie 2023
Sterkte aanvang boekjaar	12.167	11.939
(Zij-)instroom	303	1.105
Werktijdwijziging	0	18
Doorstroom NOS > OS	-119	-144
Doorstroom OS > NOS	266	409
Interne doorstroom OS > ASP	0	-8
Uitstroom (voorzienbaar)	-337	-431
Uitstroom (onvoorzienbaar)	-314	-451
Sterkte einde boekjaar	11.926	
Gerealiseerd dec. 2023		12.437

13.3 Geweld door politieambtenaren

Tabel 12 Overzicht beoordeling politiechef inzake geweldsaanwendingen over 2023²¹

Eenheid	Aantal incidenten	Aantal geweldsregistraties	Totaal aantal te beoordelen geweldsregistraties	Totaal aantal beoordeelde geweldsregistraties	Aantal oordelen PC professioneel	Aantal oordelen PC niet professioneel	Aantal nog te beoordelen geweldsregistraties
Eenheid Noord-Nederland	1.797	286	404	366	342	24	38
Eenheid Oost-Nederland	3.170	269	261	220	193	27	41
Eenheid Midden-Nederland	2.155	196	160	133	107	26	27
Eenheid Noord-Holland	1.377	138	237	126	100	26	111
Eenheid Amsterdam	2.876	135	183	124	85	39	59
Eenheid Den Haag	3.378	262	297	256	200	56	41
Eenheid Rotterdam	1.951	505	687	515	439	76	172
Eenheid Zeeland-West-Brabant	1.480	137	137	78	52	24	59
Eenheid Oost-Brabant	2.106	152	184	165	149	16	19
Eenheid Limburg	1.734	114	133	101	81	18	32
Landelijke Eenheid	413	103	135	107	96	11	28
Ondersteunende Dienst Politieacademie	10						
Politiedienstencentrum	5						
Staf Korpsleiding	2						
Totaal	22.454	2.297	2.818	2.191	1.844	343	627

Ter toelichting:

- De bovenstaande tabel geeft aan het aantal politieambtenaren wiens geweldsaanwending door de politiechef is beoordeeld en wat het oordeel was.
- De cijfers hebben betrekking op beoordeling door de politiechef van geweldsaanwendingen van politieambtenaren die onder zijn verantwoordelijkheid vallen. De peildatum van deze cijfers is 31 december 2023.
- Onderdeel van deze opgave is een overloop van zaken uit 2022 (zoals dat straks ook zal gelden voor zaken uit 2023 die voor wat betreft de beoordeling overlopen naar 2024). Dat maakt dat er een verschil zit tussen het aantal geweldsregistraties (zoals in tabel 2 opgenomen) en het bovenstaande aantal te beoordelen geweldsregistraties. Bovendien is een deel van de zaken nog in behandeling (die vervolgens weer terugkomen in de rapportage over 2024).
- Het aantal te beoordelen geweldsregistraties telt in een aantal eenheden niet op tot wat uiteindelijk is beoordeeld of nog moet worden beoordeeld (elk 2 bij 2 eenheden). Dat vindt zijn oorzaak in het feit dat informatie ontbrak over de feiten en omstandigheden waaronder het geweld was aangewend. De commissie geweldscommissie adviseerde om die reden dat geen oordeel kon worden gegeven; de politiechef heeft dat overgenomen. Dit feit is overigens wel teruggeven aan de desbetreffende politieambtenaar en zijn/haar leidinggevende.
- De verklaring van het hoge aantal nog te beoordelen geweldsregistraties is gelegen in o.a. het feit dat er soms meer tijd nodig is voor de beoordeling, capaciteitsgebrek bijvoorbeeld als gevolg van uitval door ziekte, nadere vragen vanuit de commissie die extra tijd kosten. De doorlooptijd raakt

²¹ Het verschil in aantal geweldsregistraties en te beoordelen geweldsregistraties binnen de eenheid Noord-Nederland heeft betrekking op gebruik van het vuurwapen voor afschot van wilde en overige dieren. Eenheid Oost-Nederland kent eenzelfde situatie en hanteert daarvoor een verkorte procedure voor afhandeling (sectorhoofd in plaats van politiechef). Noord-Nederland zal die procedure ook vanaf 2024 gaan hanteren.

aan de eerdere constatering van het KMTO en in het onderzoek van professor Adang dat de doorlooptijd moet worden verbeterd. Het is daarom ook een doelstelling van het programma Stelsel Gewelddaanwending.

Tabel 13 *Ontwikkeling totaal aantal ingezette middelen over 2020-2023*

Gewelddmiddelen	2020	2021	2022	2023	% 2020	% 2021	% 2022	% 2023
Fysiek geweld (zonder gewelddmiddelen)	18.604	20.064	22.401	23.393	57.9 %	56.6 %	55.5 %	56.4 %
Handboeien (als gewelddmiddel gebruikt)	1.217	1.219	1.198	1.052	3.8 %	3.4 %	3.0 %	2.5 %
Korte wapenstok²²	750	802	1.183	1.183	2.3 %	2.3 %	2.9 %	2.9 %
Lange wapenstok	265	545	534	485	0.8 %	1.5 %	1.3 %	1.2 %
Uitschuifbare wapenstok	1.211	1.042	1.574	1.607	3.8 %	2.9 %	3.9 %	3.9 %
Elektrische wapenstok	4	6	3	7	0.0 %	0.0 %	0.0 %	0.0 %
Pepperspray	1.779	1.636	1.093	797	5.5 %	4.6 %	2.7 %	1.9 %
Stroomstootwapen	137	117	1.112	1.168	0.4 %	0.3 %	2.8 %	2.8 %
Diensthond	340	203	142	115	1.1 %	0.6 %	0.4 %	0.3 %
Inzet beredenen	9	38	46	30	0.0 %	0.1 %	0.1 %	0.1 %
Dienstvoertuig	286	277	330	389	0.9 %	0.8 %	0.8 %	0.9 %
CS-traangas	1	5	5	3	0.0 %	0.0 %	0.0 %	0.0 %
Ter hand nemen vuurwapen	463	1.188	1.007	819	1.4 %	3.4 %	2.5 %	2.0 %
Vuurwapen	2.692	2.312	2.146	1.888	8.4 %	6.5 %	5.3 %	4.6 %
Anders (vrij tekstveld toelichting hOvJ)	4.071	4.933	5.859	6.637	12.7 %	13.9 %	14.5 %	16.0 %
Onbekend	1	0	0	0	0.0 %	0.0 %	0.0 %	0.0 %
Beanbag	0	0	1	0	0.0 %	0.0 %	0.0 %	0.0 %
Schild	101	294	266	298	0.3 %	0.8 %	0.7 %	0.7 %
Spuugmasker	222	744	999	1.180	0.7 %	2.1 %	2.5 %	2.8 %
Waterwerper	0	11	0	8	0.0 %	0.0 %	0.0 %	0.0 %
Totaal	32.153	35.436	40.395	41.471	100 %	100 %	100 %	100 %

Tabel 14 *Gebruik vuurwapen over de periode 2020-2023*

	2020	2021	2022	2023
Richten/gericht houden	2.226	1.656	1.517	1.226
Waarschuwingsschot	174	168	132	94
Gericht schot	92	79	85	162
Ongewild schot	0	3	2	3

Het relatief hoge aandeel gerichte schoten hangt, zoals eerder aangegeven, samen met situaties waarin ernstig gewonde of agressieve dieren zijn doodgeschoten (in totaal 133 keer). Een verklaring voor de afname van met name het richten/gericht houden is niet zonder meer te geven; dat vereist een nadere analyse. Bijkomend effect is wel dat hiermee de kans op ongewilde

²² Er is bij de politie maar één merk en type van de korte wapenstok in gebruik en dat is de uitschuifbare wapenstok. De gummiknuppel (een korte wapenstok) is in 2019 bij de politie geheel uit gefaseerd en niet meer in gebruik. Toch wordt er jaarlijks nog geregistreerd dat de korte wapenstok wordt gebruikt. Zeer waarschijnlijk wordt dit abusievelijk geregistreerd en wordt de uitschuifbare wapenstok bedoeld.

schoten wordt verkleind.

Tabel 15 *Inzetten DSI en gebruik geweldmiddelen*

	2021	2022	2023
Aantal inzetten met 1 of meerdere personen			
Totaal aantal inzetten	1796	1726	1926
Aantal inzetten met gebruik van geweld	774	676	841
Vuurwapen			
Aantal inzetten richten en gericht houden vuurwapen	612	509	669
Richten, gericht houden en gebruiken (totaal), waarvan:	2	14	11
- Bean bag (less lethal)	2	11	8
- Geweld tegen goed	0	1	2
- Ongewilde schoten	0	1	0
- Waarschuwingsschoten	0	1	1
Stroomstootwapen			
Aantal inzetten met stroomstootwapen schietmodus	21	10	7
Aantal inzetten met stroomstootwapen stunmodus	2	1	1
<i>Totaal aantal inzetten met stroomstootwapen</i>	23	11	8
Fysiek geweld			
Aantal inzetten met fysieke aanhoudingen, naast gebruik vuurwapen (reeds opgenomen bij inzet met vuurwapen)	33	19	21
Aantal inzetten met fysieke aanhoudingen, waarbij geen vuurwapen is ingezet	137	141	152
<i>Totaal aantal inzetten met fysieke aanhoudingen</i>	170	160	173
Politiehond			
Aantal inzetten waarbij AOT-hond, naast gebruik vuurwapen, daadwerkelijk is ingezet (reeds opgenomen bij inzet met vuurwapen)	0	2	2
Aantal inzetten waarbij AOT-hond daadwerkelijk is ingezet	0	1	1
<i>Totaal aantal inzetten met AOT-hond</i>	0	3	3
Aantal gebruik vuurwapen per individu			
Aantal wapens gericht en gericht gehouden	867	675	507
Beoordeling geweld			
Aantal zaken beoordeeld	869	695	525
Beoordeling professioneel	869	695	524
Beoordeling niet professioneel	0	0	1

Ter toelichting

- Het komt voor dat tijdens een inzet meerdere vuurwapens worden gericht op een verdachte. Dit verklaart waarom het aantal maal dat een wapen gericht is gehouden hoger ligt dan het aantal inzetten waarbij een vuurwapen is gebruikt. Bij inzetprocedures van DSI is het ter hand nemen van een vuurwapen en het richten van dit vuurwapen op de verdachte ter aanhouding onderdeel van de operatie. Formeel gezien is dit een geweldsaanwending die als registratie beoordeeld zou moeten worden. Dit levert een onevenredige administratieve druk op wanneer een inzet zonder verdere geweldstoepassingen is verlopen. Omdat voorafgaand aan een inzet van de DSI toestemming wordt gevraagd aan het bevoegd gezag, waarbij een plan van inzet wordt besproken, heeft de Korpsleiding voor deze situaties een verkorte beoordelingsprocedure vastgesteld.

Wanneer tijdens een inzet van de DSI slechts sprake is van het richten en gericht houden van een vuurwapen conform het (vooraf met het bevoegd gezag afgestemde) plan van inzet, waarbij geen sprake is van andere geweldsaanwendingen die een registratie rechtvaardigen, wordt de geweldsaanwending in casu als registratie via een verkorte procedure door de politiechef beoordeeld zonder tussenkomst van een sectorhoofd en Commissie Geweldsaanwending. Hierbij worden alle daadwerkelijk gerichte vuurlijnen beoordeeld

Onder het richten, gericht houden en gebruiken wordt verstaan dat een vuurwapen daadwerkelijk wordt afgedrukt. Hierbij wordt geen onderscheid gemaakt tussen inzet tegen personen of goederen. Ook de inzet van less lethal bean bags en waarschuwingsschoten worden hieronder geschaard.

- Het stroomstootwapen is in 2021 tweemaal en in 2022 en 2023 éénmaal gebruikt met de schokmodus. In alle gevallen ging het om de inzet bij een persoon met onbegrepen gedrag, waarbij de omstandigheden dusdanig waren dat potentieel levensbedreigend gevaar afgewend diende te worden.

13.5 Integriteit en klachten

Aantal Interne Onderzoeken 2023

Tabel 17 Aantal afgeronde disciplinaire en lijnonderzoeken

Jaar	Aantal afgeronde disciplinaire en lijnonderzoeken
2022	332
2023	490

Gedragingen 1 jan 2023 tot 1 jan 2024 van de 490 afgeronde disciplinaire- en lijnonderzoeken	Aantal gedragingen
Ongepaste gedragingen in privésfeer	235
Misbruik bedrijfsmiddelen en overtreding interne regels	162
Informatie & Inlichtingen. Lekken, misbruiken en/of achterhouden van informatie	146
Ongewenste omgangsvormen (in diensttijd)	77
Misbruik positie en belangenverstrengeling	29
Financiële schendingen (werk gerelateerd)	24
Misbruik geweldsbevoegdheid	16
Misbruik bevoegdheden	10
Ongepaste communicatie (in diensttijd)	6
Eindtotaal	705

Aantal ontvangen klachten 2023

Tabel 18 Aantal ontvangen klachten 2023

Aantal ontvangen klachten 1 jan 2023 tot 1 jan 2024	2022*	2023**
Afgerond		
Aannemen	2.816	3349
Eerste fase	8.833	9819
Tweede fase	63	73
Totaal afgerond	11.712	13.241
In behandeling		
Aannemen	361	389
Eerste fase	471	495
Tweede fase	46	55
Totaal in behandeling	878	939
Eindtotaal ontvangen klachten	12.590	14.180

- * De cijfers van 2022 hebben een peildatum van 6-1-2023.
- ** De cijfers van 2023 hebben een peildatum van 9-1-2024.

Klachtenrubrieken meeste klachten	2022*	2023**
Bejegening/houding/gedrag	2797	2956
Onjuiste actie	1562	1640
Geen/onvoldoende actie	1475	1443

* De cijfers van 2022 hebben een peildatum van 6-1-2023.

** De cijfers van 2023 hebben een peildatum van 9-1-2024.

13.6 Korpscheftaken

Tabel 19 Producten per wet 2023

Producten per wet ²³ (in aantallen)	WWM	WNB	WECG Erkenning	WECG Herlaad erkenning	WPBR Toestemming	WPBR Legitimatie bewijs	WPBR Verklaring Betrouwbaarheid
Verleend/Verlengd	33.165	26.224	605	7.567	87.012	78.533	11.706
Geweigerd	59	51	0	0	765	0	74
Ingetrokken	117	112	1	13	391	261	17

²³ Wet wapens en munitie (WWM), Wet Natuurbescherming (WNB, Wet explosieven voor civiel gebruik (WECG), Wet particuliere beveiligingsorganisaties en recherchebureaus (WPBR).

13.7 Inkoop

Tabel 20 Registratie klachten inkoop 2023

Registratie klachten inkoop 2023		
Onderwerp	Aantal	Toelichting
Vragen/meldingen vanuit de markt over lopende aanbestedingen	4	Alle vragen zijn afgehandeld door de Dienst Verwerving. 1 vraag over de EA Onderhoud Vaartuigen inzake de voorlopige gunning 1 vraag over een leverancier voor het vervoer van overledenen 1 vraag over een verkeerde werking van tenderned bij de EA Laadinfra 1 vraag over de EA Openbaar Vervoersdiensten
Klachten vanuit de markt over het handelen van de politie in recente aanbestedingstrajecten die ter beoordeling aan het klachtenbehandelteam zijn voorgelegd	6	Betreft; 1 klacht over de RFI waterwerpers, deze is op alle punten ongegrond verklaard 3 klachten over de EA trainingsacteers, waarvan er 1 ongegrond is verklaard en 2 zijn gegrond verklaard 1 klacht over de EA Server & Storage, deze is op alle punten ongegrond verklaard 1 klacht over de EA Toegang en gebruik OV, deze is op alle punten ongegrond verklaard
Diverse verzoeken	2	Betreft; 1 poging tot phishing 1 vraag over de uitslag van een aanbesteding, die ook al in 2022 is afgehandeld
Vragen vanuit de organisatie, ideeën etc.	10	Betreft; 8 verzoeken tot tariefsverhoging en/of indexatie via de Inhuurdesk 1 navraag over een kort geding via een inkoper 1 navraag over de oplevering van een plaast delict via tactische opsporing
Klachten van particulieren over handelingen van politiemedewerkers	6	Betreft 6 vragen die betrekking hebben op het handelen van de operatiën, deze horen via de regionale klachtencoördinatoren te worden behandeld. Klager is doorverwezen.

14 Bijlagen bij de jaarrekening

14.1 Staat van overdrachten en bestedingen (rijks)bijdragen

Onderwerp (Bedragen x € 1.000)	Aangepast beginsaldo*	Ontvangsten	Beschikbaar	Bestedingen	Restitutie	Eindsaldo
	a	b	c (a+b)	d	e	f (c-d-e)
Algemene bijdrage ministerie van JenV	-103.600	6.646.541	6.542.941	6.623.191	-	-80.250
Algemene bijdrage JenV	-103.600	6.646.541	6.542.941	6.623.191	-	-80.250
Bijzondere bijdragen ministerie van JenV	167.913	550.680	718.594	454.407	35.580	228.607
Aanpak uitreizigers	248	-	248	-	248	-
AI/datascience/realtime intelligence	27.520	42.827	70.347	21.239	3.690	45.418
Analysecapaciteit vreemdelingenketen	84	-	84	-	84	-
Asielinstroom	-	4.200	4.200	4.200	-	-
Basisvoorziening IV	19.926	114.341	134.267	95.840	-	38.427
Bestrijding mensenhandel	-	15.174	15.174	15.174	-	-
Bewaken en Beveiligen	7.500	62.465	69.965	66.556	-	3.409
Bewakingseenheid Brachium	-	7.028	7.028	3.746	-	3.282
Impuls ondermijning	56	-	56	56	-	-
NSOC	26.795	30.349	57.144	26.567	25.123	5.453
Toekomstbestendige aanpak	1.250	-	1.250	-	-	1.250
BUMA	-	5.363	5.363	5.363	-	-
Digitalisering en cybercrime	932	16.276	17.208	12.917	-	4.291
DIAS	-	145	145	145	-	-
DSI	5.315	77.216	82.531	76.909	-	5.622
Extra capaciteit zedenzaken	53	16.403	16.457	15.202	-	1.255
Financial Intelligence Unit	6.390	11.548	17.937	11.289	-	6.648
Forensische zorg	1.800	-	1.800	-	1.800	-
Frontex Standing Corps	-	1.997	1.997	1.594	-	403
Grenzen en veiligheid	3.328	9.405	12.733	9.346	-	3.387
Hansken	-	4.600	4.600	1.600	-	3.000
Hoekstra	219	1.323	1.542	17	-	1.525
Individuele beoordeling slachtoffers	3.131	11.051	14.182	10.858	-	3.324
Informatiedeling	2.680	4.290	6.970	-	-	6.970
Informatiehuishouding	2.220	8.789	11.009	3.569	-	7.440
Interceptie	8.060	17.163	25.222	11.814	-	13.408
Internet Referral Unit (IRU)	-	1.854	1.854	1.854	-	-
Investering aanpak cybercrime	612	-	612	-	612	-
KC-taken	1.097	-	1.097	1.074	-	23
Landelijk Expertisecentrum Eergerelateerd Geweld	1.370	1.745	3.115	1.836	-	1.279
LMO regionale projectkosten	1.453	-	1.453	-	-	1.453
Modernisering Wetboek van Strafvordering	5.575	9.230	14.805	6.390	-	8.415
Ontwikkelagenda Veiligheid Voorop	259	500	759	350	-	409
Passenger Information Unit (PIU)	78	2.679	2.757	2.408	-	349

Onderwerp (Bedragen x € 1.000)	Aangepast beginsaldo*	Ontvangsten	Beschikbaar	Bestedingen	Restitutie	Eindsaldo
	a	b	c (a+b)	d	e	f (c-d-e)
Bijzondere bijdragen ministerie van JenV (vervolg)						
Politieonderwijs	1.325	18.021	19.346	19.346	-	-
Preventie jeugdcriminaliteit	-	460	460	-	-	460
Programma verduurzaming	275	295	570	41	-	529
Regeerakkoord Land int Rechtshulpcentrum	1.592	-	1.592	676	-	916
Serious crime taskforce (SCTF)	541	1.108	1.649	1.133	-	515
Stroomstootwapen	11.007	5.077	16.084	5.265	-	10.819
Team Bedreigde politici	-	600	600	-	-	600
Urgendagelden	846	3.199	4.045	3.024	-	1.021
Versterken forensische opsporing	944	7.674	8.618	6.616	-	2.002
Versterken internationale aanpak oermijning	922	5.351	6.274	3.061	-	3.213
Versterking gebiedsgerichte inzet politie	4.023	-	4.023	-	4.023	-
Versterking landelijke eenheid	17.578	29.658	47.236	6.836	-	40.400
Zedenwetgeving	910	1.277	2.187	497	-	1.691
Overige bijdragen ministerie van JenV	194.049	309.158	503.207	271.185	62	231.960
Aanpak criminele geldstromen	-	1.067	1.067	-	-	1.067
Aanpak personen verward gedrag	-	1.500	1.500	30	-	1.470
Adviescommissie LE	137	-	137	137	-	-
Beheerkosten Politieonderwijsraad	286	905	1.191	800	-	391
Beslag in beeld	-505	126	-379	126	-	-505
Burgernet, incl. Vermist Kind Alerteren	914	2.834	3.748	2.248	-	1.500
Campagne jonge hackers	50	-	50	50	-	-
Coördinatie uitzendingen	680	-	680	680	-	-
Dienst Landelijke recherche	-	5.029	5.029	-	-	5.029
Platform DOL/DOR	20	504	524	455	-	69
Financial Intelligence Unit	-	1.244	1.244	1.244	-	-
FIU BES-eilanden	-	22	22	22	-	-
Flexibel Reactie Concept (FRC)	2.719	3.685	6.404	4.308	-	2.096
HARP	-	552	552	-	-	552
Innovatiewet wetboek van strafvordering	1.233	32	1.265	309	-	956
Intensivering consultatiebijstand	1.000	-	1.000	-	-	1.000
Internationale Politiesamenwerking	8.289	15.699	23.987	9.957	-	14.030
Internetaanpak	-23	-	-23	-23	-	-
Kenniscentrum Bewaken en Beveiligen	-	450	450	-	-	450
Kwaliteitsimpuls Overlijdensonderzoeken	149	-	149	13	-	136
Lachgas	-	13.157	13.157	7.692	-	5.465
LOCC	-	3.404	3.404	2.917	-	487
Mainports	2.667	4.931	7.598	5.045	-	2.553
Meldkamerdomein	163.042	203.166	366.209	191.617	-	174.592
Oermijningsbus	-18	18	-	-	-	-
Online Fraude	137	162	299	178	-	121
Organised Crime Field Labs	236	-	236	222	-	14
PIDS	123	-	123	13	62	48
Preventie agenten in de wijk	1.000	2.482	3.482	-	-	3.482

Onderwerp (Bedragen x € 1.000)	Aangepast beginsaldo*	Ontvangsten	Beschikbaar	Bestedingen	Restitutie	Eindsaldo
	a	b	c (a+b)	d	e	f (c-d-e)
Overige bijdragen ministerie van JenV (vervolg)						
RAC	750	833	1.583	1.337	-	246
Reinigen plaats delict	292	600	892	267	-	625
RST	222	33.623	33.845	30.570	-	3.275
Team Dreigingsmanagement Landelijke eenheid	-	156	156	156	-	-
TOMaD studie	25	-	25	18	-	7
Transport Facilitated Organised Crime	470	-	470	68	-	402
Uitzendingen IPS in ODA landen	10.049	8.855	18.904	10.676	-	8.229
Verbeterslag aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling	60	-	60	39	-	21
Wind energie op zee	-	4.123	4.123	-	-	4.123
Subsidies	44	-	44	13	-	31
Overige bijdragen	15.391	24.718	40.109	11.817	319	27.973
EU-subsidies	8.032	14.161	22.193	2.025	318	19.850
SAOP	1.251	559	1.810	931	-	879
Bijdragen overige departementen	3.118	841	3.959	883	1	3.075
Overige bijdragen (gemeenten en derden)	2.991	9.157	12.149	7.979	-	4.170
Totaal (Rijks-)bijdragen	273.754	7.531.098	7.804.851	7.360.601	35.961	408.290

*Het aangepast beginsaldo 2023 bevat t.o.v. het eindsaldo 2022 verschuivingen over categorieën vanwege samenvoegingen van bijdragen in 2023 en correcties na afsluiting van het boekjaar 2022.

14.2 Recherchesamenwerkingsteam (RST)

Exploitatierekening RST (Bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2023	Begroting 2023	Jaarrekening 2022
Bijdragen			
Bijdragen	30.570	31.040	31.912
Totaal Rijksbijdragen	30.570	31.040	31.912
Exploitatiekosten			
Personeel	22.124	20.978	23.204
Rente	-	-	
Opleiding en vorming	311	400	456
Huisvesting	1.123	1.186	1.358
Vervoer	493	490	448
Verbindingen en automatisering	3.582	4.586	3.154
Geweldsmiddelen en uitrusting	16	75	31
Operationeel	2.187	2.334	2.092
Beheer	734	991	947
Totaal exploitatiekosten	30.570	31.040	31.690
Exploitatieresultaat	-	-	222

Balans RST (Bedragen x € 1.000)	31 december 2023	31 december 2022
ACTIVA		
VASTE ACTIVA		
Materiële vaste activa	2.456	3.360
Financiële vaste activa		-
Totaal vaste activa	2.456	3.360
VLOTTENDE ACTIVA		
Vorderingen en overlopende activa	170	489
Rekening-courant ministerie van Financiën	-	-
Liquide middelen	907	1.326
Totaal vlottende activa	1.077	1.815
TOTAAL ACTIVA	3.533	5.175
PASSIVA		
EIGEN VERMOGEN	-	-
VOORZIENINGEN	-	-
LANGLOPENDE SCHULDEN	-	-
KORTLOPENDE SCHULDEN		
Openstaande (Rijks-)bijdragen	3.275	222
Schulden personeel	-1	23
Crediteuren en overlopende posten	753	2.157
Rekening-Courant politie	-494	2.773
Totaal kortlopende schulden	3.533	5.175
TOTAAL PASSIVA	3.533	5.175

14.3 Aan de Politieacademie ter beschikking gestelde middelen

Aan de Politieacademie ter beschikking gestelde middelen (Bedragen x € 1.000)	2023	2022
Exploitatiekosten		
Personeel	150.714	139.662
Rente	-	-
Opleiding en vorming	28.293	25.683
Huisvesting	32.913	27.157
Vervoer	3.832	3.320
Verbindingen en automatisering	10.068	8.845
Geweldsmiddelen en uitrusting	858	1.016
Operationeel	3.398	2.733
Beheer	5.240	4.390
Totaal	235.316	212.806

Afkortingen

AI	Artificial Intelligence
AMvB	Algemene maatregel van bestuur
ANPR	Automatic Number Plate Registration
ATKM	Autoriteit ter verwijdering van Terroristische en Kinderpornografisch Materiaal
AVG	Algemene Verordening Gegevensbescherming
BIO	Baseline Informatiebeveiliging Overheid
CoMensha	Coördinatiecentrum tegen mensenhandel
CSV	Criminele samenwerkingsverbanden
CTA	Commissies van Toezicht Arrestantenzorg
CTER	Contra-, terrorisme, extremisme en radicalisering
CVOM	Centrale Verwerking Openbaar Ministerie
DLR	Dienst Landelijke Recherche
DPD	Digitaal procesdossier
DSI	Dienst Speciale Interventies
DTenV	Dienst Terugkeer en Vertrek
EMPACT	European Multidisciplinary Platform Against Criminal Threats
FIOD	Fiscale inlichtingen en opsporingsdienst
FP	Functioneel Parket
GEB	Gegevensbeschermingseffectbeoordelingen
GGZ	Geestelijke Gezondheidszorg
HOvJ	Hulp Officier van Justitie
IGMA	Intelligente Geografische Meldkamerassistent
IND	Immigratie- en Naturalisatiedienst
JenV	Ministerie van Justitie en Veiligheid
JUR	Juridische Uitleg Robot
KMar	Koninklijke Marechaussee
KRAAI	Programma Kwaliteits- en Risicomanagementsysteem voor Algoritmes en AI
LC CTA	Landelijk Centrum CTA
LCOM	Landelijk Coördinatie van Online Mensenhandel signalen
LE	Landelijke Eenheid
LMS	Landelijke Meldkamer Samenwerking
LO	Eenheid Landelijke Opsporing en Interventies
LOCO	Landelijke Operationele Cybercrime Overleg
LP	Landelijk Parket
LX	Eenheid Landelijke Expertise en Operaties
NCTV	Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid
NGO	Non-Gouvernementele Organisaties
NIA	Nationale Intelligence Agenda
NSOC	Nationale Samenwerking tegen Ondermijnende Criminaliteit
OM	Openbaar Ministerie
OOV	Openbare Orde en Veiligheid
PA	Politieacademie
PICACC	Philippine Internet Crimes Against Children Center
PvI	Politie voor Iedereen
RIEC	Regionaal Informatie en Expertise Centrum
RTGP	Regeling Toetsing Geweldbeheersing Politie
SOC	Serious Organised Crime
TGO	Team Grootschalig Onderzoek
VGT	Virtual Global Taskforce
VIK	Veiligheid, Integriteit en Klachten
Wpg	Wet politiegegevens

« waakzaam en dienstbaar »